Redactor: VIOLA VANCEA
Coperta: FLOAREA ŢUŢUIANU

Aleea Alexandru, nr. 38, Sector 1
71273 j Bucureşti
ROMÂNIA
Tel.: 230.25.43
Fax: 230.75.59
E-mail = icrier.ro
ISBN: 973 – 577 – 366-X
ISBN: 973 – 577 – 407-O
NINA CASSIAN
MEMORIA
ZESTRE
CARTEA A II-a
1954-1985
2003 – 2004
EDITURA INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN
BUCUREŞTI 2004

SCURT PREAMBUL LA A DOUA CARTE A
MEMORIEI CA ZESTRE

În cartea I a memoriilor mele, citatele din caietele originare se opresc în octombrie 1953. Le reiau acum dintr-un caiet cu scoarţe de carton, zgâriate şi jupuite, cu hârtia de proastă calitate, ferfeniţită, îngălbenită, cu scrisul abia descifrabil. Din fericire, amintirile îmi sunt atât de puternic întipărite în minte încât nu mi-e greu să reconstitui textul.

Scriam cândva într-o poezie: „Multe scrisori voi avea şi fotografii, teancuri de mimici, gesturi strivite de vii”. Am o senzaţie similară recitindu-mi caietele şi dacă încerc să le

„Înviu” o fac mai ales pentru mine, ele fiind un fel de inscripţii tombale menite să prezerve viaţa dispărutului.

Nu ştiu cât îl poate interesa pe cititor romanul meu de dragoste început în adolescenţă cu loji, de pildă, şi presupun că-l vor interesa mai mult relaţiile mele cu personalităţi cunoscute

(Marin Preda între alţii).

Totuşi nu mă pot decide să arunc la coş „documentele”, fie ele

oricât de insignifiante şi de neliterar redactate, sufocant biografice (spre deosebire de *Orbitorul* lui Mircea Cărtărescu, adevărat document artistic).

De asemeni, însemnările la tulburata perioadă (pentru creatori) pe care unii o numesc „proletcultistă", alţii „dogmatică", între 1948 şi 1956, nu înţeleg să le comprim întrucât generaţia de astăzi, şi nu numai ea, trebuie să afle că au existat şi alt fel de chinuri decât cele din timpul lui Ceauşescu. Ceea ce nu le minimalizează pe acestea din urmă, fireşte, ci le dă doar conturul cuvenit.

1953

NOIEMBRIE

Ieri am condus şedinţa grupei de Partid. Spre dezolarea mea, Jebeleanu e străveziu alături de Şelmaru. De ce oare?

Beniuc e îngrijorat dar lămurit în ce priveşte incapacitatea lui

Traian de a se redresa, lipsa lui de orice resort moral.

*

Marin mi-e foarte drag.

Am compus un Preludiu şi o Invenţie în stil clasic. Un al doilea Preludiu şi acum lucrez la Invenţia respectivă. Poezii – nimic.

18 NOIEMBRIE

Am terminat în fine cu succes Toccata începută acum nu ştiu cât timp.

Un mic chef la Mihnea Gheorghiu în care l-am revăzut pe

Ion Dumitrescu, drăguţ, şi pe Mariana (fioros de reacţionară), pe Ion Frunzetti, amorezat şi fericit, pe Alexandru Balaci, tăcut, tenebros şi contradictoriu.

*

Încolo, lupta la Uniune se ascute. Pare-se că voi fi cooptată în Comitet. Urmează să-l desărcinăm pe Traian din

Secretariat dacă vor fi destule voturi.

*

Lectură cu Marin din Kafka.

28 NOIEMBRIE

Ieri am împlinit douăzeci şi nouă de ani. Fără sărbătorire deocamdată din cauză că tot ieri Mihnea şi Anda s-au căsătorit şi am făcut un chefuleţ la ei. I-am revăzut pe Alexandru şi

Dolores, frumoasă şi calmă.

Situaţia la Uniune va rămâne neschimbată până la

Congres. Aşa a hotărât Ioşka. Ciudat... dar nu suni prea demoralizată. Am convingerea că Traian îşi va da în petec conform legii interne care acţionează în el şi că va pleca totuşi mai devreme. Tensiunea însă continuă.

Am fost cooptată în Comitet.

Ali e iubitor şi iubit.

S-ar părea că Mony o să plece în Albania. Mi-o ia, cum s-ar zice, înainte. Nu-i nimic. Măcar el.

*

L-am revăzut pe Arghezi la o sărbătorire a Editurii

Tineretului. E îmbătrânit dar m-a recunoscut. Şi-a amintit şi de tata.

6 DECEMBRIE

Nouă lovitură de măciucă. Joi, la alegerile pentru Biroul

Organizaţiei de Bază am fost propusă şi susţinută cu căldură

(datorită „atitudinii mele curajoase”) dar secretarul Comitetului Orăşenesc, Ştefan Cruceru, s-a ridicat declarând că are obiecţii la candidatura mea din cauza „manifestărilor” mele

„Din ultimul timp”. Stupoare la mine şi la cei din sală. I se cer explicaţii. Zice: „Nu discutăm acum, vom discuta cu alt prilej”.

Siderată, nu reuşesc să spun niciun cuvânt. În pauză mă duc la el şi, la repetatele mele chestionări şi insistenţe, răspunde că nu-i nimic grav, că să nu mă preocup etc, etc. *Unor membri ai organizaţiei le spusese înainte că n-are nimic cu mine dar că a vrut să mă facă să simt că „există Partidul”* (?!?) *După pauză, ia din nou cuvântul şi precizează cam în felul următor: „Ce mă tot întrebaţi ce-a făcut Nina Cassian? N-a făcut nimic. Ce, dăm importanţă unor vorbe? Poate să fie sau să nu fie adevărat.*

*Umblăm cu vorbe de colo-colo „*ş.a.m.d*. Nu s-a înţeles nimic. O*

bălmăjeală. Luni, i-am cerut o audienţă. Chestiunea mi se pare atât de înspăimântătoare (şi cred că Traian nu-i străin de ea întrucât „manifestările mele” din ultimul timp au fost tocmai criticile la adresa lui) încât am să mă duc, dacă va fi nevoie, până la conducerea Partidului. (Nu mai spun ce uimit a fost

Jany de ceea ce mi se întâmplă...)

Constat că nu pot trece nici câteva luni fără ca boicotul să nu se

simtă. Am, cu prilejul ăsta, confirmarea aprehensiunilor care mă cutreierau de ani de zile, chiar dinainte de nefericita apariţie a volumului la scara *VI*: *neîncredere, veşnică suspectare, în cele din urmă, persecuţie sistematică. După ce m-au lovit în postura mea literară şi artistică, cea intimă şi cea oficială, după ce mă sechestrează la marginea „avantagiilor”.*

(*călătorii, decorări* etc.) *acum vor să lovească în calitatea mea de membru de Partid.*

Dacă în primul caz, protestul meu ar putea părea o neprimire a criticii, dacă în ce priveşte „avantagiile”, nici n-am încercat să le solicit căci deşi am obraz şi nu se face – de data asta voi lupta până la capăt, e cinstea mea în joc.

8 DECEMBRIE

Cruceru evită să dea ochi cu mine. Probabil, din cauza asta m-a chemat Răutu la el pentru azi, la 4 p.m. Bănuiesc că vrea să mă intimideze. N-o să reuşească. Sunt fireşte într-o proastă dispoziţie crescândă.

Care este ciclul agresiunilor împotriva mea?

Să răsfoim acest caiet:

Octombrie – „Puişor de Craiovean”, primul meu poem industrial pus la rabat de Secţia C.C. (nu-i discut calitatea dar dacă ar fi fost iscălit de Deşliu, ar fi fost o bombă!)

Aprilie-mai ’52 – cade în baltă Concertul de pian.

Iunie ’52 – Se dă la cap volumului Horea nu mai este singur. *Sunt exemplu negativ la discuţiile cu devierea.*

August ’52 – cronica lui Paul Georgescu.

Decembrie ’52 – se respinge „Griviţa roşie „(ulterior se acceptă.)

Martie ’53 – Dezbaterile cu tipicul – eu înfierată în cap de listă.

Decembrie ’53 mi se refuză dreptul statutar de a alege şi a fi ales.

Başca neplăcerile zilnice la redacţii, foruri, secretari etc.

Deci, tensiune aproape permanentă, obsesii care-mi tulbură creaţia. Încep să mă coclesc.

29 DECEMBRIE

Am fost pentru trei zile plecată la Craiova într-un moment greu. Riza, sora lui Ioji, s-a sinucis acum zece zile. Eu i-am dat printr-o scrisoare întâlnire lui Ioji, la 7 seara, la Madona Dudu colţ cu Unirii, „numai în caz că poţi şi crezi că are rost”. A

venit. Afară era un ger straşnic. Am intrat într-o cofetărie unde eu am băut. O cafea cu lapte. El, rigid ca totdeauna, cărunt, nici vesel nici trist. N-am putut descifra urmele recentei zguduiri decât în căruntirea vizibil mărită. Am vorbit despre multe lucruri. Ne-am simţit iarăşi aproape ca şi când nu ne-am vedea numai o dată pe an. Gândul venirii în Bucureşti a început să prindă consistenţă în mintea lui. Slavă Domnului! Dacă acesta ar fi unul din rezultatele sinuciderii Rizei, dacă ar înţelege în sfârşit falimentul modului lui de viaţă…

Apoi, consfătuirile au fost în general bune. La Caracal, idem. Am fost găzduită de un coleg al lui Ali din Şcoala

Normală Superioară. Oboseală. Frig.

Un parc Bibescu drapat în chiciură, nespus de frumos, vizitat cu Mihnea, Anda şi o săniuţă.

Acum ne pregătim de Revelion.

*

În legătură cu avatarurile mele.

Am fost de două ori la Răutu.

Prima oară ca să-mi explice, în prezenţa lui Cruceru, că a fost. de acord cu neprimirea candidaturii mele.

Dacă aş pune cele discutate sub formă de dialog, ar suna cam aşa:

Eu: De ce?

El: Nu-ţi pot da nicio explicaţie, n-am nimic concret dar nu-ţi face probleme.

Eu: Dacă mi s-ar indica o vină, aş putea să-mi fac autocritica şi să merg mai departe.

El: Ţi-am spus că nu e nimic concret.

Eu: Dar mă întreabă tovarăşii despre ce este vorba şi ce am făcut.

El: Spune-le să nu te mai întrebe atât şi să te ajute în muncă.

Eu: Desigur, nimeni nu e scutit de greşeli. Dar m-am scrutat şi n-am găsit nimic de natură să-mi interzică dreptul statutar de a alege şi a fi ales.

El: Asta-i bine.

Curat Kafka.

Ar mai fi trebuit să-i spun (dacă aş mai fi fost în stare de umor) „Dar cu onoarea mea nereparată cum rămâne?”

A mai fost şi o a doua întâlnire, la fel de apăsătoare. Un nor de stronfiu pluteşte asupra mea. Ce urmează? Să mă excludă din Partid?

Pentru ce? Pentru ce vină imaginară şi inventată?

Cu moralul scăzut, am hotărât să plec pentru două luni la Sinaia.

La Uniunea Compozitorilor a fost un concert de muzică simfonică şi de cameră la care am luat un premiu pentru nu ştiu ce. Mă duc acum acolo să mă lămuresc.

*

A apărut Ni că fără frică, *ediţia a doua. Se cumpără ca pâinea caldă.*

Peste o zi-două e momentul bilanţului. Al treilea în acest caiet. Ce greu l-am umplut!

1954

3 IANUARIE

Ce-am făcut în acest an?

Poezie:

Placheta Tinereţe *(cu prilejul Festivalului), un suflu nou în scrisul meu care mi-a şi căşunat critica de la Plenara din martie.*

Cele două fabule (una de mare succes).

Muzică:

S-a cântat în aprilie „Griviţa roşie" – destul de prost şi fără ecou.

Am compus două Preludii şi Invenţii pentru pian. Am terminat Toceala (cu ele am luat un premiu la Uniunea Compozitorilor).

Pe plan obştesc:

Critica din martie, apoi contraatac din masă la adresa birocraţiei şi autocraţiei şelmariene, şedinţă la Iosif Chişinevski, în fine, respingerea candidaturii mele la alegerile de birou. Pe chestia asta am refuzat (şi am obţinut) să mai fiu responsabil de grupă.

Amici – dragoste.

Ali – crescendo. O întrevedere grăbită cu loji. Marin – ascendent. Cu Mony – reluarea prieteniei.

Vacanţă bună la Eforie.

Învăţ orchestraţia cu Klepper.

În primăvară – o admirabilă excursie în munţi.

Acum vreau să plec la Sinaia să-mi scriu în continuare

Preludiile şi Invenţiile. Am o concepţie a lucrării. Vor fi opt perechi la număr: Do minor, Re major, Mi minor, Fa major, Sol minor, La major, şi minor, Do major.

*

Revelionul a fost mai prost ca de obicei. Mihnea, Anda.

Alexandru n-au prea introdus accente noi în viaţa mea. Doresc ca anul 1954 să fie un an de cotitură pentru Ali şi pentru mine.

SINAIA, 28 IANUARIE

De o săptămână aici, cu o întrerupere pentru Universitatea de Partid. Strângerea legăturilor cu Marin. Lucrez la Preludii şi Invenţii.

13 FEBRUARIE

Deşi de atâta vreme aici, n-am apucat să scriu mai nimic în acest caiet.

Adevărul e că, afară de muzică, singura veritabilă cucerire a acestor săptămâni este cunoaşterea mai adâncă a lui

Marin – schimbul de idei şi sentimente cu el.

Dacă aş fi capabilă să scriu ceva în focul acestei descoperiri – ar trebui să iasă ceva grozav. Dar iată condeiul nu mă ascultă încă.

Locuiesc la Foişor unde, după câteva peregrinări prin camere somptuoase, m-am cuibărit într-o odăiţă agreabilă şi pe măsura mea. (E o cameră a oamenilor de serviciu dar foarte confortabilă.)

Am trăit în acest răstimp un viscol năprasnic bucureştean cu rezonanţe pe aici, mai blânde, datorită căruia, printre altele.

AU a stat blocat la mine câteva zile – iar eu nu pot pleca la

Bucureşti.

*

Nu ştiu ce să fac. Poezia nu cântă în mine. În schimb, muzica…

20 FEBRUARIE

Ieri am terminat o altă „pereche”, un preludiu şi o invenţie care mi se par deosebit de reuşite. Oi fi eu nebună sau realmente încep să însemn ceva în muzică?

A fost o nouă reuşită a viscolului drept care nu ştiu dacă

Ali o să vină. Ar trebui să plec la Bucureşti dar mi-e groază de aglomeraţia din tren.

*

Prietenia cu Marin se adânceşte. Nădăjduiesc din inimă că va scrie un roman foarte bun. Am tot mai multă încredere în marele său talent.

CONFIDENŢE FICTIVE

Începând cu această lună şi cu cele care au urmat, însemnările

în jurnalul meu – la care Ali avea acces – devin mai rare şi tot mai puţin concrete, întrucât în acea perioadă a avut loc episodul pasional şi la nivele incandescente ale relaţiei umane dintre mine şi Marin Preda.

În viaţa mea am avut două mari iubiri: loji şi Ali şi două iubiri importante. Una dintre ele e, fără îndoială, Marin.

La Foişor, locuiam, încă, în camera reginei, Marin mi-a făcut o lungă vizită în care, printre altele, mi-a spus că, în urmă cu cinci ani, la Sinaia, purtarea mea l-a pârjolit definitiv şi că acum e imun la apropierea mea.

Lasă că nu era adevărat, avusese atâtea reveniri şi accente de dragoste între timp, dar m-am simţit totodată stârnită, provocată şi, când a dat să plece, m-am dus spre el şi, în uşă, l-am sărutat. Ochii i s-au mărit (cum i se întâmpla totdeauna când era în prezenţa unei emoţii puternice), a zâmbit şi a spus scurt: „Mi-a plăcut”.

Foarte curând (mă mutasem în camera de serviciu, la acelaşi etaj cu Marin – el având bineînţeles odaia cea mai mare şi o cămăruţă alăturată cu o chiuvetă şi o toaletă), visul lui cel vechi s-a împlinit şi am devenit femeia lui. De data asta, n-am vrut (şi n-am putut) să rezist, trebuia să-l cunosc total, în toată personalitatea lui fascinantă.

„Într-o noapte (...), luna invadase patul nostru – şi Tudor mă mângâia. Cu palma, la o mică distanţă de trupul meu, conturându-l în aer, ca o pasăre, ca un satelit pe o misterioasă orbită plutind, neatingându-mă decât cu emanaţia acelei mâini întinse peste mine ca o binecuvântare, închizându-mă în ceremonia care era însuşi relieful trupului meu...”

Astfel descriam, într-una din prozele din volumul *Confidenţe fictive* („*Un Iove stor/1*) unul dintre momentele de vârf ale comunicării noastre, care îmi făcuse dovada nesfârşitei delicateţi de care nu rareori brutalul ţăran era capabil. Desigur, în literatură, îi schimbasem nu numai numele ci şi profesia, era matematician, relatam o întâlnire a noastră la Paris (care n-a avut niciodată loc) etc. Ceea ce nu înseamnă că, douăzeci de ani mai târziu, el fiind directorul Cărţii

Româneşti, nu m-a hărţuit în mod neadmisibil, refuzând să-mi publice cartea dacă nu adaug în sus-numita povestire faptul că „nu m-a iubit niciodată”! Ce tristeţe...

Dar acum eram în 1954 şi descoperirile noastre reciproce ne încântau şi, uneori, ne copleşeau. îi cântam cântece populare

(el nu le ştia!), el îmi pomenea de un refren pe care el însuşi nu-l înţelegea: „Ev-alarev-ov-ov” dar care avea o sonoritate uşor obscenă, ca şi de o poezie care suna cam aşa: „*Luni – ăi buni*;

Marţi – ăilalţi; *Miercuri se strâng în cercuri*; *Joi – şi noi*;

Vineri – ăi tineri”, cu final obscen de-a binelea, mici citate care-mi lezau urechea şi sensibilitatea.

Dar absolut cutremurător a fost un alt moment când mi-a arătat o fotografie a lui din cătănie. Am fost atât de şocată că am început să plâng, rostind doar: „Vai de mine!”. Iată cum descriu acest episod în acelaşi „*Iove story*”. „*Era acolo în fotografie, o fiinţă care se uita la mine cu spaimă, implorare şi reproş, era acolo un fel de timbru figurat al traumatismului, un semnal contemporan, o alarmă a particularului în faţa violenţei legilor*.

„*Vai*! *Vai de mine*!” *Tudor a început să plângă – oh*! *Bărbaţii când plâng*! *– pentru că, prin reacţia mea, retrăise brusc şi intern, umilinţa acută a acelor luni de uniformă şi război, umilinţă pe care numai el era în stare s-o absoarbă atât de abisal cum reieşea din fotografia în care fusese răstignit*. (...) *Tudor s-a sculat de pe divan, s-a aşezat în dreptul geamului şi, cu spatele la mine, a început să plângă, îi vedeam spatele zguduit şi îi auzeam plânsul, hohotele de plâns, şi apoi ne-am îmbră fişat şi am plâns împreună şi această împrejurare nil se părea că l-a alipit definitiv de mine*”.

Da, umilinţa a fost una din permanentele obsesii ale lui

Marin. De la oaia Bisisica, cea care-l călca necruţător pe piciorul desculţ până la colegul care a refuzat să dea mâna cu el pentru că avea râie şi până la inflexiunile negative, reale sau bănuite, în relaţiile cu semenii.

Îmi dau seama ce cumplit a suferit, chiar şi în lunile noastre de vârf, când Ali a venit la Sinaia, încărcat cu alimente, noi fiind zidiţi în zăpadă şi consumând la cantină ciorbe chioare, şi a stat câteva zile cu mine. De altfel, Marin ştia că-l iubesc pe Ali, că nu mă voi despărţi de el şi că, deci, nu pot deveni soţia lui deşi, din nou, mă cerea de nevastă.

Într-o seară, ne-am dus la telefon (Foişorul nu avea) şi am vorbit cu Ali. Marin era de faţă. Auzind cuvintele mele tandre adresate lui Ali, mi-a şuierat: „Să vezi ce-ţi fac când ajungem acasă...” Şi într-adevăr, acasă, mi-a ars o palmă zdravănă.

Intercalez aici o însemnare din:

18 IULIE 1954

Nemaipomenit!!! De cinci luni de zile am abandonat acest caiet pe care, totuşi, intenţionez să-l umplu până la sfârşitul anului ca să pot începe un alt soi de jurnal, mai obiectiv şi mai „literar”.

Cinci luni de zile!

Ce-am făcut?

Am compus cele opt preludii şi invenţii, o lucrare de care sunt foarte mulţumită; cred că e ceva serios şi durabil.

De Marin m-am legat în timpul din urmă. S-a despărţit definitiv de Nadia. E un om extraordinar. Ţin la el ca la ochii mei din cap. Acum e la Sinaia scriind în continuare la roman.

Nu ştiu dacă Marin a terminat acel roman, nu ştiu dacă s-au găsit pagini din el printre manuscrisele lui – eroina centrală era

Marioara lui Fântână şi destinul ei tragic, l-am desenat un portret din imaginaţie şi Marin, cu ochii dilataţi ca la orice revelaţie, a spus: „Asta e! E exact cum mi-am închipuit-o”.

Cu toate frustrările datorate situaţiei noastre fără ieşire, era încântat de tot ce făceam, de cum îi cântam (din bogatul meu repertoriu folcloric) „Mărioară de la munte / i-lai-la, i-laila / nu-ţi lăsa părul pe frunte / că ţi-or ieşi vorbe multe /Lasă să iasă / că nu-mi pasă / i-lai-la, i-lai-la, / M-a făcut mama frumoasă”, de compoziţiile mele, de conversaţiile noastre fără sfârşit şi nu în ultimul rând de inocenţa mea – eram total sinceră şi nu înşelam pe nimeni!

TOT 18 IULIE

N-am apucat să consemnez aici că Ioşka m-a chemat la el să-mi spună că i-a plăcut mult Nică fără frică *şi mi-a propus să fac un film pentru copii, indicându-mi să fie „cu o mamă, cu o şcoală” – ce să zic, frumoase recomandări! Mi-a spus că-mi asigură toate condiţiile materiale. I-am răspuns că nu am nevoie de ele ci de condiţii morale şi i-am povestit ce am păţit la alegerile de birou. A promis că o să rezolve problema. N-a urmat însă nimic. Normal.*

*

Situaţia literară s-a împuţit la loc. Restricţii, încuiere generală. Aştept neplăceri dar sunt tăbăcită. Decorări cu

Ordinul Muncii. Toţi – afară de mine.

*

Nu ştiu încă dacă şi unde voi pleca în vacanţă. Se apropie luna

august şi încă n-am stabilit nimic.

Mâine vine la mine Trixy, eliberat de câteva luni. A

Îmbătrânit, e cărunt, ţepos şi cam ştirb. Bietul de el!

22 IULIE

Să mai repar ceva din golul lăsat în urmă, din cele câteva luni de absenţă a caietului.

După zece ani de ostilitate de la distanţă, m-am întâlnit acum o lună şi ceva cu Seby, primul meu amor extraconjugal al primei mele căsătorii. Ne despărţisem în condiţii destul de bruscate, cu animozităţi reciproce, el căsătorindu-se la un interval nepermis de scurt de la ruperea relaţiilor noastre: două săptămâni.

Prin intermediul lui Mony mai ştiam câte ceva unul despre altul dar, în general, era vorba de atitudini reciproce dezagreabile.

Ne-am întâlnit acum, plimbându-ne câteva ore prin cele mai necunoscute şi imemorabile locuri ale Bucureştiului pe care nici nu le-aş putea recunoaşte pe lumină. Am vorbit mult şi despre toate, bineînţeles şi despre dragostea noastră pe care şi-o aminteşte întocmai şi în legătură cu care susţine următoarele:

„Vai, ce te-am iubit!” şi cum se chinuia, ritmul meu era greu de suportat pentru el, avea senzaţia că nu-mi ajunge nici până la tălpi ele. M-a luat de talie, de umeri, „nu pot să te las încă să pleci!”, ne-am aşezat, pe o bancă în Cişmigiu pe care, zice el, am mai stat odată, a fost grozav de emoţionat.

A fost o revedere poetică, m-a îmbrăcat ca o mănuşă, deşi e clar că e unică în felul ei, nerepeiabilă.

Acest lucru s-a verificat cu prilejul unei a doua întâlniri când Seby a fost la mine fără să mai găsim o cale mai adâncă de consonanţă. E tot atât de deştept, de spiritual, aproape neschimbat – decât ceva mai bătut de viaţă, mai nerealizat (cu toate că are un copil reuşit).

*

L-am revăzut pe Trixy. Am stat de vorbă. Îşi reaminteşte de o perioadă de demult, dintr-o tinereţe a mea prea dezinvolt cheltuită. Are un suflet frumos şi bun, acest mare dansator năpăstuit.

Marin mi-a telefonat că vine săptămâna viitoare. E

proaspăt laureat al Premiului de Stat clasa a II-a, pentru Desfăşurarea.

22 SEPTEMBRIE

Mă simt foarte rău. Oricât am încercat să cârmesc corabia, nu s-a putut. Marin, după ce m-a iubit, a căzut într-o neagră disperare pe care mi-a comunicat-o venind la mare. Deşi susţine în continuare că mă iubeşte, probabil că simpla mea vedere îl nelinişteşte într-atât încât a început să mă evite.

Îngrozitor! N-aş vrea să-i pierd prietenia. M-ar durea sufletul sunt gata să aştept în linişte până îi vor trece aburii sentimentelor dar – pentru Dumnezeu! – să rămânem prieteni.

Nu ştiu cum o să rezist indiferenţei sau mojiciilor pe care cu siguranţă mi le pregăteşte. Dar, în definitiv, m-a mai iubit o dată şi, trecându-i, prietenia noastră a fost posibilă în continuare.

Oare să-l fi pierdut?

Deie Domnul să se îndrăgostească repede de alta sau să-i reuşească o carte ca să poată să mă revadă.

Ieri, l-am întâlnit întâmplător, a avut un şoc puternic, în schimb *azi, la telefon, o voce lucidă, rece, fără inflexiuni.*

În fine, chestia asta mă doare, îmi ocupă gândurile – şi aş vrea să scap de ea.

*

Am fost la Jora cu Preludiile şi Invenţiile şi i-au plăcut foarte mult.

*

Încolo, Marin, Marin şi iar Marin…

23 SEPTEMBRIE

Ieri, Marin a fost pe la mine. Se laudă cu „îndrăzneala „lui, adică îndrăzneala de a mă scoate din inima lui, care, bineînţeles, „nu exclude durerea”.

Eu n-am încercat să-i demonstrez că face o prostie, că mult mai comod era să lase lucrurile să treacă de la sine. Pare-se că, totuşi, şi el ţine la prietenia noastră, nu vrea s-o arunce în aer după cum am crezut. În plus, unele priviri şi cuvinte îmi arătau că starea lui e departe de a fi fermă şi precisă.

Eu nu-l voi căuta. Probabil nici el pe mine aşa curând.

Mă doare sufletul pentru cele întâmplate, pentru irevocabil şi iremediabil.

Inima mea va avea veşnic un loc „al lui Marin”… dacă nu cumva va comite el niscaiva grosolănii ireparabile. Dar oricum, şi atunci, voi rămâne cu prea frumoase amintiri.

*

M-am plimbat cu Constantin Ţoiu.

Dar mie deocamdată nu-mi arde de nimic decât de Ali, de lucru şi de recâştigarea prieteniei lui Marin. Plimbările mele le fac mai mult ca să scap de obsesii.

27 SEPTEMBRIE

L-am revăzut pe Mony, deştept şi pisălog la culme. Ieri am fost cu Kindy la Barbu Câmpina.

Am ascultat două concerte de Bartók, la Tolea Vieru.

Grozave!

30 SEPTEMBRIE

Aseară, timp de o oră şi jumătate, Marin mi-a făcut confidenţe în legătură cu dragostea lui pentru Aurora Cornu (am uitat să consemnez că încă de la mare începuse ceva, eu chiar o încurajasem să şi-l apropie!). Marin zice că o iubeşte grozav cu o dragoste intensă însă oarecare, nu „unică" cum a fost pentru mine.

Evident, m-a surprins rapiditatea cu care s-a îndrăgostit de alta dar având în vedere firea lui sucită, disperată şi capacitatea lui de autosugestie, se poate înţelege.

Am avut, cred, o ţinută bună în timpul conversaţiei deşi n-au lipsit accente menite să încurce lucrurile (strângeri de mână şi de talie din partea lui Marin, „Ninicuţe" şi inflexiuni vocale).

Nu mi-a fost greu să ascult confidenţele lui Marin, pentru că inima mea e fermă în ce-l priveşte. Nu-l pot iubi pentru că-l iubesc pe Ali! Cât ştiam că mă mai iubeşte, aveam un fel de nostalgie după relaţia noastră emoţională din anul acesta. Acum, deşi unele din confidenţele lui par suspecte, prefer să le iau de bune şi să consider eventualitatea erotică dintre noi definitiv izgonită.

Trăiască libertatea! Marin să-mi rămână prieten. Încolo, sunt gata de lucru, de dragoste, de viaţă multiplă.

COMPLETĂRI ŞI (MERITATE)

SUFERINŢE ATROCE

Din orgoliu, chiar în jurnalul meu intim, nu notam până la capăt detaliile concrete şi amploarea durerii pe care mi le pricinuiseră despărţirea de Marin. Despărţire cu care eu însămi îl ameninţasem nu o dată încă de la Sinaia; Atât de tare mă simţeam şi atât de tare mă îmbătăm de suferinţa lui – fără să bănuiesc că ea mi se va întoarce, că

Marin ştia să sufere până la un punct, după care, cu încăpăţânată voinţă, se „vindeca”.

Mereu fugind de umilinţă şi în căutarea fericirii, îmi închipui ce a însemnat pentru el prezenţa tutelară şi nu doar abstractă a lui Ali pe care nu numai că nu i-o ascundeam ci o proiectam în permanenţă.

Şi ca şi când asta n-ar fi fost de ajuns, mă revedeam şi cu un fost iubit, Seby. Spunându-i că aveam să-l întâlnesc, la data şi ora cu pricina, Marin m-a pândit din stradă, pitit după colţul casei! M-am dus spre el şi l-am convins că e o întâlnire fără importanţă.

L-am convins? Nu prea cred.

Deci, se poate spune că l-am torturat, deşi îl fericeam în atâtea feluri.

La o ultimă ocazie în care ne-am iubit – era cumplitul

Septembrie al despărţirii noastre – ţin minte că purtam o rochiţă de vară imprimată cu flori mărunte. În uşă, Marin a rostit următoarele cuvinte de neuitat: „Fiecare floare de pe rochia ta o iubesc”.

Nu minţea deşi era deja cuplat cu Aurora.

După care însă a urmat un şir de necuviinţe dintre care cea mai îngrozitoare era însuşi refuzul lui de a mă mai vedea.

Marin avea o fire profund răzbunătoare, el nu uita şi nu ierta nimic. Ceea ce explică şi purtarea lui scandaloasă faţă de manuscrisul meu, decenii mai târziu, când era căsătorit cu a treia nevastă şi avea copii. De asemeni, ieşirea lui în faţa Casei

Scriitorilor, în prezenţa lui Mircea Dinescu; „Eu voiam s-o iau de nevastă şi ea îi tot dădea că-l iubeşte pe Ali... O bag în p...

măsii”.

Cu greu şi cu durere am supravieţuit felului în care Marin m-a eliminat din viaţa lui. A fost una din pierderile esenţiale pe care le-am suferit – iar eu eram în mare parte vinovată. „I took him for granted” e o expresie curentă în engleză. Mi-l consideram „garantat” pe vecie datorită comunicării noastre *fără* egal.

M-am înşelat.

SCURTĂ ADUCERE LA ZI: 2004

Cineva mi-a spus că, într-o convorbire recentă cu Magdalena Bedrosian, aceasta i-a spus că pe vremea când lucra la

Cartea Românească, Marin i-a mărturisit că singura femeie care

a contat în viaţa lui e Nina Cassian – dar că nu-i iartă avortul.

Conversaţia mi se pare absolut autentică întrucât nimeni nu ştia de acel avort decât numai Marin şi cu mine...

5 OCTOMBRIE

Viaţa e grozavă – are grijă de mine. După încă o discuţie neplăcută cu Marin (în care mi se plângea de superficialitatea

Aurorei şi îmi cerea mie ajutorul şi în care punea condiţii prieteniei noastre şi în care mă ameninţa că dacă află că l-am iubit mai puţin decât m-a iubit el, mă va urî ş.a.m.d.) *s-au întâmplat următoarele*:

Sâmbătă eram în baie şi femeia noastră de serviciu mă anunţă că mă caută un domn. Era loji! Tremurând toată ies din baie, mă aranjez puţin şi îl văd. Telefonase întâi zicând că era de la „Contemporanul" la care eu spusesem că nu sunt acasă.

El s-a decis totuşi să vină la faţa locului (îndrăzneală de necrezut pentru loji!)

În fine, i-am cântat preludiile şi invenţiile, am ieşit împreună, am fost la Politehnică, la expoziţia de artă chineză şi ne-am dat întâlnire pe a doua zi, duminică la 10 dimineaţa.

*

A doua zi, plimbare în Cişmigiu. Discuţie în soare. Când

„Sunt lângă el" nu-i mai trebuie nimic. Ne-am fotografiat de braţ.

Ieri, a treia dimineaţă, a fost la mine. Muzică, îmbrăţişări, sărutări, dimineaţă fierbinte.

Aseară, a plecat. De Sf. *Dumitru, mă voi duce eu la*

Craiova.

Am făcut socoteala că deşi ne cunoaştem de cincisprezece ani, împreună n-am fost decât aproximativ trei luni de zile, dintre care cincisprezece săptămâni când aveam eu cincisprezece ani şi jumătate. Cât de puţin ne cunoaştem de fapt!

*

Au început şedinţele de partid cu statutul. Mony parcă e iar îndrăgostit de mine.

*

Ce bine că loji mă iubeşte! Mă întreb – cum se întreabă şi el – cum de am avut vreodată îndoieli?

12 OCTOMBRIE

Sunt decisă să rup provizoriu prietenia cu Marin pentru că, după

cum m-am aşteptat, mi-a făcut o mojicie. Verişoara mea, Rica, l-a întâlnit şi el i-a spus că nu ştie ce se întâmplă cu el şi să-l lămurească cineva.

Eu însă, sunt sătulă. Nu vreau să mă expun iresponsabilităţii lui.

*

Mi-e dor de loji, amintirea lui e o zonă de bucurie în viaţa mea.

*

Vine madain Papadachi azi la mine, chipurile ca să-mi aducă o carte pentru Petrică şi să mă întrebe ceva. Probabil că

Aurora, dormind pe la Marin, ea s-a îngrozit că vrea să se însoare. Ei şi? Doar n-o să-l împiedice ea!

*

Într-o seară au fost la noi Beniuc cu Ema, Petru Dumitriu cu Henriette Y. Stahl şi Mony. Foarte agreabil. Desigur, m-a interesat şi faptul că le-a plăcut un preludiu al meu şi că Petru a spus că are o părere extraordinară despre muzica mea.

14 OCTOMBRIE

Ieri m-a chemat Marin la telefon şi am stat apoi împreună cinci ceasuri. Situaţia se prezintă aşa: îi e ciudă pe mine pentru că „nu sufăr", „de ani de zile aud că eşti bine, că ţi-e bine, că faci foarte bine, o dată n-am auzit să se spună: săraca Nina, e amărâtă". Se aştepta desigur să sufăr mai mult cu ocazia ultimelor evenimente sau, în orice caz, mai vizibil.

De câteva ori era să ne certăm, totuşi până la urmă, (trecând şi prin „Ninicuţa, fetiţa mea...") eram aproape unul de altul şi în bună înţelegere.

E într-adevăr ciudat dar mi-e absolut egal dacă se însoară cu Aurora – am eu certitudinile mele care ţin de faptul că loji mă iubeşte de cincisprezece ani, Mony, de zece, Ali, de şapte (adică de când ne-am cunoscut), că Seby, după zece ani, însurat şi cu copil, mă iubeşte încă, de faptul că însuşi Marin m-a iubit şi acum şase ani şi anul ăsta şi, deci, e posibil să mă iubească şi peste alţi şase.

*

Acum sunt prinsă în primul meu poem cu adevărat

„Amplu", atât prin conţinutul lui, cât şi ca întindere – şi care tratează despre... ei bine, despre moarte şi viaţă. S-ar putea să lucrez la el multă vreme, totul e să iasă conform cu posibilităţile şi maturitatea pe

care mi le simt.

*

Voi pleca peste câteva zile la Craiova pentru o săptămână! Trimisă de Uniune şi continuând pe cont propriu. Să sperăm că o să fiu fericită.

*

Aseară, la Casa Scriitorilor, Aurora adusă de Marin, a râs cu hohote la un film chinezesc de un sfâşietor tragism.

20 OCTOMBRIE, CRAIOVA

Am sosit la 4 1/2 aici. Nu m-a aşteptat nimeni la gară.

M-am cărat cu geamantanul, termosul şi poşeta până am spart, bineînţeles, termosul. Adio, ceai fierbinte dimineaţa!

La 7 m-am întâlnit cu loji. Am urcat la mine, (o odaie provizorie, foarte bună de altfel, şi cu pian!!!) unde am stat vreo două ore. Eu am mâncat salam cu pâine, el m-a privit, i-am cântat „Cântec de dragoste", i-am citit din noul poem, am perindat amintiri – apoi m-a sărutat şi a plecat acasă.

Ne vedem mâine seară tot la 7. Sper ca până atunci să am cameră de hotel. Aş rămâne eu şi aici – e cameră de oaspeţi dar întrucât treaba mea cu Uniunea Scriitorilor se termină, o să mă cam dea afară. (O fi casă de oaspeţi dar are closet turcesc ceea ce mă inhibă.)

22 OCTOMBRIE

Aseară, m-am văzut din nou cu loji. După ce, în prealabil, am vorbit despre săptămâna cărţii sovietice, la librăria

Cartea Rusă, cu neaşteptat de multă lume entuziastă. Am fost mutată la hotel dar camera e imposibilă (1 metru pe 1), nu pot sta decât în pat, e frig, nu e dulap, nici masă – îngrozitor. Sper să capăt astăzi o odaie mai bună.

Cu loji am fost la restaurant unde am băut vin şi am stat de vorbă. Am avut ieri câteva momente de elan sufletesc pe care nu i le-am împărtăşit – asta când el se animase niţel şi povestea cu sârg diferite lucruri neinteresante. Mi-e înspăimântător de drag uneori – şi vai! indiferent alteori.

După masă mă întâlnesc cu el ca să mergem în parc.

Vremea, admirabilă până azi, începe să se înnegureze. Sper să nu ratăm plimbarea.

ORA ZECE SEARA

Stau la doamna Gheorghiu, mama lui Mihnea. În sfârşit, o odaie în care mă simt admirabil. Părinţii sunt ospitalieri şi drăguţi. Mâine când vine Mihnea, să vedem dacă or mai avea loc pentru mine.

Cu loji, în parcul Bibescu. Parcul – splendid în toamnă şi în amurg, culori nemaipomenite. Pe bancă, loji a stat cu capul în poala mea. I-am mângâiat şuviţele linse, cărunte. El mi-a spus că Nirvāṇa *trebuie să fie ceva asemănător cu ce simte el.*

Dar mai încolo: „Îmi vine foarte greu să spun lucruri plăcute, mă sfiesc, nu îndrăznesc”.

Ce să mă fac cu el? îl priveam mergând, e îmbătrânit, adus de spate, strâmb. A folosit unele expresii care m-au indispus. Odată chiar a râs într-un mod care mi-a displăcut. îl mai iubesc oare? Ce aştept – şi cât o să mai aştept?

Mă tulbură glezna lui frumoasă când şade cu manşeta pantalonului puţin ridicată; de asemeni, am stat cu mâna pe coapsa lui care e tare şi încordată.

Dar dacă această relaţie nu se finalizează (cuvânt care sugerează şi „finele”), dacă gesturile lui amoroase există dar nu depăşesc o anume rutină, şi mai ales dacă îmbătrâneşte – da, e groaznic dar aşa e – pot oare să-mi păstrez sentimentele?

Ce caut eu la Craiova? Pentru atât lucru să fi venit, ca să-l văd urâţindu-se şi îmbătrânind pe iubitul meu de la cincisprezece ani?

Pot să spun că aproape nici nu mai doresc să se întâmple ceva anume, ca altă dată când stăteam cu câte un gând obsesiv:

să vină lângă mine, să mă sărute. Acum o face dar eu nu mai tresar, bucuria mea nu mai e acută.

*

Mâine dimineaţă am consfătuire cu copiii. După masă, îi aştept pe Mihnea şi pe Anda, la gară.

Ah, loji, loji – să fi fost totul o autoiluzionare? Să n-am de fapt ce iubi la el decât propria mea învolburare din adolescenţă? O să rămân, cred, estropiată dacă obsesia lui se va risipi.

ORA UNU

Mi-e teamă că doamna Gheorghiu mi-a pregătit plecarea pe azi-măine, cam până vin Mihnea şi Anda. Ar fi destul de penibil să plec – când eu contam să rămân până marţi, împreună cu ei.

La patru şi jumătate mă duc la gară să-i aştept.

Dimineaţă am fost la Casa pionierilor, am stat de vorbă cu cei mici, foarte plăcut.

Sper, totuşi, că n-o să mă dea afară din casă şi că voi avea parte de o duminică frumoasă şi lungă cu loji!

Ce catastrofă pe capul acestui om! *Boala*! *Acum cincisprezece ani, încă tânăr, fraged, acum zece ani, slăbit, supt, tragic*. *Iar de câţiva ani încoace, într-un fel de bunăstare ursuză, staţionară, cu avertismentele vizibile ale vârstei*. *Inerţie*.

loji? *Cine e loji*? *Viaţa mea începe să-l elimine*. *Simt cum lună de lună îl* evacuez.

DE DOR DE DRAGOSTE

E limpede că loji, la ora aceea, reprezenta un pansament pe rana deschisă a separării mele de Marin. Cum zicea un lied de Mozart: „Îngerii Domnului plâng când îndrăgostiţii se despart".

Fireşte, îl iubeam pe loji şi decantam fiecare uncie de gesturi şi cuvinte care mă puteau convinge că sentimentele noastre sunt reciproce.

Şi oare nu-mi ajungea miraculoasa dragoste pe care o împărţeam cu Ali?

Lăcomia e unul din păcatele capitale. Mony Crohmălniceanu mi l-a evidenţiat primul. Eu nu eram conştientă. Tot ce ştiam era că flacăra iubirii trebuia menţinută cu orice preţ, alimentată şi realimentată, şi că „primul sărut" trebuia mereu înviat

(sau descoperit în altă parte), magia lui fiind inegalabilă.

„Zwei Scelen wohnen, ah! în meiner Brust" – scria

Goethe, referindu-se, bineînţeles, la cu totul altceva, dar în inima mea aveau loc doi şi trei (nu mai mulţi) bărbaţi, acesta e adevărul, atât de greu de explicat!

Oare mă va crede cineva dacă voi declara că în această îmbrăţişare nu intra niciun fel de confuzie sau de promiscuitate?

Oare mă va crede cineva când voi afirma că eram pură de fiecare dată, că nu înşelam şi nu minţeam pe nimeni?

Cei care m-au cunoscut cu adevărat – în primul rând Ali – pot da mărturie.

În următoarele pagini, voi da numai extrase din zilele craiovene pentru a nu deveni fastidioasă…

24 OCTOMBRIE

Teribil simte loji când e în primejdie. Aseară, a fost mult mai „pronunţat” ca în serile precedente.

Îmi spune că, în fiecare din întâlnirile noastre, are nevoie de o „perioadă de acomodare”... În faţa casei, îmi sărută îndelung şi tulburător degetele.

Iar am fost în parc, pe o bancă... Frunzele au plouat peste noi nemaipomenit... îl întreb: „Tu crezi în sentimentele mele despre care îţi tot vorbesc?” „Da, dar tu crezi în sentimentele mele faţă de tine despre *care nu-ţi vorbesc? „Da”.*

25 OCTOMBRIE

Şi a mai fost o seară... Tot într-un scuar, pe o bancă (ştiu toate băncile Craiovei!) l-am mai spus câte ceva din ce am avut pe suflet, mici recapitulări autobiografice.

„Ascultă, loji, vrei să te dau dracului? „Nu. „Dar nici să-ţi fac vizite mai dese, să mă ocup de tine mai consistent n-ai vrea. „Ba da. „Astea sunt răspunsurile telegrafice pe care cu atâta trudă le obţin de la el.

Între timp, îmi mângâie mâinile, mă strânge la piept, stăm cap lângă cap şi ne uităm la stele.

Voi pleca la Bucureşti nesătulă, iritată, cu gustul lehamitei – şi totuşi nu pot să fac nimic, nimic.

Ah, ce păcat de elanul care moare în mine, gâtuit de îndărătnicia lui!

*

Când, rareori, mă mai gândesc la Marin, încep să se filtreze toate amintirile mele în legătură cu el, şi despre care (perioada Sinaia) am scris atât de puţin în acest jurnal.

Marin: „Mi-ai zdrobit inima. M-am îndrăgostit de tine”.

Camera cu lună când nu îndrăznea să se atingă de mine. Plânsul când mi-a citit din Fructele mâniei. *Celălalt plâns la răsfoirea fotografiilor. Capul în palme, la el în odaie, când a venit odată Ali. Desenarea chipului Mărioarei şi al lui Ştefan*

Busoi. Preludiile şi Invenţiile cântate pentru el. „Te iubesc atât de mult, fiecare floare imprimată pe rochia ta o iubesc”.

Ce făcuşi Marin al Joiţii? Aaaooo...

Vom redeveni oare cândva prieteni?

26 OCTOMBRIE

Au venit copiii.

M-a apucat un dor mic şi ascuţit de Ali iar azi dimineaţă am hotărât să plec. Dau fuga la telefoane, vorbesc cu Ali care-mi spune că-i fericit pentru scrisoarea pe care i-am transmis-o şi că mă aşteaptă. Dau un telefon şi la loji, la fabrică. Îmi spune să vin acolo să-mi iau rămas hun. Am refuzat.

De ce nu m-am dus la fabrică? Pentru că mare lucru nu mă aştepta, cel mult o strângere de mână.

Apoi las caietul cu poeziile pentru Seby la el şi va trebui să facă să-mi parvină. M-a însărcinat şi cu un comision pentru mătuşa lui, Babette, căreia va trebui să-i dau 25 de lei iar el să mi-i ramburseze. Ce să fac? Sunt singurele modalităţi de a păstra contactul pentru că el de scris nu-mi scrie!

Să vedem. Poate vine la gară.

Bine le-am găsit iubitul meu Ali!

27 OCTOMBRIE

Şi iată, totuşi n-a fost să plec ieri – n-am găsit bilete, am dat din nou telefon la Bucureşti şi alt telefon la loji care a avut un glas foarte încântat la aflarea veştii.

Seara, ne-am văzut din nou, pe bancă.

I-am spus: „Vida o să mă întrebe ce mai face loji iar eu am să-i răspund: E mort după mine, îl am în buzunarul mic, îl joc cum vreau eu. „El: „Păi chiar că mă joci cum vrei tu”. (Ei, bravos!) I-am mai spus: „E groaznic că ştiu că totul există dar că trebuie acoperit cu capace şi pietre şi asta-mi sfâşie inima”, după care m-a mângâiat lung şi dureros pe păr.

În faţa casei, îl sărut pe obraz, pe amândoi ochii

(„scoate-ţi ochelarii”).

Aseară a fost parcă „mai băiat” ca oricând. Cu impulsuri, mici accese de ciudă, chiar cu timidităţi.

Iar astăzi plec (poate mai vine la gară). Şi între noi se va aşeza din nou compacta depărtare.

BUCUREŞTI, 2 NOIEMBRIE

Între Craiova şi ziua de azi, am mai fost plecată la Iaşi, într-o călătorie absolut fantastică, cu bună dispoziţie dar, mai ales, cu o vizită stranie la „via lui Ştefan Cortez”, cu cele trei fete cu glasuri grozave, cu cvintete, tulburel, vizite inopinate ale

Sfatului popular, periniţă etc. *Merită povestit într-o nuvelă.*

Mii de farse organizate de Nicolae Tăutu cu care am fost
(și cu Mihu și cu Dumitru și Mircea).

Venită acasă, aflu de la vară-mea Rica precum că iar a fost Marin pe la ea, că i-a spus că n-o iubește pe Aurora, că-i place doar, că n-o să se însoare cu ea. Rica mai zice că Marin mă iubește pe mine. A sărit în sus aflând că am fost la Craiova.

„Asta seamănă cu o izbucnire sentimentală!" i-a spus Rica.

„Păi chiar că e o izbucnire sentimentală!" Recunoaște că, deocamdată, nu putem fi prieteni. Chestia cu loji îl scurmă.

Pe AU îl doare o vertebră. Sunt foarte îngrijorată.

14 NOIEMBRIE

Prietenia cu Marin s-a reluat. Îmi telefonează zilnic, vine pe la mine, mănâncă cu noi, am fost împreună la un concert.

Povestea cu Aurora merge prost și e pe sfârșite. Important e că *am rămas prieteni. Dacă m-ar iubi din nou, asta ar complica raporturile. Așa e foarte bine. Uf, bine că am ieșit cu fața curată din această poveste care amenința să devină urâtă și dureroasă.*

A murit doamna Lowendal. Mare catastrofă pentru familie.

Lucrez la un articol pentru „Gazeta literară". Cu Mihu, am alcătuit un cuplu satiric sub numele Constantin Adam. Plec în Țara Oașului cu Mihai Popescu.

FEERIE – ȘI O FARSĂ

Am intrat în casa Cortez, în sunete divine de muzică preclasică, intonate de toată familia, tatăl la armoniu, mama și cele trei fiice frumoase cântând. (Viorica, fata cea mare, a devenit celebră în Italia.)

Dar întreaga așezare mi s-a părut mirifică, totul se petrecea ca în *Le grand Meaulnes*, aveam senzația că pătrund în vrajă, într-un tărâm auriu-albastru, să fi contribuit și tulburelul la activarea acelei dulci toamne moldave?

Totul era muzică.

*

Printre sutele de farse geniale imaginate de Tăutu, se numără și aceea pe care i-a jucat-o, la [ași, lui Dumitru Mircea.

Prin nu știu ce mijloace, l-a convins pe acesta că s-a primit un telefon de la Uniunea Scriitorilor care-l înștiința că pleacă în

Uniunea Sovietică. (Rolul meu, căci am participat la farsă, era să mă arăt amărâtă că, în calitate de reprezentant al poeziei, urma să

plece Eugen Frunză...). Drept care, Dumitru Mircea îi telefonează nevestei să-i pregătească bagajele, Tăutu insistând să-şi ia şi un costum naţional întrucât cu siguranţă îl va întâlni pe Şolohov şi că o să fie cazul să-i spună: „Ti kazah – ia moţ”.

Cu cât mai extravagante erau scenariile acestor farse, cu atât deveneau victimele mai credule.

Am numit aceste farse „geniale” deoarece ele se transformau în adevărate „studii de caracter”.

30 NOIEMBRIE

Acum trei zile, am împlinit treizeci de ani. Cifra pare monstruoasă la prima vedere mai ales pentru că eu continuu să mă simt de nouăsprezece sau de douăzeci şi trei, de exemplu.

Nu-i nimic de făcut! Voi îmbătrâni cu sufletul tânăr şi voi suferi, desigur, continuând a fi proastă, naivă, impulsivă, nestăpânită şi neînţeleaptă!

*

La organizaţia de bază, Gavril Mihai a mâncat din nou hexafosfat (vorba lui Kindy) în contul meu. Voi da o declaraţie scrisă. Voi aminti din nou povestea cu alegerile. Ce o să iasă de aici? Geo a fost exclus din Partid pentru relaţiile lui dubioase.

Dar eu? Eu când voi fi exclusă oare? Pentru ce, nu ştiu. Pentru că cineva de acolo de sus nu mă înghite? îngrozitor. E posibil aşa ceva? I-am spus azi lui Galan că sunt curată „ca lacrima”.

Da. Aşa sunt. Toate defectele mele nu ating esenţa.

28 DECEMBRIE

N-am vorbit aici despre extraordinara, într-adevăr, călătorie în Ţara Oaşului unde m-a luat cu el reporterul Mihai

Poopescu (aşa se bâlbâie el), fiul adoptiv al lui Popescu-Doreanu şi prieten bun cu Vasile Dumitrescu (asemenea lui, comunist ilegalist din adolescenţă). Cu el, cu un ofiţer superior şi cu un locotenent am fost martora unei investigaţii referitoare, la un omor. Acuzatul era un tânăr superb, cu inocenţi ochi albaştri, care nu şi-a negat crima, victima lui fiind, la rândul ei, autorul a două omoruri. Până şi şeful Sfatului Popular purta un cuţit în carâmbul cizmei. Bărbaţi şi femei, deopotrivă frumoşi, cu nume pitoreşti (Moiş, Barnişca), cu grai şi îmbrăcăminte pitoreşti. Alcoolul în floare (am văzut o mamă alăptându-şi pruncul cu palincă de şaizeci de focuri). Mi s-a pomenit şi de sifilis. Şi de mitul răzbunării.

Parcă ar fi o Sicii le a noastră…

*

Lucrez la un poem antiimperialist pe care nu reuşesc să-l termin.

*

Am făcut un turneu: Cluj-Aiud-Tg. Mureş, cu scriitori maghiari, în cadrul căruia l-am revăzut pe Piko, la fel de drag mie şi eu lui.

*

Marin mi-a făcut o vizită până la două noaptea. Îmi spune lucruri neplăcute şi se pare (neverificat) că lansează tot felul de insanităţi în contul meu.

*

De la 1 ianuarie, AH ia un concediu de două luni. Cu laureatul Mony, relaţiile se strâng din ce în ce.

Revelionul va avea loc la mine dar mi-e teamă că războiul bate din nou la uşă.

1955

75 *MARTIE*

Recitind după un hiatus mărişor rândurile de mai sus, îmi dau seama că multe s-au mai întâmplat.

Unele informaţii despre oameni:

Mony – temperatură maximă de *amiciţie.*

Marin – pare-se că, totuşi, se căsătoreşte cu Aurora, spre marea lui nenorocire. Încolo – amici.

Vasile – îmi place tot mai mult, probabil fără viitor.

Dimos Rendis – poet grec, cunoscut la Sinaia în februarie. Mi-a dăruit insigna lui de pe când lupta pe muntele

Grammos.

Insucces cu preludiile şi invenţiile. George Bălan, pe post de acuzator public, a susţinut că mă „refugiez „în stilul clasic ca să nu mă ancorez în realitatea socialistă (dar. lora m-a felicitat).

Alte mâncări de rahat în organizaţia de bază.

Constantin Adam e înjurat. Se face scandal.

29 MARTIE

Mă străduiesc (cu succes relativ) să scriu poezii.

*

Starea generală – proastă. Fac eforturi să-mi păstrez optimismul deşi sufăr.

Bucuriile mele sunt în braţele lui Ali, cu gura pe gura lui.

14 APRILIE

Am reuşit în sfârşit să scriu un poem mare, „Cancerul lumii”, care, după cum se spune, e foarte izbutit. Să dea

Dumnezeu!

Trebuie să recunosc meritul incontestabil al lui Mony în crearea poemului care, reîndrăgostit şi stimulator, m-a ajutat cu idei şi laude să-l duc până la capăt.

Încolo, am avut alaltăieri şi ieri surpriza venirii lui Ioji la

Bucureşti. În cele două vizite ale lui, am fost frânată de însăşi surpriza revederii şi „n-am scos tot ce se putea scoate” din ele.

Totuşi a fost şi muzică şi ton confidenţial şi sărutări şi planuri de viitor.

O să mai plec pe la Craiova când o fi frumos afară.

Vasile – staţionar din lipsă de condiţii.

Ali – acelaşi fermecător soţ extraordinar.

Vine primăvara – târziu de tot!

23 APRILIE

*Poemul apare în „*Gazeta literară*”, săptămâna viitoare, cu, probabil, o ilustraţie de Perahim.*

Mi-e dor de Ioji. Aşa mă apucă din te miri ce! Ce n-aş da să petrec o vacanţă cu el, să se mute la Bucureşti. Doamne, acesta e veşnicul „inacheve „al vieţii mele! Trebuie să am şi eu o mare năzuinţă neîmplinită, nu-i aşa?

Vasile – nu se întâmplă nimic. Mony, da, mă iubeşte cu adevărat, îmi umple într-o măsură viaţa – dar eu nu-l iubesc…

Ce păcat!

Am recitat în tot felul de locuri cu succes considerabil.

11 MAI

E ceva îngrozitor: visul venirii lui Ioji la Bucureşti s-ar putea împlini imediat dacă i-aş găsi casă. Decizia lui – lucrul cel mai dificil – a fost luată. A fost în Bucureşti pentru două zile, ne-am văzut, din nou muzică, exerciţii de algebră, sărut, multă căldură, farmec, l-am condus la gară, l-am suit în tren.

Poemul cu „Cancerul” a avut enorm succes. Telefoane de felicitări de la oamenii cei mai diferiţi. M-am bucurat mult.

Am terminat o foarte reuşită (după părerea mea) Sonatină

pentru pian pe care am predat-o la concursul Festivalului, fără şanse probabil.

Monys-a aprins prea tare; relaţiile devin din nou dificile, ca pe vremuri.

*

Ieri a fost un Carnaval al Tineretului. Marin, într-o pelerină vişinie, „dansa” mişcându-se fără noimă cu Aurora, decoltată şi frumoasă. Mi-a fost puţin milă de el, nu ştiu de ce…

Marin „deghizat” şi nepierzând un dans fără să ştie, totuşi, să danseze…

*

În curând, termin o traducere în versuri (delicioasă!) din

Ciucovski.

4 IULIE

Bineînţeles, nu am găsit casă pentru loji. S-ar muta în casa lui Brucăr dacă acesta va găsi casă la Bucureşti. loji mi-a scris şi o scrisoare!!! Câteva rânduri informative, cu unele aluzii indescifrabile, plus finalul „îţi sărut mâinile” care, inexplicabil, m-a emoţionat. Casă n-o să găsesc nici pentru Mircea

B., nici pentru el. În clipa asta, îl iubesc acut… poate şi pentru că, de două zile, Ali e atât de fad, ca în nişte săptămâni memorabile din primul nostru an de căsnicie. Surâde, se mişcă, mă mângâie dar e străin, lipsit de generozitate, incapabil să ţină cont de tristeţea sau de bucuria mea.

Ieri am fost într-o excursie cu Vasile şi alţii la Constanţa şi Eforie – marea a fost atrăgătoare ca cea mai proaspătă iubită-Aii a fost departe ca cel mai învechit soţ. M-am simţit foarte tristă…

…Cum tristă am fost mereu în ultima vreme de când tăria mea s-a risipit şi tot ce am păţit în aceşti zece ani, pe linie de nedreptate profesională, mă doare cu o durere nouă. Plâng şi mă plâng, nu mai disimulez, nu mai fac pe grozava, nu mă mai ţin tare… Sunt rănită şi dornică de un singur lucru: de cruţare.

Sonatina mea a făcut mare tămbălău, socotită fiind „excepţională” etc, pentru ca, până la urmă, să fie proiectată la minus infinit. Starea de nervi e foarte proastă.

ANI MAI TÂRZIU

…George Bălan a ţinut admirabile prelegeri cu exemplificări,

familiarizându-şi auditoriul cu muzică modernă, iar şi mai târziu, vizitându-mă la New York, mi-a arătat broşuri cu noua lui ocupaţie: un fel de mişcare scenică acompaniind liturghiile în biserici! Evident, omul se mai schimbă.

...Dumitru Titus Popa, care dintr-un băiat modest, aproape umil, beneficia de o ascensiune politică neaşteptată, mi-a arătat o foaie arabă în care apăruse în traducere „Cancerul lumii” (mult timp după ce nu mă mai preocupa „lupta antiimperialistă”...)

La restaurantul Cazinoului din Constanţa, un pescăruş m-a gratificat cu produsul lui, drept care mi-am clătit părul cu sifon...

...Sonatina îşi păstrează şi astăzi calităţile – am o casetă cu lucrarea executată de pianista Irina Lăzărescu.

22 SEPTEMBRIE

Sunt după o vacanţă lungă şi plină.

O primă parte (15 iulie – l august) la Vasile Roaită. Aurel

Rău are douăzeci şi cinci de ani, e brun, frumos, deştept şi ardelean.

A doua parte (5 august – 28 august) la 2 Mai, un sat de lângă Mangalia. Plajă direct din ogradă, cu Ali, femeia noastră

Kati – totul dulce şi paşnic (afară de înecul unei fete). Am scris vreo douăzeci de poezii, regăsindu-mă în sfârşit!!

Ali aplecat apoi la Sinaia.

Problema principală e eliberarea lui Kindy pentru care ne zbatem cu toţii, fără rezultat până acum.

Am fost la Iosifihişinevski care s-a purtat din nou dragul cu mine. Voi face un raport ca să mi se limpezească o dată situaţia şi să pot crea liniştită.

Peste două zile plec şi eu la Sinaia, la AU cu care am fost trei zile în Bucegi şi pe care iar îl iubesc grozav.

Vărul meu Emil s-a însurat.

Marin cu Aurora, idem, pare-se că se iubesc.

Tăticul meu, Trunti, a intrat în literatură. Traduce şi semnează cu succes.

Eu voi publica în „Viaţa Românească” un ciclu de la mare şi în „Gazetă”, Prinţul M iorlau.

16 OCTOMBRIE

loji a fost pentru două zile la Bucureşti. Pare foarte îndrăgostit de

mine – eu, mult mai calmă. El e cel care se apropie de mine, mă solicită. Nu mai e nevoie să fac, ca pe vremuri, abile combinaţii ca să-l pot lua eventual de braţ!

*

Marin m-a întrebat ce părere am despre Moromeţii. *La câteva aprecieri entuziaste ale mele, mi-a spus că astea sunt*

„Rezultatele perioadei” noastre comune. Mă rog, cu atât mai bine. Vrea să vină la mine să discutăm mai pe larg. Să vie, deşi sunt luni de zile de când n-a mai simţit nevoia să stea de vorbă cu mine – ceea ce e destul de trist pentru o prietenie multiplă şi profundă cum a fost a noastră. Eu îl privesc fără resentimente, primesc ceea ce vine şi nu solicit ceea ce nu vine. Contemplu.

28 OCTOMBRIE

M-am întors de la Cluj – şi sunt încă plină de efervescenţa unor zile neaşteptat de bogate.

Aurel Rău lipsea – în schimb am avut marea bucurie de a cunoaşte doi poeţi: pe Aurel Gurghianu şi pe Victor Felea.

Primul e negreşit talentat (cam al doilea după Rău), al doilea – ceva mai minor. Dar nu despre poezie e vorba ci despre omenie.

Aceştia doi s-au purtat cu mine atât de cald şi de afectuos încât simt şi azi un dor şi o jale după ei şi abia aştept să-i revăd.

Bineînţeles, m-am văzut şi cu Baconsky. Cu toate că m-a invitat la prânz şi a fost destul de drăguţ cu mine, mi-a părut totuşi infatuat la culme. Are incontestabil farmec în conversaţie dar preţiozitatea şi îngâmfarea de stăpân m-au împiedicat să-i cedez simpatia mea totală.

Pe când Aurel G şi *Felea, zis Kafka, m-au cucerit prin firescul tor, prin inteligentă şi umor neostentativ. Le sunt profund recunoscă*toare *pentru felul în care m-au însoţit ceasuri şi zile la rând, pentru prezenţa lor plină de solicitudine şi admiraţie (când le-am citit şi le-am scris nişte versuri), pentru lot.*

Ce lucru extraordinar să cunoşti oameni!

16 NOIEMBRIE

Am mult de lucru. Am scris un ciclu de şapte poezii pentru „Viaţa Românească” (Congresul Partidului), încă două poezioare ocazionale dar mă aşteaptă o schiţă de balet pentru

Laurenţiu Profeta, traduceri pentru ESPLA, cântece pentru

Klepper, o poezie pentru „Contemporanul”, un articolaş pentru

„Gazetă”, *un referat pentru Editura Tineretului* etc.

Se apropie decada cărţii. *Muzică n-am mai compus de mult*.

Ali e… *ce să mai vorbim*? *Grozav*! *Să-mi trăiască*!

11 NOIEMBRIE

Aseară l-am revăzut pe Sandu Teodorii (Alecu), băiat deştept, astăzi „descuiat” nu ca pe vremuri când îmi făcea zile amare. *Mi-ar plăcea să mă împrietenesc cu el*. *Mă preţuieşte*

şi asta mă bucură şi-mi amintesc de anii ilegali şi revoluţionari, când eram atât de tineri!!!

SUSPICIUNEA (1)

În ilegalitate, Alecu (nume conspirativ) „îmi făcea zile amare”. Dar nu numai el. Şi Maxim Crişan şi Monica Aflândary

(ulterior o participantă a furtului de la bancă despre care o să vorbesc mai târziu) ş.a.

Un catren de Bacovia pe care-mi place să-l citez adesea

(l-am şi pus ca moto la una din secţiunile volumului scris în englezeşte „Take my word for it”) şi pe care mi l-aş putea considera epitaf sună aşa:

„Cu-al meu aspect făcea să mor căci tuturor păream suspect”.

Nu ştiu dacă era vorba de suspiciune sau dacă aceasta s-ar fi datorat „aspectului” meu. Mai degrabă, am fost antipatizată şi de tovarăşii mei din ilegalitate şi de cei care au urmat aparţinând autorităţii instalate, pentru firea şi comportarea mea prea liberă?

Prea independentă? Eu nu-mi dădeam seama că aş fi fost aşa, mă purtam doar firesc, în conformitate cu ideile şi cu temperamentul meu…

Ei bine chiar acest „firesc” mi-a adus cicălelile, reprimările, persecuţiile unor mărunţi funcţionari, ale responsabililor

Uniunii Scriitorilor până la marele inchizitor Leonte Răutu.

22 DECEMBRIE

Sunt recent întoarsă din turneul scriitoricesc: *Cluj*.

Tg. *Mureş*, *Braşov*.

A fost obositor şi frumos. *În afara revederii cu Gurghianu şi Felea, am avut foarte plăcuta surpriză să-l cunosc pe George*

Macovescu şi să-l regăsesc pe Gheorghe Dinu, Ghiţă, în mare formă, vervă, poezie. *Exaltare a relaţiilor dintre oameni, elan, destindere, peisaj, flăcări subterane* etc. *Bogat, plin, dătător de nostalgii*.

Afară de Veronica Porumbacu, agasantă ca de obicei.

*

Căciulata unde ar fi trebuit să mă văd cu loji a căzut baltă. Regretabil, stupid, inexplicabil, dar monoton prin stereotipie. Nu ştiu dacă o să-l mai caut.

*

Mult de lucru şi unele sarcini neplăcute. Totuşi, trăim, iubim, scriem! AH!

*

Şi l-am văzut pe Kindy când am depus ca martor. E

neschimbat, i-am zâmbit, s-a strâmbat la mine, după aceea a plâns – şi-l iubesc şi mi-e dor, abia aştept să-l strâng în braţe.

12 DECEMBRIE

Permanentizarea situaţiei lui Kindy mă disperă. Am impresia „kajkiană” că nu se poate face nimic, că nu depinde de noi.

Plec la Sinaia să lucrez la Prinţul Miorlau *şi la o mie de poezii.*

Cu loji am vorbit la telefon şi a fost foarte drăguţ explicându-mi de ce nu mi-a scris de la Căciulata unde urma să ne vedem: nu se găseau mărci…

Vrea să mă vadă, mă cheamă la Craiova. Vechea poveste, nici măcar în variante noi.

1956

12 IANUARIE

De Anul Nou, Vasile a încercat să reediteze un elan mai vechi – dar de astă dată m-a lăsat rece.

5 MARTIE

Mă apropiu de sfârşitul perioadei sinaiote. Multe zile le-am petrecut la Bucureşti unde mă aflu şi acum.

Am terminat Prinţul Miorlau *– şi, am mai scris o sumedenie de poezii diverse.*

La Sinaia, am cunoscut ca de obicei oameni peste oameni.

Într-o primă perioadă, S. Damian, într-o a doua, Doina Sălăjan.

Paul Anghel, într-o a treia, Georgeta Horodincă, başca alţii mai puţin interesanţi.

Există şi lichele pe-acolo.

Încolo, Marin cu care am stat mai mult de vorbă, literar, neutral.

Aici, în Bucureşti, întâlniri mai dese cu Sandu Teodoru

(prin nevasta lui, Irina, am ajuns în U.T.C.-ul ilegal). Vasile iar cu elanuri dar nu prea îmi mai face impresie.

Mony – cam anost. În „Gazeta literară" – articol laudativ, al lui Petru Dumitriu, la adresa mea! (suspect...)

Ali – extraordinaire comme d'ordinaire.

Cu Kindy, niciun progres.

SUSPICIUNEA (2)

Nu, prietenii mei apropiaţi nu mă suspectau. Nici Sandu-Alecu, la a doua noastră întâlnire, nici Vasile Dumitrescu, nici

Mac-Macovescu, nici Ghiţă Dinu, cu toţii vechi ilegalişti (cu acesta din urmă am fost mulţi ani în strânse relaţii modernisteumoristice-poctice). Funcţionam pe aceeaşi lungime de undă, inclusiv atitudinile critice faţă de „mediul înconjurător".

Ducându-mă o dată la Vasile, pe când acesta lucra la AGER-PRES, să-i cer ajutorul privind chinurile pe care mi le pricinuia

Răutu, acesta mi-a spus zâmbind şi citând din Ehrenburg: „Ai vrea ca lumea să fie condusă de «Consiliul gingăşiei supreme»"?

Bineînţeles că nu visam la o asemenea mirifică lume – dar de aici la repetatele şi nemeritatele torturi de care aveam parte era calc lungă. De ce eram suspectă? Familia mea n-a avut niciodată avere – casă, maşină etc. – eram, desigur „mic bургheză".

dar cei care mă persecutau nu făceau nici ci parte din clasa muncitoare, erau tot mic burghezi.

Mult mai târziu, am înţeles că ce-i „deranja" era tocmai faptul că eram de bună-credinţă absolută. Cum i-am scris lui

Gheorghe Brătescu, după ce i-am citit memoriile recent apărute

(2003): „Chiar dacă n-ai fi fost ginerele Anei Pauker, tot ai fi fost marginalizat la un moment dat pentru că biserica perversă – am numit Partidul Comunist – îşi ura drept-credincioşii şi-i tolera pe cei fără credinţă dar obedienţi şi manipulabili".

Acum (probabil) douăzeci şi cinci de ani, l-am întâlnit la Geneva pe Horia Liman, unul dintre „ştabii" de la „Contemporanul" care-l numea pe Al. II Ştefănescu, soţul meu, „coloana a V-a", şi l-am întrebat: „Ce-aveaţi cu mine?" „Nu te chiedeam", mi-a răspuns el (nu-l putea pronunţa pe „r"). „Dar de ce?", am insistat cu „Uite-aşa. Nu te chiedeam".

4 APRILIE

Azi e, mi se pare, aniversarea primelor bombardamente din 1944. Acum aproape doisprezece ani a murit Sandu Pitaru.

Se vorbeşte, cam în surdină, despre unele documente privind părţile negative ale lui Stalin („nimicire de oameni nevinovaţi… cultul personalităţii”…)

La Sinaia, l-am cunoscut pe Eugen Barbu, autorul Gropii.

Nu e prea interesant ca individ, cam crispat, inabil în societate, cam deplasat, cu unele grosolănii, totuşi aparent „băiat bun „ceea ce accentuează uneori latura deplorabilă, de inegală graţie sufletească. Poate că, ajungând să ne cunoaştem mai bine, se va comporta mai armonios.

Mony, mai departe de mine şi mult mai aproape de

Catrinel Oproiu – ceea ce-i doresc din toată inima. Cică o iubeşte mult şi nici ea nu ar zice nu. Cică s-ar putea să se şi căsătorească (deşi ea e încă măritată). De ce nu?

Cu chiu cu vai, a venit primăvara. E călduţ şi bleu.

Cineastul Haralambie Boroş pleacă la Cannes la festivalul filmului. L-am rugat să-mi aducă o pietricică din pavaj. S-o miros.

Sunt sănătoasă, traduc Mizantropul, *m-am împrietenit mai bine cu Vaier ca Sadoveanu, clujenii au fost la Bucureşti.*

În fine, trebuie să ne bucurăm!

10 APRILIE

A apărut Adrian Hamzea, un băiat frumos, blond cu ochi albaştri, deştept şi cultivat, nefericit, poate farsor, în orice caz tulburător şi care pretinde că mă va iubi şi se îngrozeşte de pe acum.

Mă gândesc la excursiile turistice care se anunţă. Trebuie să plec şi eu undeva!

18 APRILIE

Da, m-am înscris împreună cu Ali (!) pentru o croazieră de-a lungul coastei Mării Negre, cu opriri la Odessa, Yalta (Crimeea), Soci şi Batumi (Caucaz, Georgia). Pare neverosimil de extraordinar. O să fiu fericită.

Kindy e liber provizoriu! Primul drum l-a făcut la mine, cu violete în mână. Îl iubesc enorm, mi-e necesară prezenţa lui fizică, îmi dau seama cât mi-a lipsit.

Pare-se că I.R.C.S. (Institutul pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea) m-a propus pentru o plecare la Praga, la 1 septembrie.

Formidabil, numai să fie adevărat.

AU pleacă de la ESPLA. Director va fi Petru Dumitriu. În orice caz, bine că a scăpat. După cum se observă, multe şi mari bucurii. Numai că n-avem bani.

I-am revăzut pe Geo şi pe Mony, diseară vine Tertulian să-i citesc şi să-i cânt. Mony a fost ales în biroul organizaţiei de bază.

Cu Eugen am făcut o foarte izbutită plimbare la lacuri. A

Izbucnit vara, prematură şi violentă, se aşteaptă probabil reşute ploioase.

25 APRILIE

Aseară, telefon disperat de la Adrian Tf.: „Când vii la

Braşov?” Îi e „foarte rău”, a repetat-o de câteva ori, are

„Nevoie de mine, na!” Ce să-i fac? Nu mă solicită. Are ceva excesiv, poate e un farsor, dar e, într-o măsură, tulburător.

Ali e acasă, umblă de colo, colo, aranjează tot felul de lucruri.

7 MAI

Ce ciudat, la I ianuarie 1956, n-am făcut bilanţul anului şi nici în anul precedent, pare-mi-se.

Deci, în 1954 s-au petrecut în esenţă următoarele:

Literatură: Se constituie Constantin Adam, subsemnata şi Mihu Dragomir.

Încep un lung poem despre moarte

Muzică: Termin ciclul de 8 preludii şi invenţii

Relaţii: Ruperea prieteniei eu Marin

Pe plan obştesc: Neplăceri diverse, persecuţii şi desconsiderare.

Iar în 1955?

Poezie: „Cancerul lumii”.

Multe, multe poezii la mare (prima regenerare veritabilă după atâţia ani)

Traducere din Ciucovski

Muzică: Sonatina pentru pian

Oameni: Clujul şi ai săi.

O mare şi formidabilă vacanţă la 2 Mai!

Am ţinut să notez cele de mai sus pentru o oarecare evidenţă, mai ales în creaţie.

AU, liber, a început să lucreze în literatură. Eu sunt aproape gata cu traducerea din Mizantropul.

Se apropie croaziera.

Adrian, tot mai disperat. Îmi dă telefoane: „*totul e nou în jurul meu*. *E o noutate unde mă mişc*. *Nu se mai poate aşa*. *Mi-e foarte dor de tine acum*. *Te îmbrăţişez* (*de la distanta asta am curaj*) „etc.

Asta pentru că fusesem la Braşov în trecere (*cu Vasile*.

Sanda şi Ali) *şi-l căutasem acasă şi nu-l găsisem* („Nina, *ce-ai făcut*?)

Am să plec sâmbătă la Braşov pentru o zi dacă, bine în (*eles, n-o să se opuie Ali care devine cam opozant*.

Aseară, la Mihai Poopescu, cu Ali, Vasile şi Sandu.

A mai fost pe la mine şi Eugen. *E simpatic*. *Totuşi, de ce nu mă atrage*?

Mă bucur foarte tare de viaţă! *Foarte tare*! *Am o efervescen* că *perman*entă.

Lui loji i-am scris o scrisoare care zgârie. *Era să plec la*

Craiova – şi m-am răzgândit. *E pentru prima oară că mi se întâmplă aşa ceva*!

Cu Kindy mă văd, sunt fericită când pot să pun mâna pe el, să văd că există, e liber, viu. S-ar *părea că mă iubeşte cu adevărat, d'amour*. *Deşi nu l-am crezut niciodată, prea fini face cultul personalităţii. Îmi spune ca să ştiu că oricând i-aş spune că sunt de acord să mă mărit cu el, n-ar ezita nicio clipă*.

*

Tiberiu 01 ah mi-a făcut confidenţe în legătură cu Yvonne

Săucan!!! *Miraculos, pentru că acest mare compozitor, cum îl consider eu, e o structură perfect ermetică*. *Mă bucur că-mi acordă încredere*.

*

Pe AU l-am bătut la şah (*cred că s-a lăsat*) – *şi-l iubesc*!

9 MAI

Am primit o scrisoare de la Adrian, exaltată şi artificială, cu prost gust de tipul următor: „*E dragostea*. *A izbucnit cu impetuozitatea unui noviciat ce vrea să răscumpere prin exces de dăruire – m-am dat, Nina – timpul pierdut*. „*Sau*: „*Nelinişştea urca spre mine, se împretundinea* (*valeu*!) *în mine*”. *Sau*: „*Dacă ai fi a munţilor cum am fost eu, ai şti acum* „(*aluzie la o posibilă rezistenţă a lui*). *Sau*: „*Iubesc ca un bezmetic – peste lumile care ne despart*” etc. etc. *Gerard de Nervul* (*dar de proastă*

calitate), demonisme, adolescentisme, spaime, ameninţări, surâs amar – mă rog, toată recuzita unei deplorabile literaturi. N-am tresărit măcar o dată, nu m-a tulburat niciun cuvânt. Am fost numai profund dezamăgită, şi aproape jignită, de faptul că privirii mele rafinate i se oferă un spectacol atât de grosolan.

Dacă tipul e doar contrafăcut – se osteneşte degeaba. Ipoteza nu e chiar valabilă întrucât, dacă ar fi vrut să mă epateze, alegea nişte mijloace mai subtile, mai de talia mea. Dacă e sincer, înseamnă că are un suflet dubios, plin de briantină. Dacă e o postură adoptată din stângăcie – înseamnă că e prea tânăr, neevoluat, prost cunoscător de oameni. Oricare ar fi explicaţia, rezultatul e dezastruos.

*

Aseară, chef la Mihnea cu I 500 de oameni, unii iluştri:

Radu Popescu, Ion Vinea, Philippide, Ion Marin Sadoveanu.

Rosetti, Dina Cocea, Mihai Brediceanu, Frunzetti, Radu

Boureanu etc. etc.

Şi cu Mony m-am văzut aseară. Presimte că, în scurt timp, va fi nefericit sentimental. Probabil că nici cu Catrinel nu-i merge bine.

25 MAI

Între timp am fost la Braşov. În viaţa mea n-am auzit declaraţii atât de înflăcărate care să mă lase, totuşi, atât de rece. „Te iubesc!", strigat pe toate tonurile, „sunt îndrăgostit, eşti în mine, îţi jur pe viaţa Biancăi (nepoţica lui), pe toate visurile mele, că te iubesc, ţie ţi-aş da totul, şi onoarea, nimeni nu te-a iubit cum te iubesc eu, ce-o să mă fac dacă pleci mâine, o să mă sfârşesc, fii soţia mea, să pot cânta „am sărutat-o pe

*Nina „*etc. etc. *A îngenuncheat în noroi, a plâns efectiv cu o lacrimă mare şi patetică. Mă rog, toate astea ar fi trebuit să mă răscolească dar am rămas destul de calmă poate şi pentru că a plouat mult, am umblat prin noroi şi mi-a displăcut excesivitalea spectacolului.*

Ieri şi alaltăieri am fost în Bucureşti, împreună cu Mar iţa

Foldes, fosta iubită a lui Adrian cu care s-a certat, de care s-a despărţit şi căreia i-a declarat că mă iubeşte. De altfel, mama lui îmi spusese la telefon că „Adrian bea, are o mare suferin (a sufletească".

De fapt, în aceste două zile, Adrian mi-a plăcut ceva mai mult, a fost mult mai potolit, spunând acelaşi gen de fraze

(„sunt orbit de tine, înnebunit") dar pe un ton mult mai

convingător, mai firesc drept care am început să-l cred. Vrea

„Să-l mântui” și eu n-am nimic contra cu condiția ca el să mă ajute, devenind dacă nu comunist măcar renunțând la a fi un dușman al ideilor mele.

*

Ședințe uriașe, grave, la Uniunea Scriitorilor. Al. Jar exclus din Partid. Davidoglu și Ion Vilner vot de blam. Eu – oarecum reabilitată (foarte oarecum, Mihăileanu făcându-și autocritica). Probleme, frământări, caractere, consecințe, perspective.

5 JUNIE

Perioada de ședințe continuă atât din pricina apropiatului congres, cât și în continuarea evenimentelor menționate în comentariul precedent.

A fost și una mare la CC, cu Miron Constantinescu.

Răutu și Constanța Crăciun.

Toată lumea trăiește febrilitatea (și anxietatea) pregătirilor pentru Congres – pierd mult timp și nu mai apuc să scriu.

*

Ultimele mele întrevederi cu Eugen B. au fost parcă mai plăcute. Poate că e, de fapt, un băiat admirabil în prezența căruia, oricum, mă simt bine fără efort.

Ali e plecat la Mogoșoaia să scrie. Trăim ca doi amanți, dându-ne telefoane și vizitându-ne la câteva zile o dată.

Kindy e mereu cel mai drăguț om din lume.

6 IUNIE

Seară lungă cu Sandu.

Vasile, ca întotdeauna, delicios și cald. Grozav (în la omul ăsta. Mi se topește sufletul de dragul lui.

ORA 12 și 1/2

A fost Vasile să-și ia rămas bun (pleacă în Finlanda). Mi-a adus în dar o cioară mică de pluș și m-a sărutat!

17 IUNIE

Azi se împlinește săptămâna de când am fost din nou la

Craiova. Fulgerător a trecut.

Iată ce am notat:

Poate că mi se pare mie dar, de astă dată, totul decurge perfectisim. E între noi o relație de afecțiune atât de consimțită, de

degajată, ca niciodată... Nu e vorba de *gesturi propriu-zise*

(de culcat, fireşte, nici pomeneală) dar totul, de la priviri şi mângâieri până la conversaţie, totul se petrece într-o limpezime de sentimente de necrezut. E atât de clar că mă iubeşte că nici nu mă mai înjior... M-a cerut de nevastă: „ei, când proiectăm o căsătorie?”, m-a sărutat (nu-mi place la nebunie), i-am spus poezii care i-au plăcut foarte mult... M-am îndoit mulţi ani la rând dar, iată, acum nu mă mai îndoiesc...

ORA 11

Sunt în parcul Bibescu, singură pe o bancă. Soarele arde.

Ioji e la cimitir, la Riza. Parcul acesta îmi smulgea cu ani în urmă vibraţii la cea mai înaltă tensiune. Şi în prima jază (la şaisprezece ani) şi într-o a doua (la nouăsprezece). Era o iluzie?

Poate oare o iluzie, să dureze şaisprezece ani?!... Deşi, dacă mă gândesc bine, nu se poate spune că ne cunoaştem... Nu, n-aş putea spune că-l cunosc pe Ioji cape buzunarul meu – şi nici că ceea ce cunosc mă încântă 100%... îi mai fac eu câte o plăcere spunându-i că mă simt foarte fericită cu el – şi el mă crede dar eu nu mă cred...

Am vorbit cu Ali la telefon. O, Dumnezeule, cât îl iubesc!

Sunt o creatură de neînţeles chiar pentru mine. Cel mai adevărat mi se pare că eu, de fapt, iubesc un unic Bărbat (Ali, cel mai probabil) şi că toţi ceilalţi îmi oferă un fel de soluţie de continuitate, o sursă de împrospătare pentru a-mi menţine sufletul veşnic tânăr şi ferice.

În fine, trăiri şi trăiri, biete, furate fericiri în veacul acesta crâncen!

Ali nu mi-o poate, nu trebuie să mi-o ia în nume de rău.

*

A început Congresul, ba chiar mâine se şi sfârşeşte.

Atmosferă deprimantă deşi cuvântul meu a fost bine primit de sală (şi, fireşte, prost de prezidiu). Sunt cu nervii sleiţi şi nu aştept decât *să plec în călătorie.*

Ce să mai zic? Grele vremuri, complicate pentru dezvoltarea etică şi intelectuală a umanităţii.

CURSA

Se pare că înainte de şedinţa de excludere, Jar fusese la

Gheorghiu-Dej să i se plângă de racilele îndrumării şi nu numai, drept care secretarul Partidului l-a îndemnat să ridice problema în

plenul organizaţiei de bază. Ceea ce Jar a făcut atrăgându-şi oprobriul prezidiului, fiind numit duşman şi propunându-se excluderea lui din Partid.

Al. Jar, cu toate trăsăturile lui funambuleşti, fusese membru în Rezistenţa franceză, împreună cu soţia lui, Olga Bancic, aceasta din urmă fiind decapitată de nazişti (ceea ce nu a contat când, în România, după revoluţia din 1989, străzii care-i purta numele i s-a schimbat denumirea…). Nu aveam nicio îndoială că era un comunist cinstit, m-am gândit să mă abţin de la vot dar, din laşitate, n-am făcut-o şi astfel Jar a fost exclus din Partid în unanimitate!

De cine voia să scape acest Partid? De un vechi luptător care şi-a riscat viaţa (ce-i drept, în Franţa…), de un adevărat revoluţionar, cu indiscutabile state de serviciu, cu gură mare

(probabil că-l tutuia pe Dej – mare greşeală!), purtându-şi cu mândrie bereta de rezistent, atras în cursă, deci naiv sau iresponsabil sau considerându-se invulnerabil… iar noi, turma de oi, acceptând, deşi cu vădit „malaise”, această înscenare, acest spectacol neverosimil, incredibil dar adevărat…

Nu ştiu cât l-a afectat pe Jar, cu care am rămas în relaţii cordiale, evenimentul. A fost căsătorit un timp cu balerina

Sanda, fostă Danovski, acum Orleanu-Jar (el mi-a explicat că

„Oricanu” a botezat-o după fecioara din Orléans…), după care s-a recăsătorit, frecventa Comunitatea Evreiască, apoi i-am pierdut urma.

Această împrejurare, venind şi după dezvăluirea crimelor lui Stalin şi după alte zeci de semnale ameninţătoare, a continuat să-mi erodeze încrederea în „forul suprem” dar, mai ales, în onestitatea celor care ne conduceau, mai exact ne manevrau…

21 IULIE

M-am întors din formidabila croazieră, a cărei desfăşurare notată o anexez acestui caiet, neavând chef s-o transcriu

„Pe curat”.

Am fost în al nouălea cer!

CROAZIERA

Negăsind nicio anexă, iată-mă transcriind din memorie acea călătorie.

Ani de-a rândul, am fost obsedată de o plecare peste hotare.

Bineînţeles, visam Parisul. La propriu. Visam că sunt la

Paris – cunoşteam oraşul, în special din cărţile lui Balzac –, mă trezeam, visam din nou că sunt la Paris şi-mi spuneam în vis, acum chiar sunt aici, nu visez, şi iar mă trezeam.

Deci, când, la treizeci şi doi de ani ai mei, am părăsit

Constanţa şi când Ali mi-a spus că intrăm în ape teritoriale străine, am simţit o puternică emoţie, aproape o comoţie. Eram, care va să zică, în străinătate! însăşi marea mi se părea diferită, avea o culoare necunoscută până atunci, de un albastru întunecat, metalic, asemenea lamelor de ras Blaupunkt…

Prima escală am făcut-o la Odessa, unde, pe ehei, era un bătrânel în rubaşcă şi perechi de femei dansau, purtând şosete în pantofi cu tocuri groase şi înalte. Ţin minte că m-a emoţionat acel bătrânel precum şi femeile dansând între ele – bărbaţii erau încă lipsă după devastatorul război.

Apoi, desigur, scara, Scara lui Eisenstein, pe care, în genialul film, cobora un cărucior cu un copil într-însul, urmat de mama cu ochi imenşi, îngroziţi!

A urmat Yalta, asociată eu Cehov şi cu *Doamna cu căţelul*, superbă aşezare, apoi Suhumi şi Batumi (Abhazia şi Adjaria) unde un „Tamada”, maestru de ceremonii, ne-a oferit să bem dintr-un corn de berbec, vinul negru şi cleios numit Hvantsehkara.

Eram cu Mihnea şi cu Anda mai tot timpul şi nu sunt prea mândră că făceam haz când vedeam, la locuinţele luminate de la subsol, un invariabil abajur colorat, drept care spuneam: „Aba!”

de fiecare dată.

Ultimul loc vizitat a fost, cred, Soci, care mi-a plăcut cel mai puţin fiind o convenţională staţiune de vacanţă şi cuprinzând un număr incalculabil de statui ale lui Stalin.

În total, o călătorie hrănitoare pentru marea mea foame de a ajunge „peste hotare”!

21 IULIE

Încerc să uit de urâtul Congres (între altele, n-am fost propusă în Comitet ceea ce mă doare-n cot…)

Trebuie să mă apuc serios de scris. Mă aşteaptă o grămadă de lucruri: ciclul cu „Antichităţile”, basmele pentru copii, Bertolt Brecht etc. *Liedurile! mai ales*!

Să ani numai sănătate şi calm şi putere.

26 IULIE

Duminică am fost cu AH şi cu Vasile la Predeal. Marţi seara ne-am văzut de asemeni cu Eugen Barbu, cu Mihai Popescu şi apoi, la Vasile acasă, şi cu Sandu cel mic care nu-mi mai spune nimic.

Am constatat că, în cinci ani de zile, n-am stat niciodată singură de vorbă cu Vasile, cu excepţia unei jumătăţi de oră consultativă, la AGERPRES. E absurd! Din august 1951 – iulie

1956!

29 IULIE

Sunt supărată pe Vasile pentru că a plecat pentru sâmbătă şi duminică la Vălenii de Munte, la M.R. Paraschivescu, unde, la urma urmei, mi-ar fi făcut mai multă plăcere să merg decât la Predeal ca să-l luăm acasă pe fiul lui, Vlad (inspiratorul Prinţului Miorlau…)

Mă rog, îi doresc să se întoarcă nevastă-sa cea rea.

Sanda, din Polonia, cât mai repede, ca, prin prezenţa ei masivă şi coercitivă, să excludă orice evadări sentimentale.

1 AUGUST

Ce-i drept, Vasile n-a fost la Văleni ci cu nişte străini, indieni, pe Valea Prahovei. Revenit de acolo, ne-am văzut cu

M.R.P. cu Gheorghe Dinu, cu Eugen şi Mihai P la restaurantul

Picu.

Mă hotărâsem să plec în Valea Jiului dar ieri mi-a fost rău cu stomacul şi cu nişte organe mai nobile ca inima, creierul etc. *(dat fiind o lungă discuţie moralizatoare cu Ali) drept care am renunţat în ultimul moment.*

Eu continuu să visez că, totuşi, o seară din cele de cinci ori 356 de seri de când ne cunoaştem, să pot sta la o parolă, singură cu Vasile.

Peste trei pagini, închei şi acest caiet. Viitorul, sper că va avea altă fizionomie (pe cel de faţă ar trebui poate să-l rup) dar mă doare sufletul. Vreau să fiu mai literară, mai comentatoare, mai portretistică adică să pregătesc, dragă Doamne, un „Journal d'écrivain".

Şi să nu uit iarăşi că, luni p.m. m-am revăzut cu Seby (de astă dată după doi ani), că ţin la el, constant dar fără fervoare, şi că sunt mândră de tot ce-mi spune: că mă iubeşte de doisprezece ani şi că mă va iubi în continuare, că ceea ce l-a salvat de la prăbuşire în 1944 „a fost faptul că v-am întâlnit pe dvs.

Doamnă", *că el deschide „lunga listă a victimelor" mele, că m-am făcut frumoasă, că n-am un rid şi arăt tot ca la douăzeci de ani*

(vai, am aproape treizeci şi doi!), ş.a.m.d.

3 AUGUST

Vasile fiind, până la proba contrarie, persoana extraconjugală care mă interesează cel mai mult, iată;

A fost adus la noi la masă azi, cu mari sacrificii. Pare-se că, într-adevăr, nu e prea uşor să te vezi cu el. E tot timpul ocupat, controlat, solicitat, copleşit. Am impresia că e realmente abulic (el zice „leneş", deşi munceşte de zor) – iar eu nu am caracterul „viril" al Sandei! Sunt iremediabil feminină.

Şi vremea, viaţa curge. În orice caz, de marţi până azi, am scris cinci poezii.

6 AUGUST

A venit Sanda, „călarepe mătură", cum zicea Vasile.

4 OCTOMBRIE

O vacanţă splendidă la 2 Mai. Cu verişoara mea Angelica, cu soţul ei, Gică Pavlu, Petrică, Yvonne. Am scris o grămadă de poezii.

Întoarsă, timp de o zi, explicaţii cu Vasile: să-l ajut să fim morali, nu e fericit dar cum să ocolească privirea lui Ali care e atât de demn şi cinstit, să fim prieteni etc.

Am plecat apoi în Iugoslavia. Voiaj obositor dar plin de splendori, Raguza, Split, Adriatica, Plitvice (o peşteră cu mii de cascade minuscule) etc. *de când cu „trădarea „lui Tito, ţara e mult occidentalizată. Am văzut şi filmul american* Funny face, *cu Fred Astaire şi Andrey Hepburn (şi ce dor mi-era de filmele americane!)*

18 OCTOMBRIE

Am amânat o proiectată călătorie la Craiova. Mă reţine

Bucureştiul, conferinţe, simpozioane. Încerc să public în toate părţile. Nu sunt bine dispusă.

24 OCTOMBRIE

Acum un ceas m-am întors de la Craiova. O zi întreagă şi două după-amiezi cu loji. Aparent, o creştere a intensităţii dar oare vom putea încă progresa, depăşi ceea ce pare ineluctabil?

1957

27 MAI

Marin susţine că scriitorii (artiştii în general) se pot categorisi şi

după ritmul creaţiei lor. Ar exista adică două tipuri: a)

cei care ştiu că vor trăi puţin şi b) cei care se ştiu longevivi.

Presentimentul se referă strict la perioada creatoare. Din prima categorie ar face parte, zic eu, Rimbaud care a scris devreme, frenetic şi genial pentru a înceta definitiv, în plină tinereţe, nu să existe, dar să scrie. În cea de a doua ar intra Goethe.

Sadoveanu etc, redactând tot genial dar fără grabă o operă vastă de ansamblu (mai ales Sadoveanu care, mozaicat, nu prezintă acelaşi interes).

Fireşte, secţiunile acestea sunt brutale totuşi, cine ştie de ce, parcă şi stilurile ascultă întrucâtva de această lege. Cei cu viaţă literară scurtă sunt, mai degrabă, „inovatorii", ceilalţi aderă mai curând la clasicim. Ion Barbu, autorul unei singure cărţi esenţiale, e mai violent decât Arghezi, cu multiplele lui volume (deşi moderni amândoi).

Poate că şi cercetarea mai lesnicioasă şi mai pasionată a unei opere restrânse şi geniale – să contribuie la impresia de violent, esenţial, inovator, pe care ţi-o lasă. Când îl studiezi pe

Sadoveanu, ai timp să te odihneşti, să meditezi, să contempli.

În ce mă priveşte – şi având în vedere multele cărţi pe care le-am scris (dintre cele unsprezece la număr, două sunt francamente proaste şi cinci, mediocre) – s-ar părea că mă pregătesc pentru o carieră literară lungă şi deci pentru o viaţă aşijderea. Durerea de la sânul stâng însă zice altfel şi mi-a dat în aceste zile tot felul de aprehensiuni. Ar fi păcat.

*

Acelaşi Marin care are, de cele mai multe ori, intuiţii ascuţite în ce priveşte oamenii, Marin Preda, scriitorul cu totul remarcabil, cititorul de capodopere (e drept, limitate ca număr şi gen), capabil de profunde sondaje în substanţa şi semnificaţia cărţilor, vine alaltăieri şi-mi face câteva observaţii de un semidoctism nepermis pentru un ins lotuşi riguros cum e el de obicei în chestiuni artistice. Las că, până la prietenia noastră, habar n-avea de muzică dar de aici şi până la a face afirmaţii peremptorii ca, de pildă: „Sunt interesanţi modernii eu însă îi prefer pe cei vechi... Respighi mai merge, îl accept ca limită de jos a modernismului... fireşte, Ravel încă îmi place pentru că e cel mai clasic dintre moderni" etc. – *e o distanţă!*

Câte aserţiuni, atâtea prostii sau lucruri discutabile. Ce caută aici Respighi, un compozitor de mâna a treia? Cât despre

Ravel, el nu e mai clasicizant decât adesea Mahler sau Prokofâev. Pe urmă, Marin înţelege prin „clasicizant” ceva „cuminte”.

din punct de vedere tonal ceea ce e simplist. Bach sau Chopin au, uneori, îndrăzneli armonice (cromatice) uluitoare; cât despre melodie, la Bach ea nu se caracterizează prin „cantabilitate” ci prin încorporarea ei în formă, în mişcare, în structura armonică. În sfârşit, mi-e cu totul egal dacă Marin are sau nu acces la genii contemporane de talia lui Şostakovici, Berg sau Bartók. Înţelegerea lui, încă limitată, poate fi privită ca o etapă provizorie. Cu totul supărătoare devine însă atitudinea lui degajată în probleme pentru care nu e calificat – pentru că asta demonstrează o suficienţă nerecomandabilă şi de rău augur pentru întreaga lui personalitate. Nu te poţi dezvolta când începi să ai idei ţepene şi preconcepute şi, mai ales, când refuzi schimbul de opinii. La ora asta, Marin „îşi ajunge”. Discuţia recentă nu vine decât să confirme nişte păreri ale mele mai vechi, bazate pe simptome asemănătoare.

Această stare a lui coincide cu perioada lui maritală.

Tovărăşia frumoasei A., la rândul ei parţial incultă dar deloc proastă, neşlefuită dar snoabă, şireată, megalomană şi arivistă, a stimulat în Marin acele trăsături deplorabile care dădeau semnale şi în trecut dar care, sub oblăduirea prietenilor şi prin autosupraveghere, se puteau atenua până la dispariţie.

Nu sunt în stare să-i vorbesc despre toate acestea pentru că e irascibil şi răzbunător şi l-aş prinde într-o perioadă nefavorabilă receptării obiective. Mai ales că m-ar suspecta şi pe mine de subiectivism.

28 MAI

Cred că gloria nu e neapărat vanitate. Deseori, ea este numai o rezultantă a unei activităţi meritorii şi devine vehicul, la rândul ei, al unor reuşite. Gălăgia făcută în jurul unei cărţi – o semnalează ba chiar o impune. Nu mă refer la vulgara reclamă şi nici la cărţile fără valoare.

Gloria lui Shakespeare se datorează geniului său dar, astăzi, şi ieri, şi mâine, generaţiile proaspete îl vor citi datorită gloriei lui deja stabilite.

Astfel, uneori, devine necesar să ai puţină notorietate ca să fii citit. Nu toţi se bucură de facultatea de a fi descoperiţi uşor. E util, probabil, să precezi apariţia cărţilor tale de audiţia numelui tău, de un

fel de repetiţie acustică pentru cititori.

Din păcate, nu sunt capabilă de astfel de subtile regii. Nu le dezaprob, însă, şi nu-i desconsider pe cei care se pricep s-o facă.

*

Zeci de mii de oameni descoperă zilnic aproape că vor muri de cancer. Zeci de mii de inşi îşi cercetează mădularele, îşi ascultă maşinăriile interne ale organismului – ca să descopere, îngroziţi şi dezarmaţi, că încep să moară. În lumea întreagă, oameni de ştiinţă caută leacul cancerului şi, din când în când, ne vin veşti. Ba că ar fi de natură microbiană, ba că s-ar datora stresului, ba că ar avea la bază uzura unui organ sau altuia.

Savanţii cercetează şi oamenii mor pe capete citind cu înfrigurare despre progresele obţinute în combaterea cancerului. Nu mai e de mult vorba despre o nenorocire de ordin general;

fiecare o resimte ca pe una personală. Suntem vizaţi direct şi în fiecare moment al vieţii noastre. Ameninţarea lui ne dă o curioasă perspectivă. Fără a ne vicia fiecare clipă, declanşează, totuşi, la răstimpuri, un fel de fior care face să ni separă soarele mai stins.

SĂ MĂ ŢIN DE CUVÂNT

De ani de zile, îmi promit să-mi schimb configuraţia însemnărilor mele, să renunţ la tot felul de relatări „triviale” (nu şi pentru mine) şi să devin mai „intelectuală”, mai „comentatoare”, mai demnă de însemnările unui scriitor... S-ar zice că paginile de mai sus se conformează acestui deziderat. Întrucât, ca şi până acum, nu recitesc anticipat notările mele din acest al patrulea caiet-jurnal al meu, nu ştiu cât timp voi rezista avalanşei de fapte, mai importante sau mai oarecari, din viaţa mea. Nu ştiu cât timp voi fi în stare să-mi păstrez „ţinuta”.

Presimt că-mi voi călca în curând cuvântul...

31 MAI

Nu am cancer – ceea ce constituie un punct câştigat.

Peste două-trei zile plec în Bulgaria. Ştiu că voi vedea o ţară frumoasă, cu oameni modeşti şi primitori, şi asta mă bucură.

Poate voi completa o monografie lirică a mării, începută acum doi ani, cu acest nou ţărm pe care se înşiră Vama, Burgas.

Balcic, Sozopol, Mesembria. Sunt convinsă că voi surprinde mai bine sufletul bulgar dacă-l voi cerceta prin lupa verde a mării şi nu

urmând un itinerar obligatoriu şi reportericesc care nu mă atrage. Marea, dragostea mea pentru ea – iată catalizatorul ideal între Bulgaria şi mine.

Poate, în această călătorie, să reuşesc să înjgheb şi ciclul pe care vreau să-l închin revoluţiei. Mă gândesc la un grup de sonete (unul l-am scris dar nu sunt deloc încântată) care să caracterizeze o serie de noţiuni puse în valoare de revoluţie: mulţimea, eroul, sudoarea, etica, strada, cântecul, iubirea – nu cu intenţii teoretizante ci prezentate doar ca momente lirice ale eului.

*

E ciudat că o fiinţă care-mi stă alături de şaisprezece ani.

Yvonne Hasan, continuă să-mi stârnească reacţii contradictorii.

Am veritabile sentimente de preţuire şi de afecţiune pentru ea, totuşi structurile noastre diferă puternic. Nu facem parte din acelaşi grup sanguin. Desigur că un lent şi temeinic proces de adaptare a creat o armonie care, întreţinută cu grijă, a putut dura, după cum se vede, un timp apreciabil. Când şi când, însă, datorită unor factori accidentali, interni şi externi, această armonie se sfâşie.

Preţuiesc la Yvonne integritatea caracterului ei, o anumită profunzime şi tenacitate în arta şi în munca ei. Mă deranjează însă maniacalitatea, încăpăţânarea ei autarhică, o anumită lipsă de graţie şi îndemânare. Nimic prea grav până aici.

Totuşi aceste cusururi sunt pentru mine mai greu de suportat decât însăşi superficialitatea, de pildă. Acord mai multă bunăvoinţă unui tip capricios decât unuia cu idei tiranice. Yvonne nu-şi permite sufleteşte sau intelectualiceşte nicio frivolitate, tot ce face are un fundament solid în etica şi în logica ei; în schimb, de la o vreme, de când e prietenă cu Lidia Csato cea cochetă (talentată pictoriţă de asemenea), e foarte preocupată de îmbrăcăminte şi de pălării pe care şi le alege cu grijă şi le aşază pe cap cu precauţia şi minuţiozitatea cu care studiază istoria artelor. În acest caz, contradicţia în caracterul ei mi se pare dizarmonică. Dacă ascetismul ei ar fi mai puţin obtuz şi cochetăria ei mai spirituală, n-aş avea nimic de zis. Dar a-ţi aşeza pe cap o pălărie în modul cel mai doct – mi se pare excesiv.

CÂTEVA PRECIZĂRI

LA PESTE PATRUZECI DE ANI DISTANŢĂ

Incredibilă mi s-a părut descrierea prietenei mele Yvonne din

paginile precedente! Iată, m-am întors recent în România

(mai iunie 2003) şi, în cele trei săptămâni petrecute acolo, am suferit de teroarea exercitată asupra mea de către – aceeaşi!

— Yvonne, de lipsa ei de flexibilitate, supunându-mă programului ei strict, dezaprobând tot ce făceam sau ziceam, deşi eu eram foarte bolnavă... în primele decade ale căsătoriei ei cu Petrică, se deschisese cumva, dovedea imaginaţie şi umor în jocurile noastre, neuitatele ioachime, şi perechile noastre, a ei şi a mea cu Ali, consunau sută la sută. (Ce-i drept Petrică o numea

„Aşarnica”...)

Ce păcat! Oare o voi mai putea iubi vreodată? Bineînţeles că da...

4 IUNIE

În sfârşit, mâine la doisprezece zbor spre Bulgaria. Zilele acestea incerte mi-au înăbuşit orice capacitate de lucru şi m-au făcut iritabilă.

Îmi pare rău că nu pot lua cu mine şi trusa cu uleiuri, aş fi făcut poate şi nişte peisaje. Nu vreau însă să mă pun în fason cu întreitul meu talent ca să nu le fac impresie proastă gazdelor.

Nu e pentru prima oară, de altfel, că mă jenez de multiplele mele activităţi. Toată lumea mă ameninţă cu fantoma diletantismului deşi am dovedit, cel puţin în poezie, că nu sunt o amatoare ci o profesionistă.

Sergiu Natra i-a spus soţiei lui, Sonia, văzând-o doritoare să facă şi pictură şi sculptură: „Ce, vrei să ajungi ca Nina?”

Oare să fi ajuns atât de rău?

1958

12 FEBRUARIE

Nu ştiu din ce motive am întrerupt o vreme atât de lungă aceste însemnări. E drept că timp de câteva luni am făcut – mulţumescu-ţi, Doamne! – o serie de călătorii (o lună, Bulgaria, două săptămâni, Cehoslovacia, zece zile, Turcia, Grecia şi, în sfârşit, douăzeci de zile, Turcia, Grecia, Egipt, Italia) – totuşi, regret suspendarea unei stări comentatoare care, cred, m-ar fi ajutat să elucidez scriptic o perioadă destul de tulbure.

Nu m-am simţit bine, în special în relaţiile cu oamenii.

Multe gafe, stângăcii, apatii, blazări alternate cu iritări. Am impresia că sunt la capătul acestei perioade şi că intru în primăvară cu sufletul destul de înmiresmat.

Plec la Sinaia să lucrez (traduc Zoia *de Mărgărita Aligher şi*

poezii de Mira Afeckovici) şi-mi pun mari nădejdi în izolarea pură şi albastră de acolo.

Prin ce s-au caracterizat, totuşi, aceste opt-nouă luni de burniţă interioară?

Paradoxal, mai întâi prin viul succes pe care l-au înregistrat Vârstele anului *(revenirea mea la poezie şi, de fapt, revenirea poeziei la ea însăşi). Elogiu unanim care nu mi-a făcut însă nicio bucurie.*

Apoi, prin desele călătorii – visul meu dintotdeauna! – care, nici ele, n-au izbutit să-mi armonizeze cugetul.

Mari necazuri, momente grave – nu au fost.

Iubire am avut multă. Deci, mă întreb: ce vreau? Ce-mi lipseşte?

Motivările trebuie pesemne căutate altundeva, în zonele afective ale trecutului, în acumulări nebănuite, ignorate, în răni de formaţie lentă. Tot ce mi se întâmplă acum sunt scadenţe.

Poate că nu trebuie neglijată luna petrecută la 2 Mai când, zilnic, am scris una sau două poezii ceea ce, fără îndoială, a implicat un mare consum. (Recent, de altfel, a apărut Dialogul vântului cu marea, *pe motive bulgare.)*

Am cunoscut oameni: pe Ion Negoiţescu, cu veritabilă vocaţie critică. Preţioasă mi se pare şi cunoştinţa cu Mihai Rădulescu, muzicolog, care mă destinde şi mă farmecă cu marea lui delicateţe, cu tactul, inteligenţa şi firescul lui.

În Bulgaria, Andrei Andreev, care m-a însoţit prin diverse locuri şi căruia i-am dedicat nişte poezii.

Primul pas pe care l-am făcut în Occident m-a uluit mult mai puţin decât pe alţii. Poate că şi starea mea ternă a fost de vină. Cu excepţia laturilor exterioare tehnico-urbaniste, „modul de viaţă" mi s-a părut cât se poate de asemănător cu al nostru.

Tot problema salariilor, teama de război, realizarea personală, dragostea noastră cea de toate zilele – adică tot oameni suntem.

Copleşitoare sunt straturile artei – asta da! Napoli, Pompei, Palermo, Messina. Suprapunere de splendori.

Dar pentru Dumnezeu! cristalurile, magazinele, expressourile automate, neonul, etajele, nu astea pot constitui uimirile mele.

Poate pentru o zi. Apoi datele astea se însuşesc uşor şi se uită.

*

La 8 martie, Irina Lăzărescu o să-mi cânte la Dalles 3

preludii și invenții (mi minor, și minor, de major).

19 FEBRUARIE, SINAIA

Sunt liniștită. Mi-e sufletul bun. Adică, deși nu lucrez cu prea mult spor, s-a risipit tensiunea bucureșteană. Traducerea

Zoiei *nu e deloc lesnicioasă, are un patetism intrinsec care obligă la alegerea unor cuvinte cât mai fragede, mai capabile de vibrație. Curios lucru – deși scris într-o perioadă în care îndrăzneala – nu numai de expresie ci și de simțire – era frânată, Mărgărita Aligher a izbutit să cânte fierbinte, amestecând relatarea prozaică (dar sugestivă) cu comentariul îndurerat, într-un mod care ține poemul peste ani. Incursiuni curajoase în climatul adolescenței, în prezența morții, în procesul de formare a sentimentului de abnegație* etc. *sunt cu atât mai prețioase cu cât ele sunt deosebit de greu de turnat în poezie. Excepție făcând unele pasaje care poartă vizibil amprenta modei timpului (chiar și acolo se simte că sunt arborate „a contre cozur”),* Zoia *rămâne un document artistic și uman incontestabil.*

*

Cerne o ploaie tomnatică, monocordă, nepotrivită cu acest februarie la munte pe care mi-l doream înzăpezit și pufos.

M-am revăzut cu Geo, ceva mai boțit de vârstă la față dar foarte boțit pe dinăuntru de ceea ce i s-a întâmplat acum patru ani. Am conversat câteva ceasuri și seara, în „soțietate”, s-a deschis chiar amintind de timbrul lui mai vechi. O anumită lipsă de energie (gen Vasile) l-a amuțit (poate provizoriu doar, sper) pe acest om atât de înzestrat intelectualmente și, fără îndoială, și artisticește. Apatia precum și o serie de relații „interlope”, nu în sensul cel mai propriu al cuvântului, îi handicapează evoluția. Circulă pe lângă el câțiva inși, unii primitivi, alții haotici, în general personaje fără o bună disciplină de gândire și cu serioase lacune culturale, dar care toți îl admiră și îl adoră. Am avut impresia că se regăsește într-o oarecare măsură cu mine și m-am surprins din nou afectuoasă față de el și față de trecutul nostru comun.

10 MARTIE

Sinaia continuă să mă cuprindă cu multă zăpadă acum în urmă – și cu oameni. Eugen Mândrie e fără îndoială un tip cu personalitate deși poartă în mod vizibil semnele generației lui.

O anumită zigzagare a comportării, neputința aderării la o asceză chiar când e bântuit de sentimente înalte (pentru o cauză…

sau pentru mine) nu poate face faţă unei relaţii mai pretenţioase, cu tot spiritul lui ascuţit. Ceva trage în jos şi alături, puţin scepticism, puţină disperare, puţin teribilism. Păcat de resursele lui, de înfăţişarea lui de zdrahon imposibil de clintit, de sufletul lui colorat. La douăzeci şi opt de ani, se manifestă cu lipsa de rigoare a unui băiat de optsprezece. Grupul lui de prieteni, la care salut prezenţa necontestată a cinstei, talentului şi inteligenţei – se fixează prea des în faţa mesei cu pahare. „Cheful" e noţiunea cea mai familiară, alături de „luptă", „libertate", „adevăr". Nu vorbesc de pe poziţii puritane sau prudente, ci apelez la instinctul de conservare al acestor inşi atât de înzestraţi.

2 APRILIE

Nu mai am suflet bun şi limpede. În lăcomia mea – păcat capital – înghit oameni şi fapte, cărţi şi peisaje, parcurg spectrul sentimental de la roşu la violet, particip şifabulez, îmi consum substanţa interioară.

Apoi mi se apleacă. Urmează faza scurtă dar acută a indigestiei. Totul e cenuşă, culorile nu se mai diferenţiază. Osteneală. Lehamite, apoi începe panica. Mi-e frică de propria mea şubrezenie. Mi-e frică să nu mă macine roţile acestui mecanism numit „relaţii". Mi-e frică de neînţelegere, grosolănie, agresivitate. Patru inşi foarte deosebiţi cu care sunt împreună aici au ajuns să figureze în ochii mei ca o unică făptură pletorică fără altă funcţie decât animarea singurătăţii mele.

Şi, totuşi, ei sunt patru: 1) Nicuţă Tănase care are un păr atât de sălbatic de parcă ar umbla cu un animal pe cap, „derbedeu „acultural, băiat bun, roşcovan, cu complexe, muţenii bruşte şi suspicioase, 2) Titus Popovici personaj efervescent, poseur, artificios, sclipind de talent ca iarba de rouă, cu candori sofisticate, 3) Francisc Munteanu, cu falsul lui aer de siguranţă, direct, familiar, cam incontinent şi 4) Ticu Berdilă, pictor, cu momente de spirit şi de prostie succesive ale cărui salturi de la îmbujorare graţioasă la cinism şi mojicie mi-au dat de furcă timp de câteva zile.

Şi iată că astăzi mă uit la ei fără să-i disting, prezenţa lor îmi ţine o căldură egalaşi impersonală ca un calorifer. Am făcut abuz de documentare. Epiderma mea, retina mea, sufletul meu nu mai reacţionează.

Aştept să se întâmple ceva care să mă reactiveze. Aştept – şi mi-e frică.

Conversaţii:

Nicuţă se plânge că-l doare ulcerul. Retoric dar duios, întreb: „Ce ai tu, băiatule? „Titus îmi răspunde calm şi convins:

„E sifilitic”. Nicuţă îl apucă de bărbuţă pe Argintescu-Amza:

„Cât costă metrul? „Nicuţă îşi dezgoleşte cracul drept: „Vă place piciorul meu? Dar să-l vedeţi pe stângul!”

*

Lucrul la Zoia *se apropie de sfârşit. Din păcate, am dat peste câteva pasaje terne, şablonarde, scrise sub amprenta cultului personalităţii, care mi-au îngreuiat simţitor munca. Păcat.*

Pornisem cu mare elan.

19 AUGUST, 2 MAI

Sunt de o lună şi jumătate aici, în decorul care mi-a stimulai sufletul pentru Vârstele anului *şi* Dialogul vântului eu marea. *Lucrez la un poem mai amplu, intitulat deocamdată*

Spectacol în aer liber – *o monografie a dragostei. Cuplul meu străbate liric o serie de ipostaze, faţă-n faţă cu lumea obiectivă şi subiectivă, e însoţit şi comentat de mine pe parcurs, încurajat, prevenit ele. pare-se că startul e bun. Deşi n-am modele, nici destule criterii. Nici* Tristan şi Isolda, *nici vreun roman în versuri (cu atât mai puţin minorii Claire şi Ivan Goli sau superficialul Géraldy) nu indică în niciun fel drumul meu posibil.*

Versificaţia, când liberă, când riguroasă, stilul contrastant, când discursiv, când comprimat, bazat pe sugestie oferă un caracter variat, animat dar, în acelaşi timp, ameninţat de hibriditate.

Investesc totuşi în el multă nădejde şi efort.

Sub alte raporturi, vacanţa mea (cu excepţia creşterii constante Ali) s-a dovedit prost administrată prin absenţa unei prezenţe capabile să-mi dea emoţii.

Evenimentele de tipul revizuirii activităţii unor persoane din câmpul cultural au ocupat vara aceasta cu şedinţe şi dezbateri.

E.M. e direct vizat într-o acţiune a grupului lui de amici, îl aştept totuşi aici, la capătul vacanţei, fie şi pentru câteva zile de comunicare şi comuniune.

ÎN CĂUTAREA ADEVĂRULUI

Într-o perioadă în care minciuna nu stătea cu regele la masă ci se instalase în fruntea mesei, deţinând pâinea şi cuţitul – nişte tineri care nu se inspirau din presa vremii, ci mergeau pe teren, s-au apucat

să proclame necesitatea „adevărului integral”.

Prea inteligenţi pentru a nu-şi da seama că adevărul absolut e de neatins, erau totuşi destul de naivi pentru a-l visa pe cel „integral”. Un act de cinste şi de curaj din partea unor reporteri cu talent de scriitori – pentru care au fost sever pedepsiţi, scoşi din presă, trimişi la munca de jos, nu ştiu dacă nu şi excluşi din

Uniunea Tineretului Comunist.

Printre ei se aflau şi Nicolae Ţie şi Radu Cosaşu, acesta din urmă pomenind des de această împrejurare, fiind un martor mult mai competent decât mine şi în calitate de victimă.

12 DECEMBRIE, BUCUREŞTI

*Trăiesc luni fantastice pe care trebuie să le organizez retrospectiv. Mi-e sufletul dramatic – după o scurtă dar înfiorăt*oare *perioadă ternă – scriu, compun, pictez. Voi explica în curând.*

1959

7 IANUARIE, SINAIA

Marin trăieşte marea briză conjugală. Aurora îl chinuie stârnind în el rezistenţe întunecate, dureroase. A fost foarte bolnav, poate doar ipohondru, anxios cu obsesia morţii. Aurora – neglijată un timp din pricina bolii – s-a pus în lumina tuturor reflectoarelor, anunţându-l că vrea să divorţeze. Marin, crunt lovit, a izbutit, totuşi, conform firii lui neiertătoare, să preseze el însuşi despărţirea; mai mult decât atât, s-a cuplat cu o femeie nouă, afişând-o, deşi fără ostentaţie, în acest castel înnegrit.

Povestea acestor doi inşi e plină de semnificaţii. Fără a simplifica, se pot face studii psihologice şi etice foarte interesante. Nu mă încumet pentru că mă suspectez de subiectivism.

Şi iată că, totuşi, încerc.

Aurora Cornu e o fată înaltă, brună, tulburător de frumoasă, cu cearcăne viorii sub ochii irezistibili, cu membre lungi, dolente, personalitate fizică insinuantă, cu o anumită morgă, cu un anumit mister, paralel cu detalii proaspete, fruste (roşeşte foarte uşor), cu o simplitate afectată alteori. La prima vedere, te solicită ceea ce pare a fi extrema ei sensibilitate, candoarea şi un gen de grosolănie nu lipsită de spirit care te face să-i acorzi credit. Curând, prezenţa ei se precizează, devine vorace şi ameninţătoare. Are un râs cu dinţi mărunţi şi gingii aparente care, foarte rar, reuşeşte să pară o garoafă albă, proaspătă în

ovalul umbros al feţei dar, mult mai des, aminteşte de indiscreţia avidă a unei rozătoare uriaşe. La fatala ei frumuseţe de plantă mare şi grea, se adaugă un creier atent, mimetic şi o undă de talent poetic bine hrănit cu ambiţie. Orgoliu uriaş

(„două genii nu încap într-o casă", obişnuia să spună), acut, egolatrie tiranică. Dar peste toate astea farmec, farmecul unei distincţii vestimentare suprapuse pe gesturi needucate, farmec şi, poate, fascinaţie: fascinaţia răutăţii! Aliajul de egoism, calcul, ambiţie monstruoasă şi poftă de distrugere se exercită la

Aurora pe planul vieţii publice şi private cu eficacitatea violenţei consecvente.

Pe Marin Preda l-am găsit acum câţiva ani, slab, nefericit, răzbunător – şi a fost, până la un anumit punct, o pradă uşoară. În primele luni, îmi spunea – pretindea – că „o studiază".

dar „studiul" lui se făcea prin lentile aburite de dragoste şi patimă. Pentru Aurora, Marin reprezenta, pe lângă o personalitate ameţitoare prin adâncime şi originalitate, scriitorul genial şi reputat, promisiunea unei intrări triumfale în societate şi în cadrele unei vieţi înlesnite. Cât l-a iubit, nu pot şti. Cert e că

Marin reprezenta pentru viaţa ei o treaptă superioară, pe variate planuri, şi că, ajutată şi de autosugestie, şi-a putut chiar închipui că se mărită din dragoste. E drept că ea şi l-ar fi dorit pe Petru Dumitriu, bărbat superb şi scriitor tot atât de mare, dezinvolt, puternic, erudit, aristocrat, cunoscător de limbi străine şi om de lume. A trebuit să se mulţumească însă cu chinuita fiinţă a lui Marin, cu prestigiul lui fizic destul de aproximativ, cu şovăielile lui, cu sufletul lui ciudat, tarat de experienţe umilitoare. A făcut ce-a putut. L-a îngrăşat şi l-a îmbrăcat după ultima modă, nereuşind să-l înfrumuseţeze ci doar să-i dea un aer

„Ajuns". Travaliul pe care l-a operat însă asupra mentalităţii şi psihicului lui a fost mult mai fundamental şi mai pernicios.

În Marin, coexistau sublimul şi josnicia, puritatea şi sordidul, forţa şi neputinţa, cu demarcaţii mai nete decât am cunoscut la alţii. Aurora a stimulat în el trăsăturile negative, cu o atenţie minuţioasă care n-a dat greş. Marin a început să se amestece în minore dispute mondeno-literare, pornind la cucerirea unei „supremaţii", vai, atât de conjuncturale – el, slabul, nehotărâtul, bântuitul de spaime. A scris un scenariu prost pe care l-a impus prin presiuni repetate doar ca să ia

bani, a început să-şi dirijeze existenţa în paralel cu cea a lui Petru Dumitriu, rival urât de moarte.

Aurora putea să discute ore întregi despre toaletele doamnei Dumitriu şi Marin asculta, interesat, considerând că soţia lui trebuie s-o ajungă şi s-o întreacă. Meschinărie, ciudă sterilă, parvenitism – au ieşit din Marin ca nişte păianjeni şi au început să-l circule prin viaţă.

Deţin toate acestea din surse imediate şi mediale: Marin, inapt, totuşi, pentru lupte perseverente şi de anvergură, a început să se sufoce în prezumtive şi reale eşecuri. N-a mai fost timp pentru literatură; dragostea însăşi a început să semene cu o asociaţie bazată pe interese comune; planuri de reuşită imediată au luat locul aspiraţiilor nobile.

Dar, vai, Marin n-a corespuns. S-a îmbolnăvit de concurenţă, invidie, neîncredere, lehamite, neputinţă şi cred că s-a îmbolnăvit mai cu seamă pentru că a pierdut din greutatea lui specifică puritatea, liniştea gravă a creaţiei, ordinea pe care, când l-am cunoscut, şi-o impunea.

Aurora, văzându-şi partenerul de aşternut şi de afaceri cam prăpădit, riscând şi pe viitor astfel de eclipse, văzând, pe de altă parte, că Marin scrie greu şi rar şi că nici beneficiile băneşti nu sunt considerabile, fiind de asemeni cumva ignorată pe timpul bolii lui, el ocupându-se de sine însuşi abuziv dar explicabil a hotărât să facă marea cotitură. Calculele ei au fost, pare-se, cam grăbite. Marin, departe de a cădea într-o transă de adoraţie şi suferinţă, făgăduindu-i totul şi zbătându-se s-o facă fericită – nu i-a iertat faptul că, abia ieşit din boală, Aurora a ţinut să-i dea lovitura de graţie. A lăsat-o un timp să locuiască în apartamentul lor comun – el fiind la Sinaia – apoi, după cum mi-a mărturisit chiar ea – a sosit într-o zi „cu o mână de fier într-o mănuşă „şi a somat-o să plece. Urma să se mute el la loc, împreună cu noua lui iubită.

Oricum, mi-a fost teamă pentru nervii lui; din această întredevorare de patru ani, e greu să ieşi întreg.

DUPĂ APROAPE CINCIZECI DE ANI

Îmi dau seama că aceste comentarii făcute cu decenii în urmă îmi vor atrage ura Aurorei – ura ei faţă de mine, însă, se instalase, fără ştirea mea, tot cu decenii în urmă, după cum am constatat recent, aici, în America. Prietenia ei a fost „o faţadă", cum mi-a spus Mioara Cremene. Eu, ce-i drept, apucasem să-mi jugulez atitudinea critică, ba chiar ajunsesem – culmea! – s-o iubesc, în ciuda aberaţiilor pe care mi

le debita, a megalomaniei fără acoperire creatoare, a agresivităţii ei, când posomorâte, când pline de umor... Farmecul şi inteligenţa ei continuau să mă atragă şi am crezut că atâtea experienţe împărtăşite (cum se va vedea mai încolo), ne-au legat totuşi... Explozia cu care m-a gratificat cu vreo doi-trei ani în urmă mi-a dovedit contrariul.

13 IANUARIE

După un scurt intermezzo bucureştean, din nou la Sinaia, în odaia în care stau de patru ani. Mă aclimatizez încet dar sigur. Aştept venirea lui Marin cu care am interferat oarecum la

Bucureşti. Criza lui continuă şi parcă am impresia că vrea să amăie deznodământul, chimundu-se în continuare iar, Aurora, singură, s-a speriat de apariţia unei rivale şi se zbate să restabilească situaţia.

17 IANUARIE

Marin e aici. Lungi, nesfârşite discuţii. Îl *regăsesc şi umblu cu delicii prin crângul memoriei. Dezbatem, dar cu circumspecţie reciprocă, ce a mai fost şi ce este.*

Lucrez şi mă simt bine. Omagiez prin poezii stările mele – şi aştept un salt spre obiectivizare.

Ninge fabulos şi totul se încarcă de zăpadă densă. Iarna m-a capitonat. Acum câteva zile, pe un soare fără cusur, sub cerul fosforescent, am fost sus la Stână, în aer tăios. M-am întors de acolo bolnavă dar cu zestrea de netăgăduit a frumuseţii.

Aş vrea să am mai mult spor – în profunzime – la Spectacol în aer liber. *Am cam pierdut, avântul iniţial, îi percep greu structura. Nu ştiu căror puteri să mă adresez să mă ajute. Nu ştiu la care instanţe interioare ale mele să fac apel.*

„Luni fantastice” scriam în decembrie... am avut, ce-i drept, o puternică trăire prin luna octombrie. Cu un grafic tulburat, efervescenţa a mai durat cam până într-a doua jumătate a lui decembrie. De-atunci, declin din ce în ce mai marcat.

Resimt vidul locului vacant.

MAGIA PRIMULUI SĂRUT

Îl iubeam pe Ali, fierbinte şi total. Mă umplea de fericire.

Ce oare nu-mi putea da? Primul sărut. Prospeţimea şi vraja îndrăgostirii. Acestea sunt clipe unice, mai copleşitoare decât însăşi muzica!

Rămăşiţe din adolescenţa mea dominată de jind şi de dor de

iubire? Probabil.

Îi datorez lui A.D. (nu-i dau numele întreg pentru că e încă în viaţă) momente scurte dar indubitabile de extaz. După o plimbare lungă şi plictisitoare prin ploaie şi năclăială, în care îmi povestise dragostea lui cu Aurora Cornu, (destinul meu împletit cu această femeie va acoperi aproape cincizeci de ani!) ne-am trezit într-o cârciumă mizeră şi, după prima ciocnire a ţoiurilor de ţuică, ne-am privit şi parcă băusem însuşi filtrul magic al

Isoldei şi al lui Tristan – ne-am îndrăgostit!

Da, asemenea inexplicabile miracole se întâmplă. În general, nu ţin mult. Dar în cazul loji, da. Şi, mai ales, în cazul

Ali cu care am trăit momente de extaz frecvente.

Oricum, cele trei luni ale „amuretei" mele cu A.D., mi-au stimulat o serie de poezii (nu e asta oare suprema legitimare a unei trăiri?), au adăugat o nouă savoare iubirii mele pentru Ali

(cum spunea şi Marin Preda că-mi adaugă şi asta încă în 1949!), drept care îi rămân recunoscătoare.

13 MARTIE, BUCUREŞTI

*Sunt singură în Bucureşti. Ali e la Sinaia. Vacanţa mea crea*toare *a luat sfârşit, cu un bilanţ nu prea sărac. Vreo douăzeci de poezii şi, mai ales, un avans considerabil la sonata pentru pian începută în decembrie, pare-mi-se, cu ajutorul psihologic al lui Ştefan Mangoianu. Vacanţă castă, cu mult lucru şi destinderi pure.*

Incident neplăcut cu Marin de natură să ne despartă definitiv.

Cu Kindy, alt incident, de asemeni cu consecinţe adânci.

Aproape singură deci, cu excepţia permanenţei fierbinţi

Ali, scriu versuri, articole, compun, colind expoziţii, concerte şi am un suflet ordonat, cu foarte vagi nostalgii.

Disputa primăverii cu iarna e în toi. Acum chiar, după o zi parfumată…

17 MARTIE

…da, s-a întors iarna. Ger rău. Dar mult mai rău – boala lui AU. Totuşi, nu e motiv de mari alarme. Se întoarce la Sinaia de unde a sosit inopinat, se va trata şi se va face bine. M-am gândit destul de mult la moarte zilele astea. Fără AU nu pot trăi.

9 OCTOMBRIE

Boala lui Ali n-a fost gravă, îşi trăieşte ultimele clipe de rezistenţă

în faţa tratamentului. Am fost, din pricina asta supuşi unei despărţiri intermitente dar prelungite.

Cu lucrul merge prost. Deşi am scris o serie de poezii, n-am continuitate, febră creatoare, spor. Voi scoate un volum nou, în curând – dar mă arde să termin Spectacol în aer liber!

Ca eveniment de seamă, trebuie să semnalez, acum aproximativ un an, încheierea ciclului loji. Optsprezece ani de ataşament constant par a fi ajuns la ţărmul cel dezolat. Nimic nu se mai poate întâmpla. „Citadela „e sfărâmată iar pe mine nu mă mai ispiteşte să dau târcoale ruinei. Îmi pare rău, între altele, pentru tristeţea pe care i-o predau.

*

Pe Kindy l-am pierdut definitiv. Ce de dezastre! Oare să-l poată înlocui Fănică Mangoianu?

1960

1 APRILIE, SINAIA

Nu. Nu-l va putea înlocui Ştefan. Nimeni nu-l va putea înlocui pe Kindy. A plecat pentru totdeauna – şi prieteni din copilărie cu greu am să-mi pot procura de aci înainte. Faţă de nimeni pe lume n-am fost atât de destăinuită. Nicio disimulare, degajare totală, abandon. Şi acum – golul. Mă refac greu, încet.

Mihai Rădulescu, muzicologul, s-a sinucis în închisoare.

Au mai murit câţiva.

*

Cristian Popişteanu, contradictoriul meu vizitator, a atins şi el dimensiunile dramei. Intensitate şi frumuseţe fără îndoială – dar cât de dureroase!

Noii sosiţi în preajmă-mi îşi joacă fiecare rolul, în limitele mesajului lor şi ale textului oferit de autor. Mă doare fiecare zi.

Dar am scris şi scriu! Bach, *mai întâi. Cu toate rumorile diverse, nedumeririle, iritările – sunt sigură că e o lucrare majoră. A*

urmat Noaptea în sala de şedinţe, *iar acum, în sfârşit, sunt în plin* Spectacol în aer liber.

Am avut de la 1 ianuarie o lună de modificări profunde, restratificări – către maturitate. Chiar dacă starea de elevaţie şi dezinteres pentru cotidian a dispărut (din nou mă încearcă

„Ispitele zilnice”), a rămas planul spiritual atins şi o anumită forţă a lucrului de care sunt fericită.

14 IULIE, SATUL 2 MAI

Ce ciudat! *După* Crez *şi* Delimitări *din* Vârstele anului – *l-am cunoscut pe Ritsos, cel din* Arhitectura copacilor, *traducându-l*. *îl cunoscusem din anul trecut, din* la quatrième dimension *şi*, *mai ales*, *din* când vine străinul, Casa moartă, Corul.

Scrisesem deja Odă lucidităţii, *începusem* Spectacol în aer liber.

Acum abia, *după* Bach *şi* Noaptea în sala de şedinţe (în treacăt *fie zis*, *acest ultim poem a fost întâmpinat undeva cu o ostilitate de neînţeles*), *mi-e dat să-l cunosc pe Whitman* (*târziu*!) *în original*, *pe acest geniu*… *„comunist” de acum o sută de ani şi să mă întâlnesc cu el în substanţă şi formulări*, *tulburător de mult*.

Citind din Whalt, *cu Nel Costin*, *am semnalat câteva coincidenţe care mă umplu de mândrie* (*vezi* Song of the open roadj. *Şi*, *dacă mi-e îngăduit*, *aş spune că Ritsos şi cu mine*, *cea de azi*, *îi datorăm lui Whitman*, *avânt sau après la lettre*, *respiraţia*, *proprietatea enunţului abstract*, *sensibilizarea ideii*.

În general, *stilul acesta*, *să-i zic „intelectual”*, *irită pe cei deprinşi exclusiv cu poezia frustă*, *de o cantabilitate explicită*

(*rimă*, *ritm scandaţii*) *cu poezia de stări*, *exclamaţii psihice* etc.

Sunt acuzată – pentru a câta oară? – de pretenţiozitate, *cerebralitate*, *răceală*, *uscăciune*… *Şi totuşi*, *am certitudinea că aceasta e poezie*, *că whitmaniada e sublimă şi că noi*, *cei de pe urmele lui*, *la intervalul unui număr de generaţii*, *avem dreptul şi datoria*, *neeliminând niciunul dintre atributele verificate ale poeziei*, *să folosim cu îndrăzneală vocabularul filosofic*, *ba chiar tehnic*, *să fim multilateral moderni*, *pe măsura secolului*.

ÎNTÂLNIREA DE LA PIREU 1959

Cum nu am tentaţia (sau vocaţia) notelor turistice, decât foarte concentrate, îmi dau seama că nu am descris croazierele

Turcia-Grecia şi nici Turcia-Grecia-Egipt-Italia deşi ele au fost teatrul unor întâmplări şi întâlniri importante.

Astfel, ar fi trebuit să relatez prima apariţie a lui lannis

Ritsos în viaţa mea. Ancoraţi la Pireu, s-au prezentat la bordul navei noastre „Transilvania” câteva persoane, scriitori probabil, ca să ne salute. Printre ei, Ritsos. Auzisem despre el că ar fi făcut ani grei de lagăr, în calitate de luptător comunist şi, după cum mi-a spus chiar el (vorbeam franţuzeşte): „Aragón a dit moi que *ze* suiş un zenie”

(zâzâiala îi aparţine).

Ce dezamăgire! Prizonierul politic era impecabil îmbrăcat, cu părul lui negru parcă dat cu briantină şi mustăcioara neagră „de frizer!” a trecut un timp până mi-am dat seama că acea perfecţiune era pur exterioară şi neimportantă şi că ea adăpostea o personalitate de anvergură, un mare poet care, tocmai pentru că nu se sinchisea de aparenţe, părea atât de „tras la patru ace”.

I-am fost prietenă şi traducătoare – a petrecut multe luni în România, distanţându-se de regimul totalitar din ţara lui, ca şi

Nazim Hikmet, aflat la Balcic pentru aceleaşi motive – şi m-am indus de substanţa şi strălucirea verbului lui chiar dacă, după un timp, influenţa lui m-a părăsit.

Ceea ce e strigător la cer e că Salvadore Quasimodo, poet mediocru, a luat premiul Nobel pentru că era comunist şi asta

„Se purta” la scurt timp după război, iar Ritsos, extraordinarul poet, n-a luat niciodată Nobel-ul, tocmai pentru că... era comunist, într-o vreme când nu „se mai purta”...

L-am revăzut pentru ultima oară, la Atena, în 1990, pe patul de moarte. Cu părul lung şi barba lungă, cărunt, christic, i-am şoptit „tu es le plus grand” şi i-am sărutat mâna lungă, lungă, descărnată.

I-am scris atunci câteva versuri: *„Capulfrumos învelit în abur de moarte (...) Grecie, oare de ce-a trebuit să adăugi/măreţelor tale legende, dar nu mai puţin sângeroase/uciderea lentă a lui Ritsos? Doar el ţi-a umplut/cămările timpului tău de azi cu atâtea provizii/că timpul de mâine al tău n-o să aibă sfârşit...”*

5 AUGUST

Salut pe Thomas Mann. îl salut adânc, până la pământ, pe marele umanist şi scriitor al secolului 20.

După Doctor Faustus *(citit în ianuarie, cu infinite revelaţii, retrăind aproape scena cu diavolul pe linia ispitei şi a orgoliului cunoaşterii absolute) mă întreb: oare nu e cu putinţă viabilitatea geniului complet şi fericit, oricât ar fi el de bântuit de viziune – faţă de geniul damnat, excesiv, patologic, sinucigaş, sifilitic, izolat* etc.?

8 AUGUST

Am cunoscut un ins, Tudor Ganea, matematician, care mi s-a impus poate şi din pricina frecventării îndelungi. Surprinsă să constat un anume ecou continuu, observ încă la rece: fizic mare, păros, cu ceva,

totuşi, copilăros, stângaci, capul, tot mare dar sensibil, aproape frumos, ochi încălziţi de afectivitate, râs puternic, uneori dezagreabil, cu dinţi mari, albi. Dezagreabilă e şi vocea, puţin în falset. Păr puţin, într-o inutilă dezordine, îmbrăcămintea de o neglijenţă fără scuză – dar gândirea vie, suplă, conversaţia substanţială. Probabil – nu pot judeca – extrem de dotat în profesie. Oarecare farmec inexplicabil.

15 AUGUST

Cu Tudor – zis şi Dody, discut, am parte chiar de sentimente, întorcându-mă după câteva zile de la Bucureşti, m-aprimit pe plajă cu un ins pe care tocmai îl salvase de la înec. „Iată ce cadou ţi-am pregătit pentru întoarcere”. Îmi aminteşte de bucuria comunicărilor cu Marin Preda, sper doar că n-o să am parte de cruzimi patologice sau de ciudăţenii fără acoperire.

Interesul pentru noul meu prieten e atât de absorbant încât n-am prea lucrat nimic în ultimele zile – şi acesta e singurul motiv de indispoziţie pe care-l am.

Ca întotdeauna, de asemeni, Ali rămâne intact, izolat în spaţiul dragostei mele fără ezitare.

16 AUGUST

Continuu să citesc Ritsos, cu aceeaşi uluită satisfacţie. I-am scris o scrisoare prosternată.

Cristian Popişteanu mă numeşte când „apologetică-apoteotică”, când „apocaliptică-apoplectică”.

Sper că nu merit primele apelative când mă entuziasmează Ritsos.

19 AUGUST

Vacanţa se apropie de sfârşit. Nu ştiu încă dacă voi pleca sau nu la Roma. Ultimele zile aici au fost grele. Presimt că mă vor afecta chiar când vor ajunge amintiri vechi. N-am lucrat bine decât în luna iulie. Simt nevoia unei „odihne active”, cu Ali alături, certitudinea şi reconfortul meu.

20 AUGUST

Când ţi-a murit un copil, această moarte îşi păstrează acuitatea, oricâţi copii vii şi reuşiţi i-ar urma. Dody şi cu mine ducem povara unei asemenea morţi. Depresiunile lui sunt abisale (până la urmă, tot atât de iraţionale ca şi ale lui Marin)

şi, deşi mai aştept importante bucurii, micul nostru mort s-a

instalat definitiv în zona îndurerată a memoriei.

*

Am cugetat adesea – am şi clamat-o – la capacitatea mea de a face oamenii fericiţi. Totuşi, dacă mă gândesc mai bine, afară de exemplul viu şi permanent Ali, n-am izbutit decât pe timp scurt cu loji, Jany, Marin, A.D. poate. De fapt, numai iubind eu foarte adânc, mă pot *dedica pentru a face pe cineva fericit. Şi asta s-a întâmplat rar, din cauză că principala mea dedicaţie e pentru Ali şi numai pentru Ali.*

Dody se înfăţişează ca un copac al durerii. Ar trebui îndelung îngrijit, salarizat. De unde să pot lumina când sunt atât de întreagă a lui AH? Aş fi vrut măcar – măcar! – să las, după trecerea mea, oameni demni, în acord cu lumea, armonioşi, încrezători, fertili. Nici asta n-am izbutit, pentru că cei de care m-am ocupat m-au solicitat în mod tiranic şi pe planuri inacceptabile. Mă solicită impetuos, torturat, apoi jug şi rămân mai departe singuri, dezolaţi, dezordonaţi, cu presimţirea că fericirea există sau, mai rău, pierzând nădejdea şi făcând apel la vechea lor structură sceptică, depresivă.

Cine se mai resimte oare de pe urma travaliului meu asupra lor?

Dacă nu voi reuşi să vindec în Dody câteva tare fundamentale, dacă îi voi spori nefericirea, îmi voi pierde încrederea în mine.

28 AUGUST

Matematicus, Dody, s-a dovedit aici a avea mai multe cecităţi şi căluşe decât părea să aibă la mare. Există dezacorduri – unele fundamentale – între noi, care mi-au blocat un număr de resurse sufleteşti. Lupta nu s-a sfârşit, nici presimţirea unor consonanţe fericite, dar e altfel decât la mare şi e mai rău.

8 SEPTEMBRIE

Vreau să încep orchestraţia şi eventual să reiau studiul formei. Dacă aş putea absenta din viaţa literară un an măcar – m-aş pune la punct cu muzica şi aş putea lucra în sfârşit pe tărâmul îndelung visat. Îmi trebuie forţă, perseverenţă, ascetism.

11 OCTOMBRIE

Cinci săptămâni – nu în balon, ci într-un fel de suspensie dezolantă, într-un spaţiu inert.

Deşi – lucru colosal! – am început studiul formelor şi orchestraţia cu Constantin Bugeanu, tip cu o gândire originală, interesantă, revelatoare. Deşi continuu să-l ador pe Ali, intens şi fără dubiu,

Matematicus, intrat în eclipsă totală (depresiune, anestezie psihică, recalcitranţă etc), mi-a creat probleme care mă consumă fără perspectivă. Cred că l-am pierdut, nu numai din vina mea dar şi din vina „intoleranţei" mele (nu voi deveni niciodată tolerantă în sensul compromisurilor sau al abandonării principiilor).

15 NOIEMBRIE

Cu sau fără Matematicus sunt liniştită.

*

Apariţia în „Viaţa Românească" a Spectacolului în aer liber *a stârnit un entuziasm excesiv. După părerea mea,* Bach *ar fi meritat mai degrabă această soartă. Mi se aplică atribute majuscule, oral deocamdată. Fireşte că tonul presei va fi mai moderat.*

N-am resimţit nicio exaltare, cel mult un fel de calm agreabil în vederea drumului pe care-l am de parcurs de aci încolo.

*

Am călătorit o săptămână în Moldova subprovincială care abia începe să simtă impulsurile industrializării. Minunea minunilor – mănăstirea Voroneţ! Minune contemporană – combinatul de zahăr de la Bucecea. Vizite deferente la Ipoteşti (neautentic, searbăd), la Liveni şi Dorohoi, la Fălticeni (casa lui

Sadoveanu), unde l-am reîntâlnit pe Eugen Mândrie.

*

De abia acum, începe să se desfăşoare prietenia cu Cristian cel afectuos şi dăruit oamenilor. Tremur pentru sănătatea lui. Ar merita să trăiască ani mulţi şi fericiţi.

1961

31 IANUARIE, SINAIA

La 5 august, îmi exprimam dorinţa de a dovedi viabilitatea geniului fericit. Recent, am conceput ideea unui Faust triumfător. Mă sperie şi mă fascinează grandoarea unui asemenea posibil proiect. Deocamdată nu am decât foarte slabe reprezentări artistice. Gândesc asupra temei, notez, atât.

10 FEBRUARIE

Şi pentru că aşa mi-e mie dat, tocmai când am început să gândesc la Faust, a intervenit în viaţa mea Edgar Papu, ajutându-mă să fac din Dumnezeu şi Diavol cele două feţe ale Erorii.

Scurtă perioadă de intens dramatism spiritual, prilejuindu-mi

sondaje într-un om extraordinar, la rândul lui operând în mine descoperiri fulgerătoare şi perfect valabile, cumulând erudiţia, inteligenţa superioară cu tare psihice de copil bolnav.

Coincidenţa a făcut să mă găsească traducând Ioana pe rug, *oratoriul lui Honneger şi punând tulburătoarele ei cuvinte, de credinţă şi deznădejde, pe muzică. I-am şi cântat cântecul ei, cu voce mică, încât mi-au dat lacrimile*.

Mi-a spus că trebuie să fugă de mine ca să-şi păstreze curtea neîntinată chiar dacă eu aş face să plouă în ea petale de trandafir…

CÂTEVA COMPLETĂRI

Delicatul, suavul, drept-credinciosul Edgar Papu s-a lăsat, ani mai târziu, manipulat de echipa de la „Luceafărul”, naţionalistă, antisemită şi securistă, lansând pernicioasa idee a protocronismului. Scriind articole teoretice şi altele, de critică literară, la adresa tinerilor – şi numai a tinerilor – l-am întâlnit odată şi l-am întrebat de ce face asta. Nu mi-a răspuns, a râs – şi atât.

*

Pe Cristian Popişteanu l-am întâlnit prima oară în Turcia, unde, la un bar (cumpărasem cu prăpădita noastră valută o sticlă de vin pentru doisprezece inşi), mă fixase cu privirea minute în şir.

Ne-am împrietenit şi m-a impresionat biografia lui, (cică surzise în timpul unei explozii – Everac a scris o piesă pe această temă) fusese, deşi mai tânăr decât mine, ilegalist. Purta un balonzaide jigărit, avea o slujbă modestă la Radio, în sfârşit avea toate bolile posibile şi imposibile, niciun organ nu-i era neatins.

I-am închinat o scurtă poezie:

PORTRET DE COMUNIST

lui Cristian

„Arzi, deci *exişti*. Ce vâlvătăi, ce rug superb sunt anii tăi!
Dacă-ai muri şi iar te-ai naşte, în acest semn te voi cunoaşte:
trecut prin flăcări, pur, subţire.
— Şi mistuit în omenire!”

Au trecut ani. A început, cum îi spuneam eu, ascensiunea lui Arturo Ui. Terminând, dacă nu mă înşel, Facultatea de Istorie, a căpătat posturi peste posturi, spre uimirea mea, culminând cu directoratul „Magazinului istoric”.

Dar chiar înainte de asta – semn al excesivei mele intoleranţe –

am şters dedicaţia. Nu eram Beethoven, nu era Napoleon, iar poezia mea nu era *Eroica*. Ce are a face?

Bolile lui au continuat – şi prietenia noastră zigzagată – până, nu de mult, şi a fost învins. îl revăzusem, după Revoluţie, şi la Bucureşti, şi la New York. Îmi adusese certificatele lui medicale întrucât păream a nu-l mai crede… mi-e ruşine de suspiciunile mele, în toate direcţiile… Doliul după el nu mă părăseşte.

12 FEBRUARIE

Kindy e foarte departe. De peste un an, nu mai ştiu aproape nimic despre el. Cine ştie când – dacă – ne vom mai întâlni. Cât de bătrâni vom fi atunci? Totuşi, şansa (?!) *mea a fost că* neam. *separat încă aici fiind, că superba, unica, purissima prietenie plesnise iremediabil. Durerea mare de atunci, o dală însuşită, apoi diminuată, a fost urmată de durerea mai scurtă şi mai acută a plecării lui. Dar astfel, despărţirea în două reprize*

(*care a fost mai decisivă, mai definitivă?*) *a devenit suportabilă.*

Ce prieteni am?

Vera Severa – de fapt, Vera Valeriu, da, această apariţie recentă ar putea deveni foarte apropiată. Marin Preda manifestă faţă de mine aceeaşi duşmănie confuză.

AU rămâne marele meu prieten, marea mea iubire, patima şi certitudinea mea.

*

Am treizeci şi şase de ani. Mă simt de şaisprezece şi de patruzeci şi cinci. Îmi trăiesc vârsta fără precizie ca pe-o atmosferă difuză – şi mă bucur de acumulări. Nu mă sperie nici maturitatea, nici bătrâneţea (*nici măcar pe plan feminin*). *Cresc şi umblu. Sunt fericită.*

28 FEBRUARIE

Faust *creşte în proiect, ameninţător.*

Nu sunt îndrăgostită. Decât mereu şi tot mai mult de incomparabilul AU.

7 MARTIE, BUCUREŞTI

Reîntoarsă aici, îmi reiau treptat ocupaţiile. M-am întristat să aflu că a murit tatăl lui loji (*al cărui nume mi-a însoţit douăzeci de ani din viaţă*) *şi că astfel loji rămâne şi mai singur, şi mai „iremediabil".*

Cristian e prezent şi binefăcător.

*

Mă aşteaptă mult lucru publicistic. Sper, totuşi, că voi putea scrie

şi relua studiul muzicii.

Spre surpriza mea am fost aleasă în Sfatul Popular al

Capitalei. Ar fi un semn de încredere politică la care tânjesc de mulţi ani, pentru că mă ştiu curată. Deşi, cu semnul ăsta sau fără, eu voi rămâne aceeaşi cântăreaţă în pustiu a idealurilor mele, atât de consecvent călcate în picioare (dar a căror valoare o verific zilnic, în cele mai extraordinare ca şi în cele mai curente împrejurări).

13 MARTIE

Dody – Tudor – Matematicus reia elanul de astă vară dar înregistrez totul cu o surdină permanentă. „Et să était a refaire" – nonije ne referai pas ce chemin!

Mai mult decât atât: Am profitat de un dezagrement oarecare şi i-am anunţat finalul. Se opune cu o îndârjire care o să scadă, probabil, treptat, astfel că voi fi în curând liberă de o încărcătură morală care nu mă mai poate fertiliza în niciun fel.

*

Cristian care e în marcat progres de personalitate îmi e alături. De asemeni, Vera.

A apărut şi Petru Popescu, cu adevărate abilităţi poetice.

Am avut săptămâni compact ocupate cu fel de fel de munci – numai cu creaţie nu. Aş pleca din nou la Sinaia, să mai lucrez la Ritsos, poate să scriu şi un ciclu. Petrec zile crispate, nu ştiu bine de ce. Bucuriile stau închise în mugure.

5 APRILIE

loji s-a însurat! împlineşte curând cincizeci de ani dintre care, ultimii treizeci, de singurătate acceptată şi întreţinută cu tenacitate. Din scurtele convorbiri telefonice, am dedus că e vorba de un „aranjament" în vederea îngrijirii mamei, rămasă văduvă şi incapabilă să vieţuiască fără supraveghere (soţia e soră de spital).

Oricum ar fi, loji doarme de acum încolo în aceeaşi odaie cu o femeie necunoscută mie – şi apariţiile mele rare dar insistente sunt, dacă nu excluse, oricum stânjenite.

Se încheie astfel douăzeci de ani de zigzag psihic (acum în urmă se liniarizase graficul) şi, mai ales, mi se fură un reper care-mi marca vârsta şi evoluţia.

O nouă pierdere, după prietenia lui Croh, după dezamăgirea cu Yvonne, după plecarea lui Kindy, după falimentul lui

Marin, Dody și alte câteva ratări mai mărunte.

PORTRET ÎN ALB: VERA VALERIU

Nu pentru că purta halat alb, în calitatea ei de doctoriță, ci datorită întregii ei ființe imaculate, de o rară demnitate și generozitate.

Soarta mi-a dăruit prietenia ei pe mai mult de două decenii în care interval am comunicat profund și inconfundabil.

Avea fobii inexplicabile (nu lua niciodată ascensorul), credea într-o familie de spirite care ne veghează, purta în permanență cu dânsa un bilet care spunea că, dacă e găsită inanimată, să nu fie înmormântată imediat – se temea de o posibilă letargie și nu voia să fie îngropată de vie –, de asemeni, iubitul ei să nu fie în niciun caz suspectat și încă altele dar chiar dacă acestea constituiau marcate diferențe între noi, ne uneau preceptele morale, principiile, dorul de dreptate, umanismul.

O iubeam și am iubit-o mereu – era frumoasă, cu cel mai sclipitor surâs pe care l-am văzut vreodată, înaltă și subțire, întotdeauna sobru și cuviincios îmbrăcată. Spre deosebire de mine, nu fuma, nu bea, singura băutură cu care am ispitit-o vreodată a fost „Florio Marsala".

Speriată de responsabilitatea pe care o are un mamoș ginecolog – specialitatea ei – s-a reprofilat pe medicina sportivă.

Dacă un pacient se prezenta fie și numai cu o floare, îl dădea afară din cabinet.

Ne vedeam cu regularitate și când, o dată, nu m-a căutat zile la rând și n-am putut da de ea la telefon, m-am temut că i-am greșit cu ceva și când, în sfârșit am găsit-o, am întrebat-o: „Ți-am făcut ceva rău?" „Nu", mi-a răspuns ea, „eu ți-am făcut ție ceva rău"; ca să aflu că-și descoperise un cancer la sân și se operase, ăsta era „răul" pe care mi-l făcuse ea mie... Știind cât de mult o iubesc, se considera vinovată că se îmbolnăvise...

Așa era Vera, dăruită în prietenie ca nimeni alta și ca nimeni altul.

Ultima oară am văzut-o când mi-am luat rămas bun urmând eu să plec pentru trei luni în Statele Unite. Era la pat, suferind de o boală ciudată și devastatoare care a și ucis-o până la urmă.

Vestea morții ei am aflat-o din ziarul „România liberă", răsfoit în sala de așteptare a dentistului meu.

Ne scrisesem de câteva ori dar, după ce am cerut azil politic şi cunoscând spaima Verei de autorităţi, n-am mai ţinut legătura.

Fratele ei, Emanoil Valeriu, cu care Vera nu se înţelegea, neaprobându-i caracterul, şi iubitul ei, când m-au văzut la Bucureşti după Revoluţie, au ţinut să-mi frângă inima spunându-mi că Vera întreba mereu de „Ninicuţa”...

21 APRILIE

Ce săptămâni! Nenumărate articole, imprimări, şezători, consfătuiri, umblet de colo-colo, analize muzicale, orchestraţie şi versuri! Şi şedinţe şi o gripă încă nerezolvată şi tracasări umane şi deziluzii.

Ali aplecat azi la Sinaia, eu plec luni în Dobrogea.

Ce se alege din toate astea? Ciclul de versuri Portretul timpului, *munca muzicală cu Bugeanu şi Fănică Mangoianu.*

Sunt citată favorabil în „Europa letteraria” ceea ce mă sperie ca de fiecare dată când sunt lăudată, mă sperii de reacţia tartorilor culturali ba chiar de posibila invidie a colegilor.

La 13 aprilie, am întâmpinat prima, în poezie de ediţie specială, zborul omului în cosmos!

Trăim! Muncim! Iubim! Avem certitudini!

30 APRILIE

Frumoasa plantă carnivoră, Aurora, pe care o pomeneam în legătură cu Marin Preda, a apărut recent şi în viaţa lui Tudor

Matematicus. Aş fi vrut să fug de ea dar am fost ajunsă din urmă şi astfel am petrecut trei zile în compania ei devoratoare, la

Constanţa. Zilele s-au scurs cu primejdii, nedeteriorându-mă totuşi. De ce oare simt în prezenţa ei fascinaţia iepurelui în faţa şarpelui?

Am mai scris poezii şi, mai ales, fac minimum zece ore pe săptămână muzică! O, de-aş putea coti cu totul încoace! Să rămân datoare poeziei numai cu Faust!

13 MAI

loji soseşte poimâine, în călătorie specială, pentru câteva ore doar, să mă întâlnească. Va fi o zi cu vibraţii şi fără, dar probabil, ultima înainte de o lungă separaţie.

Matematicus a intrat în zona numerelor imaginare.

Au apărut Sărbătorile zilnice *şi* Spectacol în aer liber *– şi antologia lui Ritsos în Grecia (poeţi români) care mă favorizează, spre*

spaima mea.

19 IULIE, SATUL 2 MAI

Lucrez acum la Tânguirea lui Adrian Leverkuhn (*inspirat de* Doctor Faustus' Klagej, *satul acesta e consecvent miraculos.*

Ali a stat cu mine o săptămână (şah, adevăr şi dragoste) şi a plecat astăzi.

Ziua petrecută cu loji mi-a dat depline satisfacţii (din nou, explicarea căsătoriei lui şi cum aceasta nu alterează cu nimic ce simte pentru mine) – dar am plecat din gara aceasta pentru totdeauna.

*

În viaţa mea s-a încifrat de vreo lună şi jumătate străinul

Miro, Slavomir Popovici, cu care am remarcat foarte curând acordul nostru profund şi multilateral. E o întâlnire fericită ale cărei dimensiuni încă nu le pot evalua dar căreia îi sunt recunoscătoare.

Am luat parte la o consfătuire cu poeţi sovietici, anodină într-o măsură, care m-a nimbat în mod neaşteptat prin entuziasmul pe care i l-am stârnit lui Saşa, Alexandr Iaşin.

Mă simt vulnerabilă pentru că mi-a apărut în Italia o plachetă cu poezii de ale mele, intitulată Iarna *şi, dedesubt,* Inverno.

Nu ştiu cum s-a întâmplat. Ca de obicei, nu am mişcat un deget, nu cunosc pe nimeni în Italia.

Cu Saşa Iaşin nu mă pot înţelege, nu ştiu ruseşte, el nu ştie nicio limbă străină. Îmi cere să mergem „na berloghe" iar eu atât am apucat să-i spun că „bez răzgavor" adică fără conversaţie, nu mă pot duce la „medved", „în bârlog"!... în septembrie, octombrie, s-ar putea să plec la Moscova.

13 IULIE, SATUL 2 MAI

Cu cât îmbătrânesc, cu atât s-ar cuveni să mă îndepărtez de moarte în măsura în care ceea ce scriu ar deveni mai durabil...

14 IULIE

Absenţa mi-o populez de preferinţă cu îndoieli. Înclin spre fantomatizarea reperelor mele umane, mă simt aptă – nu fără durere – pentru reconsiderările cele mai neaşteptate şi, evident, defavorabile mie. Amintirile despre Miro, de pildă, îmi par aici nesigure şi discutabile. Fotografia noastră, făcută la

Târgul Moşilor, la o măsuţă de cârciumă, mă surprinde, mi se pare neverosimil să stăm împreună cu un zâmbet pe faţă. Peste vreo

două zile, voi pleca la București. O să mă verific.

26 IULIE

Mi s-au făcut atâtea daruri că singura mea preocupare majoră e să fiu la înălțimea lor, să nu dezamăgesc.

Ali, Slavomir, Cristian și atâția alții mă scaldă în prețuirea și dragostea lor; trebuie să mă apăr de eventuala radiație a egocentrismului, să distilez aceste bucurii numai și numai în numele a ceea ce pot întoarce, a eficienței mele, în artă și în calitatea mea de om responsabil.

Vă mulțumesc, vă mulțumesc!

*

Miro e splendid. Oare să fi găsit într-adevăr rara pasăre a unei veritabile și durabile comuniuni? Se părea că, lângă Ali, orice apariție purta în ea și componenta dispariției. Miro are însă o personalitate densă din care m-aș putea hrăni multă vreme – și pe care aș hrăni-o – dar cine știe?

*

Sunt informată că Tudor Ganea va sosi aici. Singur sau cu Aurora – nu știu.

*

Am scris două poezii. După zile de incapacitate. Îmi revine elanul.

5 AUGUST

Și am mai scris câteva poezii, redescoperind cu adjuvantul Ringelnatz, Christian Morgenstern etc. *ceva din verva fantezistă de altă dată. Semnele sunt încă aproape insesizabile – dar mi-e limpede că trebuie să adopt un stil mai liber, mai bonom, mai vesel surprinzător – pentru a mai amenda rigoarea teoretică, ideatică, la care ajunsesem.*

Acest neîncetat flux și reflux (austeritate/exuberanță, rigoare/exaltare, abstract/sensibil, ascetic/frivol, solemn/jucăuș etc.) *îmi e necesar pentru a-mi frăgezi țesutul afectiv, pentru a da „startului" poetic prospețime.*

O săptămână grea cu AH. Multă nervozitate, chiar animozitate, dizolvate abia către plecarea lui – și iată-mă vag sărăcită, fără perspective imediate de împlinire.

Miro e absent ceea ce mă silește din nou săpun sub semnul îndoielii propriile mele amintiri.

Matematicus e aici, singur și ursuz. Nu comunicăm.

8 AUGUST

Tudor bântuie disperat. Mi se comunică despre el fel de fel de nefericiri, unele provocate de Aurora, altele având de-a face cu nevrozele lui în creştere, se consideră sfârşit şi din punct de vedere matematic.

10 AUGUST

Lungă conversaţie nocturnă cu Tudor-Dody despre

Aurora care, când cască, „e ca un tigru”.

*

De ce tace Slavomir? Peste câteva zile plec la Bucureşti şi mă gândesc cu uimire şi regret că s-ar putea să nu ne întâlnim.

*

Cu Imre Toth am avut o rixă dezagreabilă. Final grotesc.

*

Petru Popescu – eu îi spun Petru al II-lea, Petru I fiind

Petru Dumitriu – e frumos, deştept şi talentat. Să vedem cum va evolua în viitor.

*

Am scris destule poezii ca să am un suflet împăcat. Azi, în sfârşit, am reluat Ritsos.

13 AUGUST

O telegramă sosită la timp îmi dovedeşte încă o dată că

Miro înseamnă certitudine. De altfel, nici n-am izbutit să mă mâhnesc, necum să intru în panică.

*

Cu Matematicus petrec zeci de ore dezbătând chestiunea

Aurora. Singura răsplată pentru timpul enorm dăruit este că, parţial, mentalitatea lui pare că se luminează.

Programul P.C.U.S. se prezintă ca un program al superiorităţii umane peste orice tip de alienare! Cum se comportă P.C. U.S. în *practică?*

Munca individuală pe care încerc să o duc în diferite împrejurări e grea şi delicată.

Şi-mi cere mult timp, perseverenţă, putere de convingere.

E fără îndoială un travaliu util şi preţios care însă nu trebuie să mă facă să derog de la scris. Faust *n-a mai înaintat.*

25 AUGUST

După un scurt intermezzo bucureştean, intens, dar mai puţin fericit ca primul, cu AU sublim şi Slavomir doar corespunzător…

Îmi rememorez anii adolescenţei (între şaisprezece – nouăsprezece) care s-au perindat sub două impulsuri oarecum contradictorii: unul, acela al descoperirii egolatre (vezi bine, inteligenţa, multiplele talente), celălalt, al încadrării în realitatea timpului (întâlnirea cu ideile comuniste). Multă vreme încă, nu mă puteam feri de o anumită ameţeală de pe urma

„Operelor „mele, adică a acelor obiecte – poezii, portrete, compoziţii muzicale – care ieşeau (demiurgic, dragă Doamne!) din mâinile mele.

În ultimii ani (vreo zece), deşi sunt anii afirmării mele, însoţiţi de tonalităţi admirative şi de lovituri violente, sunt tot mai puţin înclinată să mă autoobserv şi să mă autocalific. Lucrez cu un fel de certitudini dincolo de orgoliu.

Matematicus a plecat. Nu ştiu ce decizie va lua în legătură cu Aurora, susţine că face deosebirea între „urgent”. Şi

„Important”, important fiind să-mi recapete prietenia.

Aştept venirea lui Ali şi plecarea la Bucureşti. Şi în legătură cu Miro trebuie să se schimbe ceva, să devenim mai eficienţi şi mai efervescenţi.

4 NOIEMBRIE

Am călătorit o lună întreagă în „continentul U.R.S.S”.

Pentru prima oară (!!!) la Moscova şi Leningrad. Moscova – metropolă uriaşă cu zgârie-nori urâţi. Leningrad – superbă operă de artă. Armenia – vechime şi violenţă. Şocul Caucazului văzut din avion de la opt mii de metri, al lacului de munte Sevan

(plin de păstrăvi uriaşi, cyclamen).

Pretutindeni, surse de idei şi emoţii. Sunt aptă pentru poezie, având o stare intimă lipsită de alte solicitări.

Cu AU, zile grele, cu Mir o, adică fără el, suspensia oricăror speranţe sau disperări.

Aici muncă multă. Scriu.

1962

IANUARIE

Trebuie spus că Slavomir continuă să semneze cu majusculă drumuri, comunicări, etape. Niciodată – cu excepţia lui Ali şi, în parte, a lui Marin – n-am aderat cu atât entuziasm la o fiinţă masculină. Desigur, relaţia nu e în afara pericolelor şi nu-i pot pronostica durata.

*

Tudor Ganea părăseşte ţara – şi pe Aurora Cornu. Îl regret pe profesionistul valoros. Atât.

Aştept februarie – pentru a scrie în decorul Sinaiei. Cu

Ritsos sunt pe sfârşite. Mai visez la trei mişcări simfonice:

„Marciafunebre, Asalt, Ovaţii”.

ADIO REPETAT

Tudor, însoţit de Aurora, a venit să-şi ia rămas-bun de la mine. Pleca de tot din ţară, în America pare-mi-se, la Seattle, unde urma să-şi continue vocaţia.

L-am revăzut, ani mai târziu, la Paris, unde venise împreună cu maică-sa într-o scurtă vacanţă şi unde se afla şi Aurora

(fusesem împreună la Knokke-le-Zoute, festival bianual de poezie în Belgia, plecasem împreună la Paris unde am locuit vremelnic în camera de serviciu a poetului Guillevic, îndrăgostit de Aurora, după care ea nu s-a mai întors acasă).

L-am întrebat pe Tudor, fostul meu Dody, dacă o vede.

„Nu”, mi-a spus el. „De ce?” „Nu e cazul”.

Oare se răzbuna pentru acea vară în care a umblat în căutarea ei pe tot litoralul până a făcut băşici la tălpi? Sau orgoliul ei dictatorial îl eradicase de sentimente? Nu pot şti.

Ne-am întâlnit tandru de câteva ori (odată m-a dus la restaurant şi a comandat stridii – o premieră pentru mine...)

Apoi s-a instalat între noi distanţa şi timpul.

I-am păstrat în amintire trupul, masiv altă dată, devenit subţire.

După nişte ani, Solomon Marcus mi-a transmis gândurile bune ale lui Dody pe care acesta i le comunicase pe patul de moarte, rugându-l să mă întâlnească. L-am întrebat dacă a lăsat în urmă vreo operă, vreo descoperire în domeniul lui. Mi-a spus că da, a lăsat ceva, n-am înţeles ce.

Şi astfel, Tudor Ganea, marele matematician, a murit de cancer, tânăr încă, la Seattle, unde se pare că există, după cum mi-a spus Aurora, la Facultatea de matematici, o încăpere care-i poartă numele.

7 FEBRUARIE

M-am operat extirpându-mi un polip de pe coarda vocală. Sunt condamnată la tăcere absolută.

Miro există. Scriu, în ciuda unor dezagremente organizatorice.

Aştept să plec la Sinaia pentru Faust.

7 MARTIE, SINAIA

Scriu la Faust. *Intermitent însă din pricina unor angajamente lăturalnice care mă urmăresc. Ultima lună ne-a fost defavorabilă lui* Ali *şi mie, atât pe plan exterior cât şi în adânc. Am înregistrat surde cutremurări ale edificiului nostru care mă îngrozesc.*

Astăzi, în timp ce afară se face seară, asediată de o ploaie compactă şi deprimantă a cărei forţă pare să nu mai aibă declin – încerc să gândesc limpede şi constructiv. Trebuie în primul rând salvate calmul şi buna dispoziţie ale lui Ali. Voi face toate eforturile deşi sunt sfârtecată de existenţa lui Miro, amestec de triumfuri şi dezolări. Nu am dreptul, totuşi, de a rata un adevăr verificat sub imperiul unor bucurii încă insuficient testate. În viaţa mea, e primul moment în care nu evidenţa împrejurării are rolul principal ci sunt chemată să-mi modific stările după chipul şi asemănarea înţelepciunii. Semn de maturitate – sper că de bătrâneţe nu. Mă voi bucura încă mult şi destul de curând. Vreau să fiu demnă de Ali. Vreau să nu sufere nemeritat. Vreau să scriu Faust.

10 MARTIE

Notam deunăzi că „ploaia are limite ca şi durerea". Ieri, ploaia murise şi izbucnise o zi de o limpezime totală cum n-am mai văzut de mult. Am scris versuri, în general, uzându-mi trăirile şi scăpând astfel de mine într-o măsură. După masă am reuşit să compun un cântec pentru filmul documentar la care contribui. Apelez în amintire la stilul brechtian dar mi-e încă foarte greu.

Despre Brecht, la a cărui masivă traducere voi porni curând, vreau să spun că e mare, altfel mare decât Ritsos, dar mare. Mă încântă acest nou entuziasm al meu.

*

Trebuie să fiu tare – dar nu, niciodată prin renunţare ci prin înţelegerea necesităţii, şi chiar dacă acum viscoleşte din nou, „starea de viscol" am depăşit-o…

*

Am uitat să spun că polipul de pe coarda vocală e benign.

14 MARTIE

Am ştiut că am să mă bucur. Mă întorc cu certitudini dintr-un scurt intermezzo bucureştean.

Certitudinile sunt: 1) Ali, deşi traversează o perioadă iritantă,

rămâne aliatul meu principal până la moarte. 2) Miro e demn de stima şi dragostea mea. 3) Versurile scrise aici indică o etapă superioară. 4) Cântecele sunt ceea ce trebuie să fie.

5) între mine şi oamenii sunt punţi de raze calorice.

25 MARTIE

N-am mai lucrat cu acelaşi elan. Nu ştiu de ce mă simt singură. Petrică şi Yvonne sunt aici şi încerc să refac relaţia după o destul de lungă înstrăinare.

Plec azi la Bucureşti – şi nu ştiu ce o să se întâmple. Faust – *fragmente – întâmpină greutăţi la apariţie. Deja! De s-ar schimba dispoziţia lui Ali. Apoi, am fost tunsă împotriva voinţei mele şi mă simt amputată şi deprimată.*

2 APRILIE

Nu sunt în cea mai „independentă" formă a mea pentru că atârn de sentimente, de Ali şi de Miro, cei doi oameni în faţa cărora mă plec pentru integritatea lor morală şi la care ader, în proporţii diferite, dar indiscutabil.

Profesional, merge prost. De la Conferinţa Scriitorilor încoace, n-am izbutit să public niciun vers. Sunt escamotată, fără brutalitate dar şi fără menajamente. Mă îngrijorează eliminarea mea tacită – poate temporară, din presă.

Va veni primăvara. Voi reuşi să ies din iarnă fără boli prea grave. De fapt, totul e frumos, chiar şi singurătatea din clipa asta, plină de caiete şi de cărţi, neviolentată de nimic.

18 APRILIE

Situaţia profesională – neschimbată. Lucrez totuşi.

Biologic, neajunsuri, sper, trecătoare.

Miro – imperfect, Ali, mereu înalt şi fierbinte.

Duminică plec definitiv la Bucureşti. Dacă nu m-ar durea o măsea de două zile, fără întrerupere, aş chiui pur şi simplu pentru că trăiesc.

29 IUNIE, BUCUREŞTI

Peste două zile, plec la 2 Mai. Am predat editurii noul meu volum de versuri. Am lucrat mult şi mă mai aşteaptă mult de lucru, printre altele, traducerea tragediei în versuri Omul mai presus de destinul lui *(Lenin) de Ilya Selviński.*

Plec în singurătate (din altă relativă singurătate) cu zbucium şi incertitudine deşi nu pot nega, ingrată, momente înalte, momente

depline.

*

Am cunoscut un tânăr excepţional de înzestrat, prozatorul Nicolae Breban.

8 IULIE, ÎN SAT

Am acum treizeci şi şapte de ani şi jumătate. O, cât de matură sunt! *Şi câtă energie irosesc încă în stări de pubertate fără leac*!

De când sunt aici, în vreo şase zile, am scris nouă poezii – mereu mă uimeşte statistica asta pe care mi-o fixează decorul de faţă.

Traduc Selviński – e, totuşi, o operă destul de seacă şi de puţin inspirată, interesantă altminteri.

Ali, plecând de aici a lăsat un gol de aer capabil să stârnească un uragan. Încă nu-mi vine să cred că e al meu (*fără simţul proprietăţii*) *acest om atât de bogat şi de darnic*.

Oferindu-miprietenia lui N.B., viaţa („*care are grijă de mine*”) *vrea, probabil, să-mi ia ceva*. *Pe Slavomir oare*? *E foarte departe şi depărtat*. *Umblu prin ceaţă fără să-mi recunosc sentimentele*.

11 IULIE

Ascultând cvartete beethoveniene, îmi spun din nou: *e prea mare*! *Şi capăt o părere dezolată despre proporţiile mele*. *E drept că, de* vreo *trei zile, lucrez puţin şi prost – dar îmi va ajunge oare viaţa pentru a crea ceva măreţ*? *Viaţa şi puterile, desigur*.

Am încercat aici o proză pe care am scris-o cu antren şi am recitit-o apoi cu dezgust, găsind-o hibridă şi neisprăvită. *Am vrut s-o reiau, constatând că-mi lipseşte* Sitzfleischul *prozatorului*. *Neastâmpărul mă împiedică să o scriu din nou sau s-o îmbunătăţesc*. *Aştept să-mi recapăt savoarea lucrului*.

Sunt, totuşi, cam singură.

5 AUGUST

N.B. *devine o prezenţă*. *Am comunicat, într-un intermezzo bucureştean, mai intens decât cu Slavomir, spre dezolarea mea pentru că nu am dreptul să uit înălţimea lui Miro, arcul de triumfal personalităţii lui*.

Şi totuşi, trebuie să scriu mult şi cam aici, împreună cu AU care-mi asigură timpul şi spaţiul, consecvenţa mea e pură.

„*Tu eşti priveliştea pură care fiinţa mi-o împresuri, tulbură*toare *epură de culmi şi şesuri*...”

17 AUGUST

Peste trei zile plec de aici, după ce l-am cunoscut mai îndeaproape pe Erich, cel mai bun prieten al lui Slavomir. Un om curat şi inteligent.

Aseară, o scenă gravă cu C. Ţoiu – despre care cred că notam de mult în acest caiet nepotrivirea dintre personalităţile noastre. M-a insultat, din ranchiună şi neînţelegere şi beţie, pe teme sfinte mie: etică, atitudine, caracter, dragoste de oameni etc. *M-a făcut să-mi pierd cumpătul. Azi, a retractat dar mie nu-mi trece.*

Miro mi se pare tot mai străin datorită unor relatări ale lui Erich. Biografia lui îmi vine de la alţii.

18 AUGUST

Am trăit o seară reală şi savuroasă, fără frivolitate. Cel mai îmbătător şi mai ameţitor lucru nu e nici marea nici coniacul cubanez ci coincidenţa ideilor.

Miro mi-a comunicat prin cineva să mă gândesc la legile dialecticii, în special la trăsătura a doua. Habar n-am ce vrea cu asta.

Ali soseşte astă-seară să mă ia şi să mă ducă acasă.

Sunt scăldată în iubire ca în şampania sub lună a mării în care am intrat frumos trei nopţi la rând încât, dacă aş fi putut sta în acelaşi timp pe ţărm, ca o adevărată narcisistă m-aş fi îndrăgostit de mine…

21 AUGUST, BUCUREŞTI

Întoarsă, după câteva rapide şi revelatoare evenimente, constat că previziunile nu m-au înşelat. Iată că apariţia lui N.B.

mi-a și ciuntit un braţ.

Ce amputare neaşteptată! Ce atac la logică! Şi totuşi…

6 SEPTEMBRIE

Miro a dispărut într-o spectaculoasă mişcare negativă, înghiţindu-mi şi câteva certitudini şi câteva repere şi lăsându-mă într-un punct foarte scăzut, încărcat de cruzime faţă de mine însămi, de autodenigrare înverşunată.

Deci, hazardul ca formă a necesităţii m-a ciuntit brusc, făcându-mă să cunosc o apoteotică durere pentru care experienţă mă felicit, fără să ignor că acum sunt amorţită şi incapace.

IDEI, RIGOARE, ARMONIE

Ca și prietenul meu grec, Dimos Rendis, refugiat de pe urma regimului de dreapta, Slavomir Popovici se refugiase în

România ca urmare a „demascării” lui Tito de către Stalin.

Fusese un timp protejat al poetului Vasko Popa care-l numea Ika.

Cineast de talent şi viziune, ar fi putut da opere de valoare dacă nu l-ar fi prins în menghine ceauşismul, drept care a făcut numai filme documentare nedorind să se preteze la propagarea cultului personalităţii.

Relaţia mea cu el s-a bazat, din capul locului, pe totala armonie a principiilor noastre morale. (Pe atunci, cuvântul

„Comunism” nu-şi pierduse aureola… cel puţin în ochii noştri…)

Cu şuviţa lui castanie oblică pe frunte şi cu *„ochii pestriţi ca două gâze imense, prinse în ploaia de-aprir* (*, fwiect de înţelepciune*”, vol. *Să ne facem daruri*, 1963), gura aproape fără dinţi, în odăiţa lui infimă cu sute de cutii de chibrituri, goale, pe o etajeră (ciudat *„hobby”*…), mi se părea întâichiparea purităţii şi a dezinteresării.

Cu atât mai mare mi-a fost uimirea, ca să nu zic perplexitatea, care m-a cuprins când, fără avertisment, Slavomir s-a ataşat (mai degrabă a fost anexat) de o altă femeie, în puternic contrast cu mine. Ca şi în cazul lui Marin Preda (stranii similitudini!), era tânără, frumoasă şi deloc obsedată de principii.

Tot în volumul *să ne facem daruri*, scriam: *„Un arc de triumf/a căzut în genunchi”*. Sau: *„A fost o dragoste ca un acord de Bach/de-o gravitate limpede… Aveam odată/o nobilă mişcare-analizată/ca a figurilor la şah. l/Şi iată-te în plină dezordine. Străin de legi. /Silaba ta de gura mea nu o mai legîîşi nu îmi mângâi umerii şi nu îmi iei/în palme fruntea fulgerată de idei”*. Sau:

„Mirosul tău de ţigară şi tinereţe plăpândă, de băiat singuratic, de odaie plină cu cărţi, cu somn şi dezordine

Şi-acolo eşti tu, străin de dezordine, puternic şi matur, cu irişii scânteietori de transparenţa lumii;

şi-acolo sunt eu, fumând împreună cu tine şi respirându-ţi ideile”.

Da, ideile, ideile credeam că ne ţin împreună!

Au urmat şi alte poezii – dar important era nu faptul că iubea altă femeie ci că, poate, şi la ingerinţele acesteia, întrerupsese orice comunicare cu mine. Ca şi, cu ani în urmă, Marin.

Dar ce era în capul meu? Ce voiam, de fapt? Să umblu, fericită, la braţ, cu Ali, trăgând după mine o trenă de iubiţi sau foşti iubiţi, toţi fericiţi, într-o mare procesiune fericită???! Era cu putinţă aşa ceva?

Bineînţeles că nu. Dar tot nu voi putea înţelege de ce nu putea continua o prietenie, o relaţie între două fiinţe umane care au comunicat atât de adânc un timp atât de lung, nu, asta nu voi înţelege niciodată.

Mult mai târziu, i-am făcut o vizită scurtă lui Slavomir, împreună cu prietenul lui Erich. M-am îngrozit. M-a întâmpinat un moşneag. Am intrat în baie câteva clipe, observând o chiuvetă murdară cu fire de păr negru. Pe masa lungă, trenau zeci de hârtii. Miro lucra la o antologie a poeziei iugoslave. Am plecat acasă şi, aproape imediat, a intrat pe uşă soţia lui. „Cum l-ai găsit?", m-a întrebat. „E un moşneag". „Da, dar e acelaşi om unic".

„Absolut".

N-am fost la înmormântarea lui. Are o fată deosebit de reuşită, Iaromira Popovici, care semnează cu regularitate în

„Dilema".

16 SEPTEMBRIE

Mi-am revenit înalt. Atrocitatea durerii m-a catapultat – şi din nou răspund de mine însămi. Trebuie doar să-mi consolidez victoria.

Se impune să adaug stilului meu obişnuit (stil care se identifică cu substanţa) trăsături noi, mai dure, mai tutelare. Vârsta, experienţa, arta mea îmi impun o autoritate de care nu am dreptul să fug (în numele candorii, al copilăriei şi răsfăţului). Voi fi autoritară. Voi domina prin cunoaştere şi înţelegere.

18 SEPTEMBRIE

Desigur, traiectoria nu se compune dintr-un singur gest victorios ci din segmente, particule, cazuri depăşite.

Miro, de exemplu, a fost din nou aici, ca altă dată, mie venindu-mi, nu ştiu cum, să râd din pricina lui „mécanique plaque sur le vivant"...

Ce se va întâmpla? Mi-e dor, nespus de dor, de o zare plenară, certă, savuroasă.

14 OCTOMBRIE

De pildă: mi-ar plăcea să fiu bântuită de o fericire incredibilă. (Nu mă-nvăţ minte!)

Ar fi oare posibil ca, în interval de o lună, să străbat fantastica distanţă de la minus infinit la plus infinit? Mi-ar plăcea să îndur o atare viteză de transformare care să mă lase aproape fără suflu. Vreau să mă ameninţe o bucurie fundamentală care ar putea să surpe în instalarea ei puternice clădiri.

Voi mai putea înregistra viaţa curentă – faţă de care am totuşi atâtea obligaţii?

Să trăiesc din nou – la cea mai ameţitoare intensitate?

8 OCTOMBRIE

Şi iată-mă din nou potolindu-mă după rândurile euforice de mai sus.

Nu mai am dreptul să consider, nu definitivă dar măcar provizorie pe o perioadă mai lungă câte o stare a mea. Zigzagul vertiginos care mă sfârtecă mă face să cred că am să mor curând. E ca „stretta" unei fugi. Aş vrea să fiu dincolo de bucurie şi întristare măcar o săptămână. (Ce lucru cumplit: niciodată nu mi-am dorit aşa ceva!)

10 OCTOMBRIE

Ce lucru grav se naşte oare în preajma mea, solicitându-mă imprevizibil? Să fie Necesitatea care ia aceste chipuri suple, viclene, ca să se declare apoi ca un diagnostic implacabil? Poate că nu. Poate că viaţa rămâne cu mine dramatic-bonomă, necruţătoare şi totuşi, bună, dulce, gustoasă, încăpătoare, mai ales încăpătoare pentru poezia şi muzica mea viitoare.

30 OCTOMBRIE

Viaţa curge în albia ei, netorenţială dar plină de substanţă. Funcţionez cu energie deşi cu intensitate discontinuă.

Lucrez, în stilul meu rapid, trecând de la una la alta, dând chiar

„Simultane" – stil care va trebui şi el să se schimbe – când? Când voi intra cu adevărat în maturitate?

Breban evoluează magnific pe plan literar.

Miro îmi mai solicită prezenţa iar eu i-o dau fără vibraţii, constatând triste căderi în genunchi ale arcului meu de triumf!

3 NOIEMBRIE

Sunt de o rece seninătate. Nu mai depind sclavagislic de nimeni şi nici pe timp scurt. Am mult de lucru.

Miro a plătit pentru durerea mea, poate cu o alt fel de durere dar în cantitate egală.

Prea des contrariată, fervoarea romantică mi s-a evaporat pe toate direcţiile. Breban e o valoare şi-l voi privi ca atare, cu prietenie, consideraţie şi… degajat spirit critic.

19 NOIEMBRIE

Din nou mă duc la spital pentru a vedea ce se întâmplă cu gâtul

meu. Voce frântă, dureri. Oare?

*

Seninătatea continuă. Nu depind decât de propria mea sănătate și de Ali.

Ce mă nemulțumește la N.B. e brutalitatea lui (care nu e semn de forță), caracterul peremptoriu al afirmațiilor pe care le face, megalomania furibundă.

La Miro, mă doare durerea lui penibilă și jignitoare și faptul că după un an de elevație psihofizică și estetică, și-a cumpărat, vorba Verei, o cravată „jumătate portocalie cu un palmier negru și jumătate neagră cu un palmier portocaliu”...

26 NOIEMBRIE

Acum o lună și jumătate îmi doream să fiu „dincolo de bucurie și durere „și de aproape o lună mă laud cu starea mea de seninătate obținută aproape fără efort.

Îl *iubesc tot mai mult pe AU de care, totuși, mă despart azi pentru zece zile, el plecând la Sinaia să scrie, să se odihnească, să uite de diferite mizerii.*

Obsesiile mele sunt exclusiv artistice. Exclusiv.

28 NOIEMBRIE

Ieri am împlinit treizeci și opt de ani și am sărbătorit acest lucru, ciocnind un pahar cu Slavomir, Breban și Petru Popescu.

Nu mi se mai poate face niciun rău pentru că nu iubesc. Decât pe Ali, pe Ali, incomparabilul și imparabilul!

10 DECEMBRIE

Iată-ne reuniți. În intervalul separației dintre AU și mine, am mai tresărit de vreo două-trei ori, o dată chiar foarte puternic, cu Miro, scăldând în durere comună accidentele inimilor noastre. Esențialul s-a păstrat însă, și față de el și față de N.B.

și față de orice alte apariții; sunt liniștită.

În această animată liniște, am scris o suită de poezii cu timbru oarecum nou; cuvintele explodează din mine, colorat și intens și ușor. Așa trebuie să fie. Trebuie să mă mențin la această cotă.

17 DECEMBRIE

De o lună și jumătate, scriu mult și bine, am senzația libertății, îmi contemplu istoria și-mi dau seama că trebuie să intensific lucrul la Faust – *sau să abandonez.*

Înregistrez apropierea sărbătorilor de iarnă cu sentimentul difuz şi ascuns al naturii. Sunt armonios plasată în raza necesităţii.

1963

7 IANUARIE, SINAIA

Aici, nu în camera mea ci într-o fostă capelă, poleită cu aur greoi, cu tavanul boltit şi spart într-o cruce de sticlă din care se cerne o lumină foarte palidă. Totul e apăsător, cu tonuri de jar mocnit, de rugină, de strugure roz, ferestrele sunt sfârtecate de vitralii compacte şi grosolane, mese şi scaune somptuoase (între care masa veche şi roasă de lucru, pe care am introdus-o pare sfidătoare), lumină puţină, de alcov. Nu reuşesc încă să mă acomodez.

12 IANUARIE

Abia am izbutit să mă aclimatizez. Am lucrat destul de bine la piesa pentru păpuşi – dar atât. Nu mă simt în apele mele.

O acută criză reumatică la ambii genunchi. Răceala continuă.

Nu sunt mulţumită de randament dar s-ar părea că voi intra mai repede decât speram în posesia camerei mele.

Dor de Ali. Încolo – inimă rece.

Zăpadă foarte multă – feerie germanică.

22 IANUARIE

Primele semne de nemulţumire. Inima rece începe să mi se pară superfluă. Nimic nu-i accelerează bătăile. Deşi mă însoţeşte afectivitatea incontestabilă a lui N.B. E mare, frumos, generos în idei, alintător şi destul de contradictoriu pentru a fi viu… dar…

Lucrez binişor, văd filme, circul mereu printr-o iarnă bogată, amplă, rece. Trebuie s-o sparg. Din nou, îmi doresc o trăire puternică. Cum am mai spus, nu mă învăţ minte.

*

R. care are aceeaşi vârstă cu mine, mi-a povestit deunăzi cum îşi *constată îmbătrânirea fizică. Mai întâi, pielea ei netedă şi frumoasă, atât de netedă că era mereu suspectată că se depilează, a căpătat, de câţiva ani, peri neprevăzuţi. Fire puţine, desigur, pe picioare – totuşi indiscutabile. Un coş sau două s-au pietrificat, marcându-i un braţ şi piciorul drept. Cuta din stânga gurii – rid de expresivitate a râsului ei – stăruie acum şi când trăsăturile îi sunt încremenite, ca o cicatrice fină. Sânii, încă elastici şi frumoşi, coboară totuşi şi trebuie din când în când susţinuţi. Mâinile ei aproape desăvârşite încep să facă unele cute la*

încheieturi, se congestionează uşor. Pielea de pe piept, satinată altă dată, e acum puţin zgrunţuroasă. Şi aşa mai departe, îşi notează imperfecţiunile cu amănunţime – asta pentru că, probabil, arată încă bine. În curând, ele vor intra în firea lucrurilor.

*

De ce prefer de departe proza lui Cehov, teatrului lui?

Pentru că, printre marile virtuţi ale prozei lui, se numără claritatea şi exactitatea de esenţă, bunul-simţ care nu contrazice geniul (nici vorbă deci de o moderaţie, de o Umiditate sau de incapacitatea de a fi exaltat), bunul-simţ ca trăsătură etică, uneori mai sever ca imprecaţia cea mai violentă; apoi, nesfârşita varietate de tipuri şi extraordinara nuanţare a fiecăruia în parte +

rigoarea intelectuală fără cusur.

Ce ciudat! Teatrul lui e sugerat, fumegos, cu pante melodramatice, cu personaje bovarice, inconsistente, răvăşite (pe care, în proză, le punctează necruţător iar în teatru le simpatizează vag şi le absolvă), cu traume neverosimile adesea şi tratate cu o inadmisibilă absenţă de ironie…

Sunt atât de opuşi, Cehov-prozatorul de Cehov-dramaturgul (fireşte, schematizez, există şi linii de contact) încât mă întreb dacă, în teatru, Cehov n-a plătit tribut unei veleităţi de a lui, substituindu-şi un „eu „artificial (deşi, pare-se că el îşi considera piesele „comedii”, fiind el însuşi uimit de seriozitatea cu care au fost primite…).

4 FEBRUARIE

N.B. Îşi scrie cartea aici – iar cartea va ieşi bună!

În schimb, autorul mă oboseşte. E abrupt, uneori vulgar şi, în ciuda asigurărilor de dragoste şi de stimă, mă simt aproape tot timpul jignită şi desconsiderată.

Îi preţuiesc foarte mult talentul şi-mi fac o datorie de onoare în a-l sprijini. Dar nu-l cred capabil de sentimente, nici de iubire nici de prietenie.

AU a fost pe aici. Bogat şi unic.

Lucrez.

75 *FEBRUARIE*

M-am întors din Bucureşti după zile obositoare dar marcate de prezenţa nuanţată a lui Cristian.

Sunt consumată, nu ştiu bine de ce, şi voi face toate eforturile de a

mă restabili, de a fi calmă şi chiar bine dispusă. Mai ales că am lucrat şi la Faust*/ Am prieteni, asta e cert.*

3 MARTIE

Cele puse în plan mai sus au fost îndeplinite. Sunt calmă şi reconfortată. Am scris, se pare, *un fragment deosebit la* Faust.

Sunt înconjurată de simpatie şi stimă, nu şi, evident, din partea „Organelor” ...

9 APRILIE, BUCUREŞTI

Am terminat traducerea lui Selwiński.

Mi-a apărut poemul pe care-l socotesc important „Tânguirea lui Adrian Leverkiihn”, am ecouri favorabile la ultimele publicări – şi gust din plin aderarea integrală la Ali.

Trebuie doar să pun frâu diferitelor obligaţii şi să trăiesc intens creator, mai puţin frenetic în afară, mai bogat în interior.

5 MAI

Lucrez acum la un ciclu de „interpretări ale copilăriei”.

care, poate, vor intra şi în Faust. *Trăiesc egal, cu bucurie, fără şocuri.* Îl *slăvesc pe AH. A venit, în sfârşit, primăvara.*

5 AUGUST, SATUL 2 MAI

Trebuie să scriu mult aici, unde mă aflu din nou, după o călătorie de miere în Bulgaria, cu Ali.

L-am cunoscut pe Valeri Petrov, excelent artist şi intelectual, o adevărată personalitate.

Cel mai extraordinar om pe care l-am cunoscut e însă Ali, a cărui vitalitate plină de farmec, dragoste, forţă şi adâncime m-a cucerit din nou, la cincisprezece ani de la aniversarea nunţii noastre – şi pe care-l iubesc tot mai mult, mulţumindu-i necesităţii că suntem împreună.

*

Aici, am rămas singură după plecarea lui Ali, cu mulţi cunoscuţi fireşte. Sculptorul Victor Roman, care mi-a făcut un portret foarte interesant, m-a vizitat ieri. Cristian e în creştere – ca luna.

11 AUGUST

Nu sunt mulţumită de cât şi cum lucrez. Cu oamenii, relaţiile, sunt acceptabile dar dacă nu umplu pagini, totul îşi pierde farmecul. De altfel, trăiesc mai ponderat, nu sunt în măsură să întreţin tonusul celorlalţi cape vremuri, fără sprijin şi reciprocitate. Poate e mai bine aşa. Ochiul mi se plictiseşte mai repede când nu i se oferă ceva substanţial.

Mi-e dor de Ali pe care nu l-am văzut de zece zile şi nici n-o să-l văd atât de curând.

Trebuie să lucrez – numai asta îmi poate întreţine vitalitatea.

25 AUGUST

Am lucrat puţin, greu. Vara s-a umplut cu acea călătorie magnifică în Bulgaria – dar Faust *a rămas aproape neatins.*

Starea mea „nelucrătoare" îmi instalează o dezagreabilă nervozitate.

O, muzica!!!…

9 SEPTEMBRIE

Iar spre sfârşitul vacanţei, am lucrat excelent scriind destule poezii care să merite să compună o nouă pagină în „Gazeta literară" – ceea ce va avea loc peste trei zile.

AH e unicul locuitor al inimii mele.

Slavomir s-a echilibrat într-un univers străin mie.

N.B. a scris o carte de rangul I – dar mi-e şi el străin.

Piesa pentru păpuşi a ieşit amuzantă. Premiera e duminică. Am compus şi cântece pentru ea.

13 NOIEMBRIE

Ca să enchaînéz – piesa pentru păpuşi, Elefanţelul curios *(adaptare liberă după Kipling) a fost un succes nesperat.*

Pagina din gazetă, de asemeni.

Deocamdată, nicio cronică mai amplă la ultimul meu volum de versuri. Nu mă grăbesc. Aştept chiar cu oarecare plăcere să fiu criticată ca să se restabilească echilibrul în tumultuoasa mea „carieră". Au fost parcă prea multe laude în ultima vreme.

Desigur, ele, ca şi eventualele „înjurături", mă lasă complet rece în plan intim dar, în exterior, e bine ca atitudinea faţă de mine să fie măcar inegală ca să nu irit pe cei care mă au în colimator.

Am mari bucurii de comunicare cu cititorii şi necititorii, respiraţia foarte multor oameni îmi umflă pânzele. Ce salt imens de la grozăvia anilor 1956 – 1958 şi până azi!

…Dar călătoria anunţată, marea călătorie – Faust *– întârzie. Şi muzica, durerea mea, obsesia mea, muzica!*

*

Foarte multe hărţuieli mărunte şi sterile, birocratice.

Câţiva oameni noi – Victor Cupşa, pictor de talent, care mi-a făcut

un portret ciudat – şi inima mea nu mai tresaltă ca altă dată decât pentru acela care mă sărută de şaisprezece ani încoace, cu o nealterată autoritate.

*

Un prim dubiu despre cinstea lui Miro – mult timp după

„Moartea „lui – am conceput de curând. Curios lucru: în loc ca această descoperire să-mi agraveze deziluzia de acum un an şi jumătate, mi-a atenuat-o. Lucrurile par mai plauzibile aşa. Aşa se mai poate înţelege spectaculoasa, monstruoasa întâmplare care ne-a separat. Dacă Miro nu e chiar ceea ce am crezut, lucrurile se mai ordonează în planurile logicii. O anumită tristă atenuare a şocului – preferabilă, totuşi, stuporii cu care rămăsesem.

19 DECEMBRIE

Aşa cum am presimţit – şi sperat într-o oarecare măsură – cronicile la volum sunt suficient de acrişoare ca să nu mă mai invidieze nimeni. Voi putea lucra şi publica în linişte. Schiţez o serie de poezii, un poem ceva mai amplu, primesc impulsuri de la călătorii (Constanţa, Iaşi) făcute în condiţii fizice mizerabile dar extrem de interesante.

*

Oarecare nervozitate şi nerăbdare în legătură cu nu ştiu ce, poate cu AU.

24 DECEMBRIE

Ajun. Ziua lui Dimos Rendis care a pregătit „corabiedes”, corăbioare de aluat dulce. Sărbători zilnice.

30 DECEMBRIE

Îmi iau adio de la anul 1963 şi de la Miro, definitiv.

Acesta e punctul cel mai trist.

„TÂNGUIREA LUI ADRIAN LEVERKUHN”.

ŞIAMEA

Cu mare şi încântată surpriză, am citit un amplu articol – aproape un eseu – al lui Ion Negoiţescu despre poemul meu cu titlul de mai sus. A beneficia de atenţia şi lauda prestigiosului lui condei a fost pentru mine o neaşteptată răsplată care mă vindeca de atâtea răni nemeritate şi-mi redau încrederea în mine

(niciodată total, doar temporar pierdută).

*

Tânguirea mea se referă la despărţirea mea de Slavomir.

„Survenită din senin”, mi se părea mie – de unde şi perplexitatea care a însoţit-o.

Dar mai bine descriu această stare în povestirea mea „Totdeauna corect şi limpede” din volumul *Confidenţe fictive*.

„*M-am întâlnit din nou cu Adrian*.

Care nu era singur.

La masa lui (fixasem de comun acord ca loc de întâlnire acea cârciumă răcoroasă, de subsol, cu pereţii de faianţă şi cinci mese rotunde), şedea o fată. Cât s-au bucurat văzându-mă! Fata zâmbea distrat, sau poate era numai o bucurie mai distantă.

Adrian surâdea febril, emoţionat, şi din acea clipă a rămas aşa, comunicând prin fiecare gest, frază sau oscilaţie de trăsături un singur lucru: «*Iat-o*!»

Iat-o îmi spunea mie Adrian, singuraticul, de care mă despărţisem în zori, Adrian despre care ştiam lotul şi care ştia totul despre mine, iat-o, îmi spunea, pe iubita mea pe care aş purta-o şi în cârcă dacă mi-ar cere-o, iat-ope cea cu care vreau să rămân veşnic împreună şi să fac copii, iat-o, eu acum pe tine te văd prin lentila ei, tu n-ai să te miri şi n-ai să suferi pentru că eu sunt foarte fericit, de altfel o iubesc de când lumea şi pământul, nu ţi-am spus-o pentru că nu are nicio importanţă – tu ai fost, eşti şi vei fi – deşi e adevărat că nu te voi mai căuta niciodată pentru că iubita mea mi-o interzice, dar am vrut s-o cunoşti, tu eşti atât de puternică şi de grozavă şi adio”.

Sau, şi mai bine în poezia „*Sângele*” *din volumul cu acelaşi titlu*:

„*A, ţin încă bine minte durerea aceea*!

Sufletul meu luat prin surprindere sărea ca o găină cu capul tăiat.

Totul era stropit cu sânge, strada, masa de local şi mai ales mâinile tale inconştiente.

Mi se risipise părul şi umbla ca un monstru printre pahare, se-ncolăcea în jurul lor ca-n jurul unor respiraţii oprite şi dansa apoi vertical, şuierând, şi cădea apoi, executat, la picioarele tale.

A, ţin bine minte că am surâs cumplit, desfigurându-mă ca să semăn mai bine cu mine, şi că n-am ţipat decât o singură dată, mult după ce nu mai era nimeni înjur şi se stinsese lumina şi se ştersese sângele de pe mese”.

După cum se vede, întâmplările vieţii mele trec în proză, mai ales în poezii, bineînţeles cu modificările ficţionale şi cu extrapolările

metaforice respective şi la ani distanţă de la data la care au avut loc… Şi poate că aceste mutaţii le asigură justificarea şi valoarea…

1964

3 IANUARIE

Mă îndepărtez încet, încet, ca să mă apropii de Sinaia.

AU, în mare formă. Ardentă şi farmec şi fericire.

15 IANUARIE, SINAIA

Încet, încet, intru în lucru. Oamenii de aici, destul de nepăsători ca să nu mă simt atrasă de ei, deşi e plăcuta Maria

Banuş şi frumoasa floare carnivoră Aurora.

17 IANUARIE

Am început un ciclu de „sonete pentru AU". Merită nemurit ca Laura cu condiţia să fiu Petrarca.

Ieri am avut din nou ceasul meu de sincerităţi zadarnice, discutând cu Matei Socor, acest Coriolan mai puţin măreţ dar categoric. Nu mă poate simpatiza, e închis, limitat şi de neclintit. Vai de el!

27 IANUARIE

Am lucrat binişor, mă mişc printre oameni cu veselă indiferenţă.

Poimâine plec la Bucureşti pentru că Breban împlineşte treizeci de ani.

Ninge. Am ochi şi picioare.

28 FEBRUARIE

Sunt liniştită şi probabil că asta ar trebui să mă bucure – dar nu! Nu mă bucur chiar dacă acum trei zile am scris şase poezii ciudate.

Ali există, foarte puternic, foarte adorat de mine şi e firesc să nu fiu prea fericită la suprafaţă de vreme ce sunt atât de fericită în adânc. Totuşi, deplâng faptul că, în afara lui Ali, bătăile inimii mele sună atât de moderat…

11 MARTIE

Cum o fi când se îndrăgosteşte cineva de mine?

Cum o fi când mă îndrăgostesc eu de cineva?

Nu mai ştiu.

*

Scriu bine – dar nu la Faust.

Muzica?

*

Am văzut un „Rege Lear" – Royal Shakespeare Company, în regia

lui Peter Brook, Bun, dar nu m-a emoţionat, necum să mă uluiască. De reţinut, mai ales, luciul stins, general – metal şi piele – al decorului şi costumelor.

27 MARTIE

În sfârşit, soare, după o lungă iarnă.

Lucrez greu, chinuitor, la un dans pe care-l compun şi versuri, aproape zilnice.

8 MAI, BUCUREŞTI

Am terminat un poem mai mare – şi a ieşit destul de frumos.

Surpriza mea este, însă, să constat că am gata un nou volum masiv de circa o sută de poezii, impunător şi variat – pe care-l voi preda curând. O serie de lucruri notate pe plicuri, pe hârtii disparate, la şedinţe sau în călătorii, poezii mai vechi, abandonate – toate merită o reconsiderare laborioasă. (Datorez aceste ordonări şi muncii lui AH care se gândeşte foarte frumos la mine.)

2 IUNIE

Mi-e tot mai dor şi mai necesar să văd lumea. Atâtea miracole naturale şi artificiale (de artă, adică), au rămas necunoscute ochiului meu adolescent, apoi ochiului meu tânăr şi iată-mă matură, plină de teamă că nu le voi cunoaşte, poate, decât atunci când retina mea va fi bătrână şi rece.

Ştiu că mi se cuvine să călătoresc, ca scriitor şi ca om, şi totuşi... aceeaşi nenorocită tradiţie a ţinerii mele deoparte continuă fără cusur. Ce pot face? Ce luptă perseverentă pot duce în afara activităţii mele creatoare? Ce s-ar cere să întreprind? Aş fi vrut atât de mult ca răsplata unor călătorii să-mi vină pe merit şi nu datorită cine ştie căror „tactici”, concesii şi subtilităţi practice al căror cifru de altfel îmi scapă. Nu am îndemânarea organizării propriei mele cariere (alţii o au şi, la urma urmei, e şi ăsta un talent), în schimb nu am nici capacitatea de a îndura, nesimţitoare, lipsa acestei unice bucurii care mi-e necesară: cunoaşterea lumii, confruntarea de peisaje, civilizaţii şi mentalităţi.

Sunt foarte amărâtă şi – vai! – neputincioasă...

Am însă noua mea carte de poezii – şi vechea mea mare iubire cu AU, amândouă în creştere.

Iar încolo, nimic. Dacă mai am dreptul să-mi mai doresc ceva.

2 IUNIE

În sfârşit, după o lună rece, ploioasă, sumbră, de două zile a

izbucnit căldura şi lumina verii.

Cu prilejul aniversării lui Eminescu, îi voi revedea pe Ritsos şi pe Karel Jonkheere şi pe alţii (dacă mi se va da prilejid)

Iar, după aceea, vreau să ajung la mare pentru o lună şi să scriu şi să înot.

20 IUNIE

Călătorind prin Eminescu (un itinerar dezamăgitor în multe privinţe, Ipoteşti etc), am întâlnit ceva ciudat, nepereche, care mă ţine strâns aşa cum se îmbrăţişează contradicţiile dialectice.

Am întinerit brusc, datorită oamenilor din jur, aceste atente şi puternice faruri.

„Un lup cu un fir de nu-mă-uita în bot", acesta e portretul celui care mă solicită.

25 IUNIE

Ce mândră sunt de tot ceea ce simt – de fapt, pur şi simplu, pentru că simt!

Deşi am rămas singură până în septembrie, lupul plecând să-şi întâlnească recile lui păduri. Ca de obicei, îmi dau tributul fără zgârcenie, şi fără ascunzişuri. S-ar putea să fie o întâlnire fericită aşa cum părea să fie, pe vremuri, ciocnirea de Miro, dar viciul intrinsec al distanţei obligă la tristeţe şi la aprehensiune. Mă aşteaptă o absenţă de două luni şi zece zile, apoi două luni de prezenţă, apoi cinci luni de absenţă şi din nou două de prezenţă. În atâta interval, se pot începe şi pierde cele mai încordate bătălii.

„Der Wolfmi dem Vergissmeinnicht în dem Maul…"

2 IULIE, SATUL 2 MAI

Nu mă pot blaza de familiara privelişte de aici. După două zile de admirabilă împărtăşire cu Ali, am scris azi, în două ore patru poezii.

Ce-i drept, satul e încă pustiu, vremea sumbră şi plină de vânt.

Mă gândesc la Wolfcu o memorie sensibilă. Aş dori mult să-mi scrie ca să-i pot răspunde în germană făcând exerciţii de echivalenţe poetice.

4 IULIE

Wolf e un poet urât. Gras, inform, cu şolduri mai mari decât *umerii, cu un cap aproape chel (părul blond-roşcat barează cu fire puţine fruntea cu pistrui ruginii), nasul fin şi scurt, ochii mici, albaştri, miopi sub ochelari, gura groasă, cu buze crăpate, bărbie mică, guşă. O*

culoare generală alb-gălbuie, pe mâinile mici, feminine, un inel gros de argint, un ceas de mână cu banda de metal aurit. Înălţimea îl mai salvează oarecum deşi, când vrea să fie vioi în mişcări devine mai degrabă dezarticulat.

Îmi amintesc că, acum câţiva ani, îl descriam cu aproape aceeaşi minuţiozitate pe Matematicus.

*

Karel Jonkheere e un cunoscut poet flamand (cu care bineînţeles comunicam în franţuzeşte), cu o statură impresionantă, călător aventuros, căsătorit cu o fostă studentă, Denise, cu care are un fiu, Floris, orb din naştere, cu nervul optic atrofiat (să fie aceasta datorită dioptriilor groase ale lui Karel?) E

sfâşietor să-i vezi băiatul, cu faţa prelungă şi zâmbetul tristabsent, devenit pianist şi organist, căruia tatăl i-a „închiriat" o femeie care să-i ţină fiziceşte de urât…

La sfârşitul periplului eminescian, la Sinaia, când episodul meu cu Heinz începuse, i-a spus lui Ali: „Moije lui dis que je l'aime et elle se sauve dans les buissons avec un morceau de lard"…

Nu e departe de descrierea mea…

10 IULIE

Am făcut, datorită lui Nicolae Tăutu, o călătorie de neuitat cu elicopterul, de la 2 Mai la Sulina, cu un Weltanschauung complet inedit (lumea miniaturală văzută de sus în jos), de acolo cu o vedetă rapidă, absolut uluitoare, hurducându-se pe apa mării ca pe o şosea de ţară, apoi în larg, unde am rămas trei zile, într-o formaţie de nave de luptă, întorcându-ne la Mangalia, podul deschizându-se numai pentru noi, de astă dată.

Am scris în vreo patru zile şaisprezece poezii! Semn de exclamaţie!

În schimb, în zece zile n-am reuşit să înot nici o singură dată. Marea e rece, inaccesibilă.

16 IULIE

Ali a fost din nou cu mine, la o extraordinară comunicare multilaterală – şi sunt uimită, de şaptesprezece ani uimită, de prospeţimea inepuizabilă a legăturii noastre. M-aş mărita cu el în fiecare zi.

7 AUGUST, BUCUREŞTI

M-am întors din „săptămâna poeziei” ca să găsesc singurătatea. Se întâmplă lucruri grave cu mine şi în mine.

8 AUGUST

Şi va trebui să întrerup seria sonetelor pentru Ali, întrucât nu mai mi-e îngăduită starea de adoraţie. Şi cât mi-a plăcut să ador, să slăvesc, să zeific! Va trebui să iubesc fără exaltare, aşa, „normal”, ceea ce încet, încet mă va ucide.

Nu ştiu ce lucru esenţial i-a lipsit lui Ali ca să fie silit să mă lovească în structura sentimentelor mele, modificând-o. Mă supun noii situaţii cu un calm foarte trist.

11 AUGUST

Plec astăzi cu Ali la Braşov, oraşul în care a izbucnit dragostea noastră.

Situaţia e neschimbată. Vorba ceea: „Vacii noastre nu-i e bine… vine tata cu pielea ei în băţ”.

*

Peste zece zile vine Heinz.

Ali se străduieşte să mă convingă că „viaţa mea personală” e fericită.

În general, mă simt mai bine, adică mai adaptată.

*

Mâine ţara sărbătoreşte douăzeci de ani de la eliberare.

Mi-am amintit cu emoţie de ce am simţit atunci, de mine cea de atunci, de semnificaţiile care s-au adumbrit, de drumul parcurs care e chiar viaţa mea.

*

Îmi pare înfiorător de rău că nu voi putea continua sonetele.

DE CE EU DA ŞI EL NU?

Întorcându-mă din „săptămâna poeziei”, am găsit casa goală. Şi la zece seara şi la unsprezece şi la douăsprezece – până dimineaţa.

Mai clar – şi din nou – într-una din prozele mele:

„*Ce ciudată era* casă, *golită de obiecte ca să poată încăpea în ea acea aşteptare: odăile nu erau decât auriculele şi ventriculele acelei aşteptări umflate, pulsatorii, pline de sânge, cum avea să devină curând în ora compactă dintre apogeul nopţii şi cazna de ivire a zorilor. Absenţa iubitului meu era o întâmplare unică şi aşteptarea mea era unică, iată, şi m-am temut întâi că a plecat la o altă femeie. (O femeie se gândeşte întâi*

și întâi la altă femeie...)

Dar pe urmă, deodată, în ora aceea neagră dintre noapte și zi, în ora aceea desăvârșită, adică moartă, am înțeles că nu poate fi vorba de nicio femeie – am înțeles că iubitul meu a murit și am căzut în genunchi și am început să mă rog: „*Dă*.

Doamne, să fie la o femeie, dă, Doamne, să fie la o femeie, dă.

Doamne...” *și tot așa până într-adevăr a început să se vadă ceva în stradă, adică se luminase și balustrada balconului se încălzea încet sub mâinile mele*.

Și deci, atunci, privirile mele dilatate – aveam impresia că ochii îmi erau înfipți în orbite ca două dopuri – mi l-au semnalat jos, în stradă, pe iubitul meu, în cămașă ușoară, el însuși ușor și sprinten și a început să-mi bată inima și a bătut așa până s-a deschis ușa și l-am putut îmbrățișa. „*Ești viu*... *ești viu*...”

spuneam mereu fără să-i observ nedumerirea și jena.

Mi-am turnat coniac într-un pahar mare de apă și l-am băut pe nerăsuflate, îmbătându-mă brusc, după care l-am întrebat unde a fost și iubitul meu: „*Nu-ți spun*”, *a zis*.

Foarte puțină fantezie am investit în rândurile de mai sus.

Deci, o primă deosebire între noi. El „nu-mi spunea” iar eu îi spuneam totul. El știa și de Marin Preda și de Slavomir Popovici și de alții, fără detalii bineînțeles, nu mi le-a cerut iar dacă mi le-ar fi cerut, i le-aș fi dat în limitele decenței. El însă îmi ascundea că fusese – unde? (Ulterior, mi-a mărturisit că fusese cu nepotul lui – cel pe care-l ajutase să-și termine facultatea de istorie și să intre la Externe – datorită lui Vasile Dumitrescu – devenind apoi un fervent adorator al lui Ceaușescu – nicio vorbă critică nu se putea rosti în prezența lui! –, și cu două femei...) Participase, deci, la un fel de mică orgie, un act impur atât de diferit de puritățile mele (la mine, actul fizic nu conta decât foarte puțin sau deloc, cu excepția vrăjitului „prim sărut”...)

O altă deosebire consta în proporțiile... disproporționate pe care infidelitățile lui le luau în reacțiile *mele*. Le supradimensionam și suferam enorm – ceea ce lui nu i se întâmpla niciodată. Câtă dreptate avea Cristian Popișteanu când mă numea

„Apologetico-apoteotică-apoplectico-apocaliptică”! Eu, pe Ali nu l-am făcut – și nu l-am lăsat – niciodată să sufere. Ba când încercam să-i mai povestesc *câte ceva* despre „aventurile”.

mele, mă oprea, mă bătea pe umăr şi spunea: „Joacă-te, fetiţo, joacă-te...”

Altă deosebire (simplistă) consta în faptul că el era bărbat şi eu eram femeie – deci mult mai vulnerabilă.

Altă deosebire: el era adult şi avizat, eu eram infantilă, deci inocentă.

Voi reveni asupra acestor comentarii, nu peste multă vreme, când ceva cu adevărat grav se va întâmpla între noi. Şi poate atunci afirmaţiile mele nu vor mai suna atât de discutabile şi de subiective...

SEPTEMBRIE, SATUL 2 MAI

Decizându-mă brusc, sunt din nou aici, pentru opt zile, lângă marea de toamnă. Desigur, ceea ce m-a îndemnat să plec a fost situaţia fără ieşire de acasă.

Oricâte etape splendide – iluzorii – am mai avut între timp. Am senzaţia că AU vrea să facă din mine complicea liniştită a asasinării dragostei noastre – şi-mi trebuie multă putere şi inteligenţă ca să împiedic crima fără să i se pară că mă opun lui sau că-l asupresc.

Dacă intuiţiile mele nu mă înşală, cred că vom ajunge la despărţire. Pentru că, totuşi, sunt şaptesprezece ani în care ne-am legat şi ne-am verificat pe atâtea planuri, îmi voi interzice pripeala. (Şi ce bine era dacă mă pripeam cu Marin şi cu

Slavomir, aşa cum mi-o şoptea instinctul – fără să risc să asist – aşa cum s-a întâmplat – la un declin lung şi dureros!)

AU pretinde că nimic nu e modificat în sentimentele lui – şi sunt uimită de lipsa lui de luciditate şi de responsabilitate cu care face anumite gesturi şi. afirmaţii care dovedesc contrariul.

După cum tot uimită sunt că înregistrează cu atâta seninătate modificările reale din sentimentele mele.

Poate că ar trebui să scot un ţipăt. Nu pot da frâu durerii – de fapt, ar trebui s-o născocesc întâi – m-ar distruge. Iar eu sunt decisă să supravieţuiesc.

Îl *urăsc uneori pentru prostia cu care se automanevrează şi mă manevrează şi pe mine către naufragiu.*

*

Wolfmi-a scris din nou, calm şi frumos, dar venirea lui – nici nu se putea altfel! – se amână cu mult.

*

În sfârşit, abia acum înţeleg semnificaţia unei propoziţii spuse de Miro prin care-mi explica de ce nu m-a mai căutat:

„Ce, voiai să-ţi dau satisfacţia că ai avut dreptate?”

*

Ali urmează să vină şi el aici pentru trei zile – dar, la ce bun? Mă gândesc cu groază la o serie de posibile ratări care mi-ar agrava starea. Cel mai bine ar fi să nu ne vedem un timp mai lung. Înstrăinarea pătrunde încet, încet în mine.

*

7 să nu-l uit pe Cristian care ştie, uneori, să vină la timp şi să-mi umple inima cu elanurile lui.

11 SEPTEMBRIE, BUCUREŞTI

Situaţia s-a modificai întrucâtva, rămânând proastă. AU

se autoîncarcă de obsesii foarte primejdioase care-i pot mina sănătatea şi pot afecta fundamental relaţiile noastre. Mă iubeşte foarte mult şi eu, de asemeni, mi-am recâştigat o parte din afecţiune dar… Nu ştiu ce o să se mai întâmple, am fost grozav de speriată, acum sunt numai lipsită de poftă de viaţă.

21 SEPTEMBRIE

Intrăm în toamnă. Situaţia e ameliorată dar încă departe de a fi restabilită. Îndelunga extenuare nervoasă – provenită, mai ales, din digerarea în tăcere a noi şi noi obstacole puse în calea cicatrizării – m-a dus la unele explozii care şi ele au trecut, rămânându-mi o stare de aproape continuă contrarietate, foarte obositoare, o necurmată bătaie de inimă, între iritare şi durere, pe scurt o stare francamente proastă.

Am început totuşi să lucrez câte ceva. Relaţiile cu oamenii sunt nesatisfăcătoare. Ei continuă să aştepte de la mine infuzii de optimism dar nu-i mai pot servi ca altă dată. Zâmbetul de pe faţa mea e convenţional.

Un singur gând mai bun: muzica pe care o voi reactiva. Am urmărit Festivalul Enescu, din păcate într-o stare nereceptivă.

24 SEPTEMBRIE

Nu mă simt bine şi voi începe un tratament al nervilor. Nu ştiu de ce lucrurile continuă să şchioapele, nu mai pot suporta situaţia aceasta care-mi interzice orice elan întreg.

Fireşte, ştiu cine e vinovat de răvăşirea fericirii mele iar dacă această convingere nu mă vindecă de durere, în schimb mă clarifică.

Aş vrea să nu am sentimentul că ceva s-a stricai iremediabil! E de neiertat ce mi-a făcut Ali, în special prin lipsa de tact a teoretizării inoportune, a răcelii discursurilor pe care mi le aplică, în plin traumatism.

Nu am emoţii, în nicio împrejurare. Sunt când tristă, fără acuitate vitală, când seacă sau iritată. Trebuie să se întâmple ceva care să mă stimuleze pozitiv, să plec undeva, să mă ciocnesc de cineva.

22 NOIEMBRIE

În două luni de zile, s-au produs schimbări importante.

Starea proastă de care pomeneam mai sus a mai durat aproape o lună – şi la 21 octombrie, am plecat cu Ali în Polonia unde Danuta Bienkovska i-a tradus o carte. Am stat acolo trei săptămâni, m-am revăzut la Varşovia cu Artur Mendrezsetski, traducătorul lui Mallarmé *pe care-l cunoscusem cu prilejul aniversării Eminescu, am fost la Krakovia, oraş superb şi de acolo la Auschwitz. Era Ziua Morţilor şi, în faţa lagărului erau aprinse lumânări. Înăuntru, am avut surpriza să constat că antisemitismul polonez merge şi dincolo de moarte. Zeci de panouri cu fotografii ale deţinuţilor exterminaţi pomeneau de naţionalitatea lor: polonezi, belgieni, ruşi, francezi* etc. – *dar nu evrei.*

Un singur locşor le era dedicat acestora din urmă – haine, ochelari, păr… Cutremurător.

AH s-a regăsit, m-am regăsit şi eu, lucrurile merg din nou bine şi – deşi criza recentă a fost de departe cea mai lungă şi cea mai gravă – recunosc că ne putem încă restabili.

Am foarte mult de lucru şi trebuie să mă decid să mă organizez. „De mâine „(fiind luni) trebuie să-mi fac un program riguros deşi grozav mi-aş dori să nu am nicio altă obligaţie în afara poeziei şi a muzicii.

21 DECEMBRIE

După Marin şi Slavomir, Wolfâşi înscrie numele în existenţa mea, cu majuscule. Mă întreb cum de am reuşit să-i clatin osatura şi de unde a găsit el cheia de sol a elanului meu. Am vibrat în numai douăzeci şi şapte de zile, puse cap la cap, cât altă dată într-un an.

*

Ali e din nou sublim şi-l iubesc cu mare intensitate.

1965

13 IANUARIE, SINAIA

Sub cer albastru şi înconjurată de zăpada nouă, sunt din nou aici,

în singurătate.

Ali e foarte, nespus de fermecător și de iubitor, a plecat azi (și cine știe ce surprize îmi mai rezervă!?)

Sunt într-o stare vitală bună, energetică. Aş vrea să trăiesc mult, să compun şi să călătoresc.

Nu vreau să mă risipesc în lucruri neesenţiale – şi am să reuşesc.

Schmerzvolle Sehnsucht nach Wolf...

3 FEBRUARIE

Am tradus în patru zile peste treizeci de poezii.

Există şi posibilitatea să plec la Viena.

7 FEBRUARIE

Am citit în această lună la Sinaia două romane poliţiste +

un Arsene Lupin, Eccc homo *de Nietzsche, un roman de Graham*

Greene, altul de Allain Robe-Grillet, romane fantastice de

Wells, Les mots *al lui Sartre, o carte de Jorge Semprún ş.a. Bizară comasare de lecturi!*

9 FEBRUARIE

Dacă nu intervine nimic, sâmbătă plec la Viena (cu Baconsky şi cu Petre Stoica). Mâine vine Ali să mă ia la Bucureşti.

Cu profesorul lui Wolf Bertolt Brecht, petrec ceasuri memorabile traducându-l şi înot în limba germană – ceea ce mă pregăteşte pentru Viena.

8 MARTIE

Viena. Am fost şi a fost bine. Vitrine somptuoase, imperiale. Dar am constatat că nici călătoriile nu sunt esenţiale pentru mine.

Plec din nou la Sinaia să reiau Brecht şi să scriu poezie – şi mă bucur că n-am asistat la Conferinţa Scriitorilor care se pare că a fost impură.

Închei încă un caiet, la patruzeci de ani – consemnând ca bilanţ uman pe Cristian, pe Vera, pe Croh – şi pe ALI!

ÎI MARTIE, SINAIA

În al patruzecilea an al existenţei mele, ar trebui să scriu alt gen de memorii (ca Benvenuto Cellini). Nu sunt însă „lăsată la vatră” şi mă solicită încă, în primul rând, dramaturgia prezentului, scenele şi detaliile lui.

Azi, la ora 4 p.m. Soare puternic, asediu solar contra zăpezii inerte.

Decorul reprezintă odaia mea de somn, dragoste şi lucru.

Personaje principale: eu, Ali şi secolul cu problemele lui.

25 MARTIE

M-am gândit azi la câţiva oameni care au murit. La

Rodica Georgescu, sora reuşită şi isteaţă a Georgetei care era handicapată rămânând în viaţă, la Tamara, cea mai bună prietenă a mea care învăţa mult mai bine ca mine, de o rară frumuseţe, murind de tifos, în Basarabia anexată, în timpul războiului, la Gius, unchiul odios care m-a deprins cu ura încă din copilărie şi care însuma cele mai hidoase caracteristici ale mâncătorului de oameni, la bunica mea din partea tatii, măruntica, deşteaptă, discreta mea bunică...

A murit un băiat de douăzeci şi unu de ani, blond, prostuţ, pe vaporul „Struma" care-l ducea spre Palestina...

...Şi, tot la douăzeci şi unu de ani, Nicolae Labiş, o moarte inadmisibilă, acest copil genial, cu faţa rotundă şi buzele groase.

A murit şi vechiul, genialul Ion Barbu, nebunul meu, la o dată neanunţată în ziare, ca un anonim!!!

Şi Mihu Dragomir care pretindea că semănăm atât de mult.

Şi, desigur. Sandu Pitarii, mort absurd în iulie 1944, înnegrindu-mi inima încă şi astăzi. (A fost un timp, eram în clasa a II-a sau a III-a primară, când redactam anunţuri mortuare, cu nume de persoane inventate, împreună cu prietena mea, Ica

Balcăş...)

28 MARTIE

Iar eu voi muri, sufocată de propria mea energie şi capacitate de a dărui – dacă voi fi lipsită de debuşeuri umane.

*

Am un prieten pe care încep să-l detest: Breban. Cu tot formidabilul lui talent, în raporturile personale e mânat de subiectivism furibund, până la fanatism (cea mai odioasă boală a spiritului).

Dumnezeule, ce plăcere îi face să se audă dizertând! Nu îngâmfarea, nici măcar megalomania nu mă supără atât cât faptul că are numai certitudini şi niciun dubiu! În definitiv, am mai cunoscut genii (ca să nu-i pomenesc decât pe Ion Barbu.

Paul Celan sau Constantin Silvestri) şi niciunul nu era dincolo de îndoială – dar, mă rog, există genii şi genii...

Cert e că voi continua să-i frecventez opera. Cât despre autor... Nu

mă pot îndrăgosti de el, necum să-l iubesc. Şi pe urmă, cine ştie ce atacuri la prietenie îmi mai pregăteşte? Trebuie însă să recunosc că mi-ar lipsi lungile şi interesantele lui peroraţii...

1 APRILIE

Am primit o scrisoare frumoasă de la Petru Popescu care s-a făcut foarte înalt. Capul lung, cu pielea bine întinsă pe os, ochii aproape somptuoşi de atâtea gene, gura subţire, fermă.

De-ar avea şi un caracter așijderea...

*

Heinz nu mi-a mai scris de mult. E atât de palid!

După Viena, se pare că voi pleca în septembrie la

Bruxelles! E adevărat, oare? (Mony mi-a spus să nu pomenesc nimănui de invitaţia pe care am primit-o. Cică e de la o organizaţie pe care ai noştri n-ar privi-o cu ochi buni...)

În mai, ar trebui, totuşi, să vină Heinz, lupul cu un fir de nu-mă-uita în gură, dar jirul s-a uscat, ce-am iubit s-a scuturat...

*

Dacă mă gândesc bine, am cam murit şi eu acum doi ani şi jumătate, în acel început de septembrie atroce în care absurdul, sub forma lui Miro, şi-a impus realitatea, incontestabil şi fără putinţa de a fi parat. Oricine mi-a mai zâmbit de atunci (eu însămi am zâmbit de câteva ori, ca un reflex, ca o falsă memorie), n-am mai putut învia cu adevărat, n-am fost în stare să-mi înving doliul.

Încă nu pricep cum a putut rămâne nepedepsită o asemenea faptă sau poate că ea a şi fost pedepsită şi că sentinţa se execută lent, invizibil pentru spectatorii neavertizaţi.

O, acel septembrie în care vara se prăbuşea cu toate culorile ei, acele opt ore petrecute din cârciumă în cârciumă, şi în care eram informată că mâinile mele nu-mi aparţin, că voi vorbi de acum încolo cu o gură străină, că însuşi sufletul meu e greşit alcătuit. Panica aceea, pe străzi şi în localuri, dând telefoane la care nimeni nu răspundea, singurătatea evidentă şi batjocoritoare, cruzimea fără egal a celui care credeam că-mi veghează fiecare respiraţie, „publicul asistent”, acea faţă sfruntată, plină de certitudini în clipa în care eu le pierdeam pe toate!

Şi eu, făcând eforturi de nobleţe, dintr-un suflet şi un cap desprins de trup, trupul fiind numai o bucată greoaie de durere pe care o târâm sau care mă tara...

…Şi acum, la câteva ore distanţă de rândurile de mai sus, mă calmez, m-am calmat şi e păcat de această libertate pe care

O slăvesc deşi ştiu că e tot atât de puţin argumentată ca şi lipsa ei şi am să ajung să cred că tot ce am simţit vreodată în viaţă au fost propriile mele înscenări sau păcăleli ale acestei zile de

1 aprilie în care am scris nepermis de mult.

3 APRILIE

Vreau să mănânc şi să fiu mâncată şi să rămân, cum spune Ritsos, „în pântecul lumii", în ceea ce nervii mei vor izbuti să electrizeze, în capacitatea mea de a adulmeca esenţa.

O, Ali, o, iubire, o, sărut al purităţii, o, totală fuziune!

9 APRILIE

Scriu, scriu, scriu. *În şase zile, nouăsprezece poezii*!

Toate ar putea figura sub titlul Sângele.

11 APRILIE

Pe vremuri, concepeam şi năşteam. *E limpede că iubirile împărtăşite cu Ioji, Marin, Slavomir* etc. *au fost creaţii depline, cu viaţă şi moarte, cu vârste intermediare, cu personalitate*.

Acum, concep mai rar – şi avortez. *Nici nu apuc bine să „concep „că şi simt cum se desprinde de mine fiinţa incipientă – şi mă golesc de proiecte*. *Va veni, presupun, timpul în care nu voi mai fi în stare nici să concep*. (*Toate astea nu vizează, desigur, permanenţa Ali.*)

13 APRILIE

În tren spre Bucureşti – o poezie. *La întoarcere, în tren, spre Sinaia, încă două*. *Cap la cap, într-un interval record, peste patruzeci de poezii*.

*

Pe Miro, l-am văzut aseară, a stat la cinema în spatele meu. *Într-o haină nouă, „voyantă", croită modern, cu părul în sfârşit disciplinat cu, alături, o femeie modernă*: *vedeam o versiune modernă* (*mediocră*) *a lui Ben-Hur, în stânga mea era Tolea*

Vieru (*care n-a mai stat aşa cu mine decât acum douăzeci de ani, la* Luana, *film cu preistorie şi femei bine muşcând din ciozvârte de mamuţi*), *în dreapta mea era Eric, cel mai bun fost prieten al lui Miro*. *Iar eu, în buna dispoziţie neartificială, minunându-mă doar că atâtea lucruri au fost în preajma mea, în timp ce eu* sunt *nu pentru că trăiesc sau supravieţuiesc ci pentru că exist literalmente în zonele de acum*

douăzeci, zece sau cinci ani, sunt încă acolo, pentru mine totul e prezent, actual, vibraţiile mele nu s-au alterat, nu s-au uzat – şi acest uriaş aparat sensibil înregistrator se exercită pe nişte fenomene revolute, pe oameni morţi, dispăruţi sau modificaţi până la nerecunoaştere!

18 APRILIE

Mâine părăsesc Sinaia până la anul. În mai puţin de două luni, am terminat traducerea din Brecht, iar în ultimele săptămâni am scris aproape cincizeci de poezii!

*

Nu am mai avut de mult sentimentul unei bucurii întregi, năvalnice, ca în copilărie sau ca în adolescenţă. Durere, da, vraja iubirii de început, da, emoţie, da, bună dispoziţie, da, vervă, da, calm, da – dar bucuria aceea la care, de obicei, se bate din palme sau se scot mici ţipete ascuţite, nu. Când am aflat, de pildă, că s-ar putea să plec în Belgia, la Knokke-le-Zoute, am avut o pulsaţie de bucurie, urmată la interval de o secundă de scepticism.

E foarte ciudat. Chiar fericire simt mai des decât bucurie…

23 APRILIE, BUCUREŞTI

Morţi, morţi…

Sunt singură. Nu cu Ali pentru că Ali sunt eu. („*I am Heathclif*”)

*

Şi îmi moare şi câinele pe care-l am de cincisprezece ani.

26 APRILIE

Dispoziţie amară. Căţelul meu, Bubico, a murit devenind în ultimele zile calm, demn şi singuratec – o bruscă transformare a stilului lui curent care dovedea o personalitate agresivă, laşă, meschină.

Problemele în curs – afară de cele profesionale care se aglomerează ca întotdeauna la Bucureşti – sunt suspendate, neclare, obsedante în chip minor.

Singura realitate pozitivă e cantitatea de filme bune pe care reuşesc s-o consum în calitate de membru al ACIN-ului.

5 MAI

În mod absurd şi năprasnic, a murit Florica Cordescu, adolescenta de cincizeci de ani, în plină vitalitate creatoare;

lucrase sute de compoziţii la Sinaia, având ca motive de bază instrumente muzicale şi amfore.

Rămâne sora ei geamănă. Marcela, ca o dovadă că există acest tip exotic cu gura rotundă, aceste trupuri de mare fineţe, fragilitate, graţie, aceste mâini subţiri, aceste mişcări de plante unduioase, aceste suflete iubitoare şi blânde!

8 MAI

Energia de a prevesti pentru mine împrejurări anumite, în decoruri anumite, de a prevedea persoanele cu care mă voi ciocni şi sentimentele care vor saluta această ciocnire – nu o mai am, nu, am ostenit, las totul să se desfăşoare după haosul aparent al vieţii, nu mai intervin cu speranţa mea, cu logica mea care se dovedeşte falsă în ce priveşte viitorul, obligându-l fără succes să mă confirme sau să mă infirme când, de fapt, viitorul refuză orice atitudine, e inocent, adică dezinteresat.

De aceea şi din lipsă de energie, nu mai iau măsuri, nici de atac, nici de apărare, şi-mi interzic de asemenea deznădejdea.

Nu mai aştept (*aşteptarea însăşi presupune apariţia unor evenimente*), *nu aştept, sunt ca natura, predată triumfurilor şi cataclismelor înscrise în legile ei*.

9 MAI

Nu am timp. *Nu am timp să mănânc şi să diger*. *Muzica*.

Filmul. *Plastica*. *Poezia*.

Nu am destul timp să creez, să formez ceea ce ştiu, ceea ce am acumulat până acum.

Moartea năprasnică a Floricăi? Urgenţa muncii – sau desfătarea vitală?

Atmosfera e încărcată şi iritantă. *Izolarea nu e posibilă – şi nici morală*.

22 MAI

Ce destin îndărătnic am! mai bine zis, ce caracter îndărătnic! *Cam de când există el – caracterul adică – de când am împlinit şaisprezece – şaptesprezece ani, evenimentele* (*bune şi rele*) *se aseamănă cum seamănă mâinile mele una cu alta*.

Suspiciunea. În ilegalitate, cei care răspundeau de mine dar numai cei care nu mă cunoşteau îndeaproape (*nici nu-iprea interesa să mă cunoască*), *virtuţile mele artistice reprezentând pentru ei mai degrabă un impediment în muncă decât o sursă de apreciere, aveau* „*rezerve*”. *Rezerve nu faţă de adeziunea mea*

(„devotamentul” era un cuvânt prea măreţ ca să mi-l atribuie)

ci faţă de ceea ce ei numeau „capricii mic-burgheze”, de fapt sensibilitatea mea, spiritul meu critic, orgoliul artistic, o anumită impulsivitate etc. *Adolescentă fiind, cu un suflet haotic şi emotiv, nu reuşeam să-i conving pe „mai marii” mei că sunt*

„Curată” şi suferea adânc, în cinstea şi apartenenţa mea la cauză, din pricina acestei nemeritate suspectări.

După eliberare, cu personaje schimbate, evenimentele s-au repetat, cum se repetă şi astăzi şi cum vor continua, probabil, să se repete. Lipsa de încredere din partea activiştilor de

Partid, a celor care nu mă cunosc şi nu doresc să mă cunoască, reputaţia inteligenţei mele fund pentru ei mai degrabă un simptom de nesupunere decât o însuşire folositoare cauzei – m-a însoţit şi continuă, în forme mai benigne, să mă însoţească.

„Devotamentul” meu care poate fi constatat într-o infinitate de manifestări este pus sub semnul întrebării, părându-li-se

„Neverosimil”. De ce oare? De ce se lasă înşelaţi de destui impostori, de destule canalii, acordându-le o încredere pe care mai târziu o regretă şi de ce această ultraprudenţă, de la distanţă faţă de mine? (De pildă, nu am făcut niciodată parte din categoria proprietarilor iar bunurile spirituale nu le-am ţinut niciodată sub lacăt…)

*În sfârşit, sunt aici multe condiţii complexe – şi nu am răbdarea să le analizez. Sensibilitatea mea, adică, nu vrea să ia parte la discutarea atâtor nedreptăţi care mi s-au făcut, de la critici acerbe la demascări publice. Oricum, din această suspiciune absurdă, născă*toare *de stări kafkiene, decurg eliminările mele de la o serie de drepturi elementare, afectându-mi munca, aria ei de absorbţie şi de radiaţie.*

Paria, cuvântul pare prea dur, totuşi, în tot ce se petrece oficial, organizat, se vădeşte situaţia mea neprivilegiată, cu o perfectă consecvenţă, dublată de o totală dezinvoltură. E clar că nimănui nu-i *pasă de reacţia mea, ştiindu-se că nu voi protesta, că nu mă voi mânia, că nici măcar nu mă voi demoraliza, legată cum sunt de lanţurile propriei mele etici şi ale tonicităţii mele înnăscute. Cu cât comportarea mea e mai riguroasă, cu atât creşte dezinvoltura inamicilor mei faţă de mine.*

Mai există un destin îndărătnic şi în începuturile, gradaţia şi

finalurile iubirilor mele – dar aceasta e o altă poveste.

*

Dar peste o lună plec la mare – şi mi-e dor de apa verde, sifonată, sonoră, care mă va împroşca.

26 IUNIE

Cum tot sunt în febră autoanalitică, mă întreb dacă toată existenţa mea n-a fost o permanentă desfăşurare „de ochii lumii"? însăşi poezia e o formă de exhibiţionism şi am, uneori, senzaţia că am compus un tip căruia mă conformez pentru a nu-i dezamăgi pe privitori. Deşi confund lui nu mă mai încape sau îmi devine prea larg.

De pildă, „vitalitatea" mea, ajunsă mit. Desigur, există o lonicitate structurală pe care însă o ofer public, într-o manieră spectaculoasă – pentru ce? Ca să-i conving pe spectatori că e posibilă fericirea? Că, în ciuda celor patruzeci de ani, sunt încă tânără şi demnă de iubire? Ce rol joc şi faţă de cine?

Un mare procent din gesticulaţia mea are ca scop să nu fiu ridicolă, să nu fiu compătimită, să nu fiu desconsiderată – eu care mă comport atât de liber şi de fără prejudecăţi, atacând în atâtea feluri opinia publică.

Când s-a tras în noi, în Piaţa Palatului, cu toate că nu sunt o fire eroică, vitează, cu toate că sunt notorie pentru rapiditatea cu care intru în panică – nu am fugit, ba mai mult, am strigat şi către alţii să rămână pe loc, am îmbrăţişat o fată care tremura de spaimă lângă mine, m-am comportat într-un fel care nu mi-e propriu. De ce? „De ochii lumii", adică pentru a nu fi socotită laşă, egoistă, incapabilă de jertfă? Ce înseamnă asta?

Poate că a dori să fii stimat, iubit şi exemplar, şi a face totul pentru asta – constituie un imperativ nobil, poate că „de ochii lumii" înseamnă, de fapt, „de dragul umanităţii" din tine.

Cine ştie?

Oricum, uneori mă încearcă tentaţia de a-mi „da în petec", de a fi, fie şi pentru o clipă, ilogică, imorală, neprincipială, chiar malefică – dintr-un fel de lăcomie obscură după o libertate improbabilă – şi nu mi-o permit, nu mi-o permit, nu mi-o permit… de ochii lumii.

*

Ali a împlinit cincizeci de ani. E tânăr, iubitor şi iubit, capabil de a se lăsa fericit de mine, foarte viu, cu un puternic farmec uman.

5 IULIE, SATUL 2 MAI

Am visat acest tărâm, acest timp dilatat, conectat altfel decât la Bucureşti – şi iată-mă acum în plin şi blând proces de adaptare. Mă colorez încet, încercând să schimb numele singurătăţii cu cel de reculegere activă. Doresc prezenţa lui AU – şi de altcineva, de nimeni altcineva nu mi-e dor.

8 IULIE

Am scris azi trei poezii, am veşti bune de la Bucureşti, am apărut împreună cu AU în „Tribuna" – şi tocmai când sunt mai liniştită, câţiva oameni din jurul meu îmi fac procese. E adevărat, nu prea mai am elanuri afective faţă de nimeni (cu excepţia tatii şi a lui Ah) – şi nici nu e rolul meu pe lume să-i scald pe toţi în devotament, căldură şi atenţie. Ba cred că sunt încă prea mult „simpatică", sociabilă – în loc să încerc capodopera cu degetul (mă scuzaţi de vorbă mare...) Nu mai am „bunăvoinţa".

curentă, ataşamentul pe sutele de mărunţişuri care compun existenţa. Desigur, ei preferă o amabilitate fără cusur, o atenţie constantă, chiar dacă mediocră, o „bunătate" – ce termeni – care combină un fel de serviabilitate cu un fel de tandreţe şi cu un fel de dulce toleranţă. Cum sunt destul de impulsivă, ei mă pot considera „rea ", neglijentă cum sunt, pot fi numită „comodă", evitarea celor pe care-i desconsider + lăcomia de bucurii +

*sinceritatea pe muchia gafei, toate la un loc pot fi numite „egoism". Tendinţa de a le oferi criterii – didacticism, condam*narea *defectelor unei persoane = intoleranţă* etc.

Sunt o prea convinsă dialecticiană ca să nu ştiu că, procentual, au şi ei dreptatea lor dar mă oboseşte să-i conving de a mea.

Nu mai sunt destul de tânără ca să visez să fiu iubită de cât mai mulţi: am visuri mai severe şi mai singuratice.

9 IULIE

Ceea ce notam ieri e benign faţă de realitatea de azi. Din partea Ginei Bădescu – o inexplicabilă animozitate, termeni nedrepţi, brutali, jignitori care, fiecare în parte ar justifica ruperea relaţiilor, dacă nu aş pune accesul pe seama bolii ei de nervi. Îmi pare rău, nu o pot urî de unde până unde? – dar fac faţă cu greu agresivităţii ei neobosite. Nu se poate: e cu siguranţă ceva accidental dar, oricum, n-am prea dormit azi-noapte şi am o clară indispoziţie generală a cărei cauză ea e.

Se pare că trebuie să încep să mă depărtez de oameni ca să-i pot iubi mai mult şi mai bine.

18 IULIE

După un interludiu bucureştean, din nou aici, împreună cu Ali, într-o mult râvnită vacanţă.

A apărut Disciplina harfei.

Şi o mulţime de oameni în curte.

Şi nori.

31 IULIE

Două săptămâni cu Ali, cu (născocite de el) motive de melancolie – totuşi, confortabile, destinse: n-am lucrat nimic, cu excepţia prefeţei la Prévert şi azi, după plecarea lui, două poezii.

Am „societate”, râd mult, fără participare, râvnind o comunicare mai intensă.

3 AUGUST

Nu pot spune că mă trage inima la lucru, dar nici la sindrofiile de care am parte (cu şi fără personaje de bază).

Hotărât, nu mai am elanul şi spontaneitatea de altă dată şi ştiu că această cotitură s-a produs acum trei ani, datorită „crimei”.

lui Miro. Iar faptul că această crimă a coincis cu apropierea mea de anii patruzeci, nu face decât s-o agraveze şi să-i evidenţieze neobişnuita brutalitate. Am fost – adică – obligată cumva să îmbătrânesc sau să recunosc un proces care până atunci nu se manifestase prin niciun simptom.

4 AUGUST

Slavomir e aici. Nu-l voi vedea. Nu m-am emoţionat. A

Întrebat de mine. E viu şi nepedepsit, cel puţin aparent.

Breban e, orice aş gândi uneori, un partener de idei colosal, cu el timpul nu e niciodată neprofitabil. Cât de mediocre sunt agreabilele persoane care mă înconjoară aici!

9 AUGUST

Până la proba contrarie, se zice că voi pleca la sfârşitul lunii în Belgia, pentru bienala de poezie de la Knokke-le-Zoute.

Poate de acolo, câteva zile în Elveţia, unde Vasile e ambasador.

Mi se pare totul foarte problematic, cum imposibilă îmi apărea

Viena până în acest februarie.

*

Dintre oamenii de aici, un om viu cu adevărat e doar părăsită Nadia Lovinescu (fosta Nadia Musulis pe care un împătimat Horia Lovinescu a despărţit-o de soţul ei ca apoi să o lase pentru soţia lui Radu Beligan ş.a.m.d...)

Interesantă e de asemeni Henriette Yvonne Stahl, fosta soţie a lui Petru Dumitriu, care gândeşte adesea cu exactitatea lui Breban dar fără brutalitatea şi stângăcia lui.

13 OCTOMBRIE, BUCUREŞTI

Ce luni, Dumnezeule!

Am plecat în Belgia (Bruxelles, Knokke-le-Zoute, Malines.

Lieges, Anvers, Louvain) şi apoi am stat douăzeci şi cinci de zile – unde? La Paris! Fără emoţie, fără bucurie, pe acest ţărm la care ajung prea târziu, pe acest ţărm deformat de imaginaţia mea şi nemaicorespunzându-i, pe acest ţărm desfigurat el însuşi de un „mod de viaţă „pe care-l bănuiam dezagreabil dar care e atroce.

Ce mi-aţi făcut cu Parisul? Ce i-aţi făcut? Iubitul meu

Paris din vis care nu este sau nu mai este.

Am fost la Paris. Oare am fost la Paris?

Parisul este un oraş monoton. Viaţa la Paris e stereotipă.

Oamenii acumulează bunuri materiale, cele spirituale fiind în declin. Parizienii se mişcă în maşinile lor, se împiedică în ele, sunt nervoşi, ermetici şi singuratici şi, de fapt, reci. Parizienii detestă Parisul. Sărutul de pe cheiurile Senei e stereotip ca şi vitrinele, ca şi reclamele. O subtilă abrutizare câştigă teren. Un gol invizibil ameninţă sufletele. Poezia Parisului e în imaginaţia noastră. Realitatea obiectivă refuză mirajul. Decorul aşteaptă o nouă populaţie.

Dacă n-aş căuta oameni, călătoriile mele ar fi frumoase şi simple. Mi-ar trebui un suflet „baedeker" în care să nu permit pătrunderea exaltării sau a dezolării. Dar eu caut oameni

(de aceea e mai bine să rămân acasă).

*

L-am revăzut pe Paul Celan, cel mai trist dintre muritori.

O CĂLĂTORIE DE POMINĂ

Într-adevăr, am ajuns prea târziu în Parisul mult visat.

„Visat" într-adevăr pentru că, nu ştiu dacă am mai spus-o, dar visam că sunt la Paris, mă trezeam din vis – tot în vis – şi-mi spuneam: „acum nu mai visezi, acum eşti cu adevărat la Paris".

şi apoi mă trezeam cu adevărat.

Într-adevăr şi cu adevărat, aceasta a fost prima reală călătorie în Occident (croazierele cu vizitele-fulger în Turcia.

Grecia, Egipt şi sudul Italiei fiind doar nişte apetitive înainte de ospăţul pomenit mai sus, chiar dacă urmat de o vagă indigestie.”)

Începutul s-a petrecut în Belgia, pe malul Mării Nordului, unde s-au întâlnit poeţi din mai multe ţări şi unde a apărut cu întârziere şi Aurora, invitată de Eugene Guillevic care era îndrăgostit de ea (asta conform destinelor noastre împletite – şi împleticite, cum se vor dovedi peste decenii – doar scriu aceste rânduri în 2003!).

De acolo, am plecat la Paris unde, în primele zile, Aurora şi cu mine am locuit împreună în camera de serviciu a lui

Guillevic, dormind în două pătucuri de campanie, beneficiind de o chiuvetă cu apă rece pe culoar şi de closet turcesc cu un etaj mai jos. Familia Axei, prieteni mai tineri ai părinţilor mei, m-a salvat de la etajul V din Rue Saint Grégoire des Tours, prin fiica lor, Colette, care m-a transportat în eleganta locuinţă din Rue de

Lourmel. Miky, fiul, a fost acela care m-a dus de colo-colo, arătându-mi Parisul, de la cele mai înguste şi pitoreşti străduţe, vezi: La rue du chat qui pêche, până la Versailles şi l’Etang du

Moulin Renard şi până la somptuoasele bulevarde şi cafenele de lux – dar, cum nu am afinităţi cu ghidurile turistice, voi semnala numai nemaipomenit de curata şi de abundenta măcelărie de ţară unde ne-a dus Guillevic şi soţia lui pe Aurora şi pe mine.

Aurora ştia că va „rămâne”, era mai vechea ci dorinţă, eu ştiam că mă voi întoarce.

Fusesem, deci, pentru prima oară, în Parisul visurilor mele şi recunosc că l-am găsit superb, chiar dacă, intrând cu o prietenă şi fetiţa ei căreia îi era sete într-o cafenea a unei cunoştinţe, aceea i-a cerut să-i plătească pentru un pahar de apă…

*

Din locuinţa lui Guillevic, i-am telefonat lui Paul. Mi-a răspuns Giselle, soţia lui. I-am spus cum mă numesc şi că doresc să-l revăd pe Paul, „după douăzeci de ani”! Mi-a răspuns că aşa ceva e imposibil întrucât Paul nu se simte bine. Am început să plâng. Nu-mi venea să cred că întâlnirea noastră nu va avea loc.

Mişcată, probabil, de lacrimile mele, s-a consultat cu Paul şi m-a

invitat la ei.

Cu profundă emoţie, l-am revăzut pe prietenul meu, cu chipul neafectat de vârstă ci de disperările dinăuntrul lui. Întrerupându-se cu un fel de suspin aspirat, mi-a povestit despre campania calomnioasă pornită de soţii Goli împotriva lui, în care îl acuzau că le-ar fi plagiat opera (ce aberaţie! Claire şi Ivan Goli fiind nişte poeţi cu totul minori, pe când Paul...). Evident traumatizat, se plângea şi de indiferenţa Franţei înconjurătoare (pe care aveam s-o constat în curând şi eu), apoi ne-am amintit de prieteni, de Petre Solomon în primul rând...

Am descris, de altfel, pe larg, întâlnirile mele succesive cu Paul, până în preajma sinuciderii lui, într-un amplu eseu publicat aici, în revista de prestigiu „Parnassus”.

De pe acelaşi pod, se sinucidea, ani mai târziu, poetul în vârstă Gherasim Luca, lăsând o notă cum că, în lumea aceasta, nu e loc pentru poezie... referindu-se, evident, la Franţa, pentru că, iată, în România, poezia trăia şi respira!

17 OCTOMBRIE

Am cunoscut un ins deosebit, Mihai Ungureanu, poet el însuşi de mare rafinament, bolnav de epilepsie, cu un fel de răutate poate explicabilă, oricum fascinant în ansamblu.

19 OCTOMBRIE

Mă interesează Mihai, sunt ataşată de el, deşi e slab, foarte slab, complexat, stângaci, deşi mi-aş fi dorit atât de mult să dau de un om puternic şi chiar dominator de la care să învăţ şi altfel decât „intelectual”.

Sigur, îmi face plăcere că mi-a spus: „Bată-te Dumnezeu.

Nina, te iubesc „dar frica, viaţa marginală, toate tarele lui vizibile şi, aş zice, sonore, atrag asupra noastră tot felul de nenorociri. Sentimentele mele devin greoaie şi jenante. Poate că ar trebui să renunţ pur şi simplu („adevărul e rareori pur şi niciodată simplu”, a zis Oscar Wilde) la această prea complicată şi fără perspective relaţie. Propriul meu caracter îmi era şi aşa destul de greu de dus. N-am forţa să-l mai port şi pe al lui Mihai.

15 NOIEMBRIE

De câteva zile, vrăbiile au început să zbiere literalmente în pomii din faţa blocului. E o zarvă compactă care-mi aminteşte de nişte poezii ale mele mai vechi.

17 NOIEMBRIE

De mâine, intru în trei zile de şedinţe, presimt enervante, iar la capătul lor, soseşte Heinz şi, de asemeni, mi-e puţin teamă. Sunt atât de neputincioasă în a cârmi evenimentele şi ele au devenit atât de năstruşnice, capricioase, săvârşesc lucruri inutile ca să acopăr timpul, trăiesc în surdină – în sfârşit, nu e o perioadă bună.

Breban se arată foarte, legat de mine dar, în acelaşi timp, se asociază cu oameni dubioşi, din cei care îşi fac funde cu fumul cuptoarelor de la Auschwitz…

24 NOIEMBRIE

Cam paralel cu Mihai Ungureanu, i-am cunoscut pe

Mircea Ivănescu şi pe L.B.

Poate şi datorită faptului că volumul Disciplina harfei *a fost întâmpinat cu răceală ba chiar cu dispreţ, nu mi-am prea slujit fixaţia în ultimul timp.*

Heinz e aici fără să-mi poată isca nici măcar una bătaie inimă. Trebuie să mă retrag, să nu mai visez exaltarea, să ies din patologic, urgent.

În definitiv, aş fi preferat infinit să scriu o pagină de muzică decât să continui – şi până când, Doamne, până când?! – să pâlpâi pe acest plan trecător care e dragostea…

E un preludiu de iarnă, cu ploaie şi ceaţă şi cu un soare tulbure, capricios, care înnegreşte norii.

Da, cu Mircea s-ar putea să mă împrietenesc.

9 DECEMBRIE

Îi datorez lui Mircea Ivănescu scrierea poemului genial sau cretin sau pur şi simplu mediocru „Copacul şi monstrul”.

(care va primi alt titlu). E, după o lungă perioadă, prima exprimare mai coerentă dar, după cum se observă, eu nu-mi mai dau seama dacă ceea ce fac are valoare sau ba. S-ar putea să fie primul atac al unei derute mai adânci sau doar o criză fertilă, nu ştiu. Evoluţia mea poetică întreruptă (coitus interruptus) de anii simplificării până la desfiinţarea actului poetic îşi arăta parcă abia acum viruşii. Dacă decad tot mai mult, înseamnă că organismul meu nu e de prim rang.

16 DECEMBRIE

Încă un poem, „Frigul”, scris tot datorită lui Mircea şi inspirat de Paris-şi apoi, frigul real care mă cuprinde din toate părţile, din

decembrie, din oameni, din propriile mele cuvinte, frig al grosolăniei, încercarea nervilor, isterie, doctori... L.B. este sau se arată îndrăgostit şi devine obsedant.

24 DECEMBRIE

Trebuie să învăţ să fiu singură, să nu mai fac apel la AU

care, în definitiv, e independent, să nu mai strig după protecţie psihică – e timpul. Sunt mare.

1966

7 IANUARIE

Două săptămâni în care m-am înzdrăvenit oarecum; deci, la trei luni de la dezolanta călătorie, încep să-mi revin.

Poezia mă atrage şi cred că atracţia începe să fie reciprocă. Voi pleca la Sinaia unde mă voi verifica.

*

L.B., o, atât de frumos şi de tulburător sentimentul lui că încep să-l cred.

8 IANUARIE

„Anotimpurile solemne", „Frigul", „Confidenţe de iarnă".

„Post meridian", „Viraje", „Plan înclinat" – ar putea constitui substanţa centrală a viitorului meu volum. El a fost şi este impulsionat de Mircea Ivănescu care mă atrage acum prin impresionanta lui capacitate de a simţi şi prin spiritualitatea lui intensivă – de care mă şi tem puţin. E o prietenie atât de fertilă încât nu am dreptul să-i provoc traumatisme. Deşi, dacă mă gândesc bine, mereu m-am temut să nu-mi lezez omul şi mereu omul, omul meu, mi-a dat lovitura de graţie, fără nicio ezitare, niciun menajament, nicio punere în pagină (excepţie: AU).

Noul stil al acestor poeme recente este o mai mare fluenţă asociativă, insistenţă sporită şi rămânere în punctul tragic, spre deosebire de trecut în care concentram riguros dar aluzionam doar „the heart of the matter", prin referire noţională mai mult sau mai puţin graţioasă şi pronunţam prea adesea formule de

„Erlosung", depăşire şi rezolvare. Cel mai adesea facile sau naive sau false. Mă exprim confuz, ştiu, dar dintre ticurile mele care mai persistă aş pomeni didacticismul, explicitarea unui vers prin următoarele două, un oarecare abuz de termeni abstracţi.

15 IANUARIE, SINAIA

Sunt mişcată şi bucuroasă de existenţa lui L.B., de fervoarea lui

care, parcă, încet-încet, mi se transmite. Vreau să fiu exactă şi corectă, nu doresc să provoc avalanşe necontrolabile sau suferinţe, totuşi, nu mă pot opri să nu-i împărtăşesc adeziunea şi chiar nuanţele de tulbur are pe care le încerc.

*

Aici, voi scrie în marele anotimp iernatec şi izolat.

Breban e aici. „Crucea mea „curge în toate direcţiile.

18 IANUARIE

E pentru mine o mare încântare să-l am aproape pe

Mircea, un adevărat „intelectual”, nu un artist ca Miro sau ca

Breban, ci un intelectual dintre aceia pe care-i căutam în perioada războiului, de care am fugit apoi ani de zile şi pe care-i regăsesc acum, cu o înţelegere şi o adeziune superioară din partea mea. Rasa complexată nu mi se potrivea când criteriile mele erau cam nesigure şi însăşi structura mea se mişca stângaci în cadrele ei, tânjind după o armonie mult visată. Astăzi însă, cred că pot face faţă, cred chiar că aş putea depăşi prin sentiment starea analitică. Fenomenul de atracţie e şi el altul, mai puţin „transeatic”, mai puţin violent.

*

În aceste zile, am tradus şase poezii de Verlaine, am scris două ale mele şi un articolaş. Nu e prea rău ca ritm de lucru.

Mă simt bine, lucrez, voi mai lucra, mai ales, anotimpul e colosal, spectaculos, e o iarnă rară.

22 IANUARIE

Uneori gândesc că mă port iresponsabil faţă de L. al cărui ataşament ia astfel de proporţii (şi cu participarea mea). Mă nelinişteşte şi ziua pe care o vom petrece împreună, e infirm, înfricoşat, vorbeşte prea des despre sinucidere. Cea mai mică lipsă de tact din partea mea poate avea efecte cumplite. Oare voi reuşi să o scot la capăt măcar onorabil?

24 IANUARIE

Mâine vine L. aici, în acest univers care, prin unicitatea lin, ne poate precipita spre paroxisme (bune sau rele…)

Îmi amintesc de săptămâna încântată – la Semaine Sainte – petrecută cu Miro, atunci când se părea că nimic nu ne poate clinti alianţa şi când „multilateralitatea” mea îl „ameţea” (îl obosea, probabil, se depărta de mine lent, în mai, iunie, aproape că n-am mai fost

împreună). Iar eu, în orbirea mea sau în nonşalanţa mea sau în încrederea necontrolată pe care o trăiam cu bucurie, nedându-mi seama, într-o deplină lipsă de vigilenţă, de catastrofa posibilă – decât o clipă! Clipa din ziua plecării lui, când „a primit vizite” pe care le-a expediat într-o jumătate de oră, reîntorcându-se la mine şi găsindu-mă cu inima înfricoşată, plângând de groaza unui pericol nedesluşit, pe care mi-ar fi fost imposibil să-l numesc atunci dar care avea un nume, un nume cert, impus apoi în toate literele, în septembrie cel atroce.

A fost una din rarele mele intuiţii adânci dar nici atunci nu i-am dat atenţie şi m-am predat în continuare destinului!

Cu L., desigur, situaţia e alta, el are dreptate, afecţiunea mea pentru el nu are nici calitatea nici dimensiunea sentimentului lui. Deci, riscul e mult mai mic.

27 IANUARIE

Şi iată că presimţind că nimic din întâlnirea mea cu L. nu mă va zdruncina – s-a întâmplat catastrofa. Sora lui pe care o adora a murit şi astfel toate evenimentele capătă un halou tragic şi o semnificaţie a echilibrului lumii, fericirile trebuind plătite, uneori, pe loc.

Eram împreună şi purtarea lui în această împrejurare a fost de om tare, până într-atât încât a simţit nevoia să mă lovească în lucruri scumpe mie şi n-a lipsit mult ca să mă şi blameze pentru cele întâmplate. Când se amestecă moartea, viaţa se tulbură, se sperie, se retrage pentru un timp, refăcându-şi forţele pentru viitorul asalt – în cazul oamenilor normali, dar cu L. nu ştiu ce se va întâmpla.

Deci, cum se vede, nouă ne sunt date spre purtare cruci mari, nu cruciuliţe la gât.

Mai există lângă L. şi o altă fiinţă care, odată cu dispariţia surorii lui, poate redeveni activă. Dacă el va ceda, ar fi o formă de sinucidere dar foarte multe lucruri ireparabile s-au comis din poză, din mimarea consecvenţei, a triumfului sau a înfrângerii. Fiinţa de lângă el e şi ea o deprimată şi, comparată cu ea, eu sunt respingător de vitală şi de realizată.

Câtă dreptate aveam şi am! Iată-l pe L. lovindu-mă, când eu mă temeam să nu-l lovesc din greşeală, nici cu o floare.

Când cineva nu vrea să fie fericit, nici Dumnezeu nu are putere.

Relaţia totuşi continuă şi se umflă deşi va trebui să cred mai puţin în afirmaţiile lui categorice care variază uneori de la o clipă la alta. Iar

dacă e aşa, va trebui să cred mai puţin şi în categoricele lui afirmări ale dragostei ce-mi poartă.

6 FEBRUARIE

L. bate prea mult pe deprimarea lui. Ştiu că sunt numai zece zile de la moartea surorii lui dar mai ştiu de asemenea că el e mult mai tare decât pare şi decât se recomandă. E ciudat dar mi se naşte un început de resentiment. Poate că simt într-un fel „jocul", postura livrescă sau, pur şi simplu, tactica ad-hoc, adoptată pentru a nu-mi da posibilitatea să mă liniştesc, să mă dezmeticesc, depărtându-mă de el.

Deocamdată, mă mai pretez acestui trist joc căruia încep să-i observ stereotipia drept care o undă de plictiseală pare să-mi dea târcoale.

18 FEBRUARIE

Maldărul de scrisori în care mă îngroapă L., gesticulaţia lui intensă, aproape înspăimântătoare, vehemenţa faptelor lui ar trebui să mă convingă şi să nu-l suspectez. Şi eu supralicitez ceea ce simt deşi nu doresc să mai continuu aşa.

Îmi va trebui mult tact ca să-l pol reduce la dimensiuni fireşti. Sau poate că voi reuşi să mă desfac de el, pretextând că nu accept prezenţa celeilalte femei în viaţa lui, în felul acesta orgoliul lui va rămâne intact.

Dar până atunci mai e – şi eu nu trebuie să mă trădez.

21 FEBRUARIE

Dulce miracol, după-amiază cu soare şters, aer moale.

Exist senin, scriu. Mi-e dor să urc pe munte.

Intervalul Sinaia ia sfârşit peste câteva zile.

*

Am început Povestea a doi pui de tigru, numiţi Ninigra şi Aligru.

Aligru de altfel urmează să vină la mine probabil mâine şi îl ador de pe acum.

„FIŢI ATENŢI CÂND STAŢI DE VORBĂ".

Sub acest titlu (tot din *Confidenţe fictive*), am relatat, extrapolând, fireşte, câte ceva, din aventurile mele cu L.B. Iată câteva extrase din dialogul unei profesoare de geografie cu un tânăr doctor:

„*... Să vă povestesc cum s-a întâmplat. Se pare că Elvira se întorcea dintr-un turneu, foarte obosită, cu un tonus fizic şi psihic scăzut când l-a cunoscut pe Matei... Trebuie să precizez că Matei o iubea pe*

Elvira de mulţi ani, „în tăcere”, cum se zice, deşi Matei e un flecar confesiv şi toată lumea, inclusiv Elvira, ştiau de această pasiune de la distanţă. Deci, primele întâlniri dintre Elvira şi Matei au decurs firesc, ea comportându-se cu o dezinvoltură flatată şi binevoitoare... Un punct de atracţie asupra căruia Elvira insista în mod deosebit era faptul că Matei se denigra sistematic, uneori cu autoironie alteori cu sălbăticie...

spunea că amână momentul sinuciderii doar pentru a nu-şi ucide mama bolnavă de inimă... dacă nu se sinucide, va muri oricum în scurt timp de alcoolism... Elvira a procedat ca o femeie obişnuită, adică a vrut să-l vindece de obsesia morţii...

nereuşind decât să-l facă să-şi proclame cu şi mai mult patos neputinţele, să devie şi mai inventiv în situaţii dramatice...

Izbutind chiar s-o convingă pe Elvira... să călătorească de la un oraş la altul şi, în timpul voiajului, certându-se pentru un motiv oarecare, Matei a părăsit compartimentul iar după câteva clipe, când Elvira a ieșit după el, l-a găsit coborând lent dar ferm treptele vagonului în plină viteză: ea l-a apucat de umerii de vată ai hainei lui trăgându-l în sus cu toată puterea... şi l-a îmbrățișat apoi cu disperare, el a început să plângă...

— Şi crezi chiar că s-ar fi sinucis?

— Iată ceea ce, din păcate, nu se poate şti. Dacă Elvira l-ar fi privit batjocoritor în timp ce el cobora treptele, cine ştie, poate tocmai o astfel de privire ar fi declanşat la el un paroxism semidemonstrativ... Nu, nu se poate risca așa ceva.

— Şi într-o zi, când cei doi îşi petreceau duminica la ţară, a murit mama lui... Elvira s-a temut din nou că Matei se va sinucide: era distrus, bea enorm...

— Dar nu s-a sinucis!

— Nu. La o săptămână de la înmormântare, Matei i-a cerut Elvirei să se logodească cu el şi Elvira a acceptat, cu oboseală, cu spaimă, cu lehamite, poate şi cu acel ataşament care o lipea magnetic de el... A doua zi după logodnă, Matei i-a spus

Elvirei că o casieriţă care locuieşte în aceeaşi curte cu el i-a povestit că a avut un vis şi anume că a visat-o pe mama lui afirmând că murise în clipa în care Matei făcea dragoste cu Elvira la ţară. Drept care, Matei decisese că nu mai trebuie să se vadă cu Elvira.

— Dumneata eşti scriitor. Dumneatanăscocești.

— Deloc. Aşa s-au despărţit. De altfel, după două luni.

Matei s-a însurat cu casieriţa.

— Am auzit că ar creşte o capră.

— Întocmai. Ţine o capră în curte pe care o cheamă

Calpurnia şi, oricât ar părea de neverosimil, a dezvăţat-o să fie erbivoră şi o hrăneşte cu parizer. Când o prinde păscând, o ia la bătaie".

Neverosimil, desigur, multe din cele de mai sus sunt literatură – dar scena din tren a avut loc cu adevărat. Din acel amestec de tragic şi grotesc care a caracterizat relaţia mea cu

L. (tot aşa, nu-i dau numele întreg fiindcă e încă în viaţă) s-a născut şi următoarea poezie:

SCHILOZII

„Când schilozii îşi aruncă-n aer cârjele, cârjele cad în capul nostru, al celor teferi şi tot noi suntem aceia care-i luăm în braţe, cu o *clipă înainte ca ei să se prăbuşească, şi stăm aşa, loviţi şi cu schilozii-n braţe, până când ei se opresc din scâncet şi ne fac ceva rău, ceva meschin şi murdar*:

ne pătează hainele cu urina lor, ne suflă-n ureche un cuvânt odiosşi noi tot nu le dăm drumul, ca nu cumva să cadă, deşi, din capul locului, de nu interveneam, i-am fi văzut zdraveni şi batjocoritori, sărind într-un picior, alergând sau zburând să-şi prindă cârjele din aer, cârjele fără de care nu pot să trăiască pentru că n-ar avea cu ce lovi".

Cam în aceeaşi perioadă, ca şi cum un duh rău ar fi suflat asupra mea, am mai pierdut doi prieteni: pe Mihai Ungureanu căruia aveam să-i regret umorul cu care, împrietenindu-se, tot datorită mie, cu Irinel şi cu Doinaş, a rostit memorabila propoziţie când ieşind ei odată din casă, Irinel, care avea un nas proeminent, fiind urmată de Doinaş, Mihai a spus: „Un nas înainte, Doi-naşi înapoi"...

...Şi pe Mircea Ivănescu, impecabilul anglist (a tradus

Ufyssest), superior inteligentul şi cultivatul interlocutor care, când ne despărţeam, zicea: „Mă duc învârtindu-mă", poetul pe care nu-l preţuiam din cale-afară decât pentru ciclul „Mopete" (după care, din dragoste, mi-am numit doi căţei), restul poeziilor părându-mi-se repetitive, plicticoase şi calchiate după modele englezeşti recente – dar, ce-i drept, nu l-am mai citit de mult...

21 MARTIE

Această dată ar trebui s-o marchez cu un chenar negru.

Criză gravă cu adevărat de astă dată, cu AU. Revelaţii care mă obligă să reconsider o serie de lucruri şi să mă adaptez lor. Deocamdată, pierd mult sânge iar atitudinea lui, după un prim gest înalt şi nobil, mă deteriorează şi mă înstrăinează.

La ora asta, sunt după douăzeci şi patru de ore de coşmar şi nu-mi doresc decât să dorm sau să mă gândesc la altceva. Din nou, viaţa mă pune să plătesc.

15 MARTIE

La 8 ianuarie, notam că, întotdeauna, „omul meu „mi-a dat lovitura de graţie „şi, în paranteză, scriam: „excepţie: Ali”.

Nu. Fără nicio excepţie. Nu există excepţii.

24 MARTIE

Azi mi-am ascultat la Radio 4 Preludii şi Invenţii în stil clasic (fa major, re major, de minor, de major). Rezistă (după treisprezece – patrusprezece ani, numai cvasi-fuga în do major, restul fund plăcut la auzit şi atât… Dar… am fost odată o compozitoare. Doamne, Dumnezeule, cum de am renunţat? Pentru nişte cuvinte! Pentru poezie?! Cesiune în faţa ispitelor vitale, confort, puerilitate – o, cum plătesc!

După ce am ascultat acele construcţii de note, în general bine făcute, pe care le-am calificat „frumoase”, am mâncat doi cartofi reci cu sare, în compania celui care, a celui pe care, a celui cu care, a celui în numele căruia, a celui căruia, a celui către care, a celui în care… credeam, pe care juram, cu care mă înveleam, lângă care mă constituiam, spre care tindeam, în numele tatălui – el, al fiului – el – al sfântului duh – el –, al sfintei treimi, al sfintei mulţimi, al sfintei *infinităţi, al sfântului Absolut!*

El. S-a sfârşit. O pată, un infiltrat, o cavernă, o boală incurabilă.

Va urma un timp. În acest timp, voi vedea dacă pot depăşi, iar dacă nu pot depăşi, voi căuta o nouă religie. Sau rămânând fără niciuna.

30 MARTIE

AH a plecat la Sinaia, într-un fel prea devreme (mai aveam de dres, de lipit urmele cutremurului), într-un fel, prea târziu (de fapt nu se putea rezolva nimic, trebuie aşteptată marea trecere a timpului). Fac efortul să nu mă gândesc prea mult la această nouă realitate în care am fost băgată cu capul înainte, fac efortul de a nu contempla cu prea mare exactitate şi luciditate cele întâmplate, pentru a nu fi obligată să le dau calificativul real, pentru a nu fi obligată să recunosc că s-a stricat, da,

s-a stricat splendidul edificiu (acum devenit iluzoriu), pentru a nu afla că viaţa continuă şi va continua, desigur peticită, împestriţată de compromisuri şi renunţări, pentru a nu afla că viaţa e „firească”, egală pentru toţi, că nu am dreptul, decât parţial şi temporar, la un destin excepţional.

Ceea ce îi reproşez de fapt lui AU e că m-a păstrat prea mult timp în eroare, că partea lui inertă, terestră, pedestră, devine lestul cel mai penibil al relaţiei noastre. Unde e elanul lui formidabil de altă dată? Arderea, combativitatea? Să zic că nu mă mai iubeşte ca atunci? Asta nu înseamnă nimic, evident mă iubeşte altfel şi iubirea mea s-a schimbat – dar această schimbare nu implică în niciun fel o involuţie.

E surprinzător cum într-o împrejurare-cheie, instinctul dragostei lui se dovedeşte atât de slab şi aceasta e şi constatarea cea mai gravă, înseamnă că nu mai ştie, nu mai poate, nu mai vrea să se consacre salvării sentimentelor noastre. El se comportă nediferenţiat, comun, ba chiar se declară „fericit” în timp ce, acum în urmă, îmi aplică o brutalitate inexplicabilă, aducându-mă la paroxism.

E greu de scris asta aici dar s-a produs ceva ireparabil, începe o etapă nouă dar – s-a sfârşit. Nu-l voi mai putea iubi la superba tensiune de până acum. Gata, gata şi cu asta.

2 APRILIE

Trăiesc suspendat, trăiesc în improvizaţie – chiar dacă e o improvizaţie de geniu şi simt că pierd repere, că mă îmbolnăvesc treptat dar sigur de un fel de incoerenţă, că sunt la discreţia evenimentelor. Nu mai suport niciun fel de minciună sau de aproximaţie dar totodată am pierdut şi setea de certitudine şi de ordine, sunt în purgatoriu, într-o zonă intermediară, haotică, în care sunt capabilă de gesturi necontrolate şi în care mă ameninţă un soi dejemanfişism periculos, rău, sordid.

Ali, la telefon, mi-a spus că mi-a scris „o ilustrată”. Ce absurditate! O ilustrată…

El, „supraomuleţul” e undeva jos, departe – iar L. care-mi

„Ţine de cald” din când în când e la discreţia tulburărilor provocate de alcool + probleme.

Iar între timp, cântă la radio ceva cu „happy, happy

Africa” – şi toată omenirea respiră puternic în suferinţa ei şi mi-e milă de toată lumea dar nu sunt o misionară şi nu mai pot nici lupta sau

crede cape vremuri în datoria mea de cetăţean cinstit, nu pot nici să mă izolez în artă, nu pot nimic decât să sufăr „ca un câine".

3 APRILIE

În acest ceas duminical, iată-mă singură, cu un gol în piept nedureros ci, realmente, numai gol.

7 APRILIE

Trebuie să recunosc că L.B. stă lângă mine deşi corabia noastră lunecă mai departe spre orizontul barat. Îmi oferă un fel de iubire de o formă aproape necunoscută mie, prin sute de gesturi dintre acelea care – dacă l-aş iubi şi eu – ar putea să mă facă să-mi pierd capul. Noroc că am suspiciuni…

28 APRILIE

Coşmar, coşmar. Criza continuă ba parcă se mai şi agravează, cu toate alternanţele ei. Ali, în violentă incapacitate de a înţelege, îmi degradează nervii şi demnitatea. Luciditatea – care îmi recomandă să consider lucrurile ireparabile intră în contradicţie cu un fel de refuz al meu de a recunoaşte realitatea, cu speranţa iraţională că totuşi, totuşi, totuşi, voi mai putea fi fericită precum am fost atâţia ani (uneori cu o uluitoare inconştienţă).

Sunt convinsă că, în tot ce simt acum, intră şi excesivitatea mea, fondul meu de panică, dar AU a greşit faţă de esenţa noastră. Mă învinge viaţa şi timpul şi degeaba plouă şi degeaba e soare – iată, încă aştept o minune.

10 MAI

În această „sărbătoare naţională", am recitit nişte însemnări ale mele de acum cinci ani, în care, la anumite simptome, speram (l'espoir fou) să mai fiu totuşi fericită cu acelaşi

AU. Vai, de unde sperieturile şi panicile mele?

Unde greşesc? Unde greşesc eu? Aici trebuie să mă concentrez. Poate în încercarea absurdă de a menţine, de a reţine, de a susţine „formula", acel organism, acel edificiu de lucruri şi concepte şi gesturi verificate, omologate… Dacă în viaţa mea au existat şi alţi bărbaţi în afara lui AU, dacă în viaţa lui alături de mine au existat şi alte femei – nu aceasta e problema. Declar cu toată onestitatea că nu aceasta e problema ci felul în care m-am purtat cu el şi el cu mine. Iar eu aci n-am ce să-mi reproşez. Eu i-am dat şi-i dau dragoste, dragoste, dragoste – el îmi oferă cruzime, cruzime, cruzime… Oare „mi-oplăteşte"?

Poate că soluţia e de „a accede”, de a accepta o treaptă

(inferioară) pe care mi-o impune viaţa şi dialectica sentimentelor. Trebuie probabil să mă adaptez, să declin (mai pe româneşte, să cobor) fără să-mi frâng gâtul.

17 MAI

E adevărat, sunt acum mai calmă şi mai puternică, ceea ce – vai! – înseamnă că am realizat o primă etapă de adaptare la situaţie, adică de reprimare a iubirii mele „d’antan”. A

scăzut ea, iubirea, s-a întâmplat şi asta, iată, incredibilul a avut loc. Nicio mândrie, nicio bucurie. Să mai adaug că aş putea găsi o oarecare satisfacţie teoretică înfăptui că aceasta nu s-a întâmplat de la sine, din oboseala sau sărăcirea mea, ci prin lovituri obiective, prin situaţii create, voluntar şi conştient, de el?

Este aceasta o satisfacţie, Doamne?

20 MAI

Se apropie vara, deşi cu zile reci. Se apropie calmul (calme-plat?), renunţ tot mai mult la luptă, la combustia sentimentelor. Mă mulţumesc cu cuvintele şi cu ardoarea carnală a lui Ali.

*

Lui L.B. îi voi purta întotdeauna un tip de recunoştinţă şi chiar de dragoste aparte pentru fantastica lui capacitate de a mă fi iubit şi perceput.

*

Dragostea. Dragostea? Nu ştiu. Sunt un om greu încercat în ultima vreme, celulele se schimbă. Totul se revizuieşte în mine, automatismele, teoriile, o, criteriile nu, nu vreau să pierd prea brusc tot ce am construit atât de îndelung, o experienţă atât de complexă şi de diversă. Cum să mă comport? Ce să fac?

Cum să simt? (pentru că ajunsesem să simt cum credeam şi să acţionez cum mă simt) ...

17 IUNIE

Nu pot face nimic „rezonabil” pe o perioadă mai lungă, deşi vreau, vreau cu adevărat şi deşi AU, de aproape o săptămână încoace, e destul de calm, nu provoacă scene mari.

Constat din nou ce repede se pierde un lucru faţă de cât de greu se câştigă sau se recâştigă.

18 IUNIE

Sunt pierdută. Totul se află la paroxism.

27 IUNIE

Oricât ar părea de ciudat, paroxismele care, prin esenţa lor, ar trebui să fie scurte, şi-au impus de astă dată în viaţa mea o dimensiune a duratei. Totul continuă (eu încă nădăjduiesc că legea ascunsă se modifică) cu o înfricoşătoare unitate în varietate şi sunt, pur şi simplu, stâlcită de intensitatea durerilor şi a contrarierilor.

*

Cu L.B. lucrurile s-au sfârşit. Rosteşte în prezenţa mea fraze iremediabile. Pe fondul scepticismului meu, pe şubrezenia întregii mele făpturi, această răscruce nu mă mai sfârtecă, îmi dă doar un calm îngheţat.

*

Ieri, 26 iunie, a fost aniversarea zilei nunţii. Optsprezece ani am împlinit cu Ali şi era cât pe aici să nu fiu în Bucureşti

(fără ca el să protesteze).

29 IUNIE

L.B... Omul acesta îşi aplică sieşi un ceremonial complex, minuţios şi consecvent, de aproximativ douăzeci de ani, repetându-şi trăirile (pentru că de fapt le inventează, viaţa reală nu se repetă), într-un subtil şi de lungă durată proces al autodistrugerii, cu destul instinct de conservare totuşi, întrucât se menajează, temporizând şi născocind justificări.

A-l face să trăiască, real, a fost principala mea dorinţă şi speranţă şi se părea că am reuşit în mare măsură.

De fapt, am fost indusă în eroare, a fost un bluff un bluff în cel mai înalt şi mai tragic sens al cuvântului. L. nu poate ieşi din ceremonial, din alcătuirea lui livrescă sau doar morbidă.

Îmi pare rău că nu l-am putut ferici.

Desigur, pierderea prezenţei lui şi a atâtor comunicări intense constituie un eveniment grav. Dar pe lângă celelalte...

Sunt greu încercată.

Poate voi reuşi să scriu poeme bune despre singurătate – ar fi singurul preţ al acestor luni degradante...

LAMENTO

Întrucât vaietele, văicărelile, clamorile mele se întind pe zeci de pagini din caietul de faţă, m-am decis să dau numai extrase, sătulă fiind

eu însămi (odată cu cititorul, probabil) de proporţiile „apocaliptice” pe care le-am dat crizei mele cu Ali.

4 IULIE

„AU continuă să exercite asupra mea un travaliu de îndurerare şi de distrugere lentă... Sunt atât de adânc deprimată că nici să plâng nu mai pot... Peste câteva zile plec la mare, «cu moartea-n suflet», aş vrea să pot lucra, să mă salvez prin lucru”.

6 IULIE

„Mă disperă faptul că, da, de peste patru luni, n-am lucrat nimic, nimic, nimic... Sunt slabă, uscată, zbârcită pe toată suprafaţa sufletului meu”.

8 IULIE

Acum lucrurile sunt clare. Ali mi-a declarat ritos că preferă ca sentimentul meu pentru el să scadă... în schimbul „libertăţii totale (?) pe care trebuie să i-o acord”.

Dialogul a fost următorul: „De ce suferi atâta? „Pentru că te iubesc atât de mult... „Iubeşte-mă mai puţin”.

Mă înstrăinez treptat... proporţiile lui Ali revin la normal, cojite de exagerarea şi exaltarea dragostei mele... De pildă, ce ciudat, nu mă mai emoţionează glasul lui la telefon... Mi se va modifica, în sfârşit, structura? Mă voi bucura de această târzie înţărcare?

9 IULIE, SATUL 2 MAI

Azi am sosit la 2 Mai... Ali mă asigură, mă asigură că totul se va face, se va reface – dar am permanenta ameninţare a depresiunii.

De fapt, ce se întâmplase? Fiind noi pe bac – familia

Bădescu, Irinel, Doinaş – l-am întrebat pe Ali, în drum spre

2 Mai, el spunându-mi că s-a despărţit de J. Protagonista mărturisirilor lui), dacă a mai văzut-o, la care el mi-a spus cu o nuanţă de iritare în glas: „M-a violat!”

Nu ştiu câte ceasuri am plâns – nesinchisindu-mă de prezenţa prietenilor mei – la masa de prânz din curtea casei de ţară... Asemenea cruzime mi se părea de neconceput – eu niciodată n-am exercitat-o faţă de el.

11 IULIE, OPT SEARA

Am tradus şaptesprezece poezii din Morgenstern, am scris şi eu două – ca să aflu că oricât de mult şi de bine aş lucra, nu mă pot vindeca. AU mi-a batjocorit sufletul, acesta e adevărul...

14 IULIE

M-a izbit în clipa asta realitatea incongruentă a ceea ce trăiesc de câteva luni încoace... Totul este atât de nou, de violent, de spărgător la adresa vieţii mele de până acum, încât sunt momente în care mă simt literalmente paralizată. Deşi, iată, continuu să fac gesturile vieţii, dorm, mănânc, stau în soare, înot, scriu chiar poezii, mă plimb, vorbesc – dar e o «realitate în realitate» pe care a descris-o bine Breban, aproape o dedublare, sunt o carne străină de mine însămi, sunt inerţia propriei mele personalităţi, esenţa convenţională (se poate aşa ceva?) a esenţei mele reale. Ciudat e totul, ciudat e anotimpul acesta dezolant în care am intrat, ciudată e această vitalitate insensibilă pe care o practic supravieţuind... Am avut o noapte oribilă, plină de vise fioroase.

*Iată şi un poem din ciclul „Lamento „(*Ambitus, *1969):*

„Va mai veni o seară

Şi încă o seară – nu de asta mă tem.

Şi va mai fi zăpadă şi se va mai topi zăpada – nu de asta mă tem.

Nu-mi spuneţi cuvinte înţelepte, le cunosc mai bine decât pe mine însumi.

Spune-ţi-mi doar:

ce e de făcut pentru a scoate afară din mine aceste vapoare naufragiate pline de cadavre şi de vase de bucătărie sparte?

Ştiu: am două mâini şi două picioare, îmbătrânesc greu şi mă îmbolnăvesc rar

— Binecuvântat fie Cel de Sus – dar ce e de făcut cu aceste care alegorice monstruoase care-mi călătoresc prin somn încât mă trezesc cu faţa mânjită de rânjet şi cu fâşii de hârtie murdară printre degete?”

15 IULIE

Cineva a apucat stâlpii lumii mele şi cu forţe uriaşe i-a zdruncinat. Eu stau cocoţată pe acoperiş, în frumosul şi feericul meu cuib de barză şi pendulez între două goluri.

9 SEARA

Am găsit o scrisoare de la Ali, să zicem, de mare dragoste dar eu acum în urmă, în materie de scrisori – je suis payee pour le savoir (L.B. mi-a scris cu sutele) – am aprehensiunile mele.

Eu nu am nevoie de cuvinte – am făcut orgie de cuvinte. Ce contează chiar şi sentimentele lui L. dacă a putut pleca? „Pe prieten îl cunoşti după un singur lucru – după faptul că nu pleacă”, spune

aproximativ Brecht.

Iar, la alte proporţii, rămânând faptic lângă mine – Ali a săvârşit şi el o „plecare”.

19 IULIE

Suntf. nenorocită. Ali aplecat azi după-amiază, după trei zile oarecari, declară mereu că universul meu e întreg dar îmi dovedeşte prin sumedenie de semne mărunte că s-a schimbat ceva – iar eu, fără să mă mai dau de ceasul morţii, respir pe jumătate, sărut pe jumătate, trăiesc pe jumătate.

22 IULIE

Sunt într-adevăr sătulă de propriile mele vaiete. Acest caiet (şi el) s-a degradat prin exces de anecdotică erotică şi n-am altă scuză decât durerea, obsesia, deruta… Vreau să încerc, în sfârşit, să comentez situaţia, înţelegând-o cu obiectivitate… Ali mi-a mărturisit adesea că dacă aş plasa toată proliferarea mea sentimentală asupra lui – i-arfiprea mult, l-ar stânjeni ba chiar l-ar copleşi. Am înţeles asta şi asta şi explică dezinvoltura şi conştiinţa limpede cu care mi-am îngăduit „luxul” unor anumite disponibilităţi. Ştiam că nu-i răpesc nimic esenţial şi îmi aflam şi eu debuşeurile necesare surplusului meu de dăruire, fierbere şi curiozitate afectivă… Dacă AU îşi permite, la rândul lui, anumite disponibilităţi, el nu face asta dintr-un surplus al arderilor lui ci mă văduveşte de o cantitate strict necesară mie.

Eu nu m-am simţit niciodată copleşită, suprasolicitată, asuprită de tutela sentimentelor lui (m-am simţit însă bine „mulată” în ele) … De fapt, eu nu mă cramponez de o formulă veche. Nu e vorba de o inerţie a mea ci de convingerea intimă că ceea ce ne-a ţinut împreună în fericire atâta vreme a fost tocmai capacitatea noastră de a obţine o egalitate reală, în ciuda unor aparenţe, cu o viabilitate de ordin profund… Cam acesta este, după opinia mea, rezumatul crizei noastre… Desigur, s-ar fi putut ca Ali (aşa cum declară acum în urmă dar nu mi-a spus-o niciodată – susţine tot el „din dragoste”) ca, în toţi aceşti ani, el să fi suferit din pricina, vorba lui Geo Dumitrescu, a „aventurilor mele lirice”. Nu mi-a spus-o niciodată, a preferat o atitudine nobilă

(care m-a şi făcut să-l zeific) dar cât de periculoasă, iată, prin efectele pe care le constatăm astăzi…

25 IULIE

A plouat cumplit, cu fulgere, trăsnete şi tunete – una din acele

ploi, autentice averse de vară, care biciuie salvator vegetaţia, împrospătând tot ţinutul acesta agricol, spală, poate, toate rănile. Ali *aplecat azi... am stat în uşă în timpul furtunii – poate că ploaia asta a declanşat o zonă de răcoare şi de puritate, dezinfectând îngrozitoarele ultime luni, cărând la vale gesturile, cuvintele, abuzurile... poate că se face curat...*

29 IULIE

Visez. Visez. Continuu să visez dureros, sfâşietor – chiar dacă în timpul zilei mai uit, printre oameni, între mare şi cer...

Nu se poate rezolva nimic, vai! Se poate drege, pe ici, pe colo dar anul acesta cumplit – început cu Bruxelles şi cu Paris, trecând prin amici patologici, mai ales L.B. şi, în sfârşit, prin căderea lui Ali de pe soclu – a fost cel mai sfârtecător an al existenţei mele... Nu ştiu dacă durerile pe care le simt sunt durerile naşterii sau ale agoniei...

4 AUGUST

Nel Costin e aici, vechiul meu prieten, cel cu care mă vedeam des în perioada Ion Barbu, Nel care are acum şaizeci şi trei de ani. Şi A.D. e aici, îngrăşat, cărunt, la treizeci şi cinci de ani, cu aceeaşi vervă dar parcă mai puţin fermecător. Şi, cum se întâmplă, uneori, pe linia coincidenţelor, Babu Ursu îmi dăruieşte o fotografie a lui Ion Barbu (de unde o fi făcut rost de ea?). S-*ar zice că de abia de acum încolo îi voi face cultul marelui, inegalabilului poet. Important e că totul, prezenţele, fotografia lui Ion Barbu, totul mă catapultează spre o esenţă dramatică, totul se potenţează, totul pulsează spre un fel de absolut, în cercuri concentrice, simt cum mă dilat, reverberez, mă difuzez – dispar...*

9 AUGUST

De câteva zile, n-am mai lucrat, am executat acţiuni pe care altă dată le-aş fi evitat, am băut mult, am plâns foarte mult.

Şi între timp aflu tot felul de lucruri despre AU, dacă ar şti el câte aflu. (Acum un an, se pare, *eu eram la Paris, AU a avut aici o veritabilă „criză de isterie", intrând în mare, noaptea. L-a scos afară Gică Pavlu – de ce ar fi vrut să se înece? De unde a pornit întreg acest drum spre pierzanie?...)*

Întoarsă de la 2 Mai, la început de septembrie, după o noapte chinuită în care AU dormea dus iar eu deloc, am simţit nevoia să ies din casă. Am sunat-o pe incomparabila mea Vera, la 4 dimineaţa (!) şi ne-am dat întâlnire în Piaţa Unirii. Credeam că e încă vară, când colo se lăsase

un frig cumplit iar eu tremuram ca varga în rochiţa mea uşoară. Vera m-a dus în locuinţa iubitului ei (el dormise la dânsa, nu locuiau împreună), m-a întins pe pat şi mi-a pus o sticlă cu apă caldă la picioare

(unul din acele gesturi de neuitat într-o prietenie!). Participase la zbaterile mele incoherente, ba o dată m-a însoţit când m-am întâlnit cu J.rivala" mea (mi-era frică s-o întâlnesc singură)

Iar acum, după cinci ore, m-a sfătuit să nu mă duc acasă. Da, dar mie mi-era teamă că AU să nu ia ca pretext absenţa mea şi să mă părăsească, astfel că m-am dus acasă şi în pat, lângă AU

care dormea şi nici nu observase că lipsisem…

29 SEPTEMBRIE

Totul e urât şi iremediabil… ŞI AU mai face şi literatură pomenind despre „devorări alternative" – o fi nebun? – când din „devorarea „mea asupra lui, el a fost fericit, personalitatea lui a înflorit iar acum, eu sunt nespus de deprimată şi incapabilă de lucru şi degradată fizic şi psihic!…

3 OCTOMBRIE

Am să-i pot ierta vreodată cruzimea? Se poate ierta aşa ceva? Sentimentele mele fac cale-ntoarsă…

11 OCTOMBRIE

Trăiască nesinchisirea! E curios cât de înverşunat a luptat Ali ca să ajung să-l iubesc mai puţin! Trebuie să recunosc că a triumfat. Iubirea mea de o natură exuberant-frenetică şi tandră şi patetică de fel, iat-o acum transformată în atitudine uscată, neîncrezătoare, lipsită de graţie şi de bucurie… Ali mă iubeşte – acesta e un fapt. Eu sunt mai indiferentă şi mai calmă – acesta e un al doilea fapt… Voi scrie.

13 OCTOMBRIE

Aşa a şi fost. Ieri am scris trei poezii, dureroase fireşte, dar am scris! Eu ştiu că nu s-a rezolvat nimic – dar nici nu aştept să se rezolve, aceasta e o mare victorie. Să trăiesc, să trăiesc – atât, fără zbucium, haos, fără a resimţi atacurile din jur, fără a reacţiona cu violenţa organismului prea viu, prea sensibil. Să trăiesc, să trăiesc…

26 OCTOMBRIE

Din nou mă zbucium, chiar dacă nu continuu şi, de fapt, n-am puterea să iau vreo decizie mai drastică sau să-mi impun un sentiment constant, fie el bun sau rău. Sunt încă la discreţia vestitei mele spontaneităţi de reacţie… în presă, apar şi sunt batjocorită sistematic de Eugen Barbu, şi nu-mi prea pasă. Am terminat aproape versiunea

păpuşerească a lui Nică fără frică, *voi compune muzica pentru un spectacol Caragiale-Moliere de la Braşov, voi scrie* Ninigra şi Aligru. *Voi trăi*…

9 NOIEMBRIE

Atmosferă apăsătoare în domeniul literelor. *Situaţii privilegiate fără acoperire, polemici unilaterale, brutalitate şi reacredinţă*…

21 NOIEMBRIE

O porcărie publică (*Mircea Crişan Insultându-mă într-un jurnal cinematografic*) + *salturi de umoare la Ali* + *starea mea generală* + *bătrâneţea părinţilor mei* + *toamna cea umedă*…

Anul acesta a fost şi continuă să fie „Anul Ofensei”.

1967

LAMENTO (ÎN CONTINUARE)

3 IANUARIE

Cumplit sfârşit de an! *Cumplit început de an*!

Nu voi uita niciodată acel Revelion „petrecut” în casa

Catincăi Ralea!

Stăteam la o măsuţă cu Thmozei, Ali era într-o odaie alăturată făcând curte unei domnişoare şi ignorându-mă total – iar eu plângeam cu atâta înverşunare că păhărelul cu coniac din faţa mea, golit pe jumătate, se umplea la loc cu lacrimile mele.

Nu exagerez.

După ceasuri şi ceasuri dezolate, s-a făcut ziuă, am luat sacoşele cu care venisem, acum goale, mi-am îmbrăcat paltonul şi am plecat, singură, străbătând bulevardul până acasă şi culcându-mă. După un timp, am dat telefon să văd ce se mai întâmplă cu Ali. Mi s-a răspuns că e bine mersi şi foarte bine dispus.

A mai trecut un timp şi Ali a venit acasă. Nu ne-am vorbit. S-a culcat şi el.

După masă, a venit la noi, neanunţată, o iscoditoare amică – să vadă cum stăm. A povestit râzând cum, după plecarea mea.

Ali a dat o serie de telefoane unor femei, lămurindu-i pe cei din jur: „Asta e Mimi, asta e Fifi” etc. Bineînţeles, nu reţin numele exacte. Apoi, „amica” a plecat şi Ali mi-a spus: „Acum, dacă vrei să divorţezi, nu mă mai opun. Am întins coarda prea tare”.

Iar eu, cu o voce tremurată şi cu lacrimile-n gât, am spus: „Dar eu… nu vreau… să mă despart… de tine…”

26 FEBRUARIE

De peste o lună, n-am notat nimic în acest caiet. „Popoarele fericite n-au istorie”. Sunt eu un popor fericit? – e mult spus. Dar am avut multe clipe aurii. Vor dura oare?

8 MARTIE

Astăzi se împlineşte anul de când a izbucnii catastrofa dintre mine şi AU. Am o arsură adâncă, iremediabilă, o zonă susceptibilă oricând să prolifereze canceros. „Ziua femeii” – şi astăzi voi păţi ceva, sunt sigură... ora două noaptea, şi într-adevăr, aşa a fost – numai că mai degradant şi mai ordinar decât puteam presupune.

Eram invitaţi la părinţii mei şi de faţă mai era şi o altă pereche. La masă, lângă mine şedea AU şi lângă el, doamna

Gilda. La un moment dat, mi s-a părut că ceva ciudat se întâmplă, am ridicat colţul feţei de masă şi am văzut mâna lui AU pe coapsa doamnei. Am apucat paharul cu coniac şi i l-am aruncat în obraz. După care, m-am repezit la uşă, mi-am pus paltonul şi am ieşit pe uşă şi în stradă. Soţul doamnei a fugit după mine dar nu m-am lăsat întoarsă din drum.

Jur că niciodată nu l-am pus pe AU în asemenea postură înjositoare! Iubirile mele – niciodată totale în afara lui – aveau o aură de puritate. N-am fost niciodată vulgară. Nu i-am oferit niciodată un spectacol urât, meschin, nedemn!

14 MARTIE

AU a aniversat anul de la izbucnirea catastrofei prin pecetluirea ei. De fapt, el e consecvent, numai eu sunt de vină că încerc să „uit” şi să „iert” refăcând fosta feerie iluzorie.

Doamne Dumnezeule, dă-mi puterea de a rezista sau de a crede sau de a pedepsi sau de a fugi pentru că, de fapt, eu nu pot să uit sau să iert şi sunt eu însămi destul de pedepsită de propriile mele obsesii ca să nu mai am de dat socoteală...

Deşi problemele nu s-au rezolvat încă multă vreme, pun capăt deocamdată mult prea dilatatului Lamento...

25 APRILIE

Adevărul e că lumea e urâtă, poeţii scriu denunţuri dactilografiate împotriva altor poeţi, se calomniază şi se iniţiază intrigi subtile sau grosolane, e greu (imposibil) să mai ai încredere... Am o nouă prietenă, Maria-Luiza Cristescu, foarte deşteaptă şi probabil talentată.

17 IUNIE

Câteodată Kandinsky îmi ajunge și Hartung îmi prisosește.

DENUNŢURI

Nu mi-a venit să-mi cred urechilor când Zaharia Stancu, convocându-mă la el în birou, mi-a cerut explicaţii privind o

„Informare” pe care o primise şi în care eram acuzată că aş fi calomniat ţara spunându-i unui oaspete francez cum că în România „ar fi antisemitism”. Nota informativă era semnată de

Al. Oprea, Al. Andriţoiu şi… Nichita Stănescu, proaspăt întorşi din Franţa.

Despre ce era vorba? Jean Bloch Michel, un scriitor francez, ne vizitase cu luni în urmă iar cei trei, reîntâlnindu-l la

Paris, acesta i-a întrebat dacă e antisemitism în România şi, în cu totul altă ordine de idei, când aceştia l-au întrebat pe cine a mai întâlnit în ţară, el a dat o serie de nume, printre care Maria

Banuş, Veronica Porumbacu şi Nina Cassian. Deducţie logică nu-i aşa? Dar, ce să vezi, eu nu am abordat niciodată delicatul subiect cu Jean Bloch iar, dacă din partea lui Oprea şi a lui

Andriţoiu mă puteam aştepta la orice răstălmăciri, Nichita (eram prieteni) nu puteam crede că s-ar fi putut preta la aşa ceva.

„Da, da”, a spus cu bine cunoscuta lui intonaţie Zaharia.

„Şi Nichita, da, da”… Şi tot n-am crezut. Fireşte, ţineam minte cum Deşliu l-a denunţat pe Marcel Breslaşu că are poeme de sertar sau cum Baconsky scria note informative infamante despre participanţii la Cercul Literar de la Sibiu – dar acelea erau alte vremuri. Numai când Titus Popovici mi-a arătat „documentul” cu pricina purtând toate trei semnăturile, am fost nevoită să accept trista realitate. Atât de tristă că singura dar eficienta mea formă de răzbunare a fost să o fac cunoscută tuturor.

Drept care, Nichita oprea cunoscuţii pe stradă, îi ţinea de un nasture şi le spunea că el nu e un turnător, că Oprea şi cu Andriţoiu l-au silit să semneze alături de ei etc. Au trecut câţiva ani buni până când relaţia dintre mine şi Nichita s-a restabilit.

7 IULIE, SATUL 2 MAI

Iubitul meu AU, nu-ţi pot cere o castitate mecanică, impusă, falsă în ultimă instanţă, nu vreau să te simţi în mine „un rob în temniţă încătuşat”, vreau să fii liber şi fericii. Îţi cer un singur lucru, să nu mă pui

în situaţii degradante, să nu fii tăios cu mine, să mă respecţi îndeajuns pentru a nu urâţi nimic – eu îţi făgăduiesc să nu urâţesc nimic, niciodată, de altfel tu ştii că nu pot şi că tu poţi. Cât timp ne iubim, să avem grijă de aceasta, cuplul nostru e atât de rar şi de preţios. Să nu ne îmbătrânim unul pe altul.

7 AUGUST

La exact o lună – neintenţionat – deschid acest caiet.

Iată bilanţul ei:

1) Am scris aproximativ douăzeci şi cinci de poezii, dintre care câteva sunt cu siguranţă relevabile.

2) Vremea a fost neverosimil de frumoasă şi eu m-am bucurat din nou de mare, ceea ce aproape uitasem cum e; m-am înnegrit spectaculos, anul trecut degeaba am stat în soare, amărăciunea îmi interzicea orice exultantă biologică.

3) AH, cu foarte rare momente, e din nou foarte al meu, apărându-mi liniştea şi izbutind chiar, prin elan şi inventivitate.

(vai! cum urlam eu după asta acum un an!) să-mi stimuleze sentimentul, uneori chiar până la extaz romantic.

Ce miracol, nu-i aşa? mă adresez eu unui interlocutor imaginar.

4) Sunt total imună la orice alt apel erotic.

5) Relaţiile cu oamenii sunt dezinvolte şi luminoase.

În concluzie: mă simt bine, mă simt foarte bine, uneori îmi apare din senin un zâmbet pe buze, zâmbet de bunăstare fără tulburare şi în cele şapte zile câte îmi mai rămân, sper să nu se schimbe nimic.

21 AUGUST, BUCUREŞTI

Da, a fost o vacanţă bună. Chiar dacă venirea finală a lui

Ali a avut unele cusururi. De altfel, îmi este clar că nu sunt vindecată de obsesii şi că nici n-o să mă vindec curând şi niciodată *total.*

Pe 18 septembrie, plec în R.D.G.

Pe planul oficialităţii literare, când elogii, când violente negări. Nu prea mă sinchisesc nici de unele, nici de altele.

Părinţii mei sunt frumoşi şi buni.

Vera este unica mea prietenă.

4 OCTOMBRIE

M-am întors din R.D.G. cu experienţe, oboseală şi oameni.

Ciudată, neplăcută, tragică ţară! Atracţia mea pentru ea?

Ură-iubire.

25 OCTOMBRIE

Ce stranie mişcare a fiinţei mele atâta timp încremenită în poza tragică – spre ce? Nimica cert ci doar o surdă urnire de celule, un uruit al ţesutului – spre ce? Ar fi de-ajuns un singur gest stereotip al lui AU ca să mă întorc în nefiinţă. Dar ceva îşi cere dreptul, ceva încearcă să supravieţuiască, ceva care nu poartă nici numele „artă”, nici „privelişte”, nici „prietenie”, ceva din nucleul meu asuprit şi stâlcit timp de un an şi jumătate, ceva care nu vrea nici să se răzbune nici să aibă dreptate ci doar să palpite în ritmul viabilităţii lui.

Sper să n-o păţesc prea curând pentru această veleitate, pentru acest tupeu, pentru această sfidare!...

13 NOIEMBRIE

Ali e la spital, după o operaţie uşoară.

Revederi cu Marin Preda care a scris o carte bună şi ciudată.

*

Din şapte în şapte ani, am înregistrat câte un seism mai mare sau mai mic (şi iubirea e un cutremur). Acum se împlinesc şapte ani de la ultimul. Vai mie!

O, marea mea iubire începută acum douăzeci de ani sub auspiciile Absolutului!

22 DECEMBRIE

Anul se apropie de punctul final. Sper că în acea noapte să nu mă gândesc prea mult la plânsoarea anului trecut.

Mi-a apărut un volum important: Destinele paralele – *prima parte o datorez titlurilor stimulatoare ale lui Mircea*

Ivănescu, a doua e retipărirea debutului meu fatal la scara 1/1, *după douăzeci de ani! Cred că e o apariţie semnificativă.*

Şi lui Ali i-a apărut în căutarea Isoldei, *un mare progres pe plan literar.*

1968

4 MARTIE, SINAIA

După doi ani, sunt din nou aici dar nu în decorul familiar al Furnicii ci într-un alt perimetru numit Cumpătul, într-o odaie oarecare, friguroasă, cu o serie de dezagremente şi într-un sezon în care singurătatea – vai! sau din fericire! – îmi e asigurată.

A fost nevoie să vin încoace, cu orice risc, pentru că vreau să scriu.

Destinele paralele *au fost elogiosânregistrate (probabil că mă*

aşteaptă şi reversul).

Am predat un nou volum, Ambitus *care mi se pare bun.*

Are patru „secţii", „Făpturi", „Lamento", „Polemici" şi „Vrăji", un drum posibil de la instinct la transcendenţă.

Aşa cum satul 2 Mai a trebuit reabilitat, aşa şi Sinaia trebuie reabilitată după acel martie 1966 odios.

11 MARTIE

Ali a fost aici într-o minunată vizită cu multe îmbrăţişări şi cuvinte emoţionante care-mi mai pun la adăpost inima mea necontrolată şi plină de panică (aseară m-am speriat literalmente de propria mea umbră...)

16 MAI, BUCUREŞTI

Voi pleca în Uniunea Sovietică, pe urmele lui Puşkin.

17 IUNIE

Călătoria a fost obositoare şi extenuantă pe plan nervos, nu fără câteva momente agreabile şi câteva detalii interesante.

Oameni: Kiril Kovaldji şi franţuzoaica Lily Denis. Nu m-am putut abţine să nu mă laud în faţa lui Kiril cu libertatea creaţiei de care beneficiam în România spre deosebire de U.R.S.S. unde cenzura e încă în floare. Cu Lily m-am împrietenit vorbind eu atât de bine pe limba ei.

8 IULIE, SATUL 2 MAI

Lipsă de emoţie – iată ce mă domină de aproximativ un an de când m-am liniştit. Lipsă de emoţie faţă de ceea ce se întâmplă şi nu se întâmplă şi s-ar putea sau nu s-ar putea întâmpla. Speculaţiile m-au părăsit şi eşafodajele psihice şi nerăbdarea şi dezamăgirea.

Astăzi am înotat şi mi-a plăcut.

12 IULIE

E ciudat. Sunt cu adevărat anesteziată. Trăiesc egal, fără tresăriri, fără aşteptare. E bine aşa? Oare nu cârtesc cumva numai din inerţia fostei mele vieţi? Poate că trebuie să mă bucur efectiv de această linişte. De la doi martori, ştiu că acum doi ani am fost, brusc, bătrână. Că acum arăt mult mai bine, că sunt mai vioaie etc. *Deci? Slavă liniştii acesteia care-mi netezeşte trăsăturile dar în care nu mă recunosc şi în care poate îmbătrânesc altfel. Să mă mistui cu mare flacără – aşa m-am dorit.*

Am scris în unsprezece zile zece poezii, o proză scurtă, un text de cântec, două articolaşe, scrisori. Bilanţul e bun.

Dar…

28 IULIE

De la 15 iulie, AU a fost aici, aur, aur, aur, paradis domestic şi pasional, blândeţe surâzătoare, odihnă profundă fără nicio asperitate, aur cântător, iubire de trup, de soare, de apă, miracol de regenerare.

Fireşte că, aşa fiind, nu am scris niciun rând, nici nu am citit, am trăit doar cu Ali extazul reciproc. Nu, eu nu sunt încă vie atât precât am fost, chiar în fericire simt surdina – dar mulţumesc vieţii pentru legitimările pe care mi le oferă.

28 AUGUST, BUCUREŞTI

Evenimentele cehe au marcat sfârşitul vacanţei şi poate

„Sfârşitul vacanţei". *Ce va fi? îngrijorările sunt multiple, evident şi pe planul artei*.

DACĂ MAI ERA NEVOIE

După evenimentele din Ungaria – dacă mai era nevoie – autoritatea sovietică s-a dovedit, fără umbră de îndoială, cea mai virulentă forţă imperialistă din Europa! A fost suficient să fie pomenită „faţa umană" a comunismului ca tancurile să se repeadă asupra unei „ţări prietene", strivind orice nuanţă care o putea apropia de idealurile îndelung invocate şi sistematic ignorate sau zdrobite de regimurile totalitare.

Eram la 2 Mai, în compania unui american, promotor al baletului şi interesat de folclorul românesc şi recunosc că eram cam speriată, aflându-ne noi la numai 4 km de graniţa bulgărească.

„On a eu la frousse" le spuneam unor scriitori francezi, într-un voiaj pe care aveam să-l întreprind în curând.

Pe de altă parte, eram mândră de atitudinea curajoasă a lui

Ceauşescu şi speram – ah! îndărătnica speranţă! – că, într-adevăr, la noi se va schimba ceva. Aceeaşi mândrie şi speranţă l-a făcut pe Paul Goma să se înscrie în Partidul Comunist – ca, după un timp, când Ceauşescu şi-a dat arama pe faţă, dovedindu-se a fi un dictator interesat de putere şi de elogii, duşman al propriului lui popor, înfometându-l, ţinându-l în frig şi în întuneric, să devină disident…

1969

4 FEBRUARIE

E de necrezut dar sunt şase luni de când n-am mai scris nimic aici.

E încă o dovadă a sărăciei impulsurilor mele psihice, deşi am fost în străinătate două luni (Frankfurt, Berlin, Paris), deşi am cunoscut mulţi oameni şi au avut loc evenimente şi am scris şi nişte proze şi am avut şi satisfacţii ba şi insatisfacţii, deşi cu AU lucrurile sunt liniştite şi bune, deşi…

Adică, în general, viaţa mea exterioară şi interioară n-a fost mai puţin hrănită decât că înregistrarea, digestia e alta.

Aşa se face că m-am simţit foarte bine în acel Paris în care acum trei ani m-am simţit foarte prost. *E uimitor cum proiectăm asupra a tot şi toate stările noastre psihice*.

Mayer, Miky, revederea cu Tudor Ganea (senzaţională, în principiu), benignă cu ameninţătoarea floare carnivoră Aurora

Cornu, filme, prieteni noi, oameni amabili – dar câte n-au fost!

În schimb, n-am mai scris poezii!

*

Când m-am întors din voiaj, Ali – contrar aprehensiunilor mele – ne mutasem în casă nouă, într-un „palat" în care locuise un timp Miliţia şi apoi, mult timp, familia Nicolae Morarii.

Rezervele mele se datorau în special faptului că mutându-ne împreună cu părinţii mei, relaţia dintre mama şi Puica, sora lui

AU – două firi dominatoare – ar fi dus la conflicte. *Dar acum e prea târziu*.

26 FEBRUARIE, SINAIA

Cu adevărat singură – şi sper că acest interval se va umple cu exact atâta lucru de cât mă simt capabilă.

3 MARTIE

În nicio săptămână, am revăzut (tradus) peste o mie de versuri.

Iarna însă îmi prisoseşte: *patru luni de zăpadă e prea mult – eu vreau pământ*!

Mi-e dor de AU (AU al meu, ţineţi minte?), AU care mi-a torturat trei sferturi din acest caiet, Ali, care azi a plecat după ce m-a adus aici.

2 IULIE, ÎN SATUL 2 MAI

O pasăre mică ţopăie în apropiere. *Stau pe bancă, afară, în aceste lungi zile şi un aer abia răcoros îmi înfăşoară picioarele*. *Mă pregătesc pentru un scris lung şi bun*.

E un joc de frumoase culori în jur, mare, linişte, mare, transparenţă, păsări.

Să vedem cine îmi va face rău. Deocamdată, foarte activ e

Nichita. Câtă dreptate avea Dostoievski: îl urăşti pe cel căruia i-ai făcut rău! În general, însă, prietenii uită de mine pentru că ştiu că nu mă pot răzbuna şi pentru că ştiu că, la cel mai mic gest de revenire, nu-mi pot pierde prietenia...

Vera Severa, numai ea, e mereu superbă.

10 IULIE

Timpul trece vertiginos în singurătate. Câteva poezii, câteva pagini de proză. Plajă şi înot, somn şi mers – asta-i tot.

Am uitat (cum oare?) că loji a fost la Bucureşti, după câteva contacte telefonice. A fost foarte afectuos şi recunoaşte că i-am „dat foarte mult". Bineînţeles că „i-am dat" şi lui şi lui

Slavomir şi lui Marin Preda şi lui Matematicus şi lui L.B. le-am dat – şi ce folos?!

*

S-ar zice că plec din nou în septembrie în Austria – şi poate în continuare în R.F.G. şi veşnicul Paris. Aş fi preferat locuri noi – şi aş fi preferat să plec cu AU.

15 IULIE

De cinci zile, nu merg la plajă din motive meteorologice.

Efrig, vânt, înnorat – o mizerie – care mă obligă să stau în casă şi să scriu (şase poezii, nouă pagini de proză) şi să mă văd invariabil cu Yvonne şi cu fecioraşul ei, precum şi cu alţi familişti, Fany Solomon, fosta mea colegă, cu Toia Gherman, inteligentă şi rea, familia Sabin etc.

Nu mă plictisesc, nu ştiu ce-i aia, dar vreau să vină AH în acest sfârşit de săptămână (parcă aş reîncepe să-l ador – Doamne fereşte!)

1970

19 MARTIE

An de doliu. La 5/6 martie a murit maica mea. Cum a fost, ce-am simţit – altă dată, în altă parte. Mi-e greu. Nu pot crede.

Sunt cu tata, în casa nouă.

Octombrie – noiembrie – decembrie, am fost la Viena şi la Budapesta şi la Geneva şi la Paris. De şase luni n-am mai scris poezii.

*

Cu Vera, de asemeni, s-a întâmplat ceva groaznic.

Ce an!

18 APRILIE

Poate că totuşi ceva frumos mă aşteaptă, ceva frumos se îndreaptă, îşi face drum către mine.

Ceva frumos ca această primăvară în care, în grădina noastră nouă izbucnesc flori roze şi splendide.

Mama nu le mai vede. *Mama*.

26 MAI

An 1970 – an de şocuri.

Paul Celan s-a sinucis aruncându-se în Sena. *Cu trei săptămâni înainte primisem o scrisoare de la el în noiembrie, la Paris, îl văzusem des*.

17 AUGUST, SATUL 2 MAI

Am scris bine în prima parte a vacanţei. *Apoi a venit familia Bubă care-mi mănâncă nervii*.

Lucru şi la Don Juan, 73 ra *mare plăcere*.

Prozele merg bine.

DIN NOU, CITATE – EXORCISME

El, chimist. Ea, nu ştiu ce. Nu le mai ţin minte numele. Au sosit, cu două odrasle feminine în binecuvântata curte a babuşcăi. Au pus la maximum două magnetofoane cu programe diferite: când am protestat – de fapt, prietena mea, Rodica Sfinţescu, le-a cerut să se potolească, cucoana a spus: „dacă vrea să lucreze, să se ducă la Casa de creaţie!” Vorbeau cu franţuzisme, erau pasămite de familie bună. Drept care am scris următoarea poezie, ca să mă descarc:

„*Cât de străveche îi e spiţa*!
Iată, din nou iau loc la masă
Buboiul, Buba şi Bubiţa.
Începe vara fioroasă.
Ciorchinii se usucă-n vie.
Decad pisici şi rândunici.
Cât timp sunt ei stăpâni aici.
În fructe, viermi tăcuţi învie.
Îi văd. *Mă-mbolnăvesc încet*.
Nu am ieşire. *Doamna Bubă*
Cu-al ei scuipat ca un şerbet
Fereastra toată mi-o astupă.
La uşă stă Buboiul-Tată
Cu barba-n două despicată.

Bubiţa i se-ascunde-n sân.
Acolo unde-i locul spân.
Şi arătările-s puzderii.
Familia cumplită a Bubii
Mai are şi-un băiat: pe Bubi.
Pământule, de ce mă sperii?"

19 AUGUST

Din nou, aceasta „stretta" a fugii. Dar cred că Hannes, iubitul Mariei Teresa Kerschbaumer, aflători la 2 Mai, are dreptate. Nu sunt aceste precipitări şi suprapuneri prevestirea sfârşitului ci doar apogeele unei traiectorii de la a cărei înălţime trebuie să găsesc o stea în care să mă reflect ca să mă pot înapoia şi să încep o nouă traiectorie.

Trăiesc o perioadă de „strălucire", „je rayonne" din punct de vedere fizic, feminin (ceea ce, la patruzeci şi şase de ani, e oricum o performanţă) dar atât. Eu nu iubesc. Eu nu tresar.

Doresc doar să-l iubesc mult pe Ali. Pentru că l-am iubit şi mai mult cândva.

2 NOIEMBRIE

Sinaia. După un an şi jumătate, iată-mă din nou aici, nu în primăvară ca de obicei (moartea mamei încă nu o diger) ci într-o târzie toamnă deocamdată dar care curând se va transforma în frig, ploaie, ninsoare.

Vreau să scriu şi am să scriu, încheind trei cărţi: Recviem, Loto-poeme *şi* Confidente fictive *care, desigur, îmi va da cel mai mult de lucru.*

Mai am încă „treburi" în afara volumelor: un film pentru
T.V., o prefaţă, un referat, un articol, aşa merge întruna.

Geo e aici, cumva îmbătrânit...

Sunt obsedată de mama şi mai puţin de Vera, deşi ea e unica mea prietenă.

AU, tata, Vera – iată ce mi-a mai rămas.

*

Am cam rupt relaţiile cu Breban, rămânând aliata lui pe marea lui vocaţie. Dar se poartă insultător – de ce?

11 NOIEMBRIE

Un intermezzo bucureştean, nu prea grozav (cu excepţia parţială a „Elogiului copilăriei", segment autobiografic T.V.), nici revenirea aici

deşi startul fusese grozav (treisprezece poezii, refacerea unei proze, o prefaţă, un comentariu, lecturi etc).

Totuşi, azi am scris două pagini la „Ioana „şi tare aş vrea să iasă.

De fapt, voi „finisa" patru volume: cel de proză.

Recviemul, Loto-poemele *şi încă unul, deocamdată fără titlu, cu care sper să închei faza „*Ambitus *şi urmările lui"*...

24 NOIEMBRIE

Sinaia se dovedeşte excelentă. Circa treizeci şi cinci de poezii, proza cu Ioana („Dialoguri în vis") e gata, e gata şi o altă proză de zece pagini („Trei farfurii").

Dacă merge tot aşa, în ianuarie voi putea preda cele patru cărţi. Şi atunci – pauză! 1971 să fie un an de studiere a muzicii! Cu excepţia publicisticii – niciun fel de literatură!

O vizită fermecătoare a lui Sorin.

Ali îşi inventă probleme.

2 DECEMBRIE

Am pus bazele reluării muzicii.

Oricât chin, oricâte îndoieli mi-ar aduce, mă voi ţine de propriul meu cap până voi ajunge să retrăiesc extazul compoziţiei. Cred că sunt aproximativ zece ani de când îmi tot propun asta. Sunt foarte neglijentă. Ca şi când aş avea de gând să trăiesc foarte mult.

Volumul de proză e gata (mai e nevoie de foarte mici retuşuri).

Loto-poeme *e gata. Azi mi-a venit ideea excelentă de a însera „spargurile" (coşmarul lui Ion Barbu).*

„Drama părului violet" – sau cum se va chema volumul e gata, de asemeni.

Aproape gata e şi Recviem.

Deci, planul e îndeplinit şi supraîndeplinit. Nu am dat rasol, cum se zice. Sunt efectiv informă.

*

Şi Nicolae îşi continuă grosolăniile. Ce ciudat! După câtă afecţiune am investit în el, şi eu şi Ali...

Acum, Trunti-tata e grija mea. Dar deocamdată – ah, acest „deocamdată" al nostru, al efemeridelor – e nespus de drăguţ şi de viu.

Eu când scriu sunt fericită.

Acest jurnal cam intermitent – cu o singură perioadă de continuitate intensă şi aceea, din păcate, cuprinzând criza mea cu Ali,

împlinește curând șase ani.

E sfârșit de an, e caz de bilanț. Ce s-a întâmplat notabil?

1) Moare cățelul meu Bubico

2) Apare Disciplina harfei

3) Primul voiaj în Occident – Belgia – Paris

4) Perioada Mircea Ivănescu care a născut Destinele paralele

5) Catastrofa cu Ali

6) Nichita scrie un denunț

7) Perioadă de denigrări: Eugen Barbu et comp.

8) Voiaj în R.D.G.

9) Voiaj în U.R.S.S.

10) Voiaj în Austria + Geneva + Paris (revedere cu Matematicus) apoi, în acest an:

Moare mama.

Vera e grav bolnavă.

Paul Celan se sinucide.

Apare Ambitus.

Apare Cronofagia.

Voiaj în Ungaria.

Voiaj în R.F.G.

Moare Sanda Movilă.

Inundațiile.

5 DECEMBRIE

Mâine plec pentru ultima oară la București înainte de întoarcerea mea definitivă. În aceste trei zile, am scris un articol și douăsprezece poezii. Proze (ultima începută, cu moartea mamei, mi-e frică de ea, poate e prematură) nu mai scriu.

Oricum, bilanțul Sinaia e grozav.

14 DECEMBRIE

Azi am terminat Recviem. *Acum închei* Segmente *sau* Parabole *sau* cicatrice – *nu știu cum le va numi. Încă o zi de lucru și vor fi gata* Loto-poemele; Confidențe fictive *e gata încă de săptămâna trecută. Deci, ce-am dorit, ce-am prorocit – s-a împlinit.*

La anul – muzică.

Cu cele o sută treizeci de poezii noi și cu cele zece proze întâmpin sfârșitul acestui an al deceselor.

STARE DE GRAȚIE

În doar câteva luni – am terminat şi am perfectat patru cărţi!!! Dacă n-aş şti cum şi cât am lucrat la ele, aş spune că s-au scris singure, le-aş numi un miracol. Locuiam în două odăi – dormitorul şi camera de lucru. La proze, lucram şi la parter, în

„Living room”, în faţa televizorului cu programe anemice. Pe tavan era lampa, o roată de lemn, o cârmă, un fel de candelabru, drept care am şi scris următorul poem „subversiv”:

VIS DE CORABIE

„Roata cârmei nu e-n mâna mea.
Roata cârmei stă deasupra mea.
Nimeni n-o roteşte, nici la stânga
Nici la dreapta. Vasul stă pe loc.
Roata cârmei e un scarabeu
Răstignit pe cerul meu de lemn.
N-are ce să caute acolo.
E o cârmă care-a-nnebunit.
Ce-ar putea cârmi în sus pe drumul
Vertical al Mării Nicăieri?
Şi de ce stă neclintită cârma
Într-o lume plină de cârmaci?
Măcar vântul ar putea s-o mişte.
Unde-i liliacul somnambul.
Unde-i luna ca să-i schimbe forma
Atingându-i spiţele, turtindu-i
Cercul, ca să semene cu-n peşte?
Vasul şi-a-ncheiat călătoria.
Cârma e nebună. Nu cârmeşte”.

(Marea conjugare, 1971)

Am mai pomenit odată despre lipsa mea de imaginaţie…

Doamne, cum mi-a trecut viaţa în cărţi şi, mai rar, cărţile în viaţă.

Oricum, poezia de mai sus a scăpat de cenzură şi a fost tradusă în englezeşte, peste cincisprezece ani, ca un semn de rezistenţă politică…

Acea perioadă sinaiotă a fost pentru mine convalescenţă şi vindecare. Chiar dacă începuse cumva degringolada lui Ali, independent de mine.

1971

12 FEBRUARIE

Decesele continuă. Sidonia Drăguşanu, Miron Radu Paraschivescu.

Cele patru cărţi au fost predate şi apar peste câteva luni.

M-am reapucat de muzică! (După atâţia ani de când îmi tot făgăduiesc asta.) Trec toate disciplinele în revistă cu tânărul

Dan Buc în

*

Am vrut să mai pomenesc despre apariţia la Sinaia a lui

Sorin, fiul Melei şi al lui Iacob, deci un văr de al doilea. Un băiat fermecător pe care l-am culcat în camera mea de lucru şi cu care am făcut câteva plimbări poetice prin iarnă. („Culcat era de-a curmezişul/ acel copac de-argint bătrân. /Spân, spân/

acel copac de-argint bătrân...”)

*

Mai am câteva file la acest caiet. După terminarea lui, aş vrea să încep cu adevărat un Journal d'écrivain, *cum de asemeni îmi făgăduisem mai de mult. Chit că la baza lui ar sta tot colosalele mele experienţe, erori, naivităţi, prostii şi intuiţii care au compus cinci mizerabile caietele însumând nici mai mult nici mai puţin de* douăzeci *şi trei de ani*! *La care s-ar adăuga, evident, lucruri mult mai importante şi neincluse în aceste prea subiective însemnări depănă acum...*

*

Beau cafea. La şapte, mă duc să discut despre „permanenţele lirice ale condiţiei umane „cu Balotă şi Petru Popescu.

ŞI MARTIE

Ei bine, fac exerciţii de armonie cu Dan Buciu, ca la şcoală. Deşi Tibi Olah râde de mine, instinctul meu îmi spune că aşa trebuie să procedez, pentru a-mi „face mâna”.

Am fost la Timişoara, revăzându-mă cu Duşan Petrovici şi cu Şerban Foarţă.

Cărţile o să-mi apară treptat.

Mă doare sufletul pentru Vera.

4 IULIE, SATUL 2 MAI

Muzica mi-a umplut ultimele două luni.

Fac de mâine un film autobiografic pentru T.V.Niciodată

toamna".

30 OCTOMBRIE

M-am întors aseară din Olanda, turneu cu Teatrul Ţăndărică. (*Margareta fusese în turneu cu teatrul în America, cu piesa mea* Ninigra şi Aligru *dar, bineînţeles, nu m-a luat cu ea atunci*.

M-a luat de astă dată, când nu se joacă nicio piesă de a mea…

De-ale Margaretei…)

*

Nu-mi place la AU o anumită violenţă, haotismul unor reacţii, faptul că nu scrie destul, că pierde vremea (*şi nu e infinită*), *că se ceartă cu oamenii*.

*

Între timp, „Tezele din iulie" – lovitură de teatru pentru artă şi artişti, cu consecinţe, probabil, grave, deocamdată confuze.

*

Mi-a apărut Atât de grozavă şi adio, *cu succes*. *A apărut şi* Marea conjugare (*fostă* Jertfele vesele.), *urâtă la vedere dar care mi-a plăcut la lectură*. Recviem *apare de asemeni*. *Evident*.

Loto-poemele *sunt suspendate*. *Până când*? *Cum pot şti*?

Oricum, invidiez poeţii din lume care s-au mişcat pe graficul, oricât de dramatic, al destinului lor, dar fără ocoluri impuse şi sterilizante, fără tăioase conjuncturi.

2 NOIEMBRIE

„Je reste ici, a Amsterdam, dans un grand VIDE", *îmi scrie poetul flamand recent întâlnit*…

14 NOIEMBRIE

Lucrurile par a se fi liniştit într-o oarecare măsură – poate vor apărea şi Loto-poemele.

Încolo, MUZICA şi, ciudat, o vagăjiorinţă de a revedea

Parisul, mai exact câţiva oameni. *Regret că n-am profitat de călătoria olandeză spre a o prelungi până acolo*.

*

Vine iarna.

18 DECEMBRIE

Vin sărbătorile – şi bine că vin fiindcă sunt foarte obosită de articole, de exerciţii muzicale (*le ador*!), *întâlniri cu prieteni şi cu duşmani, sărutări, inutilităţi* etc.

*

A apărut Recviem.

Împăcare cu Nichita.

*

Scenă violentă cu Ali în baie. *Apoi – ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic*.

*

Suntem circa cinci-şase femei care ne întâlnim periodic şi ne povestim ce grozăvii ni s-au întâmplat cu bărbaţii…

*

Căţelul Mopete a fugit din nou şi s-a întors rănit.

Tata e perfect.

Să vină sărbătorile!

1972

1 MARTIE

Am aflat aseară că Matematicus a murit în august, de cancer.

*

Articolele continuă.

Şi Muzica!

*

După masacrul din baie, am braţul drept cam damblagit.

Dureri şi deprimare. *Ali e rareori suportabil*.

*

În viaţa mea, s-a ivit Bruno. *Eu sunt încă inertă iar dacă uneori visez să ies din inerţie, mă şi înfricoşez la gândul suferinţelor care inevitabil mă aşteaptă*.

*

Am fost aleasă, surprinzător, în Comitetul Asociaţiei

Scriitorilor din Bucureşti.

12 MARTIE

Foarte prezent – Bruno. *Principala lui calitate, deocamdată, e tandreţea, emisia afectuoasă*. *Am sentimente de sezon*.

Deşi a început să-mi fie frică de tot ce se rosteşte şi se face pentru că eu îl iubesc încă atât de îndărătnic pe Ali!

30 MARTIE

Dimineţile mă trezesc fără Bruno. *În timpul zilei, începe să reapară, să crească*. *Dimensiunea reală – doar când e de faţă*. *Mă întreb*

unde ţine cuţitul.

Să nu uit că iubirea mea e Muzica.

11 APRILIE

Iată ce scrie Bruno:

„Jur că niciodată, şi oricum, nu te voi urî.

Jur că-mi va fi străin orice resentiment.

Jur că voi fi întotdeauna lângă tine atunci când vei avea nevoie.

Jur că nimic nu va modifica esenţa Iubirii mele şi, încă o dată, voi fi mereu alături de tine.

Jur că voi avea, poate, mai multă nevoie de tine decât îţi închipui şi decât îmi vei cere tu.

Şi jur, grozav şi adio, să te iubesc mereu”.

Copilăreşti jurăminte, o, cât de scumpe inimii mele, cât de improbabile minţii mele!

Suntem împreună şi mă bucur ca de o adevărată primăvară – şi n-aş vrea să izbucnească nicio dramă pentru că eu îl iubesc pe AH până la moarte.

18 APRILIE

Aseară, poate, starea cea mai transeatică. Iar eu mă angrenez. Sunt optsprezece ani distanţă între noi. Şi capul lui, de ţărăncuţă a lui Grigorescu… Nici că se poate ceva mai anapoda.

22 APRILIE

Cred că e vorba de prima fisură. Am simţit adierea Mării

Moarte. La acest prim test de viaţă comună, Bruno a reacţionat nepotrivit, orgoliul lui declarat şi bănuit manifestându-se periculos.

Ce trist ar fi să se sfârşească, să se şi lepede dragostea repede…

*

Între timp, Ali a făcut una din marile lui scene penibile, de astă dată, în văzul colegilor de breaslă, drept care a căzut în alegerile de delegaţi. Eu am avut parte de încă o noapte de aşteptare – până la 8 dimineaţa – nu chiar de factura şi de intensitatea celei de acum şapte-opt ani – dar oricum… Acum e plecat la Sinaia.

*

De câte ori îmi vine să cred în ceva frumos, intervine ceva, ceva mărunt şi dureros, ceva lipsit de pietate – şi sunt izgonită îndărăt, în zona tulbure…

21 MAI

Se termină acest caiet – şi constat că următorul capitol îl voi scrie (presupun) tot pe un caiet pe care va fi imprimată

„Conferinţa scriitorilor”, 1972 (eveniment urât, petrecut pentru mine cu un plus de nepriinţă datorită preambulului şi consecinţelor Ali).

Sunt peste şapte ani de când am început acest caiet – şapte ani grei, cu multe şocuri şi multă tortură (şapte vaci slabe)

dar cu o de necontestat fertilitate literară (şapte vaci grase? – adică Sângele, Destinele paralele, Ambitus, Cronofagie, Atât de grozavă şi adio, Marea conjugare, Recviem, Loto-poemel +

reluarea muzicii.

Mulţi morţi şi o Moartă.

Multă jale singuratică – şi acum Bruno, cel „îndrăgostit”.

de mine „până este cap”.

IATĂ, DUPĂ PESTE TREIZECI DE ANI…

…acea „scrisorică” a lui Bruno e atât de nătângă pentru un intelectual rafinat cum se pretindea că nu înţeleg de ce m-am bucurat de ea… Decât, evident, pentru că mereu mă doream iubită şi credeam încă în capacitatea cuvintelor de a acoperi adevărul.

Beţia de cuvinte…

*

Cât despre „scenele” pe care începuse să le producă Ali, cele publice sau cele din viaţa noastră intimă (inclusiv violenţele de tipul celei vag pomenite mai sus), cred, sau îmi convine să cred, că startul lor se plasează în marea criză, aceea care zdruncinase temeliile cuplului nostru. Desigur, multe stăteau sub semnul adjuvantului alcoholic – dar oare aş fi putut pune frâu acelei treptate degringolade care a dus spre îmbolnăvirea şi apoi spre moartea mult iubitului meu, doisprezece ani mai târziu?! întrebare chinuitoare, atât de dureroasă încât nici nu pot continua prezenta notă…

DUMINICĂ, 28 MAI, RUSALII

Caiet nou, fără însemnele Conferinţei Scriitorilor cum a fost precedentul.

Suntem în plină campanie de economii. Şi în plină vară.

Mă bate vremea, mă bate clipa. Breban pare-se că se întoarce în prietenie.

30 MAI

Trebuie să mă despart de Bruno. La vârsta şi la experienţa mea,

nu mă pot angaja decât într-o cauză dreaptă!

2 IUNIE

Pot însă eu să spun că aniversarea de ieri n-a fost frumoasă? Pot eu să uit drumul de noapte, singuraticul şi extaticul?

Fireşte, nu pot jura încape anvergura acestei istorii, ştiu doar că ea se petrece şi aceasta va fi şi răsplata arderii mele, chiar a mistuirii: *faptul că voi şti că ea s-a petrecut*.

14 IUNIE

Căldură mare, 30 de grade.

Multă mizerie din partea „colegilor”.

Ieri a murit Nicolae Tăutu.

Trunti e la Paris.

Ilenii Mălăncioiu i se înscenează tot felul de porcării, tot din partea poetului angelic…

*

2 MAI

Ultimul an, se pare. *După ce am pierdut Pelişorul – altă pierdere – ireparabilă?*

Unde-mi voi scrie cărţile?

4 IULIE, LA 2 MAI

Azi am primit o telegramă de la Bruno: *„Vin în întâmpinarea ta cu un crin”*.

Satul meu e în continuare o bucurie şi o zonă de regenerare. *Sunt cu AU şi în ciuda unei nopţi rele, ne desfătăm în iubire*.

11 IULIE

A doua şi a treia telegramă le-am primit într-o zi:

„Imposibil să nu fiu pe plajă alături” şi „Te anunţ că exist într-un mod peste care nu se poate trece”.

15 IULIE

Nu-mi place că Bruno vine de-abia pe 18 iulie. *N-am primit scrisoare iar telefoanele – anoste*.

Din fericire, Dana Dumitriu şi Maria Luiza sunt aici. *Am din nou tentaţia alianţelor feminine*.

18 IULIE

Ultimele trei zile mi-au fost deosebit de neprielnice. *Bruno nu mi-a trimis scrisoarea promisă iar în mine creşte o mare poftă de distrugere*. *Mă simt foarte rău şi foarte rea faţă de el şi am senzaţia*

catastrofei apropiate.

Noroc că am scris treisprezece pagini de proză (despre

Marin Preda combinat cu Tudor Ganea) şi că Tolea Vierii a fost astăzi şi mi-a ţinut o lecţie despre moduri.

Sunt atât de extenuată de aşteptare încât, chiar dacă ar mai veni o bucurie, ea nu mă mai poate atinge în centrul inimii.

ORA UNSPREZECE FĂRĂ UN SFERT

rf

E o cătrănire generală – a mea, a Danei, pe bază de

N.M., a Luizei, pe bază de N.D., a Ţucăi, pe bază de M.R.

Rămâne doar „modula 12”.

22 IULIE

De alaltăieri, Bruno e aici dar suntem amândoi foarte obosiţi. Mă sperie exactitatea intuiţiilor mele. De fapt, nu e nimic de aşteptat sau de sperat. Cred că Bruno nu mă mai iubeşte. Habar n-am de ce i-a trecut iubirea şi sufăr din pricina asta şi suferinţa mă împinge la furie şi la gesturi necugetate.

Da, e perfect dureros să scontezi un ţărm fericit şi să te trezeşti detronat din Iubire. Şi iată că, acum din nou, pierd accesul la acest sentiment. Să zic că e mai bine aşa? Că, dacă mai dura, despărţirea ar fi fost şi mai grea? Să transform acest eşec în victoria întoarcerii mele la linişte şi la lucru?

Săraca Ninicuţa…

26 IULIE

Încă în seara lui 24, Bruno mi-a dat şi vestea unei „grave abateri”. La o propunere a mea, ieri am convenit să fim prieteni, cât s-o putea, şi e ciudat dar în clipa imediat următoare, am avut un sentiment de eliberare şi de uşurare. Bruno a trecut şi el imediat la contraatacul propriei lui decizii, spunându-mi lucruri aparţinând unui repertoriu care se cuvine abolit.

Deocamdată, rezist şi ascult cum mă iubeşte foarte mult cu acea (cum zice Morgenstern) ureche a treia.

28 IULIE

Ce să zic, frumos început de jurnal cu acest eşec numit

Bruno, deşi „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Lin binecuvântat”…

29 IULIE

Durere surdă pentru imperfecţiunea lumii şi a mea.

31 IULIE

Scrisoare de la Bruno:

„N-am vrut să fac niciodată acest lucru şi, totuşi, l-am făcut. E complicat să înţelegi că, pentru mine, nu are nicio semnificaţie, poate doar o dorinţă de autodistrugere, inexplicabilă.

Te rog, iartă-mă! E greu să înţelegi că, în fond, nu am minţit şi că pot răspunde, întrebare cu întrebare, ca la jocul adevărului.

E şi mai greu să înţelegi că te iubesc şi că nu-i o vorbă deşartă faptul că voi fi întotdeauna lângă tine…”

Şi despărţirea are o demnitate care trebuie respectată.

Ce mică istorie am avut cu Bruno!

DEMNITATEA DESPĂRŢIRILOR

Nu am avut-o niciodată. Chiar când evenimentele erau strălimpezi şi anunţau sfârşitul, continuam, am continuat să rămân locului, cu oarecari împotriviri, şi să beau paharul până la fund.

Cu puţine excepţii (Jany Colin, A.D., poate alţii mai puţin semnificativi), am aşteptat ca ei să mă „părăsească”. Chiar în cazul spectaculosului L.B., dar, mai ales, în cazul lui Marin sau al lui Slavomir, eu n-am plecat până n-au apucat ei să plece.

(Acum un an sau doi, Aurora Cornu mi-a făcut mărturisirea următoare: „Nu ştiu ce-am făcut cu căsnicia mea cu Marin dar din despărţirea noastră am făcut o capodoperă”. Plângeau amândoi în incinta Pelişorului, Aurora l-a împins pe Marin într-un tufiş şi acesta a întrebat-o: „Ţi-e ruşine de lacrimile mele?”). N-am avut niciodată parte de o asemenea capodoperă.

Chiar când nu eram îndeajuns angajată sentimental, când conta ceea ce se părea că simt ei pentru mine, în ciuda atâtor avertismente, rămâneam pe poziţii, bând paharul până la fund, pahar în care, ce-i drept, se găseau oarecari pastile de speranţă

(poate că… poate că, totuşi…)

Fie că se îndrăgosteau de o altă femeie, fie că li se termina „iubirea veşnică” pe care clamau că o aveau pentru mine – cert e că eu nu plecam când s-ar fi cuvenit s-o fac, cu demnitate.

Nu, nu le aţineam calea, nu-i urmăream cu insistenţele mele, nici măcar nu luptam cu mijloace mai mult sau mai puţin avuabile – dar speram, încă şi mereu speram ca ei să-şi dea seama că îmi aparţin şi că

le aparţin şi eu într-o măsură (doar îl iubeam pe Ali!).

Şi aşa, neplecând eu la timp, am avut parte de resentimente, de grosolănie, de indiferenţă ba chiar de cruzime – şi am rămas până astăzi contemplându-mi eşecurile (şi scriind despre ele).

AUGUST

Eu am fost aceea care, cu chiu cu vai, l-am urcat pe

Bruno într-o maşină spre gară. Tot refuza să plece şi era foarte trist.

Acum e bine. Am dormit din nou nouă ore.

12 AUGUST

A venit AU. Mâine plecăm la Bucureşti. Vacanţă ratată, sub toate raporturile (mai ales lucrul).

19 AUGUST, BUCUREŞTI

Mă pregătesc de plecare.

Dumnezeu să-mi ajute să-l elimin cu desăvârşire pe

Bruno care continuă să mă bântuie. E, totuşi, un ins nesemnificativ, mai mult ponos decât folos, eventual cu momente de joc frumos, dar atât. Şi e atât de mic!

12 NOIEMBRIE

După două luni şi jumătate de absenţă (Knokke-le-Zoute.

Paris). Mi-a fost rău acolo şi nu mi-e bine aici. Bare în toate direcţiile.

16 NOIEMBRIE

Jurasem cu Bruno să ne petrecem ziua de naştere comună împreună. Aceasta va fi probabil mâine. Poate fi o zi foarte concludentă. La Paris, „scăpasem „de el.

1 DECEMBRIE

Ce să spun? Ar fi atâtea de notat după jalea pariziană şi despre *inutila sonoritate Bruno – dar esenţial este să mă retrag din lumea aceasta a Exteriorităţii pentru a intra în Muzică şi*

Artă şi linişte şi profunzime şi meditaţie…

De astă dată sper că sunt mai matură şi că o să se termine

„Cu superficialitatea ta infantilă, bleago” cum mi-a spus Ali într-un moment de furie.

Deci: Doamne ajută-mă să intru cu bucurie în esenţa mea iar dacă nu se poate cu bucurie, atunci fie şi cu durere…

*

„Aniversarea „a devenit subiect de proză grotescă.

15 DECEMBRIE

Ce mă fac cu Ali? Se exercită asupra sistemului meu nervos obligându-mă să pierd timp, energie, odihnă, raţiune…

E o mare tristeţe… Acest om care a fost odată demn şi puternic să nu mai fie acum puternic decât prin violenţă, lipsă de logică, de înţelegere, ba chiar lipsă de instinct de conservare, biologic şi psihologic.

Adevărul e că Ali n-are voie să bea mai mult de *să zicem.*

200 de grame de alcool pentru că natura lui şubredă nu îngăduie mai mult. Devine absurd, aberant, nedrept, asupritor, insuportabil.

22 DECEMBRIE

Vin sărbătorile. AH e bolnav.

Mariana Bulat e nebună.

1973

13 IANUARIE

Am primit o scrisoare în „braille „de la Floris Jonkheere.

Mă scufund în mine.

AU e la Sinaia. Suntem trişti. E o criză individuală, de cuplu, cine ştie? îl iubesc foarte mult dar trec de la iubire la împotrivire cu o viteză înspăimântătoare. Dr. Jekyll nici nu trebuie să mai bea din licoarea blestemată ca să devină Mr. Hyde.

Scriu a doua mea fugă de Bach – ce o să iasă din bietele mele exerciţii?

Mai scriu articole şi vreau să-mi continuu prozele dar mă aşteaptă (cu nerăbdare editorială) Paul Celan.

Sunt obsedată de prea puţin timp, sunt într-o „etapă de trecere”, dar voi fi eu oare vreodată „consolidată”?

21 IANUARIE

Mi-e urât. Între doi bătrâni. Unul pe care-l ador, tata, pueril, uneori coleric. Altul, rudimentar, răstit: sora lui Ali.

Ali? Mi-e dor de el de plesnesc, foarte ciudat întrucât prezenţa lui mă oboseşte şi mă irită.

31 IANUARIE

Se termină luna. Nu sunt în apele mele. Sunt obosită fizic.

Treptat, îmi refac somnul. Încolo, lucru muzical.

O singură absenţă, a omului pe care-l iubesc cu adevărat.

AU.

5 FEBRUARIE

Da. Lucrez la o compoziţie din care am scris prima parte

(patru invenţii pentru pian, dodecafonice) şi care mi-e clară în cap. Buciu a zis s-o termin până în martie şi s-o predau la Comisie.

Deci, s-ar zice că am reînceput să compun. Nici nu-mi vine să cred. Pentru asta sunt fericită – doar de nu mi-ar plesni capul!

7 FEBRUARIE

Tot nu mă simt grozav. Cu excepţia muzicii şi a lui Ali

(dar mai îmi trebuie oare altceva?) totul e tem. Bruno e nesărat.

Adevărul e că fără să-l iubesc adânc, fără să sufăr când e absent, mă întristează puţinătatea istoriei noastre, scurtimea şi inconsistenţa frumuseţii ei. E ca o încăpăţânare naturală a mea, ca şi cum natura însăşi refuză să fi dat naştere unei inutilităţi.

Totuşi, se pare că aşa este.

8 FEBRUARIE

Ştiu că e prea devreme să vorbesc despre decrepitudine – dar uneori mă încearcă un dor de extreme (de absolut) şi-mi zic:

gata, ai murit. Şi mă uit la mine cu abhorare şi mă simt intrată în anorganic.

23 FEBRUARIE

Am terminat (aproape) „compoziţia" (mie nu-mi place din cauza serialismului strict respectat. Am senzaţia de imaginaţie rece, dar să vedem ce spune Buciu).

*

Buciu. M-am văzut cu el şi cu pianistul care-mi va cânta lucrarea (de ce n-am încredere în mine? Din nou, „iartă-mă.

Doamne, că nu ştiu ce fac?")".

Am citit noul roman al lui Breban (peste 500 de pagini), fascinanta carte nereuşită!

Încolo, creşte şi se umflă „călătoria de nuntă".

1 MARTIE

Compoziţia (?) e gata de câteva zile, mă muncesc s-o execut cât de cât ca s-o poată considera Buciu.

Mâine în zori plec în călătorie de sacrificiu la Roman. Voi fi foarte obosită. Sunt de pe acum.

6 MARTIE

Mâine vine pianistul să ia compoziţia, s-o „executăm".

eventual la Casa Scriitorilor, la secţia ştiinţifico-fantastică.

13 MARTIE

Pianistului Ovidiu Cucu i-a plăcut foarte mult lucrarea intitulată provizoriu „Ştafeta”.

29 MARTIE

Tolea Vwru a lăudat compoziţia. S-*a executat la Casa Scriitorilor*. *Acum o duc la Comisie*.

Buciu are un picior în ghips.

Am terminat traducerea Celan.

De luni într-o săptămână plec cu Ali într-un uluitor voiaj!

9 APRILIE

Peste o oră plecăm! *Sper să nu moară nimeni în lipsa mea*. *Sper să nu murim în lipsa noastră, loji e grav bolnav*.

Compoziţia a fost îndoielnic primită (*numai partea* a II-a *acceptată*) *la Uniune*.

Cu Ali, ultimele zile, dificile, chiar rele – cum o să fie călătoria?

Când mă voi întoarce – muzică şi traduceri. *Mi-e teamă până atunci*.

INSERT

Cred că însemnarea precedentă despre cartea lui Breban se referă la *Bunavestire*. Da, cred că e o carte ratată, în ciuda calităţilor ei majore. Prima parte e „realistă” şi fără idei, a doua e numai „idee”, descărnată.

Aud că s-a retipărit *Animale bolnave* care, în afara monologului extraordinar al lui Paul, pare-mi-se, e mai slabă decât bunele cărţi care au urmat, *îngerul de ghips* şi *Don Juan*;

După care, mai târziu, a urmat o altă carte slabă, *Drumul la zid*...

Şi una bună, Pândă şi seducţie.

I-am citit şi imposibila carte *Amfitrion* cu un final despre moarte, absolut cutremurător, care mă face să-l adaug morţilor din *Război şi pace* al lui Tostoi sau *Morţii la Veneţia* a lui

Thomas Mann.

Dar, la urma urmei eu nu sunt critic literar, aşa că ce mă bag?! mai ales că-mi voi atrage cine ştie ce replică tăioasă a autorului – ceea ce el mi-o face oricum, în diferite feluri, fără provocare şi fără motiv...

27 IUNIE

Ne-am întors aseară. *Dispoziţia, cu intermitenţe – în general,*

suportabilă, nu lirică după cum mi-aşti dorit-o.

De la întoarcere, recăderea totală a lui Ali în demenţa cunoscută. Rabd şi-mi continuu ipocrizia. Noroc că nu iubesc pe nimeni.

*

Ioji – azi mi s-a spus că e pe moarte, dar astă seară am vorbit cu el la telefon şi mi-a spus „că iz mai bine. Vreau să-l văd – trebuie!

Călătoria? Italia e un miracol. Dar încă nu pot nota…

13 IULIE

Ioji se simte mai bine. Drum la Brezoi şi îndărăt. M-au primit frumos, el şi nevastă-sa. Nu mai face niciun efort decât taie pâinea. Mi-a furat un sărut. Eu i-am dus, după cum îi promisesem, un ziar în italiană. (Continuă să-i fie dor de ţara în care se îmbolnăvise.) În ciuda protestelor mele, m-a condus până la gară.

Multă oboseală, articole, T. V, confruntare Celan etc.

*

Lipsă de lirism. Astă seară, gravă. Mă simt inocentă şi indiferentă. Doar sănătatea mă preocupă.

Duminică, plec la 2 Mai. Mi-e rău. Mă simt jignită. Acum mi-e ceafa fierbinte. Nu iert răutatea. AU e rău. Şi mă degradează.

16 IULIE, SATUL 2 MAI

Miraculos sat! Simt că mă destină, alături de AU care şi el se destinde…

Nu va fi o vacanţă (am mult de lucru, pe 1 august vine franţuzoaica mea, Lily) dar e posibil, cu o anumită organizare, să şi lucrez destul de bine.

Stela, prietena mea din copilărie, e şi ea aici. N-o văzusem de douăzeci şi şapte de ani!

31 AUGUST, BUCUREŞTI

Am fost la înmormântarea lui Boris Dunăreanu, bizarul peşte cântă tor, despre care am să scriu.

*

Vara a fost grea. O lungă defilare de amici din străinătate, obositoare, culminând cu Lily care mi-a tradus versurile foarte bine (mai bine decât Eugene Guillevic!) dar care e o fire imposibilă.

Drum frumos la mănăstiri.

Printre picături, am scris proza Aniversarea *şi am început să compun un triptic: Rugat-o, Rubato, Ostinato.*

25 SEPTEMBRIE

Rugat-o şi Rubato – aproape gata. Am scris proză Veşnica pomenire, *un fel de contrapunct pe mai multe voci, despre caraghiosul, funambulescul Boris Dunăreanu care a murit atât de ciudat.*

4 OCTOMBRIE

Sunt cam gata cu tripticul pentru pian şi cu orchestrarea pentru suflători a unui madrigal de Gesualdo.

*

Un vis absolut unic. Simt gust de acru. Vodcă cu lămâie?

Nu. Burete cu oţet. Simt umed în podul palmei şi găsesc un cui.

Fac o imposibilă încercare de smulgere. Rostesc: „Da, Doamne, cred!” Şi mă eliberez…

Asta după alt vis, cu mama, tânără, frumoasă, cu braţe de aer.

6 OCTOMBRIE

Am terminat tripticul. Ar urma Cele cinci degete, Opera abstractă, Trei cortegii simfonice, Fascinaţii tonale. *Asta cam în şapte ani.*

PRECIZĂRI

Fascinaţiile tonale le-am compus după patru ani. Le-a executat orchestra de coarde a lui Octavian Aurelian Popa.

Cele trei cortegii simfonice s-au materializat într-o simfonie nereuşită, după unsprezece ani. O am imprimată de la o repetiţie cu Ilarion Ionescu-Galaţi, la Braşov.

Cele cinci degete le-am compus după treisprezece ani, în America!

Opera abstractă n-am compus-o niciodată.

11 OCTOMBRIE

Acelaşi madrigal de Gesualdo dar pentru 8 suflători de lemn (adică inclusiv Piccolo, Clarinet Bas, E.H. şi Contrafagot)

*

AH e penibil. Nu-şi dă seama că unica discuţie pe care trebuie s-o avem este despre noi doi.

Nu mai am de ce să lupt pentru AU să fie recunoscut. El însuşi nu se cunoaşte, nu se recunoaşte. Nu crede în „adevărurile „artei. Nu crede că are ceva de comunicat. Atunci, să rămână incomunicabil, necunoscut, batjocorit.

De ce şi-o fi ales această postură, umilitoare şi pentru el şi pentru

mine?

Dracu'ştie!

18 OCTOMBRIE

E o toamnă incredibilă, foarte caldă, superbă, pestriţă.

Sunt fericită că orchestrez o Fugă de Bach.

*

Ţuca, Judith, Casa Scriitorilor, Ileana Mălăncioiu, Jebeleanu etc.

PRIETENE

După Tamara, prietena mea din copilărie care s-a prăpădit în timpul războiului, după Monica, prietena mea din adolescenţă care m-a repudiat cu atâta inexplicabilă brutalitate într-un ceas al maximei mele vulnerabilităţi, după, bineînţeles, Yvonne

Hasan care, cu intermitenţe, mi-a fost alături şi căreia îi sunt alături de peste şaizeci de ani, a urmat Vera, imaculata Vera

Valeriu care a murit în timpul absenţei mele din ţară, şi câte altele, Maria Luiza Cristescu, Irinel Liciu, amândouă dispărute de curând (suntem la sfârşitul lui 2003) – dar pentru că mai sus am pomenit-o pe Ţuca, pe numele ei adevărat Lucia Fetcu, trebuie să subliniez rolul deosebit pe care l-a jucat în destinul meu, nu în momentele cele mai fericite, ba chiar în cele mai dramatice, fiindu-mi alături cu puritatea şi profunzimea sentimentelor ei şi a strălimpezimii ei inteligenţe.

Judith, supravieţuitoare de la Auschwitz (sau Buchenwald), extrem de cultivată, dramatic îndrăgostită de Dan

Laurenţiu, de curând decedată, nu mi-a fost chiar prietenă intimă, nici Ileana Mălăncioiu, decât pe parcursul câtorva ani, până când aceasta din urmă, neînţelegând bine (îi spusesem că am văzut un film al regizorului Fest din care am dedus fascinaţia pe care Hitler a exercitat-o asupra poporului german), m-a

„Pârât" lui Jebeleanu care m-a făcut de două parale.

Dar am mai avut şi alte prietene, am şi acum, atât în România, cât şi pe aceste meleaguri ale exilului. Din acest punct de vedere, sunt binecuvântată!

24 OCTOMBRIE

Am terminat orchestraţia unui peeludiu de Bach (din

Clavecinul bine temperat*, şi bemol minor*).

Azi, mi se dedică cenaclul „Flacăra", să vedem ce iese.

(Ce să iasă?)

31 OCTOMBRIE

Ar trebui să încep să am o părere foarte bună despre mine pentru că cenaclul „Flacăra" a fost extrem de elogios, incredibil, ireal.

12 NOIEMBRIE

Semnele au început poate mai de mult... De la lectura cărţii lui Graham Green, Le fond du probleme, *care m-a tulburat, ba mai înainte, de la discuţiile cu Edgar Papu când traduceam* Jeanne au bucher. *Scrierea* Recviemului *(moartea mamei), visele, visul cu durerea din podul palmei (cuiul), cel puţin două*

„Miracole", părintele Mihail, (Mitropolitul Ambrosii de pe peretele casei mele de la ţară, la 2 Mai ar fi putut fi Zosima...) – spiritualitate...

„PROFANUL", „DIVINUL"...

Cu sfială, reticenţă şi stângăcie, pomeneam de o serie de experienţe care mi se păreau a mă apropia de un etaj superior, suprauman, dacă nu chiar de Dumnezeu.

„Cred, Doamne, cred" rostisem în visul meu. Nevoia de

„A crede" m-a însoţit toată viaţa, chiar dacă, precum s-a văzut, m-a plasat într-un tărâm laic şi discutabil.

Iată şi cele două „miracole":

Mă întorsesem de la 2 Mai, despachetasem şi – oroare! – nu-mi găsesc jurnalul intim pe care-l luasem cu mine. Dacă-l uitasem în casa mea de la ţară, nu mă temeam că-l va citi

Babuşca (era analfabetă) ci fiica ei, Motka, o fiinţă abjectă sub ochii căreia rândurile mele nu aveau voie să cadă. În genunchi, m-am rugat lui Dumnezeu să nu se întâmple asemenea catastrofa. Şi la un moment dat, am dat deoparte o pungă de plastic prăfuită care se afla în biroul lui Ali şi, în spatele ei – minune! – am găsit jurnalul. Habar n-am cum de ajunsese acolo. Era un loc unde nu se mai umblase de multă vreme, dovadă praful de pe pungă...

Al doilea miracol:

Nelu Winkler, o minte strălucită, din păcate schizofrenic pe care mi-l recomandase Mircea Ivănescu îmi făcuse o vizită şi ne certaserăm în mod absurd, eu declarând că n-am mare stimă pentru Françoise Sagan la care el mi-a replicat: „Eşti invidioasă!" Atât mi-a fost. I-am spus că trebuie să plec undeva şi am ieşit împreună din casă după care l-am întrebat în ce direcţie o ia şi, la răspunsul lui, am spus că eu plec

în direcţia opusă. Şi ne-am despărţit. După care m-au cuprins remuşcările ştiind cât de bolnav e. După câţiva paşi, îl întâlnesc pe Marcel Petrişor care locuia împreună cu Nelu. L-am apucat de braţ şi i-am spus:

„Du-te repede acasă şi vorbeşte cu Nelu şi spune-i să mă ierte!"

Am numit aceste întâmplări „miracole" pentru că amândouă s-au întâmplat datorită a doua porniri „curate" ale mele. Nu mă rugasem nici pentru bani, nici pentru a mi se împlini vreo dorinţă de răzbunare ci pentru ca rândurile mele să nu fie citite cu ochi răuvoitori şi „impuri" şi, în al doilea caz, pentru a mi se da prilejul să repar o brutalitate a mea faţă de o fiinţă vulnerabilă (de altfel, peste un timp, Nelu s-a spânzurat...)

THE GOD THATFAILED...

...*Dumnezeul care a dat greş* se intitulează o carte fascinantă relatând experienţa unor personalităţi marcante, cuprinzând aderarea lor la comunism şi despărţirea lor de acesta: Arthur

Kostler, Ignazio Silone, Richard Wright; André Gide, Louis

Fischer, Stephen Spender.

Ceea ce mă face să asociez aceste note cu cele precedente este o serie de similarităţi cu propria mea experienţă, între altele şi doza de „misticism" care ne-a apropiat la un moment dat. Nu întâmplător, cartea se numeşte *Dumnezeul care a dat greş* pentru că în viaţa acestor personalităţi, credinţa în comunism, fanatică uneori, semăna cu orice altă credinţă (cu creştinismul între altele), cu tendinţa de a crede şi a nu cerceta până la durerea atroce de a pierde această credinţă...

Dacă cele de mai sus necesită multe alte clarificări, două sunt constantele dezamăgirii celor şase scriitori: realităţile din

Uniunea Sovietică şi, într-un mod mai specific şi mai legat de profesiunea lor, suprimarea libertăţii de expresie (toţi şase erau scriitori).

Dacă în ce priveşte bastionul sovietic, mi-a trebuit un timp mai lung să iau cunoştinţă de el, torturile în câmpul literaturii m-au lovit mai curând, după cum am amintit deseori în paginile acestor memorii.

Dar iată ce scrie Gide:

„Când am ajuns în Uniunea Sovietică, publicul general încă nu rezolvase spinoasa problemă a «formalismului». Am încercat să înţeleg ce înseamnă această expresie ca să descopăr că operele acuzate de

«formalism» aparţineau acelor artişti care puneau accentul mai mult pe formă decât pe conţinut. Trebuie, totuşi, să adaug că numai acel conţinut era luat în consideraţie – de fapt, tolerat – care era «just» şi că orice operă care nu ţinea cont de această direcţie era socotită «formalistă» (...). Cultura va fi întotdeauna în pericol dacă critica nu va fi liber practicată. În

Rusia, o operă care nu e pe linia Partidului e condamnată iar frumuseţea e considerată o aberaţie burgheză".

Kostler e oripilat de jargonul de Partid (pe care l-am pomenit şi eu în volumul întâi), în special de cuvântul „concret".

care, folosit, a dus la arestarea de către fascişti a unei comuniste.

Stephen Spender invoca în mai multe rânduri „misticismul" aderării lui la comunism, cum şi eu am numit „criză mistică" adeziunea mea necondiţionată iniţială.

E uimitor cât de asemănătoare sunt experienţele noastre, chiar dacă la decenii distanţă şi pe meridiane diferite şi pe raţiuni deosebite (intelectuale, de clasă etc).

E de asemeni uimitor cum ne-am despărţit de acea

„Sectă", de acel „cult", pe măsura unor cunoaşteri acumulate treptat, a unei maturizări mai rapide sau mai încete...

Dar câţi cu adevărat „drept credincioşi" am cunoscut?

Câţi m-au convins de devoţiunea lor nu faţă de un „Dumnezeu care a dat greş" ci chiar faţă de Dumnezeu?

Vera, cu ţinuta ei morală, aproape rigidă, credea în Dumnezeu când ne-am întâlnit, avea şi o cruce deasupra patului, după care n-a mai crezut decât într-o familie de spirite. Irinel însăşi mi s-a părut mai mult superstiţioasă decât credincioasă (comiţând chiar păcatul sinuciderii) ...

Dan Laurenţiu – Laurenţică? Poate să fie o prejudecată de a mea dar mi se părea că o anumită frivolitate în comportări nu se conjuga cu smerenia; versurile săltăreţe pe care le recita la 2

Mai, „curtea" pe care o făcea diverselor doamne. (Să citez?

„Sunt pe malul Mării Negre unde bat valuri alegre" sau „Un meduz şi o meduză merg ţinându-se de bluză" la care eu adăugam:

„O meduză şi-un meduz, ea coafeză, el confuz", „Un meduz şi o meduză n-au în ochii-mi nicio scuză", „O meduză şi-un meduz, ea obeză, el obuz" etc.)

Aceeaşi undă de îndoială m-a încercat şi când, în mod surprinzător, N. Steinhardt mi-a făcut o vizită, prin 1970. Nu-mi ieşea din cap că e autorul cărţii *în genul tinerilor*, semnând

Anthistius şi l-am regăsit la fel de vioi şi de sarcastic. Nu mi s-a părut de fel pios... Tot prejudecata mea era probabil de vină.

După cum regret aceste prea sprinţare rânduri ale mele, după nişte însemnări atât de serioase...

14 NOIEMBRIE

După altă orchestraţie – tot sarabande de Bach, pentru lemne şi alămuri – acum un preludiu de acelaşi pentru orchestra de coarde. Eu zic că peste trei luni încep o compoziţie direct pentru orchestră.

16 NOIEMBRIE

Reîntâlnire semnificativă cu Marin Preda. Ură şi neînţelegere din partea lui. Spaima de fiinţa de lângă el („dar de gelozie retrospectivă n-ai auzit?!")

Mi-a cerşit aproape ideea de a spune în nuvela care-l priveşte că nu m-a iubit. Crede că va rămâne mai mândru în felul ăsta. Ce tristeţe! în orice caz, mi-a spus ritos că altfel nu-mi publică volumul.

Trebuie să mă rog. Deşi astăzi nu sunt vrednică, n-am har.

SCURTĂ COMPLETARE

Prin cele de mai sus se explică în proza mea *Un love story*, propoziţia: „Nu-i aşa că nu m-a iubit?"

Nu mai spun că, deşi mă aflam la scurtă vreme după grava mea boală, cea care mă paralizase şi mă băgase în comă, Marin îmi dădea repetate telefoane (temându-se probabil că aş putea da cartea la altă editură), telefoane extenuante încât Ali îmi lua receptorul din mână şi îi spunea lui Marin să mă lase în pace.

Dar nu. Şi din nou telefon precum că trebuie să discutăm. „Bine, fă-mi o vizită". „A, nu! la tine acasă? Nu că tu eşti periculoasă...

Vino la editură...". Şi aşa mai departe...

18 NOIEMBRIE

Îl iubesc din nou foarte mult pe AU. Am un noroc imens că mi l-a dăruit viaţa!

Marin spune tot felul de grozăvii în contul meu. Ce e ciudat şi mă consternează – e că nu ţine minte, adică îşi sărăceşte şi-şi denigrează biografia pe care, de fapt, ar trebui s-o onoreze!

*

Muzica merge bine. Pe lângă orchestraţii, diferite armonizări de folclor.

*

În curând împlinesc patruzeci şi nouă de ani.

29 NOIEMBRIE

A fost şi ziua mea între timp. Nicio stare festivă! Lucruri dezagreabile – da. Ceartă confuză şi joasă cu Maria Breban şi, pentru prima oară, inestetice cu Bruno (ceea ce nu înseamnă că n-au răsunat vechile adagii…)

*

Scrisoare „inspirată „de Dumnezeu de la o necunoscută.

*

Totul e să fiu sănătoasă ca în 1974 să scriu două lucrări pentru orchestră.

Trebuie să recunosc că vârsta îşi pune amprenta întrucât nu mă „mănânc „prea mult nici pentru ce-mi face Marin sau

Maria sau Bruno – sunt, totuşi, mai nesimţită, alunec încet în mineral…

1 DECEMBRIE

Ce vreau eu? Adevăr, dragoste, frumuseţe – în ordine variabilă şi mai ales simultană!

5 DECEMBRIE

Orchestrez o sonată pentru pian de Mozart. Am scris şase variaţiuni pe o temă populară.

Mâine vine Ali, adică iubitul meu. fa

*

Se pare că se întoarce Petru Dumitriu în ţară. Ar fi foarte interesant.

*

M-a vizitat „legionarul", „huliganul" Ion Nicolescu. Se pare că vrea să mă viziteze şi Mircea Popa. Foştii „grevişti". Ce vor de la mine? Nu am puterea să-i ajut administrativ iar, altminteri, doar dacă sunt de bună-credinţă, ceea ce nu pot şti.

7 DECEMBRIE

Am scris o proză *Blândeţe şi muzică*, inspirată într-o măsură de soţia preotului Avramescu, pe care Ali (în vizită furtunoasă şi obositoare) a găsit-o bună.

12 DECEMBRIE

M-a vizitat şi Mircea Popa. Nu ştiu ce să cred.

*

O să vină vara. Voi înota şi voi trăi. Îmi trebuie o viaţă lungă pentru Ali, pentru tata şi pentru mine. Vorba lui Nicolae

Breban – „restul facem noi”...

Totuşi, în ciuda acestor înţelepciuni, nu mi-e bine.

1974

4 IANUARIE

Am terminat „12 variaţiuni pe o temă populară”.

Restul (e tăcere...) altă dată.

23 IANUARIE

Compun un trio (pian, vioară, clarinet).

Am orchestrat părţi din sonate de Beethoven.

Irina Răchiţeanu pregăteşte un recital din poeziile mele.

Pe 29 plec pentru două zile la Sibiu, apoi, pe 5 februarie, la Sinaia ca să traduc Kahlau şi Guillevic.

De asemeni, să scriu piesa pentru păpuşi Pisica de una singură.

Eventual şi proza despre Boris Dunăreanu, intitulată

Veşnica pomenire.

24 IANUARIE

Sunt o dobitoacă, Am talent dar compun (încă) prost. Am înţeles asta din discuţia de azi cu Tolea (Vieru).

6 FEBRUARIE, SINAIA

Iată-mă, deci, în splendoarea ambientală în care, acum trei ani şi jumătate am scris (am terminat) patru cărţi:

Marea conjugare;

Recviem;

Loto-poeme;

Atât de grozavă şi adio!

Între timp, poezia s-a restrâns (proza nu) şi a apărut, tutelară, muzica.

Azi, în prima zi de lucru, am tradus o baladă (douăzeci şi trei de strofe nu prea grele) de Heinz Kahlau – o fi prietenul meu dar nu e un mare poet-oricum, am atâtea de făcut şi nu mă simt prea bine sau încă nu sunt adaptată, cine ştie? (am şi căzut de două ori pe zăpada îngheţată).

Munţii sunt aici. Cu o lună plină (dar în uşoară descreştere).
De ce mă simt greoaie? De ce mi-e capul greu?
*
Maria Breban s-a spânzurat. Cu două zile înainte sărbătorisem la Mogoşoaia ziua lui Nicolae. Mă abţin de la comentarii deocamdată.

MOARTEA CA LAITMOTIV

Sub acest titlu, am scris o proză în care evocam, fireşte cu

„Deformările" literaturii, moartea mamei mele, a lui loji, cel pe care-l iubisem cu încăpăţânare timp de decenii, moartea lui Paul

Celan precum şi a Mariei Breban.

În dimineaţa când fusese găsită spânzurată, am primit un telefon de la Fănuş Neagu care mi-a anunţat vestea şi m-a întrebat dacă ştiu unde e Nicolae. Da, ştiam, era la cinema, la Dalles, unde se proiectau filme pentru scriitori, filme care nu se dădeau

„Pe piaţă".

M-a tulburat profund vestea, mai ales că de-abia ne văzusem, la aniversare, pregătise o „soupe à l'oignon", îmi arătase că se îngrăşase puţin, nu era bine dispusă dar, oricum, nimic nu prevestea asemenea hotărâre fundamentală!

Proza mea l-a supărat foarte tare pe Nicolae – cum altfel?! – totuşi am mai rămas prieteni, cu intermitenţe, pentru mulţi ani…

7 FEBRUARIE

Azi am făcut proiectul de scenariu pentru Pisica de una singură. *Am mai tradus şapte strofe (mai grele) de Kahlau. Am orchestrat câteva măsuri. Aş vrea, zilnic, să notez bilanţul ca să mă oblig să lucrez, să nu-mi fie ruşine.*

Vremea e odioasă. Ploaie, lunecuş, deprimare.

Singurătate. Perfect.

Ar trebui să-mi cunosc orele candorii (pentru Pisica *– dimineaţa?), orele oboselii (orchestraţie, traduceri – munci cvasimecanice), orele de vârf ale altei forţe şi lucidităţii (pentru*

Trio), orele relaxării (amici, jocuri).

Să zic bogdaproste că deocamdată mi le aleg eu.

10 FEBRUARIE

Am terminat actul întâi la Pisica. *Sunt aproape gata cu*

Heinz. Am compus circa cincisprezece măsuri la Trio (trebuie să le verific la Bucureşti).

Kiril Kovaldji pe care l-am cunoscut la Moscova e aici, din partea Uniunii Scriitorilor sovietici. Interlocutor plăcut.

Vreme însorită.

13 FEBRUARIE

Azi plec la Bucureşti pentru o zi, să asist la recitalul

Irinei.

Bilanţul după şapte zile:

Actul întâi la piesa de păpuşi.

Orchestraţia terminată a Marşului funebru *de Beethoven.*

O pagină compusă la Trio (de fapt o triplă variaţie cu microstructuri).

Am scris şi trei poezii (proaste), am început o proză, un articol pentru „Contemporanul".

M-am şi jucat, am şi râs cu Florenţa Albu, Rodica Iulian şi Oana Orlea, trei fiinţe vii.

N-am mâncat prea mult, n-am băut prea mult, dar am fumat mult. Altminteri, am stat la aer şi la soare.

17 FEBRUARIE

Am fost la Bucureşti, m-am întors. Recitalul Irinei, foarte bun cu excepţia unor alegeri mai puţin inspirate şi a unor vagi defecte de construcţie.

Întâlnire cu studenţii anului IV Filologie, pe teme suprarealiste.

Trebuie să lucrez intens la compoziţie, pe 28 am lecţie cu

Buciu (care a compus un madrigal pe un bocet al meu în limba spargă).

18 FEBRUARIE

Cinci ore de discuţie cu Mazilu.

Straniu lucru! Disociativul moralist, sclipitorul umorist e uneori dogmatic, se crede posesorul adevărului absolut. Printre altele, susţine că are relaţii „directe" cu Dumnezeu, că o femeie, după menopauză, nu mai poate avea orgasm (mi se părea de prost-gust să mă dau pe mine de exemplu, precum că nu e adevărat...) – oricum, nu mă aşteptam la atâta „dogmatism" de la avizatul denunţător al „clişeelor" de orice fel, politice mai ales... E posibil oare ca personalitatea lui vizibilă să ascundă o alta? Sau poate mă provoca doar, iar eu, în buna mea credinţă prostească...

*

Mâine vine tăticul meu iubit. Combinat cu o doamnă

Anca. Aş vrea să se simtă bine. O merită cu prisosinţă.

19 FEBRUARIE

Azi-noapte, pe la unu (dormeam de două ore), a apărut

Sabin Bălaşa, beat şi inoportun. În continuare, am avut coşmaruri.

Dar a venit Trunti. Anca e drăguţă şi utilă. Sper că tata nu va urca prea greu până la etajul I, unde e apă caldă (în prezenţa mea, a urcat dezarticulat şi în panică). În schimb.

W.C.-ul e „a saportee". (Am fost chiar puţin geloasă pe Anca de care, pare-se, Trunti s-a îndrăgostit...)

*

Am compus optsprezece măsuri la Trio.

*

Neaşteptat, am scris un (fel de) poem (de altfel prefigurat acum câteva zile). Poate că eprost şi decolorat. Dar, oricum, mi-a dat o stare de graţie.

Ce zile mari aici, chiar dacă, ieri după-masă, Mazilu m-a dezamăgit.

E o asceză (ca acum trei ani), şi o silinţă fără silnicie şi fără silă.

20 FEBRUARIE

Cred că traversez un moment de criză. Am mai compus la

Trio şi sunt terorizată, obsedată de ritmuri neretrogradabile, moduri cu transpoziţii limitate, microstructuri, diminuări şi augmentări clasice, contrapuncturi, variaţii, timbre etc. *Îmi fierbe capul şi din cauza lui Messiaen cu a sa „technique de mon language musical", nu, nu ştiu, nu cred că voi dovedi, lucrurile sunt cu siguranţă mai simple, numai eu sunt întârziată şi greoaie şi nevolnică.*

Trebuie să nu mă mai gândesc la muzică măcar până mâine. Îmi vine să plâng şi să-i cer ajutor lui Ali.

*

Azi-noapte, am visat-o din nou pe mama. A venit să-mi reamintească ziua morţii ei – 8 martie – pe care o uitasem. Avea o siluetă suplă, îi spuneam că-mi place aşa (cum îi spuneam şi când începuse să slăbească) şi ea s-a bucurat, cochetă cum fusese întotdeauna.

FALSĂ MEMORIE?

Nu ştiu sigur dar cred că am cam încurcat cronologia.

În 1968, iarna, ne-am mutat în Dimitrie Racoviţă. Mama a murit în primăvara lui 1969… N-a apucat să se bucure de splendida locuinţă în care și-ar fi putut e „exercita ospitalitatea ei bine cunoscută…

24 FEBRUARIE

După ce m-am mai văzut cu Oana și cu Rodica, ieri și azi am lucrat uluitor (cantitativ). Am compus 30 de măsuri (în total

120) la Trio, fără pian!!! Dumnezeu știe cum sună.

Afară e o natură spectaculoasă, ba ceaţă, ba luminări cu brumă, ba amurg cu nori letargici…

*

„Marele" Oniţă care s-a înșelat de sus și până jos în ce mă privește (mi-l adusese Vera), nu-mi găsise nicio trăsătură artistică deși-mi analizase pe lângă horoscop și scrisul, îmi cercetase și mâinile, decât *că nu-mi știa numele… îmi prevestise între ianuarie și aprilie o zonă propice sentimentelor. Ei bine, nici asta nu s-a dovedit adevărat.*

25 FEBRUARIE

Poimâine plec la București, apoi la Mangalia și înapoi, îmi prinde bine pauza.

La întoarcere, mă apuc de traducerea lui Eugene Guillevic. Și să termin Pisica *– și dacă ce am conceput are valoare, să termin Trioul.*

Poate și poezie… Cât despre dragoste…

26 FEBRUARIE

Va să zică, eu am crezut că altceva e muzica și compoziţia! Ani de zile, am cântat ca o pasăre, când codobatură, când mierlă – și credeam că învăţasem ceva, oricum destul pentru desfătarea mea și a altora. Când mă gândesc la teribila dezinvoltură a acelor ani (Sonata pentru pian și vioară, Preludiile și invenţiile, Toccata, Capriciile etc.) *mă apucă nostalgia. Intonam, atât, iar acum, în faţa grămezii de note pe care le-am scris aici, nu mai știu nimic, încerc să fiu riguroasă dar mă îndoiesc de mine, de talentul meu, de tot…*

5 MARTIE

Vai!

Întoarsă acasă, cu maldărul de note, n-am putut verifica nimic (pianul era desfăcut pentru „reparaţie „de un escroc). Am făcut o criză de nervi, am fugit până la Magda Buciu, am plâns – mă aflu la un punct mort.

Continuu să compun – voi termina acest Trio (în prima formă) și

cum va ieşi numai Dumnezeu ştie!

*

A murit Ioji. În noaptea de 5 – 6 februarie 1974. AH a fost anunţat, eu eram plecată dar n-am să uit cât oi trăi cum mi-a comunicat vestea: „*S-a curăţat*". *Ce să scriu eu aici despre dispariţia acestui om fundamental în existenţa mea? Nu am plâns*

(*încă*) *pentru el. Ori am devenit nesimţită* (*îl vedeam la câţiva ani o dată, nu mă mai hrănea*) *ori nu am digerat încă vestea*.

7 MARTIE

După scurtul interval bucureştean, m-am întors la Sinaia.

Ninge incredibil. Nu e frig dar perdele compacte de alb capitonează totul, am stat în ninsoare cu o veveriţă, am avut gânduri frumoase.

Am tradus douăzeci de poezii de Guillevic, am compus câteva măsuri. Ninge grozav.

De ce e copilăria fericită? Pentru că umbli protejat prin miracolele lumii…

10 MARTIE

Ce minune! *Iama plină trece acum violent în primăvară*.

E soare, curg zăpezile, copacii sclipesc.

Am tradus şaptezeci de poezii de Guillevic.

Dar… *nu curge apa în vila mea. Deci, mâine mă mut, cu avantaje şi dezavantaje, în vila nr. 2*: *două cămăruţe mititele dar un duş şi un W.C. exclusiv ale mele*„Ce

Îl iubesc pe AU.

Am o euforie nejustificată – doar a murit Ioji…

12 MARTIE

AU avea o nesfârşită capacitate de a da nume absurde diferitelor persoane din preajma noastră: *Pinule Colifichet şi*

Sophie Cachenez (*Lily*), *Mathilde Buchstabe, Lenore Sehnsucht*.

Agnes Basedof (*Lotte Berg, Pauline Schneider etc*), *Aurora*

Flenţu (*Florenţa Albu*) ş.a.m.d.

15 MARTIE

Cu douăzeci de măsuri noi şi câteva din repriză, am isprăvit secţiunea mediană a Trioului – numit acum Variatio

Perpetua. Intru în secţiunea finală, mult mai contrapunctică, eventual aleatorie. Am mai tradus Guillevic. M-am adaptat la noua

locuinţă.

Nu cred că Ioji e mort – sau e mort de multă vreme.

*

Ninge din nou. Iarnă reinstalată. Sejour-ul aici mă costă mulţi bani.

ORA ZECE JUMĂTATE SEARA

Mi-e teamă că n-am să duc la bun sfârşit ceea ce mi-am propus.

Sunt slabă. Fierbinţeli, treziri noaptea cu dureri, ca de otrăvire generală – mă răstignesc de câteva ori pe noapte –, e umilitor, e demoralizant.

7 tocmai acum când organismul meu e supus unui stres aţâţ de grav, tocmai acum am de compus, de luat în piept cea mai grea muncă din viaţa mea!

18 MARTIE!

Voi termina Trioul, azi sau mâine. Guillevic de asemenea. Poate şi Pisica.

Deci, programul de lucru. În linii mari – a fost îndeplinit.

Fizic, nu mă simt prea bine.

Ieri, n-am avut lumină. Azi dimineaţă, apă. M-am săturat.

Sunt obosită.

Dar acum continuu la Trio – l-am şi trecut pe curat, poate că e o prostie, nici n-am vrut să scriu acest Trio, eu voiam

Opera Abstractă – am s-o fac vreodată? şi Cele Trei Cortegii – ah, orchestra! *Vreau muzică simfonică*! *Oare am să mor înainte*?

19 MARTIE

Am terminat acum (ora unsprezece seara) de copiat Trioul. Mâine isprăvesc Guillevic. Poate şi Pisica.

Dar nu mă simt bine. Transpir, mă doare în partea stângă.

Numai o boală mi-ar mai lipsi.

Un „Unbehagen „general. Mi-e greu fără mama. Ioji a murit. Dacă mor şi eu?

Stare despre sivă. Poate că sunt doar foarte obosită.

28 MARTIE

Concertul lui Dan Buciu cu muzica pe versurile mele nu mai are loc. Nu mai am un motiv imperios să plec la Bucureşti.

Decât că:

1) Am terminat şi Guillevic

2) Mâine – într-un ceas bun – şi Pisica.
Se pare că pianul se va repara până la sosirea mea.
Mâine, la şase, vine Ali, iubitul meu.
O, Doamne! *Ajută-ne să trăim sănătoşi*!
*
Azi a fost o zi de iunie aici. *M-am uitat la soare, la munţi – simt o nevoie de natură neobsedată*. *Mi-am făcut şi un autoportret pe portativ*.
31 MARTIE
Deci, bilanţul a treizeci şi cinci de zile e următorul:
1) Traducerea Kahlau
2) Traducerea Guillevic
3) Orchestraţia Beethoven
4) Piesa Pisica de una singură
5) Trio, Variatio Perpetua
…Şi două autoportrete pe portativ.
*
ORA 2133
Mai bine singură cuc. *Decât cu Ali care e lipsit de generozitate şi de milă şi de dragoste*.
VARIATIO PERPETUA
Acesta e titlul unei lucrări din 1983, un cvintet de data asta – vioară, violă, violoncel, clarinet şi pian – care n-are nimic de a face cu nefericitul Trio din 1974. *Dacă, precum spunea Marius Chicoş Rostogan, muzica „iaşte" ceva care-ţi*
„Găghilă urechile într-un mod plăcut", *Trioul, cu toată rigoarea lui tehnică nu era plăcută auzului*. *După cum se va vedea mai încolo, m-am bucurat de câteva aprecieri pozitive din partea unor colegi de breaslă, dar şi Anatol Vieru şi mai ales*
Tiberiu Olah m-au descurajat (pe bună dreptate).
Să fim bine înţeleşi. Nu e vorba de a prefera muzica tonală sau bitonală prin contrast cu alte tehnici – ci doar de a opta pentru muzică, muzică pur şi simplu, chiar dacă nu e prea clar ce înţelegem prin asta.
Tot ce ştiu e că MUZICĂ e şi *Recviemul* lui Mozart şi
Woyzeckul lui Alban Berg şi Couperin şi Satie şi Bartók şi
Chopin şi Messiaen şi… şi… Cum recunoaştem muzica deosebind-o de acele lucrări posedând o desăvârşită „tehnică" dar ne
„Gâghilându-ne" urechea într-un mod plăcut? Am avut parte de

asemenea experienţe şi în cazul unor reputaţi compozitori.

Când am compus *Fascinaţii tonale*, un coleg mi-a spus:

„Aha, ştii că acum e o modă de a ne apropia de tonalism…"

Habar n-aveam de această modă. Compuneam doar. Când am scris *Variatio Perpetua* (cvintetul), un alt coleg mi-a spus: „Aha, ştii că acum e la modă minimalismul". Habar n-aveam de moda asta, compuneam doar… cu instinct?

Oricum, cunoştinţele tehnice, rigoarea maximă sunt doar mijloacele şi nu scopul. De asta sunt sigură.

29 MARTIE, BUCUREŞTI

Principalul: *Trioul nu e rău* („*e chiar bine*", *zice Buciu*).

Mai mitocosesc la el – poate îl voi auzi cântat de instrumentist, n-aş vrea să fiu eu la pian.

Primăvară rece.

30 MARTIE

A fost Mitrea, clarinetistul. A spus că „*surprinzător*", *că* „*Splendid*", *că* „*mare succes* „etc. *Te pomeneşti că a ieşiţi*

16 APRILIE

Dacă totul decurge normal, diseară imprim jumătate din *Trio*. *E singurul eveniment care mă preocupă*.

O să-mi apară antologia de dragoste Spectacol în aer liber *şi* 100 de poeme, *compusă cu ajutorul şi cu prefaţa lui* *Şerban Foarţă*.

6 MAI

Acum ştiu că Trioul e o „*performantă*" *deşi lucrat* „*abstract*". *Imprimarea e suferindă* (*durează aproape dublu decât e necesar*) – *dar comisia o să-şi poată da seama despre ce e vorba*.

Evenimente funebre: *micşorarea cantităţii de hârtie, schimbări de profil, nu mai am unde colabora, nu-mi apar cărţile* +

Încercare multilaterală de înfometare şi de demoralizare.

18 MAI

Iată că totuşi mai am de lucru la Trio pentru a-l articula mai bine. Aşa vrea Ţolea. Dar o să i-l arăt şi lui Tibi pentru că n-aş vrea să-l refac într-un oarecare sistem tripartit ci să-i păstrez caracterul de „*microstructuri*", „*microvariaţii*" – *sistem foarte pretenţios pentru că, pare-se, nu sunt pregătită încă* (*de ce dracu'mi l-oi fi ales tocmai pe ăsta*?)

11 IUNIE

Da, Trioul va fi refăcut la toamnă şi Variaţiunile pentru pian. Sunt încă foarte departe de stăpânirea muzicii. (Tibi zice că am pierdut din spontaneitate, cred şi eu, cu atâtea obsesii tehnice). Mult lucru îmi mai trebuie.

Dar deocamdată mi-am ilustrat o carte pentru copii – pe asta încă n-o făcusem. Grafica de carte, dragă Doamne... Poate că n-a ieşit prea rău.

Nu s-ar zice că sunt prea mândră de mine. De la „înălţimea poeziei", iată-mă reproiectată în condiţia de debutant

(doar că fără energia primei tinereţi).

Apoi... nesiguranţa zilei de mâine, cărţi care nu-mi apar, presiune morală şi materială.

Totuşi, eşecurile compoziţiilor mă preocupă în primul rând. Sunt mai slabă decât mi-am închipuit. Ar fi cumplit ca toată munca şi fervoarea de ani de zile să nu se finalizeze.

Buni prieteni am – şi printre compozitori – care îmi spun, cu cruzime, ce defecte am! Asta mă bucură. Nu am nevoie de concesii.

9 IULIE, SATUL 2 MAI

Nu prea sunt informă. Vremea, mizerabilă. Marea, rece.

Vreau să completez aici „Moartea ca leit-motiv", să revăd traducerea lui Trunti din Erich Kästner, să orchestrez

Kinderszenen.

18 AUGUST, ORELE4 1/2DIMINEAŢA

Discuţie odioasă (semnificativă) cu Ali care, mai ales când bea, vrea să mă atingă. De ce?

De fapt însă, am terminat nuvela, am orchestrat Kinderszenen, am rezolvat Kästnerul lui Trunti.

Lucrez.

Supravieţuiesc.

Mi-e silă.

Mi-e groază.

Mi-e urât.

6 NOIEMBRIE

Am scrântit-o! În preajma aniversării mele, am contractat o encefalită care mă blochează, pe esenţă, pentru circa un an de zile.

Nu mă pot feri de grimasa insatisfacţiei. E prea mare neşansa. Nu

trebuia să mă pregătesc să întâmpin cincizeci de ani glorioşi. Ei sunt gloduroşi.

Va trebui să fac pauză de muzică – ăsta e lucrul cel mai teribil!

Cu nicio lună înainte de ziua mea, trebuie să mă aflu pe post de invalidă. Acumulările – inutile. Proiecte – zero.

Refuz absolut. Când ceea ce mi-ar uşura existenţa ar fi acceptarea!...

7 NOIEMBRIE

E bine că m-am mai răcorit ieri exprimându-mi împotrivirea pentru că am devenit ceva mai optimistă.

Cine ştie, poate nu vor rămâne urme prea adânci din această scurtă şi premonitorie boală, poate că-mi voi reveni la nivel fizic şi intelectual, poate voi mai putea lucra şi să mă mai bucur de viaţă.

19 NOIEMBRIE

Nu fac nimic. Dorm, mănânc, diger, mai văd câte un film.

Trebuie să mă obişnuiesc cu ideea recuperării lente deşi mi se pare uneori că mă simt suficient de bine ca să-mi vină să lucrez câte ceva ceea ce, mai mult ca sigur, nu e cazul. Cât va mai dura această suspensie?

Spre sfârşitul lui august am fost la Struga şi apoi o lună la Paris, în condiţii nedelicate din partea lui Lily şi de acolo am recoltat, se pare, şi virusul. Bravo! Frumoase călătorii funeste!

Ţin minte că şi la Ohrid, am vrut să rămân în lac într-o dimineaţă când înotam pe spate şi mi-era foarte rău. Acea apă calmă, lină, albastru deschis, călâie, mi se părea sicriul ideal...

Şi ireal.

21 NOIEMBRIE

Encefalograma de ieri – excelentă. Mă simt încurajată.

3 DECEMBRIE

Am împlinit cincizeci de ani. Lucrez, nu mult (traduceri, interviuri) dar am impresia că nu m-am tâmpit. Sunt doar mai nereceptivă şi zarea nu se anunţă bucuroasă.

Sărbătoririle, cu prieteni sau la Asociaţia Scriitorilor, nu m-au încălzit. Cu AH, nu e prea bine, e cam absent pe planul dragostei şi prea prezent ca agresivitate.

1975

6 IANUARIE

Mă simt bine. Dorm mult. Fac yoga. Beau şi fumez puţin, lucrez puţin (texte de cântece, poezii aniversare pentru prieteni), mă pregătesc ca, la Sinaia, să desenez o carte pentru copii, să compun ceva, tot pentru copii.

E posibil să fi depăşit cumplitul accident? Părintele

Avramescu mi-a scris ceva ciudat, cum că 7 ori 7 + I = Yobelul cabalistic, reintegrarea în originar, regăsirea unicităţii, intrarea în Supratimp. Să fie asta formula morţii?

10-11 IANUARIE

Sunt fericită. Acum pleacă ultimii mei oaspeţi. Au fost la mine

Harry Barnes şi Betsy, adorabilii ambasadori americani, C. +

Henry Clark şi englezii Peter Jay şi John Birthwistle şi Tita şi

Ivasiuc.

Mâine pot dormi oricât.

Azi am băut şi am fumat pe rupte! Trăiască encefalita!

13 IANUARIE

Însemnărica precedentă e o prostie.

Important este că fac zilnic yoga şi că simt că-mi face bine – important e că voi pleca la Sinaia unde, de asemeni, voi avea un program intens de sănătate, acompaniat şi de lucru, da, de lucru:

1) Nuvela cu moartea, de refăcut şi de adâncit, starea şi ideea şi amintirile despre loji: oricât de dureros, e necesar.

2) Desene colorate pentru o eventuală carte a candorii, gen Klee sau Miro.

Şi plimbările la aer şi speranţă şi calm şi demnitate!

7 FEBRUARIE, SINAIA

Debutul – destul de mizerabil. Pe bază de beţie a lui Ali

(al doilea spectacol de groază într-o săptămână).

*Azi-noapte, am dormit patru ore-doar, după alcool şi ţigări şi enervare; dintr-o împrejurare asemănătoare, acum două săptămâni, am vomitat şi am leşinat. Sper că astăzi voi rezista mai bine."**

Deci, acum că AU a plecat, voi încerca să mă restabilesc şi să mă reabilitez în propriii mei ochi.

ÎI FEBRUARIE

Da, am reuşit să dorm (când sunt lăsată...), să fumez puţin, să beau puţin (când sunt lăsată...), să fac yoga, să mă hrănesc dar, încercând să compun oarece muzică de scenă pentru Ninigra şi Aligru,

am constatat că iar nu mai ştiu nimic.

După două lucrări modale, am uitat cum se face şi l-am chemat pe Mihai Moldovan în ajutor.

Adevărul e că dacă nu voi putea să lucrez voi înnebuni încet dar sigur. Mi-e frică să mă şi apuc de nuvelă sau să scriu poezii. Oare creierul meu a păţit ceva de durată?

24 FEBRUARIE

De ce să nu recunosc? „Trio”-ul a fost un fiasco. Într-adevăr, singura „performanţă” a fost că l-am scris „pe cap „dar a ieşit prea adesea inexpresiv, ceea ce înseamnă că încă nu

„Aud” bine, fără concretizarea instrumentului.

De ce pomenesc de asta? Pentru că intenţionez, în loc de

Ninigra şi Aligru, *să compun muzica la* Pisica de una singură, *treabă de oarecare urgenţă pentru că refac piesa şi o predau în eventual două săptămâni. Margareta Niculescu e destul de speriată de ideea mea de a face muzică şi, bineînţeles, mă complexează. Dar cu ajutorul lui Buciu, sper să reuşesc.*

Am terminat săptămâna trecută o nouă versiune a prozei

(am scris şase pagini), cred că n-a ieşit prea rău.

Cu sănătatea. Am ceasuri când mă simt grozav de bine, altele mai slăbuţe, mai ameţite, mai sceptice dacă nu mai dezolate. Yoga – uneori mă încântă, alteori mă deprimă. Dorm mult mai puţin dar poate că e semn bun: câştig ore de viaţă.

Am fost pentru trei zile la Bucureşti. La întoarcere, m-am suit într-un tren greşit, am coborât la Roşiori, am revenit la

Bucureşti cu autostopul. Abia ieri am reuşit să ajung unde trebuie, adică aici, la Sinaia – care am auzit că va trece şi ea

(vilele noastre de pe Cumpătul) la O.N.T., zis şi I.T.O., zis

Intelectualii Trebuie Otrăviţi!

10 MARTIE

După o altă intermitenţă bucureşteană, iată-mă din nou la masa mea de brad, gata să închei o a doua versiune (scenică)

a Pisicii *şi să mă apuc de muzica ei. Mâine mă duc la vila*

Enescu, la pian, să încep să scriu cântecele.

Bucureştiul m-a cam obosit dar cu AU, de astă dată, m-am simţit bine.

Doresc cumpătare, echilibru, eficacitate.

CE SE ÎNTÂMPLA CU ALI?

Ar fi trebuit să mă lămuresc, să intervin?

Nu mai exista nimic „extraconjugal” în viaţa mea, nici în a lui. Eram obsedată de muzică şi după o boală grea. El era tot mai preocupat de scrisul lui care, de altfel, mergea din ce în ce mai bine. Şi atunci?

Plătiri de poliţe vechi? Sau, cum le numea Vera, „certuri de beţivi”?

Abuzul de alcool i-a provocat ciroza fatală lui Ali. Mie

(încă) nu. Dar oricum, n-ar fi trebuit să-i ţin isonul. Mai ales că, internat odată cu tata (ca să-i ţină de urât), un doctor îi diagnosticase începutul de ciroză (Cristian Popişteanu îl avertizase) – dar Ali nu s-a sinchisit. Nici eu. De altfel, n-aveam autoritate – Ali decidea pentru sine!

15 MARTIE

Iată un fel de revenire. Nu în zona calmului, a echilibrului, a eficacităţii ci, dimpotrivă, a şubrezeniei.

Azi am fost sentimentală, adică plină de sentimente. L-am visat dureros pe loji (bineînţeles era viu, i-am spus: „Îţi închipui ce gafă făceam dacă o condoleam pe nevastă-ta”. Mi-a spus că se simte bine, că nu-şi simte inima decât la anumite contracţii, am cochetai cu el, m-am trezit foarte mirată şi întristată la ideea că e, totuşi, mort), am plâns pentru el, nu cât mai clocoteşte în mine dar, oricum, (era şi mama de faţă) sunt plină de frăgezime şi de vulnerabilitate.

E drept, în ultimele zile yoga a mers prost, exterior şi interior, n-am simţit niciun reconfort, nicio plăcere – o adevărată involuţie.

Lucrul a mers şi mai prost. Trei măsuri aproximative într-un ceas, lipsă de inspiraţie, de spontaneitate, lipsă de meşteşug. Am scris, în furie, şase fragmente la o poezie mai lungă a „decesului” meu.

Şi probabil de aceea şi din pricina imaginaţiei onirice

(acum ochelarii mei de foarte recentă dată, dovadă că stau pe masă şi nu pe nasul meu, se proiectează pe zid ca doi enormi, luminoşi, ochi de broască), sunt mai „vie” şi mai nefericită.

Şi să nu uit o parte importantă petrecută tot în vis. Cineva mi-a arătat marginea patrafirului (?) meu, şi era plin de scuipat şi mi-am dat seama că e opera diavolului şi, ca exorcism, am strigat: „O, Doamne, Doamne!”, atât de tare am strigat încât am visat că a trebuit să dau

explicaţii celor din jurul meu...

19 MARTIE

Deşi adevărate cele de mai sus (inclusiv visul „mistic"), am înregistrat destule ceasuri bune de la „moartea" mea încoace, adică ceasuri de sănătate, de plenitudine vitală, de zâmbet, bucuria unor gesturi mărunte, cotidiene, gândul la „programul de mâine", neînsemnat în aparenţă dar disciplinându-mi timpul sufletesc. În sfârşit yoga care din nou de două zile încoace mă umple de mulţumire şi de putere.

Lipseşte ceva. O împlinire în lucru. Poemul început cred că e prost. La pian n-am mai fost de frică.

Poimâine vine Ali şi sper să ne fie bine.

Textul definitiv al Pisicii *e gata.*

27 MARTIE

În Iugoslavia, la o sărbătorire a vinului cu concurs de poezii, Nicolae Ioana a luat premiu, se pare aranjat dinainte şi împărţit cu juriul. Improvizasem şi eu o poezie, nu cine ştie ce dar mai bună decât a lui Ioana care, văzându-mă scriind la el a râs ironic (ştia el ce ştia) şi mi-a spus: „Să vezi că iei premiu!..."

Mie nu-mi ardea de niciun premiu dar iată că şi clipele cele mai „spontane „sunt corupte, eu fiind ca de obicei o fraieră.

*

Am făcut totuşi un cântecel şi s-ar putea ca în câteva zile să termin şi alte două.

Am scris şi douăsprezece poezii. Cum or fi, Dumnezeu ştie.

În mai puţin de o săptămână voi fi acasă.

31 MARTIE

Mâine vine AH să mă ia de aici.

Nu, nu pot spune că am lucrat nici la ritmul, nici la valoarea mea obişnuită. Dar întrucât peste douăzeci de zile se împlinesc abia şase luni de când m-am îmbolnăvit poate că nu trebuie să-mi fac reproşuri.

Nu sunt crispată dar nici nu mă scald în profunzimea visată.

Aş vrea ca Ali să-şi rezolve publicarea cărţii – asta în primul rând.

Apoi aş vrea să-mi reuşească muzica Pisicii.

Restul dorinţelor – mai târziu.

S-a făcut primăvara. E cald, e vânt, e soare – încă nu miroase iarba.

14 IULIE, SATUL 2 MAI

E primul ceas când sunt singură, Ali plecând în sfârşit, după şapte zile rele, urâte, inexplicabile.

Dar marea regăsită – grozavă! Şi am scris totuşi douăsprezece poezii şi vreau să mă simt bine, deşi…

…Teribile inundaţii în ţară. Scumpiri de preţuri, dispreţuri faţă de artă (lui Ali i s-a respins caftea!…)

17 IULIE

Am început Jurnalul unui jurnal *(am scris zece pagini) şi însumez douăzeci de poezii.*

Aştept veşti bune de la Ali.

Ca plan: – pe durata unui an: la sfârşitul vacanţei să am gata o sută de pagini la Jurnal *şi un volum de versuri,* Suave.

Septembrie-octombrie: muzica la Pisica de una singură. *Octombrie-noiembrie, la Sinaia: lucru intens la* Jurnal. *Noiembrie-aprilie: Dacă dă Dumnezeu,* Trei cortegii simfonice. *Aprilie-iunie:* Jurnal *(în felul ăsta ar fi gata primul volum – oare e realizabil?).*

*

Acum câteva nopţi, am visat că executam împreună cu

Tolea, la pian, şi cu nişte instrumentişti, o lucrare a mea care semăna cu „Trio”-ul. La ultimul acord, Tolea mi-a spus:

„Bravo, Nina!” iar eu i-am răspuns: „Nu-i adevărat”. „E o lucrare slabă…”. Obsesii.

*

A apărut semnalul la o sută de poeme.

4 AUGUST

N-am mai scris de mult aici. Pentru că am scris „acolo”.

Jurnalul unui jurnal *a ajuns la şaizeci de pagini. Poezii – numai una.*

*

A fost AH. O săptămână grea, răsturnătoare de linişte şi de obiceiuri, cu puţine momente bune. Ne-am despărţit rău, dureros, exasperat. Cauza? Beţiile repetate, agresivitatea şi tirania lui.

Dar… am citit în jurnalul lui pagini din care reiese clar că e el însuşi agasat de capacitatea lui de a pierde vremea, că gândeşte ca şi mine că Yoga i-ar face bine şi că alcoolul nu-i face – şi totul sub semnul unei bănuite apropieri a sfârşitului existenţei.

Trebuie să am mai multă grijă de el, să-l reîncarc de vitalitate și de optimism. De fapt, trupul lui e mai bun decât își închipuie, problema e aproape exclusiv psihică.

*

A apărut o sută de poeme – *am citit-o și mi s-a părut bună*.

CĂRȚI, CĂRȚI...

Antologia *o sută de poeme* a fost concepută de Șerban

Foarță în al cărui gust și intransigență aveam deplină încredere, în afara selecției, redactase și o prefață în bine cunoscutul lui stil flamboaiant care, bineînțeles, a fost refuzată, fiind pesemne prea sofisticată pentru ochiul lectorului („ipocrit" sau nu...) Cartea include și cinci ilustrații ale mele.

Suave-le pe care le-am scris mai ales în timpul convalescenței mele (referirile la „moartea" mea sunt întemeiate, de vreme ce fusesem trei zile în comă) au apărut și ele, fără vreun ecou notabil.

*

Și iată că-mi începusem *Jurnalul unui jurnal*. Cartea, intitulată acum *Memoria ca zestre* a avut lansarea pe data de 5 noiembrie 2003, la București și însumează peste patru sute de pagini!

19 AUGUST

Jurnalul unui jurnal *a ajuns la pagina 110*.

*

AU a fost din nou pentru câteva zile dar de astă dată în condiții bune, afectuos și adorabil.

15 OCTOMBRIE, BUCUREȘTI

Astă-seară plec la Belgradîntâlnire poetică internațională.

Lucrez intens la muzica pentru Pisica *și separe că iese bine.*

6 NOIEMBRIE

Aseară am aflat că s-a sinucis Virgil Vasilescu. Primisem de la el o poezie aluzivă dar nu alarmantă, decât că era datată

2 IX1921 – 2 IX1975. Și-a tăiat vinele de la picioare, în baie.

O grozăvie. N-am reușit să-l ajut să intre în Fondul Literar, am fost adeseori distantă, am un sentiment de vinovăție. Acum o lună, mi-a făcut ciudate cadouri, o icoană, o ulcică, o strachină, o lingură de lemn, o reproducere mexicană, flori uscate. Bineînțeles că le puteam interpreta ca pe un rămas-bun dar noi eram instalați în tonalități umoristice și jocuri lingvistice. Ce amant pedant al literelor! îmi va lipsi enorm. Am

fost în locuinţa lui, cu Luli Sturza şi cu Ileana Vulpescu.

1976

19 IANUARIE

Viaţa curentă, plină de insatisfacţii, cărţi şi proze care nu apar, la edituri şi la reviste, aşteptări exasperante. Purtare incalificabilă din partea Margaretei Niculescu care mă terorizează cu punerea în scenă a Pisicii, *cu imprimarea muzicii mereu amânată, treabă care-mi periclitează plecarea la Mangalia (pentru prima oară, în iarnă) – plecare absolut necesară ca să mai lucrez la* Suave, *la* Jurnal, *la traducerea din Iţic Mangar şi ca să înot în bazin, să duc o viaţă ordonată şi sănătoasă... Stare enervantă cu Ali care bea din nou prea mult, lipsa de apetit vital, de interes faţă de oameni, de speranţă pentru viitor, tracasări multe şi mărunte, stare sufletească mizeră, obsesii de neîmplinire, de vinovăţie* etc. *– paralel cu „făcutul faţă" din ce în ce mai dificil, ieşiri în lume, dispoziţie mimată, eforturi de conversaţie...*

27 FEBRUARIE, MANGALIA

E uimitor cât de rar scriu aici.

În fine, Pisica *a avut premiera dar Margareta a reuşit să-mi întunece inima încât şi aici (unde mă aflu de două zile) o visez şi îi fac procesul. O asasină – cuvântul nu e exagerat, o structură care în conjuncturi exacerbate ar fi purtat numele* Lise *Koch.*

Premiera – reuşită, dar se putea (mult) mai bine.

Aici, am intrat în masaj, înot şi speranţa de lucru.

Azi a plecat AU.

3 MARTIE

Am scris opt poezii, douăsprezece pagini la Jurnal, *am înotat zilnic – totuşi nu sunt încă nici adaptată nici mulţumită de lucru. Mâine plec la Bucureşti pentru o săptămână ceea ce o să mă dezafecteze şi mai mult.*

Decât că va avea loc sărbătorirea lui Trunti care împlineşte optzeci de ani!!! Ura!

14 MARTIE

Întoarsă de la sărbătorire – care a fost foarte afectuoasă – aici, de patru zile n-am făcut mai nimic. Sunt cam demoralizată.

A venit Margareta Niculescu – călăul îndrăgostit de victimă – şi am discutat şi „ne-am împăcat", tot pe slăbiciunea şi laşitatea mea.

Mâine vine şi Puica aici, la tratament. Sper să-i ajute.

SORA LUI ALI

Timp de treizeci de ani, Puica a locuit cu noi, fiind stăpâna casei (deşi aveam întotdeauna femeie de serviciu), o îndrăgisem, o integrasem cu adevărat vieţii noastre (când Breban scotea o carte şi ne-o dedica, o a doua îi era dedicată ei, „coanei

Puicheza”…).

Niciodată măritată, dar nu fată bătrână – avusese o aventură nenorocită în prima tinereţe, soldată cu o sarcină extrauterină şi cu evaporarea amorezului – şi, datorită „prelucrărilor” noastre intrase într-o altă relaţie cu un coleg de la Ministerul Culturii unde ea era secretară şi dactilografă. O duceam la diferiţi doctori în speranţa că-i vom ameliora durerile genunchilor – avea O-Beine, picioare în paranteză… Cred că era fericită având nu numai asigurată viaţa de toate zilele, casă, masa adică, ci participând la „stilul”.

nostru dominat de artă, la un nivel cultural care îi era superior dar spre care tindea, şi pe care se părea că-l admira.

Era cu şapte ani mai mare ca Ali, mezinul familiei, şi probabil că i se dezvoltase un fel de instinct matern faţă de el, eu fiind, cum am înţeles mai târziu, cea care i-l răpise…

Am dus-o personal la cei mai reputaţi specialişti dar a refuzat să-şi facă o operaţie care ar fi putut-o salva, sub pretext că e prea bătrână (avea mai puţin de şaizeci de ani) şi astfel şi-a dus viaţa mai departe, cu dureri cu tot.

Ne-a luat prin surprindere schimbarea purtării ei când, în timpul crizei mele cu Ali, a găsit de cuviinţă să se răstească la noi, ba ne-a făcut chiar de „idioţi” ceea ce Ali nu i-a iertat niciodată.

Şi mai rău s-a manifestat în timpul bolii lui Ali care i-a şi spus: „Mi-ai mâncat ultimii ani de viaţă!”. Când i-am reprodus această frază, Puica mi-a replicat: „Tu i-ai mâncat treizeci şi şase de ani din viaţă!”

Convieţuirea cu ea devenise imposibilă, mai ales după moartea lui Ali care, în loc să ne apropie, ne-a separat iremediabil. Când mi se adresa, nu mai vorbea ci lătra! Deşi în aceeaşi casă, întrerupsesem orice legătură, adăugând disperării mele şi această inexplicabilă duşmănie pe care mi-o arăta.

Când s-a transformat blânda, domestica Puica într-o implacabilă DUŞMANCĂ? Nu-mi dau seama. („V-a urât toată viaţa”, mi-a spus o femeie de serviciu, probabil mai perspicace decât mine…)

După care a plecat „temporar” la Chicago, la rudele ei, nepoata Ady (fetiţa pe care am decis s-o iau sub pulpana mea, cu mii de ani în urmă la Feldioara) şi la fiica ei, Cătălina. Am fost asigurată în repetate rânduri că Puica se întoarce, drept care, ea neîntorcându-se, am pierdut locuinţa din Bucureşti (eu fiind plecată, tot temporar cum speram...)

După care, am fost informată că a decedat, nu ştiu când şi nu mă interesează când.

24 MARTIE

Prin mărturii autentice despre viaţa noastră, gândesc, îl putem adeveri pe Dumnezeu în infinita Lui capacitate de a crea viaţă, niciodată repetată.

Creaţia noastră poate fi considerată concurentă ceea ce ne-ar plasa în orgoliu şi competiţie cu El.

Jurnalul meu e, deci, mult mai smerit şi mai folositor

Credinţei decât muzica şi poezia mea care folosesc în primul rând oamenilor.

9 IULIE, SATUL 2 MAI

Sunt de o săptămână aici, am scris douăzeci de pagini la

Jurnal *şi am tradus două poezii de Iţic Mangar. Şi am scris un articolaş pentru revista „Cinema”.*

*

Vasile şi-a cumpărat o casă mare la Vama Veche, pe cale de amenajare. Luni, vom sărbători acolo ziua lui de naştere.

*

AU a plecat azi, după zile bune.

*

...Dar nu foarte bune, întrucât trebuie să recunosc că nu mă simt grozav, am ameţeli, o ciudată inapetenţă de viaţă – unde e luminoasa mea cenestezie de altă dată?!

3 SEPTEMBRIE, BUCUREŞTI

Mi se întâmplă totuşi lucruri miraculoase.

Pe drumul de întoarcere, cu maşina condusă de Mirel Ilieşiu, puţin după intrarea în Bucureşti, trecem pe strada Agricultori.

În perioada îndepărtată în care nu mai ştiam cum să-i aţin calea lui Ioji, aflasem că e în Bucureşti să-şi dea examenele la Politehnică şi că locuieşte la mătuşa lui, Babetta. Nu ştiu cum, în loc de Apele Minerale,

înţelesesem Agricultori, cert e că am dat târcoale pe strada necunoscută, întrebând din casă în casă fără niciun rezultat. M-am gândit din nou la moartea lui şi mi-am propus s-o caut pe nevastă-sa, Ştefi, la Brezoi, să fac un drum până acolo întrucât mi separe inadmisibil să aflu aşa, pur şi simplu, că Ioji a murit, fără să mi se spună cum, şi, mai grav, fără să fi fost chemată la spital.

Azi, citesc în cartea lui Ali, Băiat de Bucureşti, *cum s-a mutat el cu familia pe strada Agricultori şi iar mă umplu de amintiri.*

Peste numai câteva ceasuri, primesc un telefon de la

Ştefi, că e în Bucureşti şi că vrea să mă vadă!!!

Într-o zi, două, mă duc să vorbesc cu ea.

*

La 2 Mai, am scris până la urmă patruzeci de pagini la

Jurnal, *am tradus douăzeci de poezii de Mangăr, am scris patru*

„Personale". Timpul a trecut repede deşi a fost o vară rece, sumbră, ploioasă.

*

Tata s-a operat cu succes deplin. Lucrează şi e dulce.

Cu Ali, relaţii ceva mai complicate dar sunt convinsă că sunt tulburări trecătoare.

*

Mi s-a oprit din nou cartea Confidenţe fictive *la* a doua *corectură în pagină*! *Nu pot să cred că n-o să se rezolve.*

9 SEPTEMBRIE

Din nou se instalează în mine sentimentul frustrării.

Cartea continuă să fie oprită (pe baza unui referat de cinci pagini, cu „extrase"!*).*

La Struga, unde n-am putut pleca (Macovescu mă propusese, Biroul Uniunii m-a şters), m-aş fi putut reîntâlni cu

Heinz Kahlau, cu Guillevic şi cu Ritsos, mai ales!

Şi alte handicapări personale, pe fondul deprimant al reinstalării proletcultismului, al degradării culturii.

*Micilor „mizerii" ale standardului de viaţă le opune*am *întotdeauna victoriile talentului şi ale spiritului. Dacă dispar şi astea*…

Televiziunea – o paragină prin care suflă plictiseala, dădăceala şcolară, abrutizarea, stereotipia patriotardă.

Cărţile bune apar foarte greu sau deloc.

Artistul e din ce în ce mai forţat să „gândească singur”, să scrie opere de sertar, eventual postume.

O ceată de nechemaţi, pastişori, intriganţi, umplu paginile revistelor, decid de soarta celor cu „chemare „— şi perspectivele sunt tot mai sumbre.

*

Am vorbit cu Ştefi despre loji, despre ultimele lui zile.

Deprimant. Nu înţelege nimic din ceea ce s-a petrecut în viaţa lui, nu înţelege nimic din ce îi relatez eu. Nicio posibilitate de comunicare. Doi oameni străini vorbind despre un străin.

1 OCTOMBRIE

Referatul de oprire a cărţii – pe care l-am citit – m-a umplut de groază şi de scârbă. Sunt acuzată de „indecenţă”, de atmosferă „sordidă”, fără nicio „adiere de aer curat”, galerie de „anomalii”, „monştri”, „impurităţi” etc. *Citatele incriminate m-au lăsat perplexă. Ori referentul (George Timcu) n-a înţeles nimic, ori e un act de adversitate personală – pentru că o asemenea răstălmăcire mi se pare imposibilă, aberantă.*

Probabil că şi Vasile Nicolescu a simţit asta, nici n-am discutat referatul – în schimb mi-a cerut modificări (tot aberante şi mai ales nocive pe plan literar). A trebuit să fac modificări în mai multe locuri, conform pasajelor extrase din revoltătorul referat (şi astea mi le cerea subtilul, rafinatul intelectual Vasile Nicolescu!).

Umilită şi obidită, aştept acum, totuşi, să-mi apară cartea.

16 DECEMBRIE

După două luni şi jumătate.

Sunt copleşită de muncă – o, cât de stângace şi, poate, zadarnică – la Suita simfonică Pisica de una singură; *lucrez în neştire, Buciuface observaţii, refac, Vierufacе observaţii, refac, problema e a orchestraţiei în care mă mişc ca o începătoare ce sunt – şi unde e bucuria?*

Deseori, mă simt deprimată, apoi mi se refac speranţele, apoi le pierd…

Fizic, obosită şi tracasată de fenomenele vârstei – muzica, singura mea patimă actuală (în afară de Ali pe care-l iubesc tot mai mult).

*

Azi-dimineaţă eram sigură că mi-a reuşit „Uvertura”.

(Facerea lumii), *la care mai aveam de compus câteva măsuri –*

acum mă uit la ea şi mi se pare idioată.

Oare am să reuşesc până la urmă? (urma aceasta ar trebui să se petreacă grabnic întrucât am şansa să mi se cânte suita în primăvară, la Braşov, la festivalul orchestrelor mici) ...

Să continui, oricum nu am altă soluţie.

*

Confidenţele fictive *au apărut până la urmă. Mulţi oameni le citesc, mulţi o laudă dar nu în presă.*

1977

25 IANUARIE

Muncesc grozav de greu şi fără bucurie.

Cele şapte părţi ale suitei: 1) Uvertura e totuşi reuşită, mai trebuie să-i definitivez finalul, 2) Valsul e gata, 3) Cearta din ogradă am recompus-o în totalitate, cred că e gata dar n-au văzut-o nici Buciu nici Tolea, 4) Cântecul pisicii, considerat gata, mi se pare acum sărăcăcios – îl voi relua, 5) Cearta din pădure, de asemeni considerată gata, cu excepţia finalului, mi se pare nereuşită şi o recompun în totalitate, cu mari eforturi şi cu inspiraţie mai mult decât intermitentă, 6) Nocturna liliacului e gata dar trebuie să desăvârşesc orchestraţia, 7) Marşul final a ajuns la jumătate, promite să fie reuşit.

Deci, încă multă cantitate şi calitate de muncă îmi e necesară şi trebuie comasată pe distanţa unei luni, maximum.

Probabil că nu voi fi, în stare...

Important însă este ca lucrarea, în limitele ei, să fie izbutită chiar dacă nu apuc concertul braşovean (o să apuc unul – dezbatere).

Ceea ce e cu deosebire caraghios e că, peste doi ani, voi spune despre această suită că e o „lucrare de tinereţe”.

(În septembrie 1973, deci acum patru ani, făceam planuri mari şi uşuratice. Voiam să compun o suită de pian pentru copii.

„Cele cinci degete”, „Opera abstractă”, trei cortegii simfonice şi „Fascinaţii tonale”. De fapt, am compus 12 Variaţii pentru pian – lucrare care ar putea fi recuperată –, Trioul nereuşit şi nerecuperabil, muzica de scenă la Pisica de una singură *şi acum*

Suita pe aceeaşi temă. Socoteala de acasă...)

*

Încolo, mulţi morţi. Mariţa Foldes s-a sinucis. Dona

Barta a murit de cancer la creier.

5 FEBRUARIE

De ieri, zarea s-a luminat. Vieru a zis că-i bine (Cearta din ogradă *şi o parte din final*).

De astă dată, îmi plăcea şi mie muzica pe care o scrisesem. Dacă Buciu (care a mai avut unele observaţii cu care, însă nu sunt de acord pentru că în sfârşit acum am şi eu o opinie) şi dacă Tolea ar fi spus că e prost – nu mai aveam ieşire.

Cât timp îmi corectau orchestraţia, era bine, dar esenţialul era compoziţia însăşi de care nu prea eram conştientă întrucât scriind cu tupeu direct pentru orchestră, nu aveam control (la reducţia pentru pian, mi-am dat seama de defectele de muzicalitate şi sper că parţial le-am reparat).

Acum, în fine, am din nou starea de bucurie – şi speranţa că bucata va fi agreabilă, chiar foarte agreabilă.

6 FEBRUARIE

Bucurie de scurtă durată. Ce curios, aseară, la Doinaş.

Nego îmi spune că a citit Confidenţe fictive *şi că „nu e literatură* (!!!)

Chiar aşa? El care mă plasează atât de sus în ierarhia poetică, să descopere, pur şi simplu, că nu ştiu să scriu? Bineînţeles, putea să-i displacă stilul general (un stil, totuşi) sau unele proze să le găsească mai slabe decât altele dar să spună că „nu e literatură”*!!!

Atâţia oameni, unii foarte exigenţi şi dificili mi-au spus că volumul e bun – şi, ca să zic aşa, şi eu ştiu asta. Cred că Nego nici nu a citit-o şi că-mi aplica un soi de boicot la cererea lui

Breban, probabil, care s-a recunoscut într-un pasaj şi mi-a retras prietenia lui (care prietenie? de şapte-opt ani, de când a început ascensiunea lui socială ne-a părăsit, pe mine şi pe Ali) ...

Oricum, cartea n-a fost semnalată în presă decât de

Foarţă, la Timişoara.

Am avut, deci, o noapte foarte scurtă ca somn şi foarte lungă ca turmentare.

Drept care acum când încerc să compun, merge prost.

16 MARTIE

La 4 martie a avut loc un cutremur îngrozitor!

Tocmai terminasem de compus Pisica *şi stăteam la televizor, văzând un film bulgăresc.*

Candelabrul de deasupra noastră a început să se clatine.

Am fugit în chenarul unei uşi, strângând-o în braţe pe Puica în timp ce AU încerca să-l determine pe tata să se ridice din fotoliu, ceea ce el a refuzat continuând să-şi bea votca. Puica tremura ca varga dar eu, mărturisesc că eram foarte calmă, spunându-mi în gând: „Asta a fost", referindu-mă adică la viaţa mea.

Peste câteva clipe, am ieşit pe terasă şi am auzit un uruit enorm, un urlet al pământului. Am crezut că explodase o bombă atomică.

În sfârşit, după şaptezeci şi şase de secunde – ceea ce e un timp interminabil – cutremurul a încetat. A sunat la uşă

Mihaela Constantin, spunându-ne că a alergat până la blocul unde locuia mătuşa ei, Veronica Porumbacu, şi că blocul e prăbuşit.

Peste încă vreun ceas, a venit familia lui Anatol Vieru. Pereţii interiori ai locuinţei lor se surpaseră. Au rămas peste noapte la noi.

A doua zi de dimineaţă, am ieşit şi noi pe stradă, ne-am dus până la Cercul Militar şi am văzut o parte din grozăviile întâmplate. –".

Au murit, deci, Veronica Porumbacu, Mihai Petroveanu.

Anatol Baconsky şi soţia, Mihai Gafiţa şi soţia, toţi aflaţi în vizită la primii. Al. Ivasiuc, Savin Bratu, Toma Caragiu, Doina Badea şi mulţi alţii.

Am stat unsprezece zile în frig. Toată oroarea mi se pare lipsită de noimă!

20 APRILIE

Cât de înspăimântător de rar scriu aici! Cinci ani – într-o cincime de caiet…

Acum se stârneşte afară o furtună teribilă. E un întuneric aproape nocturn – la cinci după-amiaza.

De poimâine intrăm în Adunarea Generală a Asociaţiei, apoi în Conferinţa Uniunii Scriitorilor. Cu excepţia alegerilor, vor fi probabil pur formale.

A început să fulgere şi să tune.

Atmosfera generală după cutremur e sumbră şi încordată.

Complicată şi cu tensiuni internaţionale.

Vieru, cercetându-mi o parte a lucrării – ultima în ordinea compunerii terminată în ziua cutremurului – mi-a spus că am făcut mari progrese şi că e (literal) „cu totul remarcabil".

Ciudat e că aceste progrese le-am făcut pe hârtie, adică fără să fii

beneficiat de confruntare, de experienţa unei auziţii – deci, până nu aud cum sună, n-am nicio bucurie senzorială. La nivel teoretic, bineînţeles că da.

10 SEPTEMBRIE

Nu pot urmări soarta suitei (e dată la copiat) adică nu o pot prezenta comisiei decât după ce mă întorc din străinătate

(R.F.G. Elveţia, Franţa) călătorie pe care urmează să o fac peste o săptămână.

În principiu, voi sta un timp la Göttingen, oraşul lui Ion

Barbu, pomenit şi în poezia închinată mie, „Ut algebra poesis”.

Mă cam sperie lungul drum, întrucât nu stau prea bine cu sănătatea.

*

Macovescu e Preşedintele Uniunii Scriitorilor.

*

Vara la 2 Mai, cu vreme proastă. Am terminat traducerea din Iţic Mangăr.

*

Cu Ali, relaţii foarte calde.

1978

21 FEBRUARIE, SINAIA

Călătoria a fost un coşmar! Relaţii proaste sau călduţe cu oamenii, tracasări, locuind foarte prost (la Göttingen într-o cămăruţă minusculă, la verişoara mea Mela, deranjând şi deranjată, la sora ei, Vida, ceva mai plăcut, la Paris, mizerabil la Miky, intermezzo fulgerător la Mira, apoi dată afară, ultramizerabil la Olimpia, cu o nou-născută în cameră, în sfârşit, tot într-o cameră cu Daisy, cultural – zero, oboseală, drumuri ucigătoare, venită acasă cu o sacoşă lipsă (toate cadourile) ...

...Dar am prezentat Suita *şi a fost acceptată, poate voi avea concert.*

Mi-a apărut cartea bilingvă, româno-franceză, Virages tardiv.

Am luat premiu de dramaturgie pentru Pisica de una singură.

*

Aici am venit să compun „Fascinaţii tonale” şi să-mi continuu *Jurnalul*. Locuiesc la Vila Enescu, am pianină în cameră!

13 MARTIE

E îngrozitor... întâmplări dezagreabile (cu Mihai

Moldovan) dar, mult mai mult, neputinţa! „Fascinaţiile" se dovedesc invincibile. Tot ce am încercat a dat greş. Tolea mi-a dat direcţia, mi-a dat „liber" – ca la mişcare, la C.F.R. dar ce folos dacă nu am talent? Măcar ambiţie să mai am… În cele mai mari clipe de disperare, scriu poezii (zece la număr). Nu mi-e bine. Nu mi-e nicicum. Dacă merge aşa, mă îmbolnăvesc.

Cineva să-mi ia sânge, să-mi facă o incizie.

13 SEPTEMBRIE, BUCUREŞTI

Şi totuşi! Am terminat „Fascinaţiile"! Şi a ieşit bine.

Pentru trei minute, am trudit şase luni, următoarele trei minute şi jumătate le-am scris în trei săptămâni, la masă.

La 2 Mai, care se dovedeşte din nou salutar în toate crizele mele, Vieru a zis că e bine, că sunt în mare progres.

Problema e – când o să fiu cântată, să aud şi eu ce am conceput, să-mi pot continua compoziţiile pentru orchestră pe care le plănuiesc, să fiu mai mult „în cunoştinţă de cauză"?

*

De-abia acum am început să le scriu celor din străinătate – m-am ferit de amintirea acelei călătorii mizerabile, cât am putut!

*

Vara a fost din nou proastă sub raport meteorologic. Dar am tradus Furtuna *lui Shakespeare şi am terminat*

„Fascinaţiile"! Deci, ce-mi pasă?

*

Sănătatea, pasabilă. Acum trei luni, am căzut pe stradă, leşinând. Luxaţie de şold, de gleznă, de încheietură. După vreo trei săptămâni de şchiopătat, mi-a trecut.

*

Ali, în pana de lucru. Îl *iubesc.*

Durerile locale au mai scăzut.

1979

20 FEBRUARIE

Lucrez de zor la Sinaia (m-am întors pentru o zi doar) la

„Scene din lumea vieţuitoarelor" pentru zece respiraţii, adică cinci suflători şi cinci voci. Lucrez cu mare poftă – dar ce iese.

Dumnezeu ştie!

24 APRILIE, BUCUREŞTI

După Sinaia unde am lucrat fabulos şi am terminat practic lucrarea, în sensul schiţării concrete a concepţiei, au urmat nişte extazuri, Tolea a zis că m-am dezlegat, că am pornit-o cu dreptul (asta după vreo opt din zece fragmente) şi mi se părea că l-am apucat pe Dumnezeu de un picior.

Apoi au urmat săptămâni înfiorătoare. Th. Grigoriu mi-a fluturat posibilitatea să mi se cânte „Vivarium”-ul (noul titlu) în mai. Apoi, uitându-se la lucrare, a zis (sau a pretextat) că, având şansa să devină o „capodoperă”, să dau o „lovitură pe plan mondial”, trebuie s-o lucrez, s-o adâncesc, s-o amplific. De atunci, îmi dă un milion de sfaturi, unele foarte utile, altele pedante şi pisăloage, ţinându-mă în loc sau făcându-mă să lucrez în silă şi fără spor. Una din părţi, refăcută la sugestiile lui, i-a plăcut mai puţin lui Tolea decât versiunea mea iniţială, iată-mă, deci, cu două moaşe dintre care una ursuză, chiar vehementă dar care are cuvânt hotărâtor la „comisie”. Ce să mă fac?

*Peste asta, a venit o foarte proastă stare a tatii (mâine vine dr. Bălăceanu), o imensă injustiţie pe care mi-a făc*ut-o

Doinaş (şi-a recunoscut vina dar, ce folos?!), zile şi săptămâni de tortură, neînţelegeri cu Ali (o nouă agravare a predilecţiilor lui alcoolice) – şi ce să mai zic? Mai e nevoie de ceva?

*

Plagiatul lui Eugen Barbu. Atmosferă antipatică în lumea scrisului.

(La Sinaia, scrisesem în două zile, douăzeci de poezii – ce fantastică atmosferă de lucru am avut! – şi ce caraghioasă suni acum...)

*

A fost în octombrie şi colocviul de poezie de la Iaşi, cu lucruri bune şi scandaluri urâte (eu am ieşit bine atunci).

COMPLETĂRI NECESARE

A fost o seară în care aveam invitaţi: Théo Grigoriu cu soţia, Doru Popovici cu soţia şi Doinaş cu Irinel, când primesc un telefon de la Doinaş că nu vor putea veni. „E bolnavă

Irinel?”, am întrebat. „Nu”. „Atunci de ce nu veniţi? Toţi ceilalţi aşteaptă să vă întâlnească”. „Nu”. „De ce, dă-mi o explicaţie”.

„Am să-ţi dau una mâine”. Dar nu mă poţi lăsa aşa, în suspensie...” „Mâine...”

N-am dormit toată noaptea iar dimineaţa am aşteptat vizita lui

Doinaş. M-am întrebat ce s-o fi întâmplat. Bineînţeles, nimeni nu e fără vină. Mi-am amintit că, după o „infidelitate" a lui Doinaş, Irinel s-a „răzbunat" şi a plecat la Tomozei, care o iubea. Doinaş ne-a făcut atunci o vizită şi a spus: „Nu ştiu dacă să doresc să se întoarcă sau să nu se întoarcă"... Oi fi relatat cuiva această frază? Or fi aflat ei despre indiscreţia mea? Nu ţineam minte să fi vorbit cu cineva despre acestea...

Dimineaţa, a venit Doinaş şi mi-a spus că, după colocviul de la Iaşi, aş fi spus că „după ce că a vorbit cum a vorbit, mai pleacă şi în Grecia..."

Am răsuflat uşurată. N-am rostit niciodată acele cuvinte – de altfel vorbirea lui Doinaş avea totala mea aprobare.

„Cine ţi-a spus aşa ceva?" „Nu pot să-ţi spun"...

Cum aşa? Când i-am spus că n-am rostit niciodată acele cuvinte – mi-a spus: „AM SĂ VERIFIC".

Incredibil. După o prietenie de decenii, mă verifica pe mine şi nu pe cel care-i comunicase „informaţia"!

Într-adevăr, pleca în Grecia cu Maria-Luiza Cristescu şi soţul ei, Valeriu Matache şi, bineînţeles, n-aveam nimic împotrivă...

A trecut un timp, al insistenţelor mele, ca să aflu că

„Informaţia" i-a fost servită lui Doinaş de Dorin Tudoran. L-am confruntat pe acesta la o recepţie – cred că era vorba de aniversarea a optzeci de ani de viaţă a Henriettei Yvonne Stahl – şi

Dorin mi-a spus: „Da, cred că i-am spus ceva..." şi a lăsat fraza în suspensie... Şi iar m-am întrebat: „Cum aşa? După două decenii de prietenie profundă, Doinaş îl crede pe Dorin Tudoran şi pe mine mă verifică?!!"

După doar câteva zile, Doinaş îmi spune că acum ştie că nimic n-a fost adevărat din afirmaţiile lui Tudoran... dar ce folos? Fisura se produsese. „Dar oare tu nu poţi să ierţi?", mi-a spus el la un Revelion.

Cum să iert aşa ceva?!

21 MAI

Tot mi-e rău.

În primul rând, tata. L-am internat pentru trei săptămâni la Otopeni – acum l-am adus acasă.

L-a văzut Trestioreanu: are o tumoare mediastinală (poate fi şi benignă) şi un adenom dur (poate fiîşi benign). I se mai fac două

examene şi eventual o biopsie.

Eu sper. Încă sper.

*

Cu Doinaş o să mă văd mâine seară – el e foarte jovial, eu încă mai aştept o explicaţie şi consider că prietenia noastră a fost lezată în adâncime indiferent de „mondenitatea".

relaţiilor noastre.

*

Comisia Uniunii Compozitorilor mi-a aprobat „Fascinaţiile tonale" – dar Ilarion Ionescu-Galaţi, după ce mi-a promis că-mi cântă Pisica *în iunie şi m-a făcut să obţin şi acordul*

„Direcţiei muzicii", m-a abandonat în mod nepermis şi jignitor

(a trecut un an şi jumătate de când lucrarea zace blocată la el – aş fi putut s-o dau altui dirijor!).

*

Există o posibilitate ca Uniunea Scriitorilor să mă trimită la Oxford pentru două săptămâni. Să mă bucur? Cât îmi pot permite să lipsesc de lângă tata?

21 IUNIE

Speranţă şi bucurie. În urma unei scrisori „bine simţite".

către Ilarion, s-a decis să-mi cânte Pisica*, ceea ce s-a şi întâmplat, pe 18 iunie. Eu nu prea mi-am recunoscut-o dar ecourile sunt bune şi Doru Popovici a zis că e foarte bine orchestrată* (?!) *şi că, dacă mă ţin de treabă, voi fi un mare compozitor. Încă nu-mi vine să cred că „visul meu de veacuri" începe să se realizeze*…

*

Tata se simte mult mai bine. *Ce minune*!

*

Mâine plec la 2 Mai pentru două săptămâni. Voi scrie – ştiu – poezii. La muzică mă voi gândi abia la întoarcerea din eventualul voiaj – dar atunci, cu frenezie!

30 NOIEMBRIE

E cu putinţă să scriu atât de târziu aici? Acest jurnal se transformă în buletin informativ, intermitent.

1) Ilarion m-a cântat dar mai important e ca Vieru să socotească lucrarea bună. *(Consemnare elogioasă în „România literară", de Doru Popovici)*.

2) Tata are simptome ciudate (frisoane, febră mare) dar tumorile n-au mişcat. Ieri, Trestioreanu mi-a dat din nou asigurări.

3) Oxford? Londra? Paris? O călătorie atât de miraculos de reuşită încât mă întreb cu ce o s-o plătesc?

La Oxford, datorită succesului cu versurile mele, americanca Alison Chase m-a invitat să locuiesc în casa ei, la Londra, lângă Holland Park (pleca în Statele Unite pe timpul verii).

Datorită lui Tudor Eliad, am stat în garsoniera Agniei

Bogoslava, la Paris.

Totul a fost superb şi perfect, inclusiv miraculosul Mayer, inclusiv Geta (fosta soţie şi perpetua pereche a lui Johnny

Răducanu), exclusiv amorul care nu mi-a lipsit şi nu-mi mai lipseşte...

O călătorie cu zâmbetul pe buze – cea trecută a fost un coşmar!

4) Iau din nou lecţii de muzică cu Dan Timiş, absolvent al clasei lui Vieru.

Am terminat Vivarium!

Lucrez acum la muzica de scenă pentru Gulliver *(Teatrul de păpuşi din Iaşi) – cu mici extazuri.*

5) Chestiunea Doinaş – după ce Maria-Luiza Cristescu mi l-a „demascat" pe Dorin Tudoran (cu care credeam că sunt prietenă). Da, a recunoscut că nimic nu era adevărat din acea intrigă şi că m-a acuzat fără vină – chestiune rezolvată? Capitol închis".

*

Şi mai ce? Congresul Partidului, atac stupefiant al lui

C. Pârvulescu la adresa cultului personalităţii. În plină apoteoză – cu ce urmări?

*

Ali, la Sinaia, fără prea mare chef de lucru, cu soarta literară ingrată, dureroasă şi pentru mine.

*

Singurătate? Am împlinit acum trei zile cincizeci şi cinci de ani. Prieteni vechi şi rutinaţi, lipsă de antren, jubileu neconsemnat oficial. Nu-mi simt vârsta. O simt pe a tatii.

*

Şi a murit Vida, cea mai iubită verişoară a mea. Şi cu luni în urmă murise Rappi (cel cu care am tradus Furtuna.*), şi a murit şi Bubi Axel,*

prietenul tatii, drept care nici nu i-am spus, şi

Niţa Schwefelberg, tatăl Veronicăi Porumbacu, alt prieten al lui.

Şi atunci, cu atâtea evenimente în şase luni – ce să mai scriu aici?!

1980

22 IANUARIE

A început anul – şi tata se topeşte. *Recurgem la un medicament care, uneori, s-a dovedit miraculos*.

Nu sunt pregătită pentru despărţire.

Am terminat muzica la Gulliver. *Ar trebui să plec la*

Sinaia, să scriu şi să traduc.

Ce fac cu tata? *Oare nu s-ar putea încă nişte ani*? *AU e minunat în această privinţă*…

Iarnă grea.

Mă refugiez – cât pot – în somn.

6 SEPTEMBRIE

La Sinaia – a fost o catastrofă numită Fănuş Neagu. *Huligan, antisemit – m-a terorizat o noapte întreagă până m-a dat afară din odaie*. *Trebuia să mă mut la parter dar, pentru că*

Haralamb Zincă a refuzat să plece când s-ar fi cuvenit, am mai rămas o noapte la etajul I. *Atât mi-a fost*! *împreună cu Dan*

Claudiu Tănăsescu, Fănuş mi-a procurat o noapte de groază, cu urlete, înjurături etc. *Am fugit din Sinaia, în zorii zilei şi când*

AU a aflat de toată povestea, aplecat el însuşi la Sinaia unde nu ştiu exact ce a făcut dar, probabil şi datorită ebrietăţii, s-a

„Răzbunat”, ca să zic aşa.

*

Din februarie, tot trebuia să mi se cânte Vivarium – *s-a amânat mereu în aşa fel încât acum se va cânta la anul când plec – inoportun – în R.F.G*. *pentru două luni şi jumătate*.

*

A murit Marin – după câteva surprinzător de calde întrevederi.

Tata se topeşte.

AU e şi el marcat de o boală destul de gravă care, din fericire, şi cu autosupraveghere, poate fi întârziată.

2 Mai lung – cu şaizeci şi şase de poezii şi schiţa la

Roşcată ca arama, *carte pentru copii în versuri*. *Sunt foarte deprimată*.

1981

12 IANUARIE

Trei luni aproape de absenţă. O călătorie fără evenimente

(ba nu, un mare eveniment: CIORAN!), inutilă pe multe planuri

(decât că nu am avut în faţă deperisarea treptată, vizibilă, a tatii), cu mici bucurii cinematografice, cu dezagremente practice niciprea-prea, nici foarte-foarte, cu o mediocritate de simţire care îmi aparţine tot mai mult. Nici măcar poftă de compus nu mai am!!! deşi, în sfârşit, mi s-a fixat concert cu Vivarium/? e *data de 27 ianuarie.*

Cum să înviu, să reînviu?

Ar trebui să mă bucur că, în ciuda unei gripe de douăzeci de zile, umblu pe picioare, că AU e lângă mine, că o să-mi apară volumul de versuri De îndurare, *poate şi cel de umor.*

Dar... atmosfera e atât de sinistră (înainte de plecarea mea, apăruse un articol violent antisemit în „Săptămâna”), adversitatea la adresa creatorilor în continuă creştere, la asta adăugându-se tulburărilepersonale, încât...

4 MAI

Astăzi, la ora 4 p.m. a murit tata. E posibil?

*

La 27 ianuarie, am avut concert cu Vivarium. *Mare succes. Aplauze interminabile. (Noroc că am imprimarea, altfel nici nu mi-ar veni să cred că au durat atâta, am mulţumit de n ori, mă îndreptam spre ieşire şi aplauzele continuau...) La 19 mai, o să mi se cânte şi „Fascinaţiile”.*

Dar acum trebuie să redactez fairepart-w/. *(Spuneam* alaltăieri *că nu-i pot reproşa nimic lui Dumnezeu – pentru că am vrut să fac muzică şi fac! am vrut să am o mare, lungă dragoste împărtăşită şi am! dar...)*

Tata mi-a fost luat.

Tata.

Tăticul meu.

Trunti.

Ţonţo.

Tăticuţul meu.

My heart belongs to daddy.

14 MAI

Şi eu n-am fost lângă el. Cum am fost lângă mama pe care o iubeam mult mai puţin. Şi nu ştiu cum am să mă obişnuiesc cu lipsa lui.

Acum o săptămână l-am incinerat. După care au fost mulţi la noi, am băut, am râs şi am fost crudă cu Herta Spunn şi cu Maria-Luiza Cristescu.

Am poze. Aveam şi o casetă şi benzi dar nu ştiu ce s-a întâmplat, cred că din greşeală s-au şters.

Transcriu aici anunţul mortuar al Uniunii Scriitorilor:

„Conducerea Uniunii Scriitorilor anunţă cu profundă durere încetarea din viaţă după o lungă şi grea suferinţă a scriitorului Iosif Cassian-Mătăsaru, personalitate de seamă a literaturii noastre, strălucit exponent al domeniului traducerii din literatura universală, în româneşte. IOSIF CASSIAN-MĂTĂSARU

s-a născut la 25 februarie 1895, în oraşul Galaţi. Încă din tinereţe, după debutul literar în ziarul „Nădejdea”, scriitorul se afirmă prin colaborări de autoritate în presa democratică şi progresistă a timpului – ziarul „Socialismul”, „Viaţa

Românească”, „Adevărul literar”, „Cuvântul liber”. Dar activitatea sa îşi are expresia cea mai elocventă şi de prestigiu abia după eliberarea ţării de sub fascism, când se dedică în mod special transpunerii în româneşte a unor valori ale literaturii universale – Heine, Corneille, Goethe, Schiller, Hugo, Brecht, Neruda, Anna Seghers, Andersen. Paralel cu această neostenită trudă care-l impune printre cei mai fecunzi şi talentaţi traducători, Iosif Cassian-Mătăsaru se face cunoscut şi ca scriitor de literatură originală, cu predilecţie dedicată copiilor şi tineretului. (...) Prin încetarea din viaţă a scriitorului Iosif

Cassian-Mătăsaru, literatura noastră pierde un mare pasionat al cunoaşterii şi înţelegerii între popoare prin mijlocirea valorilor spirituale de durată, un slujitor devotat al noilor semne sub care se înscrie în istorie România Socialistă şi cultura ei.

Conducerea Uniunii Scriitorilor îşi exprimă, pe această cale, compasiune şi sincere condoleanţe, pentru marea pierdere suferită, membrilor familiei celui decedat. (...)

21MAI

Acum două săptămâni, Trunti a fost incinerat. E groaznic.

E groaznic să scriu aceste cuvinte. Casa e golită de prezenţa lui care însemna, între altele, bun-simţ, limpezime, umor şi „amabilitate” –

noi trei, Ali, Puica și eu fiind niște violenți.

Mi-e dor de el – și dorul abia începe.

*

Am găsit caseta.

*

Pe 19, mi s-au cântat Fascinațiile tonale *– cu succes (nu ca la* Vivarium *unde a fost triumfexplicabil prin caracterul captivant și bazat pe text poetic), dar laude de la compozitorii pe care-i prețuiesc (Vieru, Niculescu, Stroe) și de la oameni sensibili.*

Tata a mai apucat să citească De îndurare, *recent apărut, dar nu și să audă* Fascinațiile *– de altfel ar fi rămas departe de ele, cum depărtat chiar de el însuși a trăit în ultimii ani, copleșit doar de biologia lui – dar atât de delicat încât ne cruța cu bonomie (dar în sufletul lui ce era? și cum am să aflu vreodată dacă a murit, știind, acceptând, părându-i rău sau nu – pe obrazul mamei mele inconștiente au curs lacrimi...).*

Iar eu, da, m-am eschivat cât am putut, lipsind din țară, lipsind din camera lui, dedicându-mă cu sălbatic egoism activităților mele (adică muzică, cinematograful, T. V.-ul cu el alături) – și iată, fără sentiment de vinovăție nu se poate!

Dar, mai ales, e chiar dorul. Dorul de făptura lui diminuată, dor de a-i săruta golul din tâmplă și de a-i mângâia craniul mic cât al unui iepure.

7 IUNIE

Doamne, îți mulțumesc pentru extazul dureros de a asculta și de a compune muzică.

12 IUNIE

Azi am terminat Variatio perpetua. *Titlul îmi aparține dar aparține și unei mai vechi lucrări ale mele, ratate, (Trioul pentru clarinet, vioară și pian) – atunci exclamam: „I did it!” dar eram departe de a fi izbutit...*

Lucrarea nouă, începută acum două luni, e un cvintet:

clarinet, vioară, violă, violoncel, pian. Cred că e o lucrare plăcută, dacă nu chiar bună.

Se pare că De îndurare *e bine primit (de Dana Dumitriu, de Blandiana, de Crohmălniceanu, de Iosifescu, de M. Banuș ș.a.)*

18 OCTOMBRIE

Cu pozele lui Trunti în faţă, fac pasienţe în pauzele de muzică – muzică de Schumann, de Schubert, de Chopin, conform exerciţiilor indicate de profesor; în pauzele de perfecţionare (pentru a câta oară?) a traducerilor din Mangăr, în singurătate (AH e la Sinaia), în jale şi declin general, şi cu căţelul lângă mine.

1982

3 APRILIE

Peste trei zile mi se cântă la Ateneu Variatio perpetua *(am ascultat-o la repetiţie, e foarte… nostimă: Iar a doua zi, plec la*

New York (??!!!). M-au invitat ei. Mi-e frică. Tata nu poate să se mai bucure de vestea asta. Cum o să mă descurc? Sunt debordată de treburi până atunci, ca într-o transă, dar voi apuca să-mi mai văd prietenii (Doinaş, Vera, Rodica Sfinţescu).

Sunt speriată. De fapt, concertul e lucrul important.

*

Trei săptămâni am stat la Otopeni (unde a stat şi Trunti).

Ciroza lui AH s-a confirmat. E desigur o boală de (lungă?) durată, el e foarte respectuos de dietă, Doamne Dumnezeule, cât va trăi el voi trăi şi eu.

6 DECEMBRIE!

Deci, după şapte luni, să scriu că voiajul în S.U.A. a fost o splendoare! Două luni şi jumătate în Disneyland (dar şi la

Disneyland şi Disneyworld – Florida). Că am stat mai bine de o lună la New York, la Misiunea Română, unde Margit Marinescu

(soţia ambasadorului nostru la O.N. U.) a fost o sursă aurie a echilibrului meu… că am trăit un şir de coincidenţe fericite şi tulburătoare… (William Jay Smith, căutându-mă şi găsindu-mă la Misiune şi prezentându-mă la primul „recital”…). Că m-am revăzut mirific cu Margareta Dorian, cu Sanda şi Zefi Bujes, cu

Petru Popescu, cu Tibi Horvath, cu fantastul Mircea Ionescu, cu

Vero, cu profesorul Austerlitz, Putschi al meu din copilăria

Braşovului, cu rudele mele din Chicago, cu Ciuci (Corina) Marcovici etc., etc.

Cu americanii şi americancele – Judith (Iudit Bretan

Lebovit, obsedată de cariera tatălui ei, compozitorul Nicolae

Bretan, autor al unor plăcute lieduri pe versuri de poeţi maghiari mai ales dar pe care ea dorea să fie considerat egalul lui Enescu!!!),

Jeannie Whitfield, regăsită după Paris în

Florida, Eva Feiler, căreia îi datorez apariţia primei mele plachete Blue Apple, *nu cine ştie ce bine tradusă, Laura Schiff, traducătoarea primului meu volum de importanţă,* Lady of miracles (*din nou, traducerea aproximativă a titlului poeziei mele*

„Dona miraculata”), amândouă devenindu-mi prietene…

Eleanor, compozitoare, Barbara Davis, venită recent în

România cu Hannah Pakula, ca să scrie despre Regina Maria, săptămâni intense, încântătoare – în special datorită unicei

Ioana Crăciunescu) … *cu atâţia* (*Stanley Kunitz, Billlay, de care am mai pomenit şi buna lui Sonja, Robert Payne*), *cu editorii mei Stanley Barkan şi Don Cushman şi cu Bob Hass* (*şi să nu-i uit pe românii Saşa Moraru* (*da, fiul odiosului*) *şi Ileana*

Theodoru (*fiica lui Sandu cel mic*), *dar câţi încă*!

Totul a mers perfect, într-o deplină alianţă cordială.

18 DECEMBRIE

Astă-seară am întinerit brusc, cu patruzeci şi doi de ani.

Întorcându-mă la orele unsprezece noaptea, cu AU, de la

Sfinţeşti, în ploaie, în drum zadarnic spre un troleibuz mirific, la acele ore de sâmbătă seara, orbecăind pe întuneric, prin incredibile hârtoape – m-am simţit exact ca la şaisprezece ani, întorcându-mă în timpul războiului, de la Ateneu, de la concert, pe camuflaj, în frică şi frig, cu speranţa unor vremuri mai bune.

Nu mai eram nici Nina Cassian, nicio persoană adultă, fizic şi psihic, ci din nou „fiinţa în pregătire” care eram, la şaisprezece ani, ilegalistă, imprudentă şi cu certitudinea că viitorul îmi va da dreptate!

*

La 27 noiembrie, am împlinit cincizeci şi opt de ani.

1983 – *9 IANUARIE*

Şi iată-mă cu Premiul Asociaţiei pentru 1981 (De îndurare), *nu al Uniunii ceea ce mă lasă rece*.

Ce e însă de făcut cu deprimarea? *Sunt câteva gânduri care, la apariţia lor involuntară, îmi strâng inima şi stomacul şi-mi umplu orbitele cu lacrimi care nu curg ci se usucă înde ele, la sursă*.

Mai ales tata. *Când aud Chopin, când vorbesc nemţeşte, când spun o anecdotă aflată de la el, când îi văd fotografia, când îmi amintesc* (*îl înregistrez cu ochii, cu mirosul, cu pipăitul chiar*) …

Apoi, declinul. Al trupurilor noastre (AU și cu mine), chiar dacă nu împiedică actul creației (ba dimpotrivă).

Călușuri, la senzații, chiar la sentimente. Lipsă de apetit.

Mă plângeam cu aproape douăzeci de ani în urmă de lipsa

„Bucuriei" (consecință a dramei mele de atunci cu AU). Îmi trecuse boala, nu cu totul, dar acum separe că s-a instalat definitiv.

*

Ba mai mult, recitind acest jurnal comprimat, constat că de zece ani „mi-e rău", mi-e urât, mă plâng cam de aceleași lucruri.

Mă și „bucur „de aceleași: muzică și, când vine, poezie.

Să facem bilanțul pe 1982, ca pe vremuri.

Variatio perpetua – *executat în aprilie.*

Voiaj S.U.A. – aprilie-iunie.

Iulie-august – peste șaizeci și nouă de poezii scrise la 2

Mai. Volumul se intitulează Numărătoarea inversă *și apare la*

Editura Eminescu.

Tot în 1983, urmează să-mi apară, probabil, Jocuri de vacanță *(umor), la Cartea Românească.*

Ițic Mangăr – în sfârșit! – la Criterion.

Antologia, Biblioteca pentru toți – în sfâr, sfâr, sfârșit! – la Minerva.

Premiu pentru De îndurare.

Am scris piesa Nică fără frică *(inedită) pentru Țăndărică.*

*

Acum lucrez la muzica de scenă pentru Nică.

Am mai compus și De dragoste, *un diptic coral, achiziționat.*

Și *8 piese despre și pentru copii, omagiu lui Schumann*

(pian și suflători) – achiziționate.

20 IUNIE

Muzica de scenă a ieșit bine. Premiera a fost un succes.

(La sfârșit, Puiu Constantin mi-a spus că se miră că i s-a dat drumul, doar era evident anti... știm noi cine...)

Mangăr a apărut. Într-o săptămână, apar și *Jocuri de vacanță* și *Numărătoarea inversă.*

Am compus o nouă lucrare, Clarinetul fermecat. *Încă nu știu cum e. Are deocamdată două părți: a) Intervale și b) Mozartiana.*

Anul ăsta, la 2 Mai, vreau să scriu în sfârșit Roșcată ca arama și

cei şapte şoricari.

Şi interviul cu Mariana Brăescu, trebuie să lămuresc nişte lucruri cu obsedantul deceniu şi cu „alăturarea forţată” (?) *a avangardei de „stânga”*.

28 IULIE

Ei, acum e-acum!

Au apărut Mangăr, *Jocuri de vacanţă, Numărătoarea inversă; Clarinetul fermecat* s-a bucurat de elogii din partea lui

Vieru cum nu mi-a adresat niciodată. S-a adăugat o parte a treia, un fel de cadenţă – intitulată „Farmece”.

La 2 Mai, de unde m-am întors ieri pentru câteva zile, am terminat aproape *Roşcată ca arama*.

Dar şi eu sunt aproape terminată. A început numărătoarea inversă. În timp ce Fănuş joacă fotbal, ciroza lui Ali s-a umezit.

Pot să plâng din nou. Doamne, Tata, tata, Doamne…

6 NOIEMBRIE

Da, am terminat Roşcata. Numărătoarea inversă – *succes de cititori şi de cronicari cum parcă n-am mai avut*. Jocuri de vacanţă, *Mangăr – aşijderea*.

Prima parte a interviului a apărut cu uşoare modificări.

Peste o săptămână – oare? – *apare partea a doua*.

AH, într-o fază staţionară, ceea ce e bine. *Numai să-i apară* Studentul cârcotaş – *carte excepţională – şi să fie mai implicat în scris*.

Clarinetul fermecat *e abia acum gata cu adevărat*.

Traduc Hamlet/? enfr«*Tocilescu*.

Cică aş fi primit o bursă Fullbright pentru un an la New

York! *Nu prea cred*. *Oricum, nu plec fără AU şi pentru atâta timp*.

Simfonia cortegiilor – *mă gândesc de atâta vreme la ea încât nu se poate să nu iasă*.

Fizic, nu mă simt faimos.

S-ar zice că arăt bine – dar eu sunt pe trei sferturi uscată, îmi cad petalele.

Cât despre deprimare – ea câştigă teren. *Situaţia scriitorilor – mizeră din toate punctele de vedere*.

Timpul şi spaţiul – sumbre.

Totuşi, a comasa în acest jurnal, în treizeci şi patru de pagini, cinci ani (*l*) *dovedeşte că am pierdut gustul* (*şi capacitatea poate*) *a*

consemnărilor care ar fi fost atât de necesare pentru a-mi marca viaţa (*dincolo de cărţi şi de partituri*).

Au mai fost o sută de pagini pentru şapte ani!

Desigur, e important că Vieru a spus „bravo!*” pentru*

Clarinet, *susţinând chiar că am mers mai departe decât* Bartók *pe linia rigorii* etc.

AH să trăiască şi să scrie şi, dacă se poate, să fie recunoscut.

În rest – munca – dar pot şi muri.

11 NOIEMBRIE

Să mă topesc ca un fulg de nea pe buza unui copil…

15 NOIEMBRIE

Doamne, ninge cum atât de rar ninge, în iarna bucureşteană, mă uit prin ferestrele albăstrite de zăpadă şi de ora de seară.

Dacă Ali ar fi intrat într-o lungă, lungă fază staţionară, dacă am scăpa de duşmanul unui întreg popor, m-aş apropia din nou de Dumnezeu (*care şi-a cam întors faţa de la mine*). *Nu e vorba de a face un târg, ci de a-mi limpezi inima*.

*

Sper că interviul din „Suplimentul Scânteii Tineretului”.

să nuiste prea multe reacţii.

*

Miercuri, pe 23 noiembrie, îmi prezint Clarinetul *la comisie, cu Octav Aurelian Popa*.

27 NOIEMBRIE

Deci, e ziua mea. *Multe telefoane*. *Am şi sărbătorit-o, cu*

Vieru, Doinaş, Norman Manea. *Plăcut*.

Astăzi, am ajuns la Hamlet, *actul V*.

O cronică a lui Grigurcu la Numărătoarea inversă *care, pentru cât nu mă poate suferi, trebuie să o consider extrem de elogioasă*.

N. *Moraru mi-a făcut o vizită*. *A evoluat stând pe loc*. *Totuşi, o anumită acordare, explicabilă prin punerea lui în paranteză*.

De la Clarinet *n-am veşti*. *A fost o prezentare cu bucluc*.

Aurelian nu voia să se suie la comisie, comisia nu voia să coboare la studio – totul din cauza frigului. *A cântat totuşi, în gerul general care se instalează în existenţa noastră*.

Beznă şi frig. –”.

*

Interviul – multe ecouri favorabile şi – deocamdată – o înjurătură (*I. Purcaru*).

Mâine predau Roşcata.

*

Ali e absolut minunat. Mă îndeamnă să cumpăr globuri pentru pom! Mi-a cumpărat o brăţăruşă şi un medalion şi o oglinjoară de ziua mea. „Staţionarul” continuă. Doamne ajută!

Perspectivele generale – dintre cele mai proaste.

O pasăre cârăie şi rânjeşte a faliment peste capetele noastre.

ÎN OGLINDA RETROVIZOARE

Mă uit la mine, cea de atunci, cu uimire şi cu, să mă iertaţi, oarecare respect, pentru munca mea non-stop, în muzică şi literatură, în condiţii grele, exterioare şi interioare. Era, probabil, refugiul şi rezistenţa noastră, nu numai a mea, era ceea ce opuneam atacurilor de sus, era supravieţuirea noastră.

Cum spuneam şi într-un interviu recent, dat lui Daniel

Cristea Enache (2004).

În timpul unei adevărate prigoane ceauşiste, la nivel financiar, dar mai ales psihologic, ginta creatoare s-a manifestat în mod strălucit.

Una din glumele mele în acea perioadă era să citez o strofă de Dan Deşliu:

„Chiabujrul spunea, cuprins de turbare:
«*Nu faceţi tractoare*! *Nu faceţi tractoare*!»
Dar muncitorul strângea la curea
Şi făcea, şi făcea, şi făcea”.

La care dădeam o versiune a mea:

„Nea Nicu spunea, aprins de ovaţii:
«*Nu faceţi creaţii*! *Nu faceţi creaţii*!»
Dar creatorul scrâşnea din măsea
Şi făcea, şi făcea, şi făcea”.

Aşa se explică adevărata explozie de lucrări de valoare

(voi pomeni, în treacăt, de *Iona* lui Anatol Vieru, inspirat de piesa lui Marin Sorescu, de cărţile lui Nichita Stănescu – nu şi ultimele –, de Ileana Mălăncioiu, de pictura feerică a Georgetei

Năpăruş, teatrul – nu şi filmul –, şi atâţia alţii, şi atâtea altele, în toate domeniile...).

Mă adaug şi eu listei de „albine lucrătoare”, cu zumzet mai stins

sau mai intens – astăzi când principala mea activitate constă în alcătuirea şi încheierea trilogiei memoriilor mele.

4 DECEMBRIE

S-a întâmplat ceva rău. Jany Colin a avut un atac cerebral la Berlin. Am vorbit cu Heinz care l-a văzut: e paralizat pe partea dreaptă şi vorbeşte cu dificultate. Marcela o să plece la el – mă gândisem să plec şi eu. Să sperăm că e ceva uşor şi că se va rezolva.

*

Am început simfonia. Strâng material.

*

N-avem electricitate două ore pe zi.

Din întuneric şi frig – CLAMAVI!

7 DECEMBRIE

Azi mi-au „izbucnit" primele acorduri ale simfoniei.

13 DECEMBRIE

A murit Nichita Stănescu.

A murit Slavomir (Miro).

*

Moartea lui Nichita m-a afectat şi continuă să mă marcheze, pentru motive diferite şi complexe pe care voi încerca odată să le elucidez.

*

Moartea lui Slavomir – el oricum dispăruse din existenţa mea – mă obligă să număr invers: loji, Marin, Slavomir – singurii care, în afară de AH, au contat în iubire.

Clarinetul fermecat, *deşi achiziţionat, a întâmpinat obiecţii, nu la obiect, ci la mine ca atare: „Poeta care are ambiţia să compună „este eticheta (mi s-a comunicat) pe care vor s-o transforme în stigmat.*

*

Continuăm lucrul la Hamlet, *cu Ion Caramitru şi alţii.*

Situaţia înconjurătoare e îngrozitoare.

1984

24 IANUARIE

E, fără îndoială, anul Orwell, anul ororii şi al catastrofelor.

Boala lui Ali e activă, după cum arată transaminazele.

Sunt disperată.

*

Am compus 4 minute la Simfonie, *cu multe ezitări, impasuri, ştersături*.

*

Hamlet *e gata – acum vor* Cum vă place – *dar mie nu-mi place*. *Nu-mi place nimic*. *Vreau să ne mutăm, nu vreau să ne mutăm, vecinii sunt răi, plăţile inaccesibile*.

Jany se reface foarte greu. *Cartea lui AU întâmpină nejustificate şi absurde greutăţi ceea ce pentru starea lui fizică şi psihică*…

*

Ne gândim să plecăm pentru o lună în Israel când Henriette, mătuşa mea, sora tatii, profesoară de pian, împlineşte nouăzeci de ani.

Oare, până la soroc – nu trebuie trăit totuşi? în ciuda contextului „ahurisant”!

*

Ce proiecte să mai fac? Simfonia? Opera abstractă?

Liedurile Amatevi sempre? *Pentru ce*? *De ce*? *Cum*? *în jale, boală, aberaţie, în aerul troglodit*?

12 FEBRUARIE

1) *Nu*. *Nici cât trebuie trăit nu se poate chiar trăi*. *Doctorul i-a interzis lui Ali călătoria în Israel*. *Dacă – o să plec singură*.

2) *Sper să ne ajute Dumnezeu ca în primăvara asta să ne mutăm*. *Sper ca săptămâna viitoare să începem formele*. *Sper că, în casa nouă, să începem o viaţă nowă*.

3) *Continuu să lucrez la simfonia care, poate, până la urmă, va fi compusă*.

4) *Doamne, mulţumescu-ţi Ţie pentru fiecare zi care-l lasă să respire lângă mine, pe AU*.

5) *Jany s-a întors – şi cred în grabnica lui revenire*.

6) *Am fost la Tolea, de să nina – şi la Breban care a împlinit cincizeci de ani*.

22 FEBRUARIE

Revenirea la normal a lui Jany nu va fi chiar atât de grabnică. *Releurile cerebrale sunt încă deficitare – vorbeşte pe înţeles câteva secunde, apoi o ia pe limba „spargă”*.

*

Ali mi se pare stabil de câteva zile. *Am putut respira mai în voie la spectacolul* o lume pe scenă *al Papei Răducanu – şi la acea simfonie*

posibilă...

*

Încă nu mi-a ieşit paşaportul. Se pare că, totuşi, mutatul va avea loc. Să dea Dumnezeu!

5 MARTIE

Mi-am scos paşaportul. Mai am o grămadă de alergături dar pe 12 martie plec în Israel. Mă bucur oarecum de ce voi vedea, mi-e greu să fiu fără AU. La întoarcere, începe mutatul.

Simfonia e „amorsată”. O ştiu eu – şi ştie şi Tolea.

11 APRILIE

A fost o călătorie fascinantă: Tel-Aviv, Yaffa, Cezareea.

Einhod, Tiberiada, Ţfat, Haifa, Akko, Rosa *Nikran, Marea*

Moartă, Eilat cu Marea Roşie, Ierusalim, (latvasem, Hadasa).

Bethleem, Nazareth, un kibuţ, un mosav.

De fapt, am fost pe urmele lui Iisus, de la Nazareth, unde locuieşte mătuşa mea, de la Buna-Vestire adică, prin Bethleem.

Ghetsimanipână la Golgota şi la cele trei morminte ale lui Iisus (???) ...

Bine primită, deşi în condiţii de locuit inconfortabile, întâlniri cu scriitori, cu prieteni vechi şi noi, cu Seby, cu verişoara Angelica, cu Liana Maxy ş.a.

Formele mutatului se precipită.

Pe Ali l-am găsit foarte slab şi cu burta umflată. Degeaba am pus un bileţel adresat lui Dumnezeu, în Zidul Plângerii...)

10 MAI

Ziua naţională de pe vremuri...

Ne mutăm. Strângem, alegem, legăm cărţi. E un coşmar!

Sper ca Ali să se ducă degrabă la Otopeni. N-are voie să se agite – îi trebuie şaisprezece ore de odihnă pe zi. Doamne ajută!

Mă asistă la selecţia şi ambalarea cărţilor Dan Cristea.

Babu Ursu şi, bineînţeles, unicul Dragoş Cojocaru, cel care a avut grijă de tata şi care are acum grijă de AH şi de mine.

Simfonia? Suspendată.

Doctorul Elthes din Oradea care cică are nişte ceaiuri anticirotice. Cine ştie?

Mor. Murim. Fie-ne moartea uşoară...

(Tata, în ultima lui lună de viaţă, după ce îi muriseră nişte

prieteni din generaţia lui ofta şi spunea, la modul impersonal:

„Se moare...”)

*

O Americă în perspectivă. Trei luni fără Ali. Doamne, mamă, tată, ajutaţi-mă!

*

Noroc că mi-e atât de rău încât, în egoismul meu, îmi doresc să scap eu întâi de viaţă.

28 MAI

Ali e la Otopeni, foarte slab şi cu analize care arată că boala e activă.

Gogu Rădulescu, sper să-mi procure ceaiul Elthes.

Am dus biroul şi fotoliile la Consignaţie. Cărţile sunt în saci (*vor sta tot în pod, la Gogu*).

Peste tot, haine, veselă, obiecte, covoare, mizerie – totul de vânzare.

Acte, forme, vânzări – şi, în acest coşmar, mai scriu câte o măsură la simfonie, la partea a doua care e un cortegiu funebru.

Doamne, fă un miracol şi mai lasă-mi-l pe Ali încă zece ani! *Măcar*!

29 MAI

Să ne propunem să terminăm în acelaşi timp. Ali, al patrulea volum al tetralogiei şi eu Simfonia cortegiilor/

17 IUNIE, STR. DIONISIE LUPU, 74

Vinerea trecută ne-am mutat! *Nu sunt de descris zilele care au precedat mutarea şi, aş zice, mutaţia. În creierul meu neobişnuit, au intrat pentru prima oară noţiuni nebănuite şi refuzate* (*ICRAL, IDEB* etc.) *Un non stop de probleme străine şi duşmănoase*.

O singură minune: *Dr. Elthes şi speranţa că Ali s-ar putea însănătoşi. Asta e esenţialul şi restul nu contează, nici oboseala mea, nici detronarea mea din munca şi capacităţile mele reale*.

29 IUNIE

Sunt pierdută. AH prezintă o bruscă degringoladă fizică şi psihică. Trei zile a fost la Bucureşti, arătând înfiorător şi manifestând o vehemenţă şi o agresivitate ca în vremea lui „Un mort în plus”. Sunt speriată şi disperată, mă îmbolnăvesc de durere.

Ali mă obligă să plec la 2 Mai pe 10 iulie. Pe 5 iulie, se întoarce el

la Bucureşti. După masă, mă duc să-l văd la Otopeni.

Nu îndrăznesc să-l contrazic, mi-au spus doctorii că nu are voie să se enerveze. (Puica însă nu ţine seama de asta.)

Dr. Elthes nu e de găsit. Aşteptăm o ameliorare de la ceaiul pe care-l ia de aproape o lună – când colo...

7 IULIE

Ali e din nou acasă. Abdomenul parcă s-a mai retras cu

2 cm. Dar tulburările de comportament, mai puţin agresive decât acum zece zile, continuă. O permanentă învârtire prin casă (ar trebui să stea întins optsprezece ore!), o continuă vorbărie referitoare, în special, la trecut (copilărie, război etc), la morţi (cu emotivitate, plâns).

Totuşi, azi-noaple a dormit mai bine. Totuşi, mă oblig să plec la mare. Totuşi...

*

O scrisoare către Doxănescu şi intervenţia lui Vergi pentru cartea lui Ali. Se pare că, de fapt, Sântimbreanu se împotriveşte. L-a apucat frica după ce, la Vadim Tudor, a fost atât de dezinvolt, publicându-i o carte anticomunistă, antisovietică, antisemită, mistică şi şovină, într-un timp record.

O carte cinstită şi care respectă, adevărul – stagnează de doi ani.

Situaţia generală e îngrozitoare dar situaţia mea particulară fiind de asemeni îngrozitoare, nu mă prea pot gândi la altceva.

*

Desigur, la simfonie n-am mai lucrat. Am încercat să mai cânt Bach, Mozart – degetele îmi suni lot mai ţepene şi mai înstrăinate.

Am izbutit – mă întreb cum? – să scriu o pagină despre

Ritsos pentru Secolul XX.

*

Se pare că a venit şi bursa pentru America. Am aflat întâmplător! Mi-a comunicat-o Anca Giurescu, la 4 iulie, sărbătoarea Americii. Fireşte, Uniunea Scriitorilor nu mi-a spus nimic. Probabil, ţine Fullbrightul într-un sertar sau l-a rupt. Dacă nu, oare AU va fi destul de zdravăn ca să-mi permit o absenţă de trei luni? Voi avea inima? Mă voi putea interesa şi de alte probleme decât de durere şi de moarte?

8 AUGUST

În cele treisprezece zile cât am fost la 2 Mai, am aflat la telefon că AU e tot mai rău, că a făcut „encefalopatie portală”, cu delir, halucinaţii,

violenţe etc. *A trebuit chemată Salvarea. N-a ajutat. Am revenit val-vârtej la Bucureşti şi, după chinuri indescriptibile, am reuşit să-l internez alaltăieri la Elias. (Mircea, nepotul lui Ali, mi-a arătat o telegramă pe care AU voia să mi-o trimită la 2 Mai; cu un scris tremurat, îmi cerea să nu mă întorc în niciun caz!)*

În cele două săptămâni trăite împreună, am dormit separat. (Puica fusese expediată tot de el la Otopeni, nu-i mai putea suporta prezenţa îmbufnată şi agresivă...) În restul timpului, am fost torturată fără întrerupere. Micul dejun dura de la nouă a.m.

la unu şi jumătate p.m., efectua un perpetuum mobile prin casă, absurdităţi, rătăciri de hârtii importante, refuz de a se lăsa ajutat, mergând tot mai greu, bărbierindu-se în două ore, agitaţie, insomnie.

La spital, au început perfuziile, ieri l-am găsit mai bine la cap, dar înfăţişarea lui e ca a lui Trunti, la optzeci şi cinci de ani, în ultima săptămână.

Azi o să se întoarcă Puica dar AU n-are voie să afle.

Sunt terminată şi fără perspectivă sau, oricum, cu una cumplită.

*

Apoi, alaltăieri, a murit Marcela Cordescu. Ce o să facă

Jany singur, în situaţia lui, nevorbind, neputând citi şi scrie?

Prea e neagră seria.

10 AUGUST

AU devine un străin duşmănos. Diagnosticul profesorului

Bălăceanu e ameninţător şi definitiv iar Vera spune că AU m-ar putea şi strânge de gât...

Ieri, am fost obligată să-l externez de la Elias. El refuzând să mai stea şi respingând orice tratament. Spitalul m-a silit să-l iau acasă.

Azi, am încercat o internare la Titan – psihosomatic, dar

Ali se opune. Nu-şi ia medicamentele.

E scheletic.

Adio.

14 AUGUST

În sfârşit, azi-dimineaţă, a acceptat o nouă internare la

Carol Davilla (s-a speriat şi el de subţirimea antebraţelor – două beţigaşe: cu o noapte înainte, l-am găsit în zori aranjându-mi biroul şi mi-a arătat că a pus creioanele într-o parte, stilourile în alta etc... la ziua lui Breban, îi spusese Danei

Dumitriu că nu-i pare rău că moare, îi pare rău doar că o lasă singură pe „aia mică”, asta fiind eu care, peste trei luni, împlinesc şaizeci de ani...)

Nu mai are puteri. A ajuns sub şaizeci şi cinci de kg. Eu nu-l mai văd rezistând dar – cine ştie? – poate mai apucă perfuziile să-l revigoreze.

Doamne, fără el, viaţa mea s-a golit de sânge.

Oare gândul la simfonie m-ar mai putea obliga să trăiesc?

18 AUGUST

Ali e în comă. Zile? Ore?

20 AUGUST 1984

Acum un ceas a murit Ali.

23 AUGUST

Eu acum ce pot să spun? Am murit şi eu. O vecină de pat cu inima de piatră mi-a spus: „Toată noaptea v-a strigat”. Eu voisem să rămân în noaptea aceea la spital dar o soră mi-a zis că n-are sens, că voi rămâne pe scaun tot timpul. Când am venit a doua zi, am fost întâmpinată cu un zâmbet la poartă, însemnând că e mai bine. Sus, în cameră, am întrebat sora: „E mai bine?”.

Şi-a clătinat capul. Ali murise. I-am văzut teribila grimasă a morţii. M-au scos afară şi, când m-am întors, Ali arăta liniştit.

Să spun că-l iubesc? Că mi-e dor de el? Că nu pot trăi fără el? Că, dacă voi trăi, viaţa mea va fi un mare gol şi întuneric? Că am pierdut tot ce ţine de dulceaţa vieţii? Că orice farmec va fi înlocuit de acum încolo de pustiu şi pustietate? Că n-am forţă să pornesc din nou la drum?

Ar urma să plec în străinătate pentru o lună şi toţi îmi spun că „mi-ar face bine”...

Prietenii au fost lângă mine.

Ar trebui să lucrez la simfonie. Cu ce suflet?

Ieri, la incinerare, au vorbit foarte frumos Mihai Sora.

Maria-Luiza Cristescu şi Doinaş. (Ciudat lucru: nu-mi amintesc cine a vorbit la incinerarea tatălui meu: ştiu că l-am rugat pe

Romulus Vulpescu dar acesta m-a refuzat...)

Ali era întins şi foarte rigid, cu dulcile lui trăsături subţiate.

Pe de o parte, n-o mai pot suporta pe Puica în preajmă – e veninoasă, dură, nu înţelege nimic –, pe de altă parte, o singurătate totală mă sperie.

Ieri, în faţa catafalcului, am stat lângă Jany care a ţinut să vină. Noi, cei doi soţi, eu pierzându-mi bărbatul după zece zile de când lui i-a murit soţia!

3 SEPTEMBRIE

Eu nu pot trăi fără Ali care mă priveşte dintr-o fotografie poruncindu-mi parcă ceva.

Sâmbătă urmează să plec în Elveţia.

De unde plec? *Unde mă întorc*?

POEME ANTEŞI POST MORTEM

Nu mult înaintea morţii tatii, am scris următoarea poezie:

Tatăl meu acuma umple lumea cu făptura lui. *Numai pe el îl văd*.
A crescut uriaş în apropierea ceasului suprem numit PRĂPĂD.
Calcă de pe-un mai pe celălalt mal
Şi chelia lui e însăşi luna.
Niciodată nu a fost mai sfânt
Şi-i mai pământean ca totdeauna.
Tatăl meu îmi părăseşte carnea.
Ochelarii doar mi i-a lăsat
Ca să-i port în somn, când vine Visul.
Ca să nu orbesc şi să nu cad din pat.

Pentru Ali, am scris o sumedenie de poezii, ani şi ani după moartea lui. Dar unele mai curând, publicate în volumul apărut în 1977, *Desfacerea lumii*, din care voi cita una singură:

LEMUR

„*Am sărutat sângele tălpilor tale*
Şi vreascurile braţelor tale.
Rânjetul tău de moarte
Mi-a muşcat inima.
Degeaba stai acum, distant şi armonios.
În rigoarea de dincolo.
E o poză a ta
Ca să-mi sporească umilinţa.
Mai bine ajută-mă să fie noapte
Şi lasă-mă să emit
Ţipete joase, ţipete înalte.
De animal îngrozit”.

29 OCTOMBRIE

Şi a fost şi călătoria. În preajma şi, în plin doliu, am avut parte de procese şi insulte din partea Puicăi şi a nepoatei Ady.

(*asta pentru că spusesem că trebuie să punem laolaltă pensiile noastre, acum că pensia lui Ali nu mai este, pentru a ne putea asigura chiria, întreţinerea, mâncarea* etc. – *ceea ce Puica nici n-a vrut să audă*...). *Coşmar. La plecare, nici n-au ieşit din cameră ca să-mi spună drum bun. Suflu de ură.*

La patru zile de la moartea lui AU, căzusem pe scări la

Gogu şi-mi făcusem o entorsă.

În Elveţia, m-am izbit cu capul de o grindă.

La Paris, m-am împiedicat de un fotoliu cu spătar metalic şi mi-am fracturat două coaste. („*Ia-mă, AU, ia-mă*”, *am şoptit în durerea atroce*...)

Am cutreierat locuri şi oameni fără să simt că are sens

(*afară, poate, de o vizită la institutul lui Boulez – a cărui muzică mă lasă rece*...)

La întoarcere, scrisoare insultătoare de la Ady. Purtare imposibilă de la Puica. Despărţirea a fost decisă. Deocamdată, e la tratament. Apoi, probabil, pleacă la rudele ei în America.

L-am dat şi pe Mopete, întrucât e posibil să lipsesc din ţară şi nici nu mai am liniştea să-l plimb.

Sunt singură. De lunea viitoare, poate mă ia cineva în grijă.

Ataşament (*datorie*) *de viaţă: cartea lui AU, volumul III, completat cu două capitole din vol. IV şi cu o postfaţă a mea.*

Doare când îi răsfoiesc manuscrisele şi însemnările. Doare totul cumplit.

Mai încerc nişte desene cu căţei pentru Roşcată ca arama, *ca din căţel, numai desenul a rămas din el.*

Dar din mine?

3 NOIEMBRIE

Lucrez la postfaţă.

Totul e o postfaţă.

18 NOIEMBRIE

S-a întors duşmanul Puica. Viaţă îngrozitoare. Nici nu mai vorbesc cu ea.

Totuşi, lucrez la simfonie. Totuşi, deşi am murit. Nu mai pot spune „*Doamne, ajută*”. *Nimic nu mai ajută.*

E duminică seara. Singurătate şi vodcă. Persoana care începuse să aibă grijă de mine m-a părăsit.

Nu pot mânca.

Cea mai frumoasă gură din lume – gura lui Ali – a ars.

Ali e scrum.

Părinţii mei – de asemenea.

E iarnă urâtă – degeaba am prieteni.

Mâine începe Congresul cu cifra 13!…

24 NOIEMBRIE

Mi-e rău.

Lucrez la cartea lui Ali (mă ajutaşi Cristian Popişteanu), cu scrupule şi cu durere. Până n-o ştiu sub tipar, nu pot să mor.

15 DECEMBRIE

NU trecutului.

NU viitorului.

NU obsesiilor prezentului.

Altminteri înnebunesc.

23 DECEMBRIE

Ninge. Am vorbit cu Sântimbreanu.

Logic, uman, rentabil ar fi ca în iunie când AU urma să împlinească şaptezeci de ani, să apară toată cartea, sub titlul

Majoratul interzis (*adică* Băiat de Bucureşti, Aventură la Braşov.

Studentul cârcotaş, *cele două capitole din volumul patru + postfaţa mea*).

Aşa s-ar cuveni.

1985

21 IANUARIE

I-am scris un memoriu lui Enache pentru cartea lui Ali.

Am luat premiul Uniunii – dar nu se decernează din nu ştiu ce motive.

Nu ştiu ce a însemnat pentru omenire 1984 *– anul*

Orwell – dar pentru mine, da, sfârşitul lumii:

26 IANUARIE

Am compus jumătate din partea a treia la Simfonie.

Duşmanul Puica e acasă.

Mi-a venit invitaţia din America. Am pornit formele.

Sper că Ali trăieşte şi mă veghează.

8 FEBRUARIE

Am fost diagnosticată ca având hepatită cronică. Sunt convinsă că e directul rezultat al acţiunii distrugătoare pe care o exercită Puica. Sunt pierdută atâta vreme cât respiră otravă prezenţa ei.

Nu mai beau.

S-au decernat premiile. O foarte tristă sărbătoare.

AU, dragostea mea, iubitul meu.

14 FEBRUARIE

Acum un sfert de oră, năpârca a fost luată la soră-sa

(*unde e mai cald*) – *dar pentru câte zile*?

Mi-a mai făcut o imensă porcărie – şi n-o bate Dumnezeu!

*

Trebuie să uit că AU a existat şi că am existat şi eu.

Eu nu sunt decât aceea de astăzi, cu hepatită, cu artroză acută la ambele mâini, compunând Simfonia cortegiilor, *în frig absolut, jară apă caldă, în beznă şi oroare, aşteptând placid un septembrie ipotetic care m-ar plasa temporar la New York*

University.

Abia pot scrie de durere de mâini…

19 – 20 FEBRUARIE

Scriu la lumina lumânării. Stau în beznă, în ger absolut.

(Înger în gerj*. Îmi îngheaţă mâinile pe clape, pe clanţe. Mor copii şi bătrâni. Grigore Hagiu a murit şi el lăsând gazul aprins – de frig a murit, încercând să se apere de frig.*

Stau (*şi dorm*) *în palton de blană cu glugă, cu cizme îmblănite în picioare. Ce crimă de proporţii*!

Doamna Ileana, care mă mai ajută, nu mai poate sta în bucătăria îngheţată să-mi gătească pe reşou.

Poate ar trebui să mă mut, să cer azil politic la Ţuca sau la Sanda – dar am de lucru, îmi trebuie pianul. Şi mai fac şi exerciţii cu Marta Toma, pregătindu-mă pentru eventuala sesiune de la New York University.

Mă bate vremea, mă bate ora, mă bate clipa.

Mă chinuie artroza, tuşea şi stupoarea. M-am spălat pe cap – după două săptămâni de lipsă de apă caldă – doar ca să-mi ridic moralul.

Nu-mi vine să cred că sunt posibile toate astea.

Mare blestem!

9 MARTIE

Azi am terminat de compus Simfonia. Încep orchestraţia.

A revenit parţial căldura dar s-a luat colonii la T.V. *Se zice că douăsprezece ore din douăzeci şi patru nu va fi electricitate*.

Engleza mea devine mai fluentă.

Ali e foarte viu în fotografie.

28 MARTIE

Mi-e dor de Ali.

Am trimis la Tours dipticul coral „De dragoste”, *cam fără şanse*.

Puica a lipsit mai bine de o lună (n-a avut parte de frigul din locuinţa noastră) iar acum e la Căldăruşani, pentru tratament. *Face mofturi cu plecarea la Ady, la Chicago*. *Să le bată*

Dumnezeu...

A murit Mirel Ilieşu.

Jany e nerecuperabil.

Azi a fost pană de lumină, şase ore!

Diagnosticul meu nu e „hepatită cronică” ci „hepatopatie distrofică”.

*

Am vorbit acum cu Herta Spunn. *Referat ultra-aprobativ la cartea lui Ali din partea lui Constantin Sorescu*.

O, de-ar apărea aceasta (cum zice referentul) „cea mai bună carte a lui Al. *I*. *Ştefănescu „(eu cred că cea mai bună e*

Zece femei/

31 MARTIE

Reducând pentru pian, refac anumite pasaje din partea întâi care mi s-au părut terne.

E pentru prima oară în viaţă că lucrez înconjurată de gol, de absolută singurătate.

Vin oameni la mine, nu despre asta e vorba şi nici nu mi-o doresc prea des – dată fiind urgenţa lucrului – ci despre golul absenţei de tata, de iubitul meu soţ, de tot ce-a fost protecţie şi tandreţe.

Sălbatică stare. *Ucigaşă*.

12 APRILIE

Vinerea patimilor. *În două zile (sau una) am terminat de orchestrat simfonia*. *Am lucrat într-un timp record, cu frenezie*.

Tolea a spus că e foarte bine (nu „bine” ci „foarte bine”) orchestrată şi că, deci, nu pune probleme, rezervele lui sunt la stadiul în care mă aflu cu compoziţia. Nu mă socoteşte încă matură. Ar vrea să ating un nivel muzical mai înalt – ceea ce, evident, visez şi eu.

Oricum, sunt uimită că ştiu să orchestrez – şi încă bine.

De unde dracu’ ştiu eu asta? Când am învăţat?

4 MAI

Azi se împlinesc patru ani de la moartea lui Trunti.

Recompun (adăugând) nişte pagini din partea întâi. Era prea scurtă. A văzut şi Pascal Bentoiu partitura şi deduc că nu e rău.

Slavă Domnului, duşmanul s-a decis să plece în America.

De nu s-ar mai întoarce…

Mâinile îmi sunt bolnave.

6 IUNIE

În luna aceasta e ziua lui AU (ar fi împlinit şaptezeci de ani) şi ziua nunţii noastre (am fi împlinit treizeci şi şapte de ani).

Încă n-am paşaport. Puica a plecat. Ficatul s-a ameliorat. Mâinile – nu.

Simfonia e totuşi gata, după reluări şi refaceri. Peste zece zile o prezint la comisie.

Neplăceri. Pentru Roşcată *nu există hârtie. Cartea lui Ali zace.*

10 IUNIE

Se pare că obţinerea paşaportului se apropie. Zeci de scenarii fac în legătură cu această plecare! Niciunul nu va fi probabil urmat de realitate.

Deocamdată, pe 5 iulie, intenţionez să plec la 2 Mai, să scriu Lemur, *titlul ultimei mele cărţi de poezie, maimuţa nocturnă, sufletul morţilor.*

*

Vând dormitorul nostru. Voi dormi în cel al părinţilor mei.

*

S-ar părea că am luat un premiu la Tours pentru un cor mixt. Nu cred.

22 IUNIE

N-am luat premiu.

Simfonia – bine primită la comisie.

Ieri, am fost în Jules Michelet 19, dar n-am putut intra în camera

în care am devenit femeia lui AU (ar fi împlinit ieri şaptezeci de ani). Voi intra, probabil, pe 28 iunie, ziua nunţii noastre.

Nu vând dormitorul nostru. Nu mă pot despărţi de el, de locul în care ne-am trăit şi ne-am construit fericirea.

Mi s-a aprobat paşaportul. În lipsa mea din ţară, va locui aici devotata mea prietenă Eva Sârbu.

2 IULIE

Pe 26 iunie, am fost totuşi în camera începutului, a lungii şi marii fericiri care se năştea pentru mine şi AU. (Studioul nu mai există dar biroul la care scria Ali monografia Kogălniceanu *şi de la care mă privea dormind după iubire – da.)*

*

Cu o zi înainte, le citisem Ţucăi, Verei şi Evei – marilor mele prietene – toate versurile de dragoste pe care i le-am închinat lui Ali în viaţă.

*

Paşaportul încă nu mi-a ieşit. Mă gândesc că n-am să plec – şi am să-mi aud în schimb simfonia.

*

Mi-a apărut Roşcată ca arama şi cei şapte şoricari *într-un hal de mizerie cum nu cred că a mai apărut vreodată o carte*!

Sunt pălmuită din toate părţile. Hârtie ca cea mai proastă hârtie igienică, ilustraţii urâte şi inadecvate, şoricarii seamănă cu nişte şobolani (se pare, o rudă a redactorului), însuşi Viniciu

Gafiţa a recunoscut că e o apariţie oribilă.

*

Au apărut şi gândaci.

*

Vineri ar urma să plec la 2 Mai.

7 IULIE, LA 2 MAI

Cu o întârziere de o zi, am ajuns şi aici. Absenţa lui AU, mai expresivă ca oricând. Devenind prezentă. Insuportabil de dureroasă. Aici, îmi simt singurătatea adevărată.

10 IULIE

Nu mi se pare posibil (suportabil) că AU să nu mai fie.

Acum că nu mă mai refugiez în simfonie – declinul, dacă nu sfârşitul vieţii mele, îmi apare mai evident.

Mâinile mă chinuie. Falangele, umflate şi pline de junghiuri.

De ce ţin să-mi fac testamentul? Procurile? De ce mă agăţ de apariţia cărţii lui Ali? Bineînţeles, îi sunt datoare memoriei lui. De ce mă gândesc la New York University?

Totul e ceaţă. Aş putea încheia uşor – de ce am şi conceput o a doua simfonie? Totul e ireal. Fără AU. AU. Iubirea mea. Ochii şi sprâncenele mele. Dragostea mea cea mare şi definitivă.

Mi-e dor de trupul lui, de sufletul lui – de făptura lui plină de inteligenţă, de ordine, de farmec, de autoritate.

Doamne, de ce m-ai părăsit?

12 IULIE

Mâine, Vasile Dumitrescu împlineşte şaptezeci de ani – pe care nu i-a împlinit AU.

Vremea e total mizerabilă – într-o săptămână, poate am prins două ore de plajă. Nu-mi pare rău decât pentru degete – care nu se mai vindecă.

Citesc interviuri cu compozitori britanici ca să mă familiarizez cu limbajul muzical.

Babu e aici. Am îndoieli cu privire la paşaport…

De prea mult timp, singurele mele satisfacţii constau în scoaterea caprei râioase din odaie…

26 IULIE

Am stat la soare. Am intrat în mare. Nu simt nimic. Degetele mă dor. Am scris douăzeci şi cinci de poezii. Am cam băut.

Mi-e rău. Nu ştiu nimic despre paşaport.

Se pare că Ilarion o să-mi poată executa simfonia la sfârşit de august, început de septembrie. (Acesta ar fi un lucru bun – de altfel ce să mi se mai întâmple rău? Ar fi în contradicţie cu echilibrul lumii!) Nu-mi place nimic. Nu mă bucur.

Mi-e dor de Ali. Azi p.m. mi s-a părut că m-a strigat.

BUCUREŞTI, 6AUGUST

Din nou „acasă” (?!) Mâine o să ştiu cum stau cu paşaportul. Sunt descumpănită. E cald şi parcă mi s-au ivit fire albe.

Degete dureroase.

8 AUGUST

Da, s-ar părea că plec. Unde? De ce? Azi sunt extrem de deprimată. Corectez ştime. Poate că, la sfârşitul lui august.

Ilarion mă va imprima.

Trebuie să-mi fac testamentul. Totul e ireal.

19 AUGUST

Mâine se împlineşte un an de la moartea lui Ali. Nici nu ştiu cum scriu aceste cuvinte.

Tot mâine voi primi probabil viza americană. Plecarea e decisă pe 9 septembrie.

Mi-am făcut testamentul – Ilarion o să-mi facă o imprimare, mi-e rău. Ieri am comemorat-o pe Dorina la cimitir şi acasă la Gogit Rădulescu – eu cum să-l comemorez pe Ali?

O să vie câţiva oameni la mine.

ADAOSURI, COMPLETĂRI.

COMENTARII ŞI UN...

ULTIMA VARĂ A LUI BABU URSU

Am scris pe larg despre ea, într-un material publicat în revista „22”. Îndoiala mea cu privire la primirea paşaportului se datora în cea mai mare măsură relatărilor lui Babu referitoare la ancheta la care era supus şi în cursul căreia eram adeseori vizată.

Şi cum altfel de vreme ce în jurnalul lui se găseau şi versuri de ale mele dedicate odiosului cuplu, ca: „El este chintesenţa pecinginii cu raia / el este şancrul moale pe pagina întâi” sau

„Stimată şi iubită/chimistă şi savantă/noi îţi dorim otită/şi – eczemă galopantă”!

(Nu bănuiam totuşi că va fi ultima lui vară, nici că va fi ultima mea, vacanţă înainte de o lungă absenţă...)

Vreau să mai amintesc că, mutându-mă dintr-o casă mare într-una mult mai modestă, biblioteca mea s-a redus la mai mult de jumătate (restul cărţilor comasate în saci a fost adăpostit în podul lui Gogu Rădulescu).

Babu Ursu mi-a aranjat biblioteca esenţială în noua locuinţă, ataşându-i un „mod de întrebuinţare”, din care citez:

„Ampus înfrunte (să trăiască!)

Literatura românească.

Mulgându-i limbii noastre vlaga.

Barbu, Bacovia şi Blaga.

Mai jos, imensa, la-ndemână.

Contemporania română.

În raft vecin – marele dans.
Aţi ghicit: La douce France.
Sus de tot, chiar sub plafon.
Rabelais, François Villon.
În fine, aud „le grand bourdon”:
De la Rimbaud, Lautréamont.
La Éluard, Michaux, Breton.
*
Pe cele trei rafturi de jos
Stau nemţii, cartonaţi frumos.
De la măreţul Thomas Mann
La tragicul Paul Celan.
Cum intri, chiar în dreapta uşii
Stau filosofii – sus-puşii.
Nietzsche, Hegel
Geistul veghe-l.
Şi, mai dosnic, tiptil.
Monica, Virgil…
După uşă-n dreaptă.
Familia cu Faptă.
Ali, alelei!
Cel cu 5 Anotimpuri şi 10 Femei.
Întâi Aluzetcu (fictiv)
Apoi al Ninei (definitiv)
Nina, Crăiasa, Nebuna.
La scara Unu şi Una.
A noastră-acum şi-ntotdeauna.
Mai jos, tatăl Mătăsaru
(Din care i se trage harul).
*
Lângă Jereastră stau Tropii cei puri.
Biblioteca de partituri.
*
Cum intri-n casă, în primul foaier.
Stau grecii lui Homet;
Apoi latinii, cum se cuvine.
Şi italienii – Da Dante al Fine.

*

Demiurgul Shakespeare
Şi sub imensu-i patrafir.
Sumedenie de anglo-saxoni.
Faulkneri, Pee-ţi, Miltoni.
Şi mai spre noi, în ultimii ani.
Miller şi alţi „anglo-sexani".

*

În holul neluminat, nelocuibil dar mare
Reproduceri de artă şi dicţionare.
Van Gogh, Kandinsky, Braque
Ce-atât de mult nouă ne plac.

*

În fine-n living, uriaşii, ruşii.
Duşii la biserică, neduşii.
Fără-nceput ca maica lor Rossia
Şi – vai! *– făr' de sfârşit* (pân' *la Messia*).

Cu durere dau aceste citate din inginerul-poet Gheorghe Babu Ursu, tragicul dispărut în noiembrie 1985!

Inutil să adaug că, după rămânerea mea în Statele Unite (la care am să revin), biblioteca, mai vastă decât reiese din citatele de mai sus, mi-a fost confiscată, dispărând şi ea fără urmă.

Paşaportul l-am primit când Babu mai era în anchetă (să nu fi ştiut stânga ce face dreapta?)

SCRIITORII ŞI SECURITATEA

Desigur, aş fi vrut şi eu, ca atâţia alţii, să intru în posesia dosarului meu de la Securitate dar Andrei Pleşu mi-a spus că, după cerere, se instalează un lung timp de aşteptare şi cum nu locuiesc în România…

În decursul ultimilor ani, am citit, totuşi, în diferite cărţi bazate pe documente felul în care Securitatea mă avea în colimator, majoritatea referindu-se la „grupul" sau la „anturajul".

meu împreună cu care vehiculam idei opoziţioniste şi care trebuiau demontate.

Adevărul e că nu mă mai abţineam de la cele mai răspicate comentarii privind situaţia politică, deşănţatul cult al personalităţii, privaţiunile (are dreptate Pleşu, nu lipsite de absurditate şi de umor

sinistru – când nu se găsea hârtie igienică, foloseam şerveţele şi invers, ouă nu se găseau mai ales în preajma Paştilor – etc. ca în *Lerire*: „Du mécanique plaque sur du vivant”).

„Jocurile de societate” de care pomeneşte una din „informări” pe care le practicam cu asiduitate erau surse de sarcasm subversiv

(„expoziţia arheologică”, o tradiţie a revelioanelor noastre cuprindea, de pildă, un mic ghemotoc de păr, sub care scria următoarea „legendă”: Floc, comuna Scorniceşti, sec. 20, e.n.).

Totuşi, respectivele note informative nu se refereau la asemenea pe muchie năstruşnicii. Ele pomeneau – în 1976! – de atitudine ostilă faţă de politica Partidului şi Guvernului, a mea şi a soţului meu, de jurnalul, tot ostil, pe care-l scriam, încurajată de Ali şi pe care-l aveţi acum în faţă, de faptul că numeam angajamentul solemn de către membrii de Partid „o invenţie sinistră, un adevărat bâlci” etc.

Mai ciudat mi se pare faptul că notele plasau în „anturajul” meu persoane cu care mă vedeam sporadic, ca Sorin Dumitrescu, Sabin Făgărăşanu, Laura Aslan şi alţii şi nu pe cei cu care mă vedeam frecvent şi cu care împărtăşeam aceleaşi idei ca, de pildă, Vasile Dumitrescu în casa căruia, de la Vama Veche, defilasem odată (el, stând la masa-tribună) cu trei şosete, una roşie, alta galbenă, alta albastră, în plin naţionalism discriminatoriu, sau Babu Ursu...

De asemeni, nu ştiu de ce nu s-a consemnat faptul că, alternând eu, spre onoarea mea, cu Grigore Moisil, în „Contemporanul” şi venindu-mi rândul, acea vineri s-a nimerit a fi ziua lui Ceauşescu şi că am refuzat să scriu articolul despre el aşa cum mi s-a cerut. La insistenţele redacţiei, am alcătuit o tabletă intitulată, dacă nu mă-nşel „Un om” în care aproape că desenam cum trebuie să fie un adevărat conducător, adică, să se gândească mai ales la cei pe care-i conduce şi nu la sine însuşi, să fie modest, să iubească arta şi cultura ş.a.m.d. La care, primesc din nou telefon de la redacţie şi mi se spune că trebuie să închei articolul scriind că un asemenea om e Nicolae Ceauşescu.

„Peste cadavrul meu”! am urlat, şi – minune! – materialul a apărut fără odiosul nume. (De altfel, mă laud că nu l-am pomenit niciodată în scris, cu excepţia unui interviu în „Informaţia

Bucureştiului”, în care redactorul i-a adăugat numele, după care am făcut un scandal imens.)

Departe de mine gândul de a-mi atribui eroisme sau disidenţe

majore (deşi pentru un jurnal „ostil”, Gheorghe Ursu a fost asasinat!) – subliniez doar că Securitatea se interesa activ şi intens de mine şi de Ali.

*

Cu deosebită uluire am citit în reviste româneşti cum că

Doinaş ar fi fost un informator al Securităţii. Nu deţin datele, dar ştiu că am fost prieteni apropiaţi timp de decenii şi mă întreb de ce nu m-a denunţat pe mine şi, oricât de iresponsabilă sau de naivă aş fi fost, cum de nu mi-am dat seama nici pentru o clipă că aşa ceva se putea întâmpla.

Ştiam că fusese arestat şi deţinut aproape un an (pentru

„Omisiune de denunţ” – nu e ironic? – în cazul prietenului lui.

Marcel Petrişor). Asemenea lui Ion Caraion care însă a făcut mulţi ani de închisoare şi de Canal, e posibil să i se fi cerut şi lui

Doinaş din partea organelor anchetatoare să „colaboreze”. Încă o dată, nu deţin date, nu ştiu cât de ofensive sau inofensive ar fi putut fi acele note informative ale lui Doinaş nici la adresa cui erau, ştiu doar că sunt uluită până peste poate!

DOUĂ MOMENTE CU MIRCEA SÂNTIMBREANU

Unul a fost când, discutând cartea lui Ali la editură şi venind vorba despre faptul că, în 1936, Partidul era în repliere dată fiind ascensiunea fascismului, Sântimbreanu a spus: „Nu.

Partidul era în avans”. „Dar nu-i adevărat”, a replicat Ali. Şi a răsunat următoarea propoziţie de pomină din partea lui Sântimbreanu: „Şi dumneata vrei să sacrifici o carte de dragul adevărului?!!”

Un al doilea moment a fost când, făcând parte dintr-un juriu pentru cărţi pentru copii, condus de Mircea, şi alegând noi un autor, preşedintele juriului ne-a spus că trebuie să premiem un altul, recomandat de conducerea superioară de Partid. La protestele noastre, cu un aer amabil dar cu gest de neputinţă, acelaşi a insistat că nu avem încotro şi că trebuie să ne conformăm indicaţiei…

Ieşind de la şedinţă, i-am spus: „Domnule Sântimbreanu, azi e 21 decembrie. De astăzi, ziua începe să crească. Nicio ingerinţă de la forurile pomenite nu poate împiedica aceasta”.

REVELIOANE

Multe şi colorate au fost şi libere, chiar în cele mai apăsătoare

circumstanţe... îmi amintesc unul, la familia Vidraşcu, în prezenţa proaspeţilor „căsătoriţi”, Vidraşcu şi... Ion Negoiţescu, îmbrăcat în mireasă! Ne costumam şi noi (odată, Irinel în Gavroche), eu în căpetenie indiană, cu perucă neagră, o pipă în colţul gurii, mocasini...

Am avut atunci o lungă discuţie cu Titus Mocanu, nu mai ţin minte dacă era încă profesor de filosofie în ţară sau dacă se mutase în Germania, urmând-o pe soţia lui, Elizabeta, pe care am reîntâlnit-o cu multă plăcere la Köln, acum câţiva ani (văzându-l pentru ultima dată şi pe nepreţuitul meu prieten, Mony

Crohmălniceanu...).

Revelioanele din casa noastră erau întotdeauna „cu program”, cu decor, cu multă exuberanţă, durând până-n zori (după care, a doua seară, ne întâlneam „la titiriţoi”, continuând petrecerea...)

În America, Revelionul nu se sărbătoreşte cu aceeaşi frenezie (decât în Time Square unde într-un mare oraş, sclipitor – New York-ul e numit şi Marele Mar – lumea cobora în mijlocul mulţimii, la douăsprezece noaptea). Dar, ca să nu pierd tradiţia pe lângă alte pierderi, am fost cu familia unui student al meu la un restaurant în Hoboken, altă dată, în deplină plictiseală, la o prietenă a unei profesoare prietene (când, gata să iau funicularul ca să mă întorc în insulă, am alunecat şi mi-am fracturat glezna în trei locuri), vai de revelioanele astea!

În fine, vreau să pomenesc de ultimul (?), revelionul

2003 – 2004, petrecut cu noii mei prieteni, scriitorii Carmen Firan şi Adrian Sângeorzan, cu piftie şi sarmale şi oarecare dans, continuând să duc dorul fostelor sărbători, cu jocuri, exuberanţă, clipici şi magie, în încăpăţânata mea nevoie de a trăi în FEERIE!

MAGIE, DA, MASCARADA, NU

De la Dan Timiş, student pe atunci, am auzit cum, pregătindu-se pentru o vizită a lui Ceauşescu la Universitate, au fost aduse verze legate cu sfoară dedesubt şi aşezate în lotul din faţa clădirii, care verze au fost ridicate imediat după plecarea lui şi încărcate în camioane – şi duse au fost. A

Dar s-a dovedit astfel că studenţii fac muncă agricolă voluntară şi că nu se mărginesc la stupidul şi inutilul studiu intelectual...

POEME INTRADUCTIBILE

Dintotdeauna m-au atras poemele cele mai dificile, mai greu sau

imposibil de tradus (Mallarmé, în tinereţe, mai încolo

Christian Morgenstern), incluzând recent chiar o secţiune în volumul meu de poezii scrise în englezeşte *Take my word for it*, intitulată „Four un translatable poems". Printre „intraductibilele".

poeme se află unul în limba spargă-română tradus în limba spargă-engleză precum şi versiunea echivalentă a lui „Jabberwocky".

(Lewis Carroll, *Alice în Ţara Minunilor*) care, în româneşte se numeşte „Bâzdâbocul".

Mare mi-a fost mirarea când cu mulţi ani în urmă tatăl meu mi-a spus că traduce „Corbul" lui E.A. Poe, engleza lui fiind mai mult decât aproximativă. Cred că i-am şi interzis s-o facă sau, în orice caz, dacă persistă, să nu semneze doar Cassian ca să nu mă compromită! (De atunci, mi se pare, şi-a adăugat particula

„Mătăsaru".) Traducerea lui s-a dovedit excelentă (prof. Bantaş a predat după ea la Universitate, deşi au existat şi alte traduceri, una a lui Mihu Dragomir, alta a lui Petre Solomon etc).

Deci, iată o altă trăsătură moştenită de la minunatul meu tată: încercarea puterii, înfruntarea celor mai dificile obstacole!

IUBIRILE MELE

Cele două mari iubiri – Ioji şi Ali –, cele două iubiri importante – Marin Preda şi Slavomir Popovici – le-aş aureola şi prin imensa cantitate de suferinţă cu care le-am plătit. Nu i-am părăsit niciodată. Ei m-au părăsit, primii doi murind, ceilalţi doi pentru fete tinere şi frumoase. Am suferit enorm (aceştia din urmă n-au aflat-o niciodată eu dorind să-mi păstrez orgoliul…), am suferit îndelung şi fără remediu, n-am luptat să-i recuceresc pe cei care „m-au lăsat", nu mi-am înfruntat rivalele, am lăsat doar timpul să treacă şi, eventual, să-mi dea dreptate (ceea ce s-a cam întâmplat).

Dar suferinţa mea a rămas întreagă, o simt şi astăzi şi o consider în parte meritată. Am plătit pentru dezinvoltura mea, pentru ceea ce am primit şi am dat, pentru extazul resimţit – dar oare ce speram? De vreme ce eu eram căsătorită şi în dragoste cu iubitul meu Ali?!

Recunoaşterea acestei stări de fapt nu mi-a micşorat durerea. Da, probabil că-mi doream o convieţuire paşnică, un fel de acceptat grup sanguin, a tuturor cu mine, a mea cu toţi, o deplină imposibilitate…

Destinul separat al lui Ioji, cruzimea pe termen lung a lui

Ali, capacitatea de a se desprinde de mine, a lui Marin şi a lui Slavomir, m-au jupuit până la sânge şi epiderma mea nu s-a refăcut niciodată.

Aşa cum duc dorul macilor galbeni din grădina din spatele locuinţei din Dimitrie Racoviţă – maci care se deschideau seara, într-un perfect spectacol de balet cu balerine în tutuuri, aşa duc dorul unor trăiri intense chiar şi astăzi când biologia mi se deteriorează, când mă apropiu de...

EPILOG".

Deocamdată e vorba de epilogul cărţii a doua a memoriilor mele. Cartea a treia – şi ultima – se va scrie în America.

Dar, mai întâi, câteva detalii care au precedat plecarea mea în Statele Unite, la 9 septembrie 1985.

Eram, în toamna lui 1984, la Paris, în călătoria plină de accidente pe care o trăiam fără o reală participare, în transa suferinţei, după moartea lui Ali. O prietenă care îmi ridica în Bucureşti corespondenţa, mi-a trimis o telegramă care anunţa scurt: „Ţi s-a acordat bursa. Alege universitatea".

Mă aflam în compania lui Tiberiu Horvath şi a soţiei lui (azi decedată), Georgina. Aceasta din urmă, profesoară la Columbia University, m-a sfătuit să aleg New York University care era plasată mai în centru, mai exact în Village, cartierul cel mai artistic şi mai pitoresc al oraşului. (Bineînţeles, Aurora, cea veşnic prezentă în viaţa mea, mă soma să plec imediat, să profit de împrejurare ca să scap de România!)

Întoarsă acasă, am trimis o telegramă că aleg New York University. Am intrat în corespondenţă cu decanul respectiv ca să aflu cu groază că e vorba să predau „creative writing", adică ceva asemănător cu ceea ce făcusem, cu decenii înainte, la mult batjocorita „Şcoală de literatură". Cu diferenţa că engleza mea era deficitară, că nu prea eram la curent cu poezia engleză şi americană. I-am rugat să mă lase să predau literatura comparată sau corespondenţa dintre arte (sperând să înlocuiesc cuvintele cu diapozitive şi casete muzicale cu care mă aflam mult mai la largul meu). N-am reuşit să-i conving. Trebuia să „predau" Poezie!

În pregătirea plecării mele, mi-am ales câteva volume de ale mele pe care le socoteam mai reprezentative şi, desigur, intenţionam

să-mi iau jurnalele ca să-mi pot continua Jurnalul unui jurnal". Dar pentru asta îmi trebuia aprobare. M-am dus la

Hobana, la Uniunea Scriitorilor, şi „am ridicat problema" Mi-a spus că trebuie să-i dau caietele spre consultare. „Vai, am zis eu, dar sunt atât de personale, de intime..."

„Îţi promit că n-am să le citesc dar trebuie să mi le dai şi, mai departe, le voi trimite la doamna Doxănescu pentru aprobarea finală. „I-am dat telefon doamnei Doxănescu, repetându-i că sunt jenată de caracterul prea intim al jurnalelor. „Tot ce-ţi pot promite e că n-am să le citesc", mi-a spus acea minunată doamnă restituindu-mi jurnalele şi dându-mi aprobarea pentru care îi voi fi veşnic recunoscătoare. Desigur, riscam să-mi fie descoperite multe pagini „nonconformiste" ca să nu zic foarte critice la adresa actualei stări de lucruri din România lui Ceauşescu. Dar mi-am asumat acest risc şi bine am făcut.

Între alte pregătiri, am strâns manuscrisele lui Ion Barbu, poeziile închinate mie şi o scrisoare, precum şi scrisorile de la

Paul Celan şi altele pe care le consideram preţioase şi i le-am lăsat prietenului meu Dragoş Cojocaru. Precum şi albume de fotografii, din vremea lui Jany Colin – nu ştiam dacă Securitatea nu-şi va face apariţia în apartament după plecarea mea, devastându-l.

În ce priveşte îmbrăcămintea, mi-am adunat numai lucruri de iarnă – profesoratul meu dura numai trei luni – aici e numit

„A semestre" – şi deci nu mi-am pregătit nimic de îmbrăcat în primăvară sau în vară, întrucât urma să mă întorc acasă prin ianuarie...

Am încercat să adăpostesc şi unele tablouri pe la prieteni dar nu s-au dovedit în stare s-o facă, de frică.

Am mai adunat câteva fotografii, ale mele şi ale lui Ali ca şi când aş fi avut nevoie să-mi amintesc de el sau de mine...

Şi am mai obţinut şi o imprimare a simfoniei mele făcută de Ilarion Ionescu-Galaţi, şi mi-am adunat şi ştimele – cine ştie ce speram? Să mi se execute lucrarea la New York??!!

Profesorul Ştefan Stoenescu mi-a făcut câteva generoase vizite, punându-mă oarecum în temă cu privire la poezia engleză şi americană, pe un ger de moarte, cu un prăpădit de radiator în odaie.

Am mai luat şi câteva bijuterii, o broşa de aur a mamei, nişte firicelelănţucuri de aur, la gândul că, lipsită de mijloace fiind, le-aş putea vinde...

Şi deci, cu bursa Soros, la recomandarea prietenei mele

Barbara Davis, am luat avionul spre New York, pe data de 9 septembrie 1985.

Aici, trebuie să fac o paranteză.

Cu circa doi ani înainte de plecarea mea, Barbara Davis şi prietena ei Hannah Pakula au vizitat România, aceasta din urmă documentându-se pentru cartea pe care urma s-o scrie despre

Regina Maria, *The last romantic*. Am încercat să le fac şederea cât mai agreabilă, în ciuda restricţiilor şi a atmosferei pline de

„Stronţiu”, în plin şi delirant cult al personalităţii lui Nicolae

Ceauşescu.

O contribuţie esenţială la înseninarea acestei vizite a avut-o excepţionala poetă, actriţă şi „maestră de ceremonii”.

IOANA CRĂCIUNESCU

Îi datoram un spectacol unic, pe versurile mele, la Teatrul

Nottara („Teatrul de poezie”, iniţiat de Ion Drăgănoiu), pe la mijlocul deceniului 80 (am şi acum afişul, dar fără dată).

Salutând vizita celor două americance, Ioana ne-a invitat la ea acasă dar, mai ales, la reşedinţa ei de la Bulbucata. Nici nu se putea o adunare mai subversivă. Andrei Pleşu, Mihai Sora

(recent denunţaţi ca „transcendentalişti”), Breban, demis din favorurile Partidului, Mihai Stănescu, luat în colimator pe baza expoziţiei lui de caricaturi, două „străine de neam”, Ali, deja bolnav, şi cu mine etc. Pe podeţul de peste Neajlov, am băut o sticlă de votcă, din păhărele minuscule, după care am pus în sticlă o agrafă, o aşchie de lemn din podeţ, nu mai ştiu ce şi am expediat-o pe râu, un mesaj în întâmpinarea oceanului…

Magie şi feerie. Ioana ne-a servit cu grătar de pasăre iar, în final, ca la capătul unei orgii romane, ne-a adus ceşcuţe cu apă în care pluteau capete de flori ca să ne spălăm mâinile…

Ţin minte că, a doua zi de dimineaţă, m-am trezit cu un zâmbet pe buze, în ciuda dramei pe care o parcurgeam…

Minunata Ioana! Revăzută în 2003, tot la Bulbucata, incomparabilă şi neuitată!

*

Plecând în acea călătorie pe care nu o doream şi nu o credeam definitivă, am mai luat ceva cu mine: aliata mea cea mai credincioasă –

Ideea Sinuciderii!

În cartea a treia a acestor memorii, voi povesti avatarurile exilului meu, precum şi repetatele întoarceri în România, unele emoţionante şi răsplătitoare, altele, odioase şi revelatoare sub raportul corupţiei, al promiscuităţii, al confuziei de valori – în accidentata istorie a supravieţuirii mele!

Nici nu-mi vine să cred că au trecut aproape nouăsprezece ani de la despărţirea mea forţată de ţara în care m-am născut şi în care m-am format dar, de vreme ce mi-am păstrat limba şi am continuat s-o pronunţ şi s-o scriu, nu m-am simţit niciodată cu adevărat înstrăinată.

Şi, deşi curând voi împlini incredibila vârstă de optzeci de ani (?!), sunt în continuare cea de atunci, de azi – oare de mâine?

CUPRINS

Tehnoredactor: MIRCEA TĂTAR
Bun de tipar: 1 IX 2004
Apărut: 2004
Coli de tipar: 18, 25
Tiparul executat la Regia Autonomă „Monitorul Oficial”.
„În cartea întâi a memoriilor mele, citatele din caietele originale se opresc în octombrie 1953. Le reiau acum dintr-un caiet cu scoarţe

de carton, zgâriate şi jupuite, cu hârtia de proastă calitate, ferfeniţită, îngălbenită, cu scrisul abia descifrabil. Din fericire, amintirile îmi sunt atât de puternic întipărite în minte încât nu mi-e greu să reconstitui textul.

Scriam cândva într-o poezie: «Multe scrisori voi avea şi fotografii, teancuri de mimici, gesturi strivite de vii». Am o senzaţie similară recitindu-mi caietele şi dacă încerc să le

«Înviu» o fac mai ales pentru mine, ele fiind un fel de inscripţii tombale menite să prezerve viaţa dispărutului.

Nu ştiu cât îl poate interesa pe cititor romanul meu de dragoste început în adolescenţă cu loji, de pildă, şi presupun că-l vor interesa mai mult relaţiile mele cu personalităţi cunoscute

(Marin Preda, între alţii).

Totuşi nu mă pot decide să arunc la coş «documentele», fie ele oricât de insignifiante şi de neliterar redactate, sufocant biografice (spre deosebire de *Orbitorul* lui Mircea Cărtărescu, adevărat document artistic)”.

NINA CASSIAN

ISBN 973 – 577 – 366-X
ISBN 973 – 577 – 407-O